

**FAKÜLTE - OKUL İŞBİRLİĞİ İÇİN
SOSYAL MEDYA TABANLI
BİR MODELİN GELİŞTİRİLMESİ:
OKUL UYGULAMALARI ÖRNEĞİ**

**THE DEVELOPMENT OF A
SOCIAL MEDIA BASED MODEL
FOR FACULTY - SCHOOL COLLABORATION:
SCHOOL EXPERIENCES CASE**

SELAY ARKÜN

Hacettepe Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim – Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı İçin Öngördüğü

DOKTORA TEZİ

olarak hazırlanmıştır.

2011

Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma jürimiz tarafından **BİLGİSAYAR ve ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI** 'nda **DOKTORA TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Başkan :
Prof. Dr. Buket Akkoyunlu

Üye (Danışman) :
Prof. Dr. Petek Aşkar

Üye :
Prof. Dr. Arif Altun

Üye :
Doç. Dr. S. Sadi Seferoğlu

Üye :
Yrd. Doç. Dr. Serpil Yalçınalp

ONAY

Bu tez Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından/...../..... tarihinde uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunca/...../..... tarihinde kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Adil DENİZLİ
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

FAKÜLTE - OKUL İŞBİRLİĞİ İÇİN SOSYAL MEDYA TABANLI BİR MODELİN GELİŞTİRİLMESİ: OKUL UYGULAMALARI ÖRNEĞİ

Selay Arkün

ÖZ

Öğretmen yetiştirmede, kavramsal bilgi ile uygulamanın bütünleşmesine yönelik olarak gerçekleştirilen okul uygulamaları, çoğunlukla fakülte – okul işbirliğinin yetersizliğinden kaynaklanan nedenlerle, öğretmen adaylarına istenilen niteliklerin kazandırılmasını sağlayamamaktadır. Sosyal medya araçlarının gelişimi, dijital yerliler olarak tanımlanan yeni neslin bu araçları kullanım düzeyleri, BİT'in öğretmen eğitime entegrasyonunun kanıtlanmış önemi ve özellikle söz konusu araçların yansıtıcı öğretmen eğitimi modeline uygunluğu göz önünde bulundurularak; bu çalışmada sosyal medya tabanlı bir çevrimiçi öğrenme ortamı kurulup; bu ortamda uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve öğretmen adaylarından oluşan bir çevrimiçi öğrenme topluluğu oluşturulması sağlanarak bu eksiğin kapatılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Bölümü'nde okuyan 2009 – 2010 Bahar dönemindeki Öğretmenlik Uygulaması dersine kayıtlı 45 kişilik 4. sınıf öğrencileri, 7 bilişim teknolojileri uygulama öğretmeni, uygulama öğretmeni olarak görev almayan 13 bilişim teknolojileri öğretmeni, 5 stajyer bilişim teknolojileri öğretmeni, uygulama öğretim elemanı olan 2 kişiyle birlikte 13 öğretim elemanı ve 6 okul idarecisi olmak üzere toplam 89 kişi oluşturmaktadır.

Çalışma tasarım tabanlı araştırma yöntemi ile yürütülmüş; veriler sosyal medya araçlarını barındıran çevrimiçi öğrenme ortamı Social Media Classroom (SMC), açık uçlu sorulardan oluşan ara değerlendirme ve değerlendirme raporları, görüşmeler ile “Web Sitesi Kullanabilirlik Ölçeği” ve “Topluluk Hissi Ölçeği” ile toplanmıştır.

Süreçte öncelikle uygulama öğretmenleri, öğretmen adayları, stajyer öğretmenler, uygulama öğretim elemanları ve okul uygulamalarında yer almış idarecilerle

durumu betimlemek ve çalışmaya bu doğrultuda yön vermek amacıyla 20 kişi ile okul uygulamalarında var olan durum, sıkıntılar, çözüm önerileri ve olası sanal bir ortam ile ilgili yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Alan yazın taraması ve görüşme yoluyla toplanan verilerin analizi ışığında, fakülte - okul işbirliğini sağlamayı amaçlayan; sosyal medya araçları üzerine kurulmuş çevrimiçi bir öğrenme ortamı kullanılarak bir çevrimiçi öğrenme topluluğu oluşturulmasına dayalı bir model taslağı geliştirilmiş, uygulamaya geçilmeden önce uygulama okulları ve öğretmenlerin planlanması, içerik tasarımı yapılmış, uygulama ilkeleri belirlenmiş ve sosyal medya araçları bir diğer ifadeyle çevrimiçi öğrenme ortamı tasarlanmıştır. Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında yapılan bu çalışmada, ilk uygulama 7 hafta boyunca devam etmiştir. Bu süreçte katılımcılardan bu uygulama hakkında veri toplanmış, analiz edilen veriler doğrultusunda dersin geri kalan 7 haftası için tasarlanan yapı geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Tekrarlanan uygulama için de benzer tekniklerle veri toplanmış, ikinci uygulama verilerinin ışığında sosyal medya araçları üzerine kurulmuş çevrimiçi bir öğrenme ortamı kullanılarak oluşturulan çevrimiçi öğrenme topluluklarının fakülte - okul işbirliğini sağlamasına ilişkin sonuç ve öneriler çıkarılıp, bu bağlamda “Arkün – Aşkar Modeli” olarak adlandırılan bir model ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: öğretmen adayları, okul uygulamaları, okul deneyimi, öğretmenlik uygulaması, fakülte – okul işbirliği, sosyal medya, web 2.0 araçları

Danışman: Prof.Dr. Petek AŞKAR, İzmir Ekonomi Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü

THE DEVELOPMENT OF A SOCIAL MEDIA BASED MODEL FOR FACULTY - SCHOOL COLLABORATION: SCHOOL EXPERIENCES CASE

Selay Arkün

ABSTRACT

In teacher training, the school experience done through the combination of conceptual knowledge and experience cannot provide background for achieving the intended qualities of the teacher candidates because of the reasons derived from the ineffective faculty - school collaboration. In order to provide such collaboration, it is necessary to establish a real community rather than getting together mandatorily. The factor that makes the online communities so effective is the social interaction and the most appropriate tools to have social interaction are social media tools. In that respect, the last developments in social media tools; new generations' level of use and taking into consideration ICT's integration in teacher training proved importance, it was aimed to close the deficiency of collaboration through creating an online learning community created by teachers, instructors and teacher candidates.

The study group composed of 89 person as 45 4th grade students of Hacettepe University Department of Computer Education and Instruction Technologies which enrolled School Experience course during the 2009 – 2010 academic year, 7 mentor instructional technologies teacher, 13 instructional technologies teacher, 5 trainee instructional technologies teacher, 13 instructor and 6 school managers.

This study was carried out through design based research. Data were collected by Web 2.0 tools that are present in online learning environment Social Media Classroom (SMC), interviews, assessment papers, "Community Feeling Scale" and "Web Site Usability Scale".

In process, before going through the design; teacher candidates', teachers', instructors', and school managers' ideas about school experiences through interview have been taken in order to understand the present situation. According to the data obtained by the group and findings of the literature, the first design

were prepared and practiced. Throughout 7 weeks the data about the first design were gathered, according to the data analyzed, the other 7 weeks of the teacher training courses were developed and the new design carried out. For the recurrent design data were gathered with the same techniques. With the light of the second data, the result of social media use in the teacher experience courses and the ideas were presented and a model named “Arkün – Aşkar Model” was produced.

Keywords: teacher candidates, school application, school experience, faculty – school collaboration, social media, web 2.0 tools

Advisor: Prof.Dr. Petek AŞKAR, İzmir University of Economics, Department of Sociology

TEŞEKKÜR

Her kayb olduğumda yolumu aydınlatarak, engin bilgi ve deneyimlerini paylaşıp her zaman destek olarak bu araştırmamın ortaya çıkmasını sağlayan, yüzünden eksik olmayan gülümsemesiyle motivasyonumu arttıran sevgili danışmanım Prof. Dr. Petek Aşkar'a sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Çalışmaya yalnızca tez izleme dönemlerinde önerileriyle destek olmakla kalmayıp, kapısını her çaldığımda sorularımı yanıtlayan hocam Doç. Dr. Arif Altun'a teşekkür ederim.

Çalışmayla ilgili olarak her zaman yapıcı cümleler kuran, öneriler sunan, gülen yüzüyle tez izleme toplantılarını benim için keyifli bir hale getiren hocam Yrd. Doç. Dr. Serpil Yalçınalp'e teşekkür ederim.

Başta tezimi inceleyerek getirdiği öneriler için olmak üzere, tüm araştırma görevliliği sürem boyunca desteğini hissettiğim, ilk danışmanım, daimi danışmanım değerli hocam Prof. Dr. Buket Akkoyunlu'ya teşekkür ederim.

Gerek çalışmamın başında zaman ayırıp verdiği görüşler, gerek çalışmayı detaylıca inceleyerek getirdiği öneriler için hocam Doç. Dr. Sadi Seferoğlu'na teşekkür ederim.

Her zaman desteğini ve onun ötesinde dostluğunu hissettiğim, bir sohbet ortamında dahi kendisinden çok şey öğrendiğim, aklıma takılan her soru için duraksamadan yanına gidebildiğim değerli hocam Doç. Dr. Mukaddes Erdem'e teşekkür ederim.

Gerek tez sürecimin başındaki desteği, gerekse yazım sürecindeki motive edici sözleri için, yalnız akademik anlamda değil hayatımın her alanında benim için en iyisini istediğini bildiğim hocam Doç. Dr. Yasemin Koçak Usluel'e teşekkür ederim.

Eğer bir teze iki kişinin ismi yazılabilseydi, o isim benimle tüm çalışmayı paylaşan, içeriğin, ortamın hazırlanmasında, veri toplanmasında benim kadar emeği olan arkadaşım Arş. Gör. Fatma Bayrak'a ait olurdu. Bu çalışmayı benim kadar

sahiplendiği, güler yüzü, sabrı ve desteği için Arş. Gör. Fatma Bayrak'a çok teşekkür ederim.

Tezimin yazım sürecinde aynı odayı paylaştığım, yardıma ihtiyaç duyduğumu ben dile getirmeden bilen, ben istemeden yardım eden, özellikle modelin görselleştirmesinde emeği geçen arkadaşım Arş. Gör. Pınar Nuhoğlu'na teşekkür ederim.

Kendisine sıkça yolladığım yardım çağrılarını her seferinde aynı nezaket ve güler yüzle karşıladığı ve çalışma sürecinde sağladığı teknik destek için değerli arkadaşım Arş. Gör. Gökhan Akçapınar'a teşekkür ederim.

Yeterlik telaşından başlayarak, tüm tez sürecimi paylaşan, yorulduğumu hissettiğim her an, güzel sözleriyle, duraksamadan uzattığı yardım eliyle bana destek olan arkadaşım Arş. Gör. Vildan Çevik'e teşekkür ederim.

Her zaman yanımda olan ve hep öyle kalmasını dilediğim arkadaşım Arş. Gör. Turgay Baş'a her şey için teşekkür ederim.

Bu stresli dönemde benimle aynı odayı ve haliyle duygu, düşüncelerimi paylaşan, sıkılmadan beni dinleyen arkadaşım Arş. Gör. Ahmet Akıncı'ya teşekkür ederim.

Tez sürecimi belki aynı koridorda değil, ama yüreğinde paylaştığını bildiğim, dostlukların mesafelerden bağımsız olduğunu birlikte kanıtlamayı umduğum arkadaşım Arş. Gör. Gonca Kızılkaya'ya desteği için teşekkür ederim.

Hacettepe Üniversitesi BÖTE Bölümü'nde görev yapan tüm çalışma arkadaşlarıma ilgi, destek ve dile getirdikleri yardım önerileri için; ayrıca 2010 HÜ BÖTE mezunlarına, çalışmada yer alan tüm öğretmen ve öğretim elemanlarına uygulamaya sağladıkları katkılar için teşekkür ederim.

Başta; iniş çıkışlarla, engellerde dolu, stresli doktora tez sürecini benimle aynı evde geçirmeyi başaran eşim Gürkan Kocadere olmak üzere, bugüne kadar bir gün olsun koşulsuz sevgilerini ve desteklerini esirgemeyen, canım aileme ise ne kadar teşekkür etsem azdır...

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Öğretmen yetiştirme	1
1.1.2. Okul uygulamaları	3
1.1.3. Çevrimiçi öğrenme topluluğu	6
1.1.4. Sosyal medya	10
1.1.5. Öğretmen yetiştirme modeli	16
1.2. Çalışmanın Amacı ve Önemi.....	17
1.3. Problem Cümlesi	17
1.3.1. Alt problemler.....	17
2. İLGİLİ ALANYAZIN	20
2.1. Okul uygulamaları hakkında yapılmış çalışmalar	20
2.2. Sosyal medyanın eğitimde kullanımı hakkında yapılmış çalışmalar	36
2.3. Çevrimiçi toplulukların öğretmen yetiştirmede kullanımı hakkında yapılmış çalışmalar	42
3. YÖNTEM.....	51
3.1. Araştırma Modeli	51
3.2. Araştırma Grubu.....	54
3.3. Veri Toplama Araçları.....	57
3.4. Tasarım Süreci.....	59
3.4.1. Okul uygulamalarına yönelik durum betimleme	59
3.4.2. Fakülte – okul işbirliğini sağlamaya yönelik bir model taslağı geliştirilmesi.....	59
3.4.3. Uygulama okulu ve uygulama öğretmeni ayarlamaları	60

3.4.4. Öğrenme – öğretme süreci tasarımı	62
3.4.5. İçerik geliştirilmesi ve aktarımı	68
3.5. Uygulama Süreci	72
3.5.1. Birinci uygulama süreci	72
3.5.2. Ara değerlendirme	72
3.5.3. İkinci uygulama süreci	73
3.5.4. Değerlendirme	75
3.6. Analiz Süreci	75
3.6.1. Görüşme verilerinin analizi	75
3.6.2. Birinci uygulama verilerinin analizi	77
3.6.3. İkinci uygulama verilerinin analizi	77
3.7. Modelin Geliştirilmesi	81
3.8. Araştırmanın İç ve Dış Geçerliliği	82
4. BULGULAR	86
4.1. Alt Problem 1	86
4.1.1. Yürütülmekte olan okul uygulamalarına ilişkin sorunlar nelerdir?	86
4.1.2. Yürütülmekte olan okul uygulamalarına ilişkin öneriler nelerdir?	104
4.2. Alt Problem 2	113
4.3. Alt Problem 3	115
4.4. Alt Problem 4	128
4.4.1. Okul uygulamalarında sosyal medya araçları ile desteklenmiş bir çevrimiçi öğrenme ortamının kullanılmasının kendilerine katkısına ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?	129
4.4.2. Okul uygulamalarında sosyal medya araçları ile desteklenmiş bir çevrimiçi öğrenme ortamının kullanılmasının kendilerine katkısına ilişkin bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?	133

4.4.3. Okul uygulamalarında sosyal medya araçları ile desteklenmiş bir çevrimiçi öğrenme ortamının kullanılmasının kendilerine katkısına ilişkin uygulama öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?	137
4.5. Alt Problem 5.....	139
4.5.1. Kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamının, uygulama okulundaki uygulamalara yansması ne şekildedir?	139
4.5.2. Uygulama okulundaki uygulamaların, kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamına yansması ne şekildedir?.....	141
4.5.3. Kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamının, üniversitedeki okul uygulamaları dersine yansması ne şekildedir?.....	142
4.5.4. Üniversitedeki okul uygulamaları dersinin, kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamına yansması ne şekildedir?.....	143
4.6. Alt Problem 6.....	145
4.6.1. Okul uygulamalarında kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamında bulunan sosyal medya araçlarının kullanım amaçları nedir?.....	145
4.6.2. Okul uygulamalarında kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamında bulunan sosyal medya araçlarının kullanım düzeyleri nedir?	149
4.6.3. Okul uygulamalarında kullanılan SMC ortamının kullanılabilirliği ne düzeydedir?.....	158
4.6.4. Okul uygulamalarında kullanılan SMC ortamındaki katılımcıların topluluk hissi ne düzeydedir?	159
4.7. Alt Problem 7.....	159
5. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER	168
5.1. Alt Problem 1.....	169
5.2. Alt Problem 2.....	174
5.3. Alt Problem 3.....	175
5.4. Alt Problem 4.....	180

5.5. Alt Problem 5.....	183
5.6. Alt Problem 6.....	184
5.7. Alt Problem 7.....	191
6. KAYNAKÇA.....	196

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Haftalara göre araştırma sürecinde yapılanlar.....	53
Şekil 2: SMC kullanıcı girişi sayfası ekran görüntüsü	64
Şekil 3: SMC viki sayfası ekran görüntüsü	64
Şekil 4: SMC blog sayfası ekran görüntüsü.....	65
Şekil 5: SMC forum sayfası ekran görüntüsü	65
Şekil 6: SMC sosyal imleme sayfası ekran görüntüsü	66
Şekil 7: SMC kütüphane sayfası ekran görüntüsü.....	66
Şekil 8: SMC yardım sayfası ekran görüntüsü.....	67
Şekil 9: Okul uygulamalarına ilişkin model önerisi.....	115
Şekil 10: Okul uygulamalarında fakülte - okul işbirliğini sağlamaya yönelik olarak geliştirilen model: “Arkün – Aşkar Modeli”	167
Şekil 11: Yürütülmekte olan okul uygulamalarına ilişkin model gösterimi.....	174
Şekil 12: Çalışma sürecinin başında ortaya konan model taslağı.....	175
Şekil 13: Okul uygulamalarında fakülte - okul işbirliğini sağlamaya yönelik olarak geliştirilen model: “Arkün – Aşkar Modeli”	193

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

BÖTE	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi
ÖA	Öğretmen adayı
BTÖ	Bilişim teknolojileri öğretmeni
UBTÖ	Bilişim teknolojileri uygulama öğretmeni
ÖE	Öğretim elemanı
UÖE	Uygulama öğretim elemanı
f	Frekans

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 1: Çevrimiçi öğrenme topluluklarının özellikleri ve başarı göstergeleri	8
Çizelge 2: Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri	30
Çizelge 3: Öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulaması dersinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri	31
Çizelge 4: Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinde edindikleri olumsuz deneyimler	33
Çizelge 5: Çevrimiçi öğrenme topluluğunun başlıca olumlu ve olumsuz yönleri..	48
Çizelge 6: Çalışma grubunun tamamı	54
Çizelge 7: Okul uygulamalarına yönelik durum betimleme çalışma grubu	55
Çizelge 8: Birinci uygulama çalışma grubu.....	55
Çizelge 9: İkinci uygulama çalışma grubu	56
Çizelge 10: İkinci uygulama sürecinde SMC’de kayıtlı olan çalışma grubu	57
Çizelge 11: Veri toplama araçları, kullanım aşamaları ve veri analizi.....	58
Çizelge 12: SMC’de tanımlanan roller ve izinleri	63
Çizelge 13: Görüşme verileri analizi sonucu ortaya çıkan okul uygulamalarındaki sorunlar	76
Çizelge 14: SMC’nin kendilerine katkısına ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri	133
Çizelge 15: SMC’nin kendilerine katkısına ilişkin BT öğretmenlerinin görüşleri I	136
Çizelge 16: SMC’nin kendilerine katkısına ilişkin BT öğretmenlerinin görüşleri II	136
Çizelge 17: SMC’nin kendilerine katkısına ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri	139
Çizelge 18: SMC’nin uygulama okulundaki uygulamalara yansımaları.....	140
Çizelge 19: Uygulama okulundaki uygulamaların SMC’ye yansımaları.....	142
Çizelge 20: SMC’nin üniversitedeki okul uygulamaları dersine yansımaları	143
Çizelge 21: Üniversitedeki okul uygulamaları dersinin SMC’ye yansımaları.....	145
Çizelge 22: SMC’de kullanılan araçların kullanım amaçları.....	145
Çizelge 23: SMC’de kullanılan araçların katkı sağladığı alanlar	149
Çizelge 24: SMC Viki bölümüne ait nicel veriler	150

Çizelge 25: SMC Kütüphane bölümüne ait nicel veriler.....	152
Çizelge 26: SMC Forum bölümüne ait nicel veriler.....	153
Çizelge 27: SMC’de kayıtlı her bir katılımcıya ait nicel veriler	155
Çizelge 28: Rollere göre Web Sitesi Kullanabilirlik Ölçeği puanları	159
Çizelge 29: Rollere göre Topluluk Hissi Ölçeği puanları.....	159
Çizelge 30: SMC’nin kendilerine katkısına ilişkin katılımcıların görüşleri.....	180
Çizelge 31: Uygulama öğretim elemanları SMC gönderileri	182
Çizelge 32: SMC’nin okul uygulamalarının diğer bileşenlerine yansımaya ilişkin katılımcıların görüşleri	184
Çizelge 33: SMC’de kullanılan araçların kullanım amaçları.....	184
Çizelge 34: SMC’de kullanılan araçların katkı sağladığı alanlar	186
Çizelge 35: SMC Forum bölümüne ait nicel veriler.....	188
Çizelge 36: Rollere göre SMC’ye gönderiyle katılım ortalaması.....	189

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

1.1.1. Öğretmen yetiştirme

Eğitim ve öğretmenlik mesleği insanlık tarihi kadar eski bir geçmişe sahiptir; çünkü her toplum kendisiyle uyum içinde yaşayacak ve topluma katkıda bulunacak bireyler yetiştirmek ister (Erden, 2001; Yıldız, 2004). Bir diğer ifadeyle eğitim, bireylerin ve toplumun gereksinimlerinin karşılanması amacıyla ilk çağlarda ortaya çıkmış, eğitim sağlayan kurumlar da çok çeşitli değişimlere uğrayarak günümüze ulaşmıştır, ancak küreselleşme ve bilgi toplumu olma sürecinin yararlarının yanı sıra var olan olumsuz etkileri nedeniyle eğitim eskisinden çok daha fazla önem kazanmıştır (Hoşgörür ve Taştan, 2006).

Bu bağlamda nitelikli bireylerin yetişmesi, toplumların ilerleyebilmeleri ve istenilen refah düzeyine ulaşmaları okullarda iyi bir eğitimin alınmasına, iyi bir eğitimin verilmesi öğretimin yüksek kalitesine, etkili bir öğretimin yapılması da nitelikli öğretmenlerin varlığına bağlıdır (Seferoğlu, 2003). Nitekim bir eğitim sisteminin en temel öğelerinden birinin öğretmen olduğu ve geleceğin öğretmenlerinin hizmet öncesi eğitim programlarında nitelik açısından mesleğin gerekleri ile donatılmış olarak yetiştirilmesi gerektiği; öğretmen yetiştirme konusunda eğitimcilerin hem fikir olduğu bir noktadır (Aslan, 2003; Gök, 2003; Gök ve Okçabol, 1998; Kavcar, 2002; Kiraz, 2002). Diğer yandan öğretmen yetiştirmek üzere verilen eğitimin kalitesi ile öğretmenin kalitesinin, yeterliğinin doğrudan ilişkili olduğunu, bu bağlamda da öğretmen yetiştirme işinin eğitim düzenlerinin en önemli meselesi olduğunu söylemek mümkündür (Gök ve Okçabol, 1998). Ne de olsa okullarda en yeni teknolojik araç-gereçler bulunsa, sınıf mevcutları en ideal sayıda olsa bile nitelikli bir eğitimden geçmemiş ve meslek süresi boyunca gerekli desteği alamamış öğretmenlerin eğitimde bilgi toplumuna yaraşır öğretim ortamı geliştirmeleri mümkün değildir (Orhan ve Akkoyunlu, 1999).

Öğretmenlerin kavramsal boyutta yetiştirilmesi her ne kadar üniversiteler tarafından yürütülse de, mesleki açıdan yeterlik kazanabilmeleri, öğretmenlik mesleğini doğru algılayıp kavrayabilmeleri için okullarda uygulama yapmaları ve

kavramsal bilgilerinin uygulama ile bütünleşmesi gereği de tartışılmaz bir gerçektir, okullardaki staj sayesinde kavramsal bilgi ile uygulama arasında köprü daha kolay kurulmuş olacaktır (Hones, 1999; Kiraz, 2002; Özkan, Albayrak ve Berber, 2005; Wong & Tsui, 2007). Üniversiteler ve okullar arasında işbirliği kurulması ve öğretmenlerin bu işbirliği çerçevesinde yetiştirilmesi gerektiği fikri 90'ların ortasında ortaya atılmıştır (Burstein, Kretschmer, Smith, Gudoski, 1999). Bu bağlamda öğretmen adayının yetiştirilmesinde sorumluluğun paylaşılması ve katılımcıların işbirliği gereklidir, her ne kadar taraflar farklı görüşleri savunsa da öğretmen yetiştirmede üniversite ve okul eşit derecede öneme sahiptir (Kiraz, 2002; Stephens & Crawley, 1994). Ancak birçok ülkede olduğu gibi, Türkiye'de de uzun yıllar Yükseköğretim Kurulu (YÖK), dolayısıyla öğretmen yetiştiren Eğitim Fakülteleri ile öğretmeni istihdam eden Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) arasında sağlıklı ve verimli bir iletişim ve işbirliği kurulamamıştır, bu durum 1998 yılında öğretmen yetiştirme alanında gerçekleştirilen yeniden yapılanmanın gerekçelerinden biri olmuştur (YÖK, 2007).

Bu bağlamda yeniden yapılanma çerçevesinde, MEB / YÖK Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Projesi'nin program geliştirme kapsamında gerçekleştirdiği etkinliklerden birisi Eğitim Fakültesi – Uygulama Okulu İşbirliği programıdır. Yeni düzenleme öğretmen yetiştirme programlarında okullarda uygulamaya ayrılan zamanı önemli ölçüde arttırmakta ve bu kapsamda öğretmen adaylarının meslekte gereksinim duyacakları öğretmenlik deneyimini gerçek ortamda yani okullarda kazanmasını öngörmektedir. Hizmet öncesi öğretmen eğitiminde okullarda uygulama etkinlikleri, öğretmen adaylarının lisans öğrenimi boyunca öğrendiği bilgi ve becerilerin bizzat okul ve sınıf ortamında uygulamaya konulması ve denenmesi açısından oldukça önemli bir aşamayı oluşturmaktadır. Bu yeni programlarda okulda kazanılan gözlem ve deneyimlerin fakültede öğrenilen bilgi ve becerilerle anlamlı bir biçimde bütünleştirmesi öngörülmektedir (YÖK, 2007). Nitekim YÖK'ün 1998'de yayınlanan işbirliğine ilişkin kitabında bu amacın gerçekleştirilebilmesi için Eğitim Fakültelerinin okullarla işbirliği yapmasının ve öğretmen yetiştirmede sorumluluğu bir ölçüde okullarla paylaşmasının zorunlu olduğu dile getirilmiştir.

Yeniden yapılanma ders bazında değişiklikleri de beraberinde getirmiştir; okul uygulamaları önceki dönemlerde sadece üç haftalık bir süreyi kapsarken, uygulama süresi bir yarıyla (14 hafta) yayılarak bir süreklilik ve dolayısıyla yoğunluk sağlanmıştır. Ayrıca 8. dönemde yapılması planlanan Öğretmenlik Uygulaması bir ön bilgi ve birikim kazandırmak üzere, 2. dönemde Okul Deneyimi I ve 7. dönemde ise Okul Deneyimi II ders ve uygulamaları ile desteklenmiştir (Aslan, 2003).

Öğretmen yetiştirme konusunda gerçekleştirilen ilk yeniden yapılanmanın ardından geçen sekiz yılı aşkın bir uygulamadan sonra, 2006, 2007 ve 2008 yılında programlar güncellenmiştir (Kavak, 2009). Özetle, ilk yeniden yapılanmanın, öğretmen yetiştirme modellerini ve öğretmenlik meslek bilgisi derslerini belirlediğini, sonrakinin ise eğitim fakültesi öğretim programının bütününe ele alan ve bu arada öğretmenlik meslek bilgisi derslerini ad, içerik, süre, kredi ve dönemleri hakkında yapılan değişiklik olduğunu söylemek mümkündür (Mahiroğlu, 2006). Uygulamaya yönelik en somut yansıma ise son düzenlemelerle 2. dönemde verilen Okul Deneyimi I dersinin kaldırılması ve okul uygulamalarının 4. sınıfın iki dönemine indirgenmesi olmuştur. İlk dönem verilen dersin adı Okul Deneyimi olurken, ikinci dönem verilen dersin adı Öğretmenlik Uygulaması olarak değiştirilmiştir.

1.1.2. Okul uygulamaları

Okul Deneyimi yeni programda “Öğretmenin ve bir öğrencinin okuldaki bir gününü gözlemlene, öğretmenin bir dersi işlerken dersi nasıl düzenlediğini, dersi hangi aşamalara böldüğünü, öğretim yöntem ve tekniklerini nasıl uyguladığını, derste ne tür etkinliklerden yararlandığını, dersin yönetimi için ve sınıfın kontrolü için öğretmenin neler yaptığını, öğretmenin dersi nasıl bitirdiğini ve öğrenci çalışmalarını nasıl değerlendirdiğini gözlemlene, okulun örgüt yapısını, okul müdürünün görevini nasıl yaptığını ve okulun içinde yer aldığı toplumla ilişkilerini inceleme, okul deneyimi çalışmalarını yansıtan portfolyo hazırlama.” olarak tanımlanmıştır.

Öğretmenlik Uygulaması ise; “Her hafta bir günlük plan hazırlama, hazırlanan planı uygulama, uygulamanın okuldaki öğretmen, öğretim elemanı ve uygulama öğrencisi tarafından değerlendirilmesi, değerlendirmeler doğrultusunda düzeltmelerin yapılması ve tekrar uygulama yapılması, portfolyo hazırlama.” şeklinde açıklanmıştır.

Gerçekleştirilen ilk yeniden yapılanmaya ve düzenlemelere rağmen, öğretmen yetiştirmenin istenilen düzeye çekilemediğini, sistemin aksadığını söylemek mümkündür. Nitekim Özkan, Albayrak ve Berber (2005) tarafından yapılan çalışma sonucunda öğretmenlik uygulaması etkinliklerinin, öğretmenlik yeterliklerinin kazanılmasında toplam %61 ile orta düzeyde bir katkı sağladığı belirlenmiş, bu oranın yetersizliği vurgulanmıştır.

Kiraz (2002) ise çalışmasında öğretmen adaylarının okullarda uygulama yapması konusunda bir ikilem olduğunu dile getirmiştir. İkilemin birinci boyutu üniversitelerde yetiştirilen öğretmen adaylarının uygulama sırasında verimli bir uygulama yapamadığı ve bunda sorumluluğun daha çok uygulama okullarında ve uygulama öğretmenlerinde olduğu; ikinci boyutu ise üniversitelerin öğretim programlarının öğretmen adaylarına, onların gelecekte ihtiyaç duyacakları bilgi ve becerileri kazandırma konusundaki yetersizlikleri olarak belirtilmiştir. İkilemin ikinci boyutuyla ilgili olarak; mesleki rehberliğin etkin bir şekilde yapılamamasının nedenlerinden biri işbirliği eksikliği başlığı altında ele alınmış, çalışmanın gerçekleştirildiği 9 uygulama öğretmeninden 8'inin uygulama öğretim elemanlarından yeterli yardım ve desteğin alınamamasını dile getirdiği vurgulanmıştır.

Benzer şekilde Aksu'nun, 2004 yılında yaptığı çalışmada; uygulama öğretmenleri fakülte öğretim elemanlarını okullarında daha fazla görmek istediklerini, kendilerine daha fazla yetki verilmesini istediklerini, öğretim elemanlarının adaylarla yeterince ilgilenmediğini, iletişim kopukluğu olduğunu, öğretmen adaylarının fakültede aldıkları teorik bilgi ve okulda uygulamaya çalıştıklarının çok farklı olduğunu, başarısızlıklarının bundan kaynaklandığını dile getirmişlerdir.

Bu alandaki sıkıntı yalnız ülkemizle sınırlı değildir, nitekim Rosenfeld (2001) çalışmasında kendi öğretmen adayı olduğu dönemi aktarırken; öğretmen adaylarının üniversitede öğrendiklerini, sınıflarda nasıl uygulayacaklarına dair fikir sahibi olmadıklarını, onların “öğretmen”den ziyade, birer “öğrenci” olduğunu söylemiştir. Öğrendiklerini uygulamayı, bir müzik aletini çalan birini izleyip, kendisi çalmaya çalışmaya benzetmiş, bu bağlamda üniversitede öğretilenlerin, çoğunlukla okuldaki ortama uygun olmadığını vurgulamıştır.

Gerek ülkemizde, gerekse yurt dışında yapılan çalışmalar öğretmenlik uygulamalarında işbirliği gereksinimine işaret etmektedir. Nitekim alanyazında öğretmen eğitiminde işbirlikli yaklaşımların faydasının kanıtlanmış olduğu sıklıkla dile getirilmiş, Hones (1999) ve Rosenfeld (2001) de bu konu hakkında yaptıkları çalışmalar sonunda üniversite, okul ve topluluk arasındaki köprülerin kurulması, işbirliği sağlanması, deneyim aşamasının uygulama öğretmenlerinin kılavuzluğu (mentor) eşliğinde tamamlanması, uygulama öğretmenin yanı sıra en az bir öğretim elemanın öğretmen adayına danışmanlık (supervisor/mentor) yapması şeklinde önerilerde bulunmuşlardır. Gökçe ve Demirhan (2005) ise bir adım öteye giderek uygulama öğretmenleri ve fakülteadaki öğretim elemanlarının, öğretmen eğitimi programlarının amaç ve hedeflerini, özellikle öğretmenlik uygulamasını, tartışmak için düzenli olarak toplandıkları bir forum oluşturulmasını önermişlerdir.

Sağlanması hedeflenen fakülte – okul işbirliği öğretmen adaylarını uygulama amacıyla okullara göndermekten ibaret değildir, bu işbirliği, daha geniş kapsamda, okul ve fakültenin gelişimine katkıda bulunabilecek bir süreci içermektedir. Bu karşılıklı işbirliği süreci; bir taraftan Eğitim Fakültelerinin okulları yakından tanımaları ve gerektiğinde deneyimli öğretmenlerden yararlanmaları öbür taraftan okulların da, eğitim bilimlerindeki yeni gelişmeleri yakından izlemeleri ve fakültelerde sürekli mesleki eğitimleri için fırsatlar sunmaktadır (YÖK, 2007). Bu bir anlamda kurulması hedeflenen işbirliğinin öğretmenlerin yalnız hizmet öncesi eğitimini değil, hizmet içi eğitimini de sağlayabilmesi demektir.

Görüldüğü üzere fakülte – okul arası işbirliğinin gerekliliği ve önemi çeşitli kaynaklarda dile getirilmekte, ancak yapılan araştırmalarla da ortaya konduğu üzere istenilen düzeyde sağlanamamaktadır. Tanımlanan böylesi bir işbirliğinin sağlanabilmesi için zorunlu olarak bir araya gelmekten ziyade, gerçek bir topluluğun kurulması gerekmektedir. Bu çalışmada söz konusu işbirliği, çevrimiçi bir öğrenme topluluğu yaratılarak sağlanmaya çalışılacaktır. Bunun için de çevrimiçi bir öğrenme ortamı kullanılacaktır.

Nitekim Altan (2001) birçok farklı teknolojik uygulamanın, öğretmen eğitiminde kullanılabilecek niteliğe sahip olduğunu; ayrıca teknolojinin öğretmen eğitimi alanında kullanımının hem öğretmen yetiştiren öğretim elemanları hem de öğretmen adayları için faydalı olduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde Altun, Gülbahar ve Madran (2008) çalışmalarında güncellenen ve yeniden yapılanan bilginin iletilmesi ayrıca bilgi ve iletişim teknolojilerinin (BİT) etkili kullanımı için öğretmen adaylarının eğitiminde teknoloji kullanımının önemini vurgulamış, LeBaron ve McDonough (2009) da bilgi ve iletişim teknolojilerinin öğretmen yetiştirmek üzere kullanımından öte, hazırlanan eğitim programlarına gömülmesi gerektiğini belirtmiştir.

1.1.3. Çevrimiçi öğrenme topluluğu

Bacon (2009) topluluk kavramını aynı çevrede etkileşimde bulunan insanların (ya da hayvanların) toplanması olarak tanımlamış, toplulukların doğada her yerde bulunduğunu belirtmiş; ancak topluluğu bir grup olarak tanımlamanın yeterli olmadığını, söz konusu grubu topluluk yapanın grup içi etkileşim ve ait olma hissi olduğunu vurgulamıştır.

Çevrimiçi topluluk ise fiziksel dünya yerine çevrimiçi olarak oluşturulan topluluklara denir (Kim, 2000). Alan yazında çevrimiçi topluluk (online community), sanal topluluk (virtual community), e-topluluk (e-community), teknoloji destekli öğrenme topluluğu (technology supported learning community) veya web topluluğu (web community) terimlerinin birbirinin yerine kullanıldığı görülmektedir.

Öğrenme topluluğu ise, öğrenmenin sosyal katılımı ile gerçekleştiğini savunan sosyal öğrenme kuramına dayanmaktadır (Wenger, 1998) ve ilk olarak Lave ve Wenger tarafından “uygulama topluluğu” kavramıyla ileri sürülmüştür (Barab, MaKinster, & Scheckler, 2003; Wenger, 1998).

“Çevrimiçi topluluklara” benzer olarak; sosyal öğrenmeyi tanımlayacak şekilde alan yazında birbirinin yerine kullanılan birçok terim bulunmaktadır, bunlardan ilki yukarıda bahsedildiği üzere uygulama topluluğudur (community of practice), bunun yanı sıra öğrenme topluluğu (learning community), öğrenen topluluğu (community of learners), öğrenme çemberi (learning circle), öğrenme organizasyonu (learning organization), bilgi topluluğu (knowledge community), profesyonel topluluk (professional community) kavramları da kullanılmaktadır (Baran, 2007).

Öğrenme topluluğu; ilgi alanları ortak olan ve çoğunlukla birbirlerine destek olan, işleri paylaşan eğitimcilerin profesyonel topluluğu olarak tanımlanmaktadır (Carboni, 2004; Hicks, 1997; Akt. Carboni & Riggsbee, 2007).

Son zamanlarda çevrimiçi öğrenme ortamlarında söz konusu toplulukların kullanılmasına yönelik bir eğilim vardır (Baran, 2007). Bu bağlamda tanımlanabilecek çevrimiçi öğrenme topluluğu ise öğrenenlerin bilgiyi, deneyimi paylaştığı, ortak öğrenme hedefleri ve ilgi alanları çerçevesinde işbirlikli bir şekilde problemleri çözdüğü sanal sosyal bir organizasyondur; söz konusu topluluğun üyeleri e-posta, forumlar, sohbet odaları, video konferans gibi telekomünikasyon teknolojileri yoluyla birbirlerine bağlanır ve bir arada çalışırlar (Chang, 2003).

Chang’a (2003) göre toplulukta kimsenin özel bir bilgiye ihtiyacı yoktur, bilgi farklı insanlarda, farklı konularda ve araçlarda dağılmış durumdadır; söz konusu bilgi etkileşim, tartışma, iletişim, öğretim, paylaşım ya da araçların kullanımı yoluyla paylaşılır. Öğrenciler belli bir problemle karşılaştıklarında, öğrenme topluluğunun farklı bireylerine dağılmış olan uzmanlık, öğrencilere yardımcı olur, destek verir, böylece işbirlikli aktiviteler sonucu hedeflere ulaşılır (Chang, 2003). Ayrıca toplulukta yer alan bireyler ortak amaçları etrafında kendi değerler sistemini

belirleyerek, topluluğa ait olma hislerini geliştirir ve kendilerini belli oranlarda topluluğa adanır (Altun, 2005; Bacon, 2009).

Chang (2003) çevrimiçi öğrenme topluluğunun şu özellikleri taşıması gerektiğini belirtmiştir:

- Öğrenenler bireysel olarak aktif bir şekilde bilgiyi yapılandırır ve spontane şekilde öğrenirler
- Topluluğun tüm üyeleri fikir paylaşımı yapar ve bilgi sağlar
- Dağıtılan bilgi ve uzmanlık söz konusudur.

Carboni ve Riggsbee (2007) ise çevrimiçi topluluklarla, öğrenme topluluklarının özelliklerini sentezleyerek, çevrimiçi öğrenme topluluklarının özelliklerini ve başarı göstergelerini Çizelge 1'deki şekilde belirlemiştir:

Çizelge 1: Çevrimiçi öğrenme topluluklarının özellikleri ve başarı göstergeleri

Özellikler	Başarı göstergeleri
Ağ organizasyonu	Katılımcılar fiziksel olarak ayırıldılar ancak ortak bir ilgi alanları ya da bir arada çalışma ihtiyaçları vardır.
Görev organizasyonu	Katılımcılar bir görevi ya da amacı paylaşmaktadır. Tanımlanmış hedefler, özelleştirilmiş görevler, zaman çizelgesi ve ürün ortaya çıkarma, katılımcı sayısını artıracaktır.
Yanıt imkanları	Çoğu katılımcı teknolojiye güvenilir, kolay ve eşit seviyede erişmektedir. Çevrimiçi iletişim, diğer etkileşim yollarına göre daha elverişlidir.
Yanıt zorunluluğu	Katılımcılar çevrimiçi ortama erişmek için belli bir nedenle baskı; gruba ya da göreve karşı sorumluluk hissetmektedirler.

Çizelge 1: devam ediyor.

Özellikler	Başarı göstergeleri
Koordinasyon ve değerlendirme	Grup etkileşimi kolaylaştıran, koordine eden bir kişi olmalıdır. Grup görevinin finalde değerlendirilmesi katılım sağlayacaktır.
Sosyal ve duygusal bağlantılar	Katılımcılar kişisel bilgilerini paylaşır, duygularını açıklar, grupla bağ kurar. Değişimler katılımcılar arasında karşılıklı güven, önemseme ve saygı yaratır.
Bilgiyi paylaşma ve yapılandırma	Katılımcılar düşüncelerini paylaşır, uzmanlıklarıyla diğerlerinin sorularını yanıtlar. Katılımcılar netleştirme ya da detaylandırma için soru sorar ve dönüt almak için rica ederler. Katılımcılar diğerine karşı çıkar ve / veya olağanı belirler, farklı açıları göz önünde bulundurur, tartışır veya fikir birliğine varırlar.

Carboni ve Riggsbee (2007) alan yazında var olan özelliklere sosyal ve duygusal bağlantılar ile bilgiyi paylaşma ve yapılandırma maddelerini eklemiş, topluluğu başarılı yapanın bunlar olduğunu belirtmiştir. Bir diğer ifadeyle çevrimiçi toplulukları etkili yapan sosyal etkileşimdir (McInerney & Roberts, 2004)

Sosyal medya başlığı altında, bir sonraki bölümde ele alınacak olan Web 2.0 araçları söz konusu sosyal etkileşimi sağlamak açısından uygun araçlardır (Avcı & Aşkar, 2011; Horizon Report, 2007). Bu araçlar topluluğun oluşmasına katkı sağlarlar (Altun, 2005; Avcı & Aşkar, 2011; Gunawardena, Hermans, Sanchez, Richmond, Bohley, & Tuttle, 2009; TLINC, 2005;). Nitekim her ne kadar çevrimiçi topluluğun temelleri daha önceye dayansa da, çevrimiçi topluluklar Web 2.0 araçları ile özdeşleşmiş, hatta Topluluk 2.0 (Community 2.0) olarak da adlandırılmıştır.

Bunun yanı sıra çevrimiçi topluluklar uzaktan eğitim ile de özdeşleşmiş görünmektedir, ancak araştırmacılar çevrimiçi öğrenme topluluklarıyla yalnızca uzaktan eğitim kapsamında değil, aynı zamanda karma öğrenme kapsamında da ilgilenmekte, karma öğrenme ortamlarında da çevrimiçi öğrenme topluluklarının kurulması üzerinde çalışmaktadırlar (Lord & Lomicka, 2008).

Çevrimiçi öğrenme topluluklarının öğretmen yetiştirme alanında da araştırma konusu olduğu görülmektedir. Çevrimiçi topluluklar öğretmenlerin mesleki gelişimleri için uygun bir kaynak; öğretmenlerin işlerini daha etkili yapmaları için destek olmanın yollarından biri olarak gözükmektedir (Díaz-Maggioli, 2004; Duncan-Howell, 2010; Fontaine 2009b). Nitekim çevrimiçi topluluklar öğretmenlere fikir alışverişi yapma, daha geniş kitlelerle bağlantı kurma fırsatı verir; ayrıca öğretmenlere öğrenme için esnek, otantik bir ortam ve bireyselleştirilmiş imkânlar sunarak, mesleki açıdan sürekli ve kendi kendilerine gelişme fırsatı sağlar (Lloyd & Duncan-Howell, 2010).

1.1.4. Sosyal medya

Sosyal medya kavramının tanımı ve bu kavram altına nelerin dâhil edilmesi gerektiğine yönelik olarak bir karmaşa söz konusudur (Kaplan & Haenlein, 2010). Bu bağlamda öncelikle Web 2.0 tanımlanacaktır. Ancak yeni eklenen uygulamalar ve Web'in öneminin artması sonucu ortaya atılmış Web 2.0 kavramı için de herkes tarafından kabul edilen bir tanım yapmak pek mümkün olmamıştır (O' Reilly, 2007).

Akçapınar (2009) Web 2.0'ı teknolojik gelişmeler ve İnternet kullanıcılarının sayısındaki artışla beraber, bilginin tek bir kaynaktan programlama becerisine sahip kişilerce, statik olarak sunulduğu web sayfalarının yerini, bilginin programlama becerisine ihtiyaç duyulmaksızın, işbirliği içinde oluşturulduğu ve daha hızlı yayıldığı sistemlere bıraktığı eğilim olarak tanımlamıştır. Kaplan ve Haenlein (2010) ise içerik ve uygulamaların bireyler yerine tüm kullanıcılar tarafından işbirliği içerisinde yaratılıp yayınlandığı platformu Web 2.0 olarak belirtmiştir.

Bir diğer ifadeyle Web 2.0; World Wide Web (www)'in daha fazla kişiselleştirilmiş, aktif katılım, bağlantısallık, kullanıcılar arası işbirliği, bilgi ve fikir paylaşımının belirgin olduğu ikinci jenerasyonudur (McLoughlin & Lee, 2007). Web 2.0; okunup-yazılabilen web (read-write web) olarak da tanımlanmaktadır (Richardson, 2009).

Kaplan ve Haenlein (2010) Web 2.0'ın ideolojik ve teknolojik temelleri üzerine kurulan, içeriğin kullanıcılar tarafından yaratılması ve değiştirilmesine izin veren bir grup internet tabanlı uygulamaları “sosyal medya” olarak tanımlamış, diğer bir ifadeyle Web 2.0'ın sosyal medyanın gelişimi için bir platform olduğunu belirtmişlerdir.

Jones (2009) ise “sosyal medya”nın Web 2.0 ile oldukça benzerlik gösterdiğini, sosyal medyanın Web 2.0'dan tek farkının kullanıcıların içerik oluşturabilmesinden ziyade; kullanıcılara ve bir topluluğun kurulmasına odaklanmasıyla ilgili olduğunu vurgulamıştır.

Ayrıca Web 2.0 araçları, bazı kaynaklarda bir fark gözetilmeksizin “sosyal medya araçları (social media tools)” olarak tanıtılmakta; bazı kaynaklarda ise “sosyal yazılım araçları (social software tools)” olarak da kullanılmaktadır (Kesim & Ağaoğlu, 2007; McLoughlin & Lee, 2007; Rheingold, 2008; www.socialmediaclassroom.com). Bu alışma kapsamında bir bütünlük sağlaması açısından söz konusu araçlardan sosyal medya araçları olarak söz edilecektir.

Sosyal medya araçları ve eğitimde kullanımları aşağıdaki şekilde sınıflandırılabilir:

Blog: Bloglar, kod veya FTP bilgisine ihtiyaç duyulmaksızın kolayca yaratılıp, kolayca güncellenen, yazar ya da yazarların herhangi bir internet bağlantısını kullanarak, internette düzenli olarak yayın yaptıkları web siteleridir (Richardson, 2009).

Statik bir içerik barındırmaz, öğretmen ve öğrencilerin konuşma sürdürebilecekleri ya da bilgi yayınlayabilecekleri şekilde etkileşimlidir; çoğunlukla yansımaları barındırır (Richardson, 2009). Blogları sınıflarında kullanmaya başlayan yenilikçiler, çoktan derslerde blog kullanımının çok çeşitli yollarını bulmuşlar ve blogların daha

derin bir öğrenme sağladığını göstermişlerdir; blogların sınıf portalı, e-portfolyo, işbirlik alanı, bilgi yönetimi amaçlı olarak kullanımı buna örnek verilebilir (Richardson, 2009). Bloglar *gerçekten yapılandırmacı araçlardır, *sınıf duvarlarını ortadan kaldırır, *e-posta ya da sohbetten daha kolay ulaşılabilir ve işbirliği sağlanabilir bir ortam yaratır, *arşivleme sağlar, *demokratik bir araçtır; konuşmaya utananların bile konuşmasını sağlar, öğretmen ile öğrenci aynı statüde yer aldığından paylaşım artar, herkesin sesi yer alır, *belli bir konuda uzmanlaşmayı geliştirir (Richardson, 2009). Blog kullanan her seviyedeki öğrenci, görevlerine daha fazla ilgi gösterir, yansıma yapar ve işbirlikli çalışma fırsatı yakalar (Richardson, 2009). Bir diğer ifadeyle bloglar öğrencilere öğrendikleri bilgileri yayımlayacakları, paylaşacakları ve tartışacakları bir ortam hazırlayacaktır (Altun, 2005).

Öğrencilerle iletişim kurmak, tartışma ve paylaşım yolu ile öğrencilerin kendi aralarındaki etkileşimi sağlamak, öğrenilenleri pekiştirmek, farklı bakış açılarını yakalayabilmek gibi artılarından dolayı eğitimde kullanımı her geçen gün artmakta ve eğitimde kullanımı açısından, sağladığı kolaylıklar sebebiyle statik Web sayfaları ve tartışma forumları gibi diğer Web uygulamalarının bir adım önüne geçmektedir (Baş ve Tüzün, 2007).

Viki: Viki herkesin içerik ekleyebileceği ya da yayınlanmış içeriği düzenleyebileceği işbirlikli bir web alanıdır (Richardson, 2009). Wiki sayfalarında düzenle düğmesi bulunur ve kullanıcılar içeriği istediği gibi değiştirebilirler; genel olarak gönderilerin eski versiyonu arşivlenir ve geri alma fonksiyonu mevcuttur (Anderson, 2007).

Vikilerin derslerde kullanımı, var olan bir vikinin kaynak olarak kullanılmasının, onun üzerinde güncellemeler yapılmasının yanı sıra, bir sınıfın aldığı dersle ilgili bir viki oluşturması şeklinde de olabilir. Yazıların yanı sıra grafikler, bağlantılar, PowerPoint sunumları, video ya da ses ekleyebilir, hatta yansımalarını bu ortamda paylaşabilirler (Richardson, 2009).

RSS (Real Simple Syndication): RSS eğitimcilerin blog veya bir gazete sayfası gibi internet'te yaratılmış bir içeriğin "besleme"sine abone olmayı sağlayan teknolojidir; bir anlamda okuyucu içeriği arayıp bulmaz, içerik okuyucuya gelir (Richardson, 2009). RSS'ler haber yayını ya da duyuruların yer aldığı web sayfalarının yanı sıra blog ve podcast gibi Web 2.0 uygulamalarının içerisinde de kullanılmaktadır (Karaman, Yıldırım ve Kaban, 2008).

Bu sayede öğretmenler öğrencilerin bloglarını, yaptıkları projeleri fazladan zaman harcamadan takip edilebilir; ayrıca takip etmeleri gerekenler RSS sayesinde öğrencilere ulaştırılarak, organize edilmiş şekilde onlara sunulabilir, böylece kaynakların yoğunluğunun öğrenciyi korkutmasının önüne geçilebilir (Richardson, 2009).

Sosyal imleme: İmleme siteleri kullanıcılara ilgilerini çeken web adreslerini etiket (tag) olarak bilinen anahtar kelimelerle ilişkilendirerek kaydetme imkânının yanı sıra, sayfaların tümünü kaydetme ve arşivleme imkânı sunar (Karaman vd., 2008, Richardson, 2009).

Bu sistemin Web 2.0 içinde yer almasının esas sebebi farklı kullanıcıların aynı etiketi taşıyan kaynakları birbiriyle ilişkilendirebilip, sosyal paylaşım yoluyla yeni kaynaklara ulaşma olanakları ortaya çıkarmasıdır (Karaman vd., 2008). Bir diğer deyişle sosyal imleme aynı ilgi alanlarını paylaşanların birbirini bulmasını kolaylaştırır, topluluk bu şekilde oluşmaya başlar (Richardson, 2009).

Sosyal imleme siteleri öğretmen ve öğrencilerin bir konuya özel kaynak listesi tutmalarını ve RSS kullanarak kolayca paylaşımlarını sağlar (Richardson, 2009).

Çevrimiçi fotoğraf galerisi: Fotoğrafların internette yayınlanması fotoğraf paylaşımını sağlamasının yanı sıra topluluğun fikir ve deneyimlerinden faydalanmayı da sağlar; örnek olarak Flickr yaygın olarak bilinen çevrimiçi fotoğraf galerilerinden biridir (Richardson, 2009).

Çevrimiçi fotoğraf galerilerinin de eğitim açısından potansiyeli yüksektir, örnek olarak öğretmen ve öğrenciler, kendilerine, projelerine, çeşitli konulara dair dijital görüntüler oluşturabilir, bunları paylaşabilir, tartışabilirler (Richardson, 2009).

Podcast: Podcast ses veya video dosyalarının belli bir amaç çerçevesinde Web üzerinden paylaşımı için kullanılan uygulamalar olarak ifade edilebilir (Karaman vd., 2008). Podcast terimi Apple'ın iPod isimli taşınabilir oynatıcısından çıkmıştır (Karaman vd., 2008), nitekim alan yazında ses/video yayını (Audio/video casting) olarak da kullanılmaktadır.

Kişinin kendi kişisel gelişimini takip edebilmesi; sınıf programının sesli kitaplarla geliştirilmesi, sınıfın bir radyo şovunun oluşturularak, dinleyicilerle paylaşılması, öğrenciler için konuşmacı konuklarla görüşme yapılması eğitimde podcast kullanımına örnek olarak verilebilir (D'Souza, 2006). Ayrıca podcastleri derse hazırlık, kaçırılan dersleri telafi etme ve bir konu hakkında topluca kaynak sahibi olma gibi amaçlarla eğitimde kullanımı mümkündür (Karaman vd., 2008).

Sosyal Ağlar: Twitter, Facebook gibi sosyal ağlar arkadaşların birbirleriyle ve hatta arkadaşlarının arkadaşlarıyla kolayca bağlantı kurmasını, ilgilendiği bilgi ya da öğrenmeyi söz konusu ağ üzerinden gerçekleştirmesini sağlar; sosyal ağlarda insanlar belli fikirlerin ya da tutkuların etrafında toplanır ve yeni bağlantılar kurabilir, eski bağlantılarını yeniden yapılandırabilir (Richardson, 2009).

Sosyal medyanın fiziksel olarak birbirinden ayrı olan öğrenci – öğretmen ve öğrenci – öğrenci arasındaki etkileşimi ve işbirliğini artırmak için uygun araçlar olduğu, çevrimiçi işbirliği için birçok imkân sunduğu bilinmektedir (Boulos, Maramba, & Wheeler, 2006; Godwin-Jones, 2003; Usluel & Mazman, 2009).

Ayrıca kullanıcı merkezli bu teknolojiler, sosyal yönü sayesinde, herhangi bir topluluktan öte; özellikle öğrenme öğretme bağlamında topluluklar kurmak açısından güçlü bir potansiyele sahiptir (Horizon Report, 2007). Nitekim öğretmen eğitiminde Web 2.0 araçları ile yapılan çalışmalarda çevrimiçi topluluklar üzerinden belirgin bir katılım olduğu görülmektedir (Albion, 2008). Zaten etkili bir eğitim için

BİT'in öğretmen yetiştirme sürecine entegre edilmesinin önemi bir çok araştırmayla kanıtlanmıştır (LeBaron & McDonough, 2009).

Karaman ve diğerleri (2008) literatürdeki Web 2.0 uygulamalarının kullanımı ile ilgili deneysel araştırmalar üzerine bir derleme çalışması yapmış ve ulaşılan 74 çalışmanın incelenmesinin ardından sonuç olarak literatürde Web 2.0 uygulamalarının eğitim ortamlarına katkılarının şu şekilde sıralandığını belirtmiştir:

- Grup çalışması alışkanlığı
- Etkili öğrenme
- Üst düzey düşünme becerileri
- Bilgi okur-yazarlığı
- Yapılandırmacı problem çözme
- Öğrenciye uygunluk (ilgi çekme)
- Bireysel gelişim
- Sorumluluk alma

Yeni nesil, anında mesajlaşma ve cep telefonu ile mesajlaşma gibi iletişim araçları ile bloglar ve Facebook gibi sosyal medya araçlarını çok kapsamlı bir şekilde kullanmaktadır (Bull et al., 2008; Ajjan & Hartshorne, 2008). Bu sayede de bireylerin ilgi, ihtiyaç ve ön yaşantıları üzerine kurulu informal öğrenmeler gerçekleşmektedir, bu informal öğrenmeler formal öğrenmeye yönelik fırsatları ortaya koymaktadır ve sosyal medyanın yeni nesil arasındaki popülerliği ile BİT'ne olan hâkimiyetleri birleştiğinde formal öğrenme adına güçlü uygulamalar sağlanacağı açıktır (Bull et al., 2008; Ozkan & McKenzie, 2008).

Bu bağlamda okul uygulamalarındaki işbirliği eksikliği, işbirliğini çok kolay hale getirdiği belirtilen (Horizon Report, 2009), sosyal anlamdaki katkılarından ve çevrimiçi öğrenme toplulukları oluşturulması bakımından ideal öğrenme araçları olarak tanımlanan araçların kullanıldığı bir sosyal medya ortamı ile giderilmeye çalışılacaktır.

1.1.5. Öğretmen yetiştirme modeli

Günümüze kadar en yaygın kabul edilen öğretmen yetiştirme modellerinden biri yansıtıcı öğretmen yetiştirme modelidir (Ekiz ve Yiğit, 2007). Modelin temelleri; “yansıtma”yı; bilgi ve inançların göz önünde bulundurulduğu, ilişkili fikirlerin nedenleme yaparak sıralanmasını içeren aktif ve kasıtlı bir süreç olarak tanımlamış Dewey’e (1933) dayanmaktadır. Dewey’in bu kavramı ortaya atmasından günümüze kadar eğitimsel alanda yansıtıcı düşünme farklı araştırmacılar tarafından farklı yönleri öne çıkarılarak sürece dökülmüştür (Kızılkaya, 2009; Kızılkaya ve Aşkar, 2009).

Söz konusu yansıtıcı düşünme sürecini desteklemek için teknolojinin çok güçlü bir araç olarak kullanılabileceği düşünülmektedir (Herrington & Oliver, 2002; Kızılkaya, 2009; Lin, Hmelo, Kinzer, & Secules, 1999; Weusijana, Riesbeck, & Walsh, 2004). Nitekim Lin, Hmelo, Kinzer ve Secules (1999), yansıtıcı düşünmeyi desteklemede video, internet ve büyük telekomünikasyon sistemleriyle entegre olabilecek dört tip tasarım özelliği bulunduğunu belirlemişlerdir ve bunlardan biri; yansıtıcı sosyal söylemdir.

Yansıtıcı sosyal söylem bireysel bir aktivite olmamak bakımından diğerlerinden farklılık göstermektedir, burada yansıtma topluluktan etkilenerak gerçekleştirilen sosyal bir aktivite olarak ele alınmıştır. Bir diğer ifadeyle bu tasarımda öğrenenler sosyal bir topluluk olarak öğrenme deneyimlerini paylaşmakta ve yansıtıcı söylemlerde bulunarak etkileşmektedirler. Öğrenen kendi etkinlikleri ile ilgili olarak sosyal topluluktan aldığı dönüte göre uygulamalarını düzenler (Lin et al., 1999).

Topluluk tabanlı yansıtmanın BİT ile desteklenmesine yönelik birçok örnek vardır ve yukarıda da değinildiği üzere BİT’nin etkili yansıtma sağlamak için ideal bir araç olduğu bilinmektedir (Herrington & Oliver, 2002; Kızılkaya, 2009; Lin et al., 1999; Weusijana et al., 2004).

Görüldüğü gibi konuya öğretmen yetiştirme modelleri tarafından baktığımızda da ulaştığımız nokta sosyal medya olmaktadır. Benzer olarak, yeni neslin özellikleri de bizi öğretimde sosyal medya kullanımına yönlendirmektedir.

1.2. Çalışmanın Amacı ve Önemi

Öğretmen yetiştirmede, kavramsal bilgi ile uygulamanın bütünleşmesine yönelik olarak gerçekleştirilen okul uygulamaları, çoğunlukla fakülte – okul işbirliğinin yetersizliğinden kaynaklanan nedenlerle, öğretmen adaylarına istenilen niteliklerin kazandırılmasını sağlayamamaktadır. Sosyal medya araçlarının gelişimi; dijital yerliler olarak tanımlanan yeni neslin bu araçları kullanım düzeyleri, BİT'in öğretmen eğitimine entegrasyonunun kanıtlanmış önemi ve özellikle söz konusu araçların yansıtıcı öğretmen eğitimi modeline uygunluğu göz önünde bulundurularak; sosyal medya tabanlı bir çevrimiçi öğrenme ortamı kurulup; bu ortamda öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve öğretmen adaylarından oluşan bir çevrimiçi öğrenme topluluğu oluşturulması sağlanarak bu eksiğin kapatılması amaçlanmıştır.

Hedeflenen topluluğun kurulması ve işbirliği açısından etkili olması halinde, öğretmen, öğretmen adayı ve öğretim elemanlarının bir araya geldiği; öğretmenlerin eğitim bilimlerindeki yenilikleri takip edebildiği, karşılaştıkları sorunları konunun uzmanlarına danışabildiği, öğretmen adaylarının kavramsal bilgilerini uygulamaya koyup kendilerini geliştirdikleri, gerek öğretmenlere gerekse öğretim elemanlarına soru sorabildiği, öğretim elemanlarının okulları ve uygulamada yaşanan gerçek sorunları görüp, onlar üzerine çalışabilmeleri açısından tüm işbirlikçilere fayda sağlanan bir ortam ve çevrimiçi öğrenme topluluğu kurulmuş olacaktır.

1.3. Problem Cümlesi

Okul uygulamalarında fakülte - okul işbirliğini sağlamaya yönelik olarak nasıl bir model geliştirilebilir?

1.3.1. Alt problemler

1. Yürütülmekte olan okul uygulamalarının betimlenmesi ve geliştirilmesine ilişkin katılımcı görüşleri nelerdir?

1.1. Yürütülmekte olan okul uygulamalarına ilişkin sorunlar nelerdir?

1.2. Yürütülmekte olan okul uygulamalarına ilişkin öneriler nelerdir?

2. Okul uygulamaları fakülte – okul işbirliğini sağlayacak şekilde nasıl yürütülebilir?

3. Okul uygulamalarında sosyal medya araçları ile desteklenmiş bir çevrimiçi öğrenme ortamının kullanılmasına ilişkin katılımcı görüşleri nelerdir?

4. Yapılan düzenlemeler doğrultusunda, okul uygulamalarında sosyal medya araçları ile desteklenmiş bir çevrimiçi öğrenme ortamının kullanılmasının katılımcılara katkısına ilişkin katılımcı görüşleri nelerdir?

4.1. Okul uygulamalarında sosyal medya araçları ile desteklenmiş bir çevrimiçi öğrenme ortamının kullanılmasının kendilerine katkısına ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?

4.2. Okul uygulamalarında sosyal medya araçları ile desteklenmiş bir çevrimiçi öğrenme ortamının kullanılmasının kendilerine katkısına ilişkin bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?

4.3. Okul uygulamalarında sosyal medya araçları ile desteklenmiş bir çevrimiçi öğrenme ortamının kullanılmasının kendilerine katkısına ilişkin uygulama öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?

5. Kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamının, okul uygulamalarının diğer bileşenlerine yansımaya ilişkin katılımcı görüşleri nelerdir?

5.1. Kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamının, uygulama okulundaki uygulamalara yansımaya ne şekildedir?

5.2. Uygulama okulundaki uygulamaların, kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamına yansımaya ne şekildedir?

5.3. Kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamının, üniversitedeki okul uygulamaları dersine yansımaya ne şekildedir?

5.4. Üniversitedeki okul uygulamaları dersinin, kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamına yansımaya ne şekildedir?

6. Çevrimiçi öğrenme ortamı olarak kullanılan SMC ile ilgili olarak:

6.1. Okul uygulamalarında kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamında bulunan sosyal medya araçlarının kullanım amaçları nedir?

6.2. Okul uygulamalarında kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamında bulunan sosyal medya araçlarının kullanım düzeyleri nedir?

6.3. Okul uygulamalarında kullanılan SMC ortamının kullanabilirliği ne düzeydedir?

6.4. Okul uygulamalarında kullanılan SMC ortamındaki katılımcıların topluluk hissi ne düzeydedir?

7. Yapılan uygulama ve değerlendirmenin ışığında okul uygulamalarında fakülte - okul işbirliğini sağlamaya yönelik olarak nasıl bir model önerilebilir?

1.4. Tanımlar

Okul Uygulamaları: YÖK'ün Eğitim Fakültesi – Uygulama Okulu İşbirliği programı çerçevesinde, Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini içerecek şekilde son sınıf öğretmen adaylarının MEB okullarında yaptıkları staj.

Uygulama Okulu: Okul uygulamaları kapsamında öğretmen adaylarının staj yaptığı okul.

Uygulama Öğretmeni: Okul uygulamaları kapsamında öğretmen adaylarının derslerini takip ettiği, stajdan sorumlu alan öğretmeni.

Uygulama Öğretim Elemanı: Üniversitede okul uygulamalarını yürüten öğretim elemanı.

Sosyal Medya: Web 2.0'ın ideolojik ve teknolojik temelleri üzerine kurulan, içeriğin kullanıcılar tarafından yaratılması ve değiştirilmesine izin veren bir grup internet tabanlı uygulama (Kaplan & Haenlein, 2010).

Çevrimiçi Öğrenme Topluluğu: Öğrenenlerin bilgiyi, deneyimi paylaştığı, ortak öğrenme hedefleri ve ilgi alanları çerçevesinde işbirlikli bir şekilde problemleri çözdüğü sanal sosyal bir organizasyon (Chang, 2003).

Çevrimiçi Öğrenme Ortamı: Çevrimiçi öğrenme topluluğunun çevrimiçi olarak bir araya geldiği platform, bu çalışma özelinde çevrimiçi öğrenme ortamı SMC (Social Media Classroom).

2. İLGİLİ ALANYAZIN

Bu bölümde araştırmmanın amacı ve kapsamı doğrultusunda yapılan çalışmalar okul uygulamaları, sosyal medyanın ve çevrimiçi toplulukların eğitimde kullanımı hakkında olmak üzere üç başlık altında ele alınmıştır.

2.1. Okul uygulamaları hakkında yapılmış çalışmalar

Koroğlu, Başer ve Yavuz (2000) Okul Deneyimi dersi kapsamında 183 Matematik öğretmeni adayı, 35 uygulama öğretmeni, 6 fakülte öğretim elemanından veri topladığı bir çalışma yapmıştır. Veri toplama aracı olarak öğretmen adayına yönelik Likert tipi 30 soruluk bir ölçek ile uygulama öğretmenleri ve fakülte öğretim elemanlarına yönelik açık uçlu bir anket kullanmıştır. Çalışmanın sonunda Okul Deneyimi dersi değerlendirilerek fakülte, MEB ve uygulama okulu işbirliğinde daha sıkı bir koordinasyon sağlanması, paydaşların bir araya gelerek planlama ve düzenleme yapmaları; uygulama öğretmenlerinin bu görev için yetiştirilmeleri ve görevin onlar için doyum sağlayıcı bir hale getirilmesi; fakültelerin hizmet içi kurslar düzenleyerek, eğitimdeki hızlı değişme ve gelişmeleri uygulama öğretmenlerine ulaştırmaları; uygulamanın ard arda günlerde ve daha yoğun bir programla yapılması; uygulama öğretmenlerine düşen öğretmen adayı, öğretim elemanlarına düşen uygulama okul sayısının düşürülmesi; uygulama öğretmenlerine ait ders programlarının dönem başında sabitlenmesi; öğretmen adaylarının değişik türdeki okullarda uygulama yapmalarının sağlanması; hangi etkinliklerin hangi sıralamada ve hangi plan çerçevesinde gerçekleştirileceğinin belirlenmesi; üst kurumlara geçiş için çoktan seçmeli sınavlar yerine analiz, sentez ve yorumlama gibi yüksek seviyeli bilişsel hedefleri ölçen bir sınavın uygulanması; mikro öğretimin uygulanması; uygulama öğretmenlerinin fakülte öğretim elemanlarınca yeni yöntemler, ölçme değerlendirme teknikleri, rehberlik gibi konularda bilgilendirilmesi; uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarını gözlerken objektif değerlendirmeler yapabilmelerinin sağlanması; alan eğitimi konusunda iyi yetişmiş öğretim elemanlarının uygulama derslerini vermesi şeklinde önerilerde bulunulmuştur.

Harmandar, Bayrakçeken, Kıncal, Büyükkasap ve Kızılkaya (2000) 40 uygulama okuluyla yaptıkları çalışmalarında okul koordinatörleri, uygulama öğretmenleri ve öğretmen adaylarıyla görüşmeler yaparak Okul Deneyimi uygulaması ve sonuçlarını değerlendirmişlerdir. Bu bağlamda tüm katılımcıların; Okul Deneyimi uygulaması süresince fakülte'deki derslerin yoğun olduğu; uygulamanın süresinin kısa olduğu, uygulama okullarına, köy okullarının da dahil edilmesi gerektiği; fakülte'den daha çok öğretim elemanının görevlendirilerek, öğretmen adaylarının daha sıkı izlenmesi gerektiği, uygulamanın veriminin artırılması için fakülte - okul işbirliğinin güçlendirilmesinin gerektiği konularını vurguladığı belirtilmiştir.

Aksu (2000) tarafından, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ndeki Okul Deneyimi I dersi değerlendirilmiştir. Bu çalışmada saptanan temel sorunlar, fakülte'de öğretilmeye çalışılanlar ile okullarda gözlenenler arasındaki farkların öğretmen adayını şaşırttığı; uygulama okullarındaki kimi öğretmenlerin mesleklerinden yakınlıkla adayın hevesini kırdıkları, hatta öğrencilere fiziksel ceza uygulayarak kötü örnek olabildikleri; fakülte öğretim elemanının, ulaşım gücü ve sorumluluğundaki aday fazlalığı nedeniyle uygulama okullarında gözlem ve rehberlik yapamadıkları; uygulama okullarında bazen ölçütlere uygun sayı ve nitelikte öğretmen bulunmadığı biçiminde özetlenebilmektedir (Akt. Aksu, 2004).

Çetin ve Bulut (2002) Okul Deneyimi I, II ve Öğretmenlik Uygulaması derslerini almış 449 öğretmen adayı ve uygulama okullarında görevli 52 uygulama öğretmeni ile yaptığı çalışmada, anketlerden topladığı veriler ışığında şu sonuçlara ulaşmıştır:

- Uygulamalarda geçen temel tanımların bilinmekle beraber görev, yetki ve sorumluluklar hakkında yeterli bilgiye sahip olunmadığı anlaşılmakta, bu durum kargaşa yaşanmasına neden olmaktadır.
- Uygulama gruplarının kalabalık olması imkanların paylaşılmasında sıkıntı yaratmakta, bir gruptaki öğrencilerin farklı günlerde uygulama yapmaları ise fakülte ders programlarına uymamaktadır.

- Uygulama öğretmenleri denetlendikleri hissine kapıldıkları için görevlerini doğal olarak sürdürmekte zorlanmaktadır.
- Uygulama yapılan sınıfların yıllık planlarında aksamalar olabilmektedir.
- Uygulama öğretmenleri, tüm bilgi ve tecrübelerini paylaşmaktan memnun olmaktadır.
- Öğretmen adaylarının değerlendirmesinde uygulama öğretmenlerinin görüşlerinin alınması noktasında çalışma yapılmasına ihtiyaç vardır.
- Uygulama çalışmalarının belli aralıklarla tüm tarafların bir araya geldikleri ortamlarda tartışılması ve önerilerin değerlendirilmesi gerekmektedir.
- Uygulama öğrencilerinin meslek öncesi böyle bir fırsatı iyi algılamaları, bundan yararlanmaları için motive edilmeleri önemlidir.

Azar (2003) araştırmasında İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği'nde okuyan 46 öğretmen adayı, aynı alandaki 42 uygulama öğretmeni ve 12 öğretim elamanı olmak üzere toplam 100 kişiyle çalışmış, 3'ü açık uçlu olmak üzere 35 soruluk bir anketle veri toplamıştır. Azar (2003)'in öğretmen adaylarının, uygulama okulu öğretmenlerinin ve fakülte öğretim elamanlarının bakış açılarını belirlemek amacıyla anket ve görüşme yoluyla topladığı verilerden elde ettiği bulgular şunlardır:

- Fakülte öğretim elemanları ile uygulama öğretmenleri bu derslerin öğretmen adaylarının meslekî gelişimlerine faydalı olması konusuna “orta derecede katılıyorum” şeklinde söylemde bulunmalarına karşın, öğretmen adayları, “çok katılıyorum” şeklinde görüş belirtmiştir.
- Hem uygulama öğretmenleri hem fakülte öğretim elemanları, fakülte ile uygulama okulları arasında sağlıklı bir işbirliğinin olmadığını, bu iki kurum arasında koordinasyon eksikliği olduğunu vurgulamıştır.

- Taraflar uygulama öğretmeni seçiminde herhangi bir kriter aranmadığını, şayet seçimi müdür yapıyorsa, kendine yakın olanları belirlediğini belirtmiştir.
- Uygulama öğretmenlerinin bu işi yük olarak gördükleri ve verilen ücreti düşük buldukları ve okul uygulamalarında görev almak istemedikleri tespit edilmiştir.
- Öğretmen adayları, fakülte öğretim elamanlarının öğretmen adaylarının dosyalarını incelemede yeterince özen göstermediklerini vurgulamıştır.
- Taraflar okul uygulamalarının merkezi okullar yerine köylerdeki okullarda ve özellikle birleştirilmiş sınıflarda yapılmasının daha faydalı olacağını belirtmişlerdir.
- Aday öğretmenler fakülte öğretim elemanları tarafından gözlemlenip değerlendirilmenin belli aralıklarla düzenli olarak yapılmadığını vurgulamışlardır.
- Taraflar Okul Deneyimi derslerine ayrılan sürenin yetersiz olduğunu belirtmektedirler.
- Uygulama öğretmenleri ve öğretmen adayları ders kapsamında yönetim işleri ve özlük hakları ile ilgili konularda bilgi verilmediğini belirtmiş, öğretmen adayları bu konuların öğretilmesinin meslekî olarak yetişmeleri açısından faydalı olacağı görüşünde olduklarını belirtmiştir.
- Öğretmen adayları kendilerinin yetişmelerinden sorumlu olan fakülte öğretim elamanlarının kendileriyle yeterince ilgilenmediklerini vurgulamaktadırlar.
- Uygulama öğretmenleri, kendilerine düşen 6 öğretmen adayını fazla bulmakta, öğretmen adayı sayısının fazlalığı dolayısıyla sınıfta yer kalmadığını, hatta sınıf yönetiminin zorlaştığını belirtmişlerdir.

- Uygulama öğretmenleri, fakülteadaki öğretim elemanları tarafından yeterince bilgilendirilmediklerini ve bu nedenle öğretmen adaylarına yeterince yardımcı olamadıklarını vurgulamaktadırlar.

Aksu 2004 yılındaki çalışmasında ise; 43 ilköğretim okulu ve 22 lisede görev yapan toplam 526 öğretmenden, fakülte – okul işbirliği kapsamına ilişkin bilgilerini ölçmeyi amaçlayarak geliştirdiği 25 maddelik bir doğru-yanlış testi ve 8 açık uçlu soru ile veri toplamıştır. Öğretmenlikler içinden yalnızca okulöncesi eğitim öğretmenleri, kısmen farklı bir program aldıkları düşünülerek çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Çalışmada uygulama öğretmenleri fakülte öğretim elemanlarını okullarında daha fazla görmek istediklerini, uygulama öğretmenine yetki verilmesi gerektiğini, öğretim elemanlarının öğretmen adayları ile ilgilenmediklerini, iletişim kopukluğu olduğunu, öğretmen adaylarının iyi gözlem yapabilmeleri için ders saatinin artırılması gerektiğini, fakülteadaki etkinliklerden kendilerinin de yararlanmak istediklerini dile getirmişlerdir. Ayrıca öğretmen adaylarının derslerinin yoğun olduğu şeklinde mazeretler öne sürdüklerini, bu anlamda adayların fakültede sorumlu olduğu programların okullara bildirilmesinin iyi olacağını eklemişlerdir. Bunun yanı sıra öğretmen adaylarının başarısızlıklarını fakültede aldıkları teorik bilgi ve okulda uygulamaya çalıştıklarının çok farklı olmasına bağlamışlar, öğrencilerin alan eğitimlerinde iyi yetiştirilmediklerini vurgulamışlardır.

Oğuz (2004) İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği programındaki Okul Deneyimi I dersinde yürütülen etkinliklerin sınıf öğretmeni adaylarının duygu ve düşünceleri üzerindeki etkilerini ortaya koymayı amaçladığı çalışmasında 30 öğretmen adayıyla çalışmış, açık uçlu sorularla veri toplamıştır. Çalışma sonucunda okul uygulamalarının öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine, sınıf öğretmenliğine ve ilköğretim okulu birinci basamak öğrencilerine ilişkin duygu ve düşünceleri üzerinde çoğunlukla olumlu etkiler bıraktığı tespit edilmiştir. Öneri olarak ise etkinliklerin, uygun eğitim ortamlarında gerçekleştirilmesi; fakülte öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve öğretmen adayı arasında çok iyi iletişim kurulması; öğretmen adaylarının olumlu öğretmen davranışlarını model almalarını sağlamak

amacıyla, uygulama öğretmenlerinin, bilgili ve deneyimli öğretmenler arasından seçilmesi önerilmiştir.

Yapıcı ve Yapıcı (2004) Okul Deneyimi I dersinin uygulamadaki durumu ve sorunlarını belirlemek üzere Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalından 49 öğretmen adayının katıldığı bir çalışma yapmıştır. Çalışmada etkinlik raporları ile etkinlik değerlendirme ve analiz raporları veri olarak kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının genel görüşleri, Okul Deneyimi'nin yararlı bir ders olduğu; gerek uygulama öğretmeni gerek öğretim elemanına kişi başı düşen öğretmen adayı sayısının fazla olduğu; okulda ve üniversitede anlatıların çelişmekte olduğu; okul – fakülte koordinasyonunun yetersiz olduğu; öğretmen adaylarının uygulama okullarındaki statüsünün belirsiz olduğu; etkinliklerde değişiklik yapılabileceği; uygulama öğretmenlerinin planlarını öğretmen adaylarına göstermekten ve öğretmen adaylarıyla sınıf ortamında olanları tartışmaktan kaçındıkları konularında toplanmıştır. Çalışmanın sonucunda, dersin içeriğini oluşturan etkinliklerin gözden geçirilmesi gerektiği, uygulama öğretim elemanlarının mümkünse MEB'de öğretmenlik deneyimi bulunan ve gönüllü olanlar arasından seçilmesi önerilmiştir.

Paker (2005) öğretmenlik uygulamasında uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanlarının öğretmen adaylarına dönüt sağlamalarının ne kadar ve nasıl gerçekleştirildiğini incelemek amacıyla bir çalışma gerçekleştirilmiş; , İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı'nda okumakta olan 80 öğretmen adayından anket ve bu öğretmen adayları içinde rastgele seçilmiş 25'inden yapılandırılmış görüşmeler yoluyla veri toplamıştır. Çalışmasında öğretmen adaylarının %91'inin uygulama öğretim elemanından dönüt aldıkları, ancak genellikle zayıf ve eksik yönlerinin tespiti ve giderilmesi konusunda dönüt almalarından şikâyetçi olduklarını; buna ek olarak %85'inin uygulama öğretmeninden yeterli ve ayrıntılı dönüt alamamış olduklarını ve alınan dönütlerin de çoğunlukla, "iyi, fena değil, bir dahaki sefere daha iyi olur" gibi dönütler olmasından şikâyetçi olduklarını; %74'ünün dersi planlama aşamasında uygulama öğretmeninden veya uygulama öğretim elemanından yeterli yardım alamamış olduklarını tespit etmiştir.

Özkan, Albayrak ve Berber (2005)'in Öğretmenlik Uygulaması çalışmalarının, öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimi ile ilgili yeterliliklerine sağladığı katkıyı belirlemeyi amaçladığı çalışmasına 402 öğretmen adayı katılmıştır. Veriler anket yoluyla toplanmıştır. Sonuç olarak Öğretmenlik Uygulaması etkinliklerinin; alan bilgisi, öğretme-öğrenme sürecini yönetme, kişisel ve meslekî özellikler ile rehberlik bilgisi olmak üzere dört temel başlık altında toplanan öğretmen yeterliklerinin kazanılmasında %61 ile orta düzeyde bir katkı sağladığını belirlenmiştir.

Çetintaş ve Genç (2005) Almanca Öğretmenliği bölümünden 30 öğretmen adayı ile yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının uygulama okullarında edindikleri deneyimler ve yaşadıkları sorunları saptamayı amaçlamıştır. Bunun için konu alanı ve alan eğitimi - uygulama ilişkisi, adaylar arası ilişki, öğretmen adayı - uygulama öğretmeni ilişkisi, öğretmen adayı - uygulama okulu ilişkisi, öğretmen adayı - öğrenci ilişkisi, öğretmen adayı - öğretim teknolojisi kullanımı olmak üzere 6 konu belirlemiş, belirlenen her konu için sorular hazırlamış, bu sorular doğrultusunda grup içerisinde öğretmen adaylarının görüş ve deneyimlerini saptamışlardır. Verileri, öğretmen, öğretim elemanı ve öğrenci katılımlı bir oturumda tartışıp değerlendirmişlerdir. Bu araştırma bağlamında ilgili bulunan sonuçları şu şekilde özetlemek mümkündür: Bir adayın ders hazırlama ve anlatma aşamasında diğerinin ona yardımcı olmasının, dönüt vermesinin adaylar arasındaki dayanışmayı güçlendirdiği; ayrıca adaylar arasında malzeme alışverişi yapıldığı ve malzeme geliştirme bilgi ve becerisinin paylaşıldığı saptanmıştır. Öğretmen ve diğer adaylarla yapılan konuşma ve eleştirilerin yararlı olduğu; ancak sınıf ortamında özellikle öğrencilerin yanında yapılmasının sakıncalı bulunduğu; adaya yeterince ders anlatma olanağının verilmediği belirlenmiş; ayrıca öğretmenlerin adaylar vasıtasıyla yeni yöntem, teknik ve gelişmeleri takip etme olanağını elde ettikleri gözlenmiştir. Bunun yanı sıra öğretmen adaylarının % 60'ının okul yöneticileriyle sınırlı iletişimde bulunduğu; % 40'ının ise sadece tanıştırıldığı; % 66'sının öğretmenlerin kendilerini meslektaş olarak gördüğü; % 34'ünün ise görmediği; % 40'ının kendisini okulun öğretmenlerinden biri gibi; % 60'ının ise

okulda istenmeyen biri gibi hissettiği; % 50'sinin rahatlıkla öğretmenler odasını kullandığı; % 30'unun çekinerek; % 20'sinin ise hiç kullanmadığı tespit edilmiştir. Bu araştırma bağlamında ilgili bulunan öneriler ise fakülte - okul işbirliğinin ve bu çerçevede yazılan kılavuzun tanıtıldığı, işbirliği sürecinde yaşanan aksaklıkların tartışıldığı toplantılar düzenlenmesi, görev ve sorumluluklarının bilincinde olan, bilgi ve becerilerini bu yönde kullanan öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin sürekli işbirliği içerisinde bulunmaları; adayların yaşadıkları sorunları saptayarak birlikte çözüm arayışına girmeleri gerektiği yönündedir. Bunların yanı sıra okulların fakülte - okul işbirliği çerçevesinde fakültelerden seminer talebinde bulunmaları ve fakülte öğretim elemanlarının da bu şekilde öğretmenlerin hizmet içi eğitimine katkı sağlamaları, öğretim elemanlarına uygulama okullarının öğrenci sayıları, öğretmenleri, öğretim teknolojileri vs. hakkında okul seçiminde etkili olabilecek bilgiler edinebilmelerinin sağlanması, uygulama öğretmenlerinin istekli ve deneyimli olmalarına dikkat edilmesi getirilen öneriler arasındadır.

Aydın, Selçuk ve Yeşilyurt (2007) eğitim fakültesinin 5 ayrı bölümünde, Okul Deneyimi II dersini alan 222 öğretmen adayından 4 dereceli Likert tipi 20 maddenin yanı sıra açık uçlu sorularla veri toplayarak öğretmen adaylarının uygulamaya yönelik görüşlerini ortaya koymuşlardır. Araştırmalarının sonucunda okul uygulamasının, başta öğretmen adaylarının kendilerini bir öğretmen gibi hissetmelerine ve öğretmenlik mesleğine karşı düşüncelerinin olumlu yönde değişmesine sebep olmak üzere faydaları olduğunu belirtmiş; ancak uygulama süresinin, fakülte - okul arasındaki koordinasyonun, okul idarecileri ile iletişimin ve bazı uygulama öğretmenlerinin rehberlik etme becerilerinin öğretmen adaylarına göre yetersiz kaldığını belirtmiştir. Ayrıca uygulama sonrasında öğretmen adaylarının mesleki açıdan kendilerini yetersiz gördüklerini ve bunun uygulanan programın üzerinde düşünülmesi gerektiğinin bir göstergesi olduğunu bildirmiştir. Uygulama öğretmenlerinin kurs ve seminer gibi programlarla öğretmen adaylarına rehberlik etme konusunda bilgilendirilmelerini ve öğretmen adaylarının kendilerini

mesleki açıdan yetersiz gördükleri alanlarda eğitim alabilecekleri seçmeli veya yan alan derslerinin konmasını önermiştir.

Sarıtaş (2007) Okul Deneyimi I dersinin öğretmen adayları için hangi konularda ve ne düzeyde yararlı olduğunu belirlemeyi amaçladığı çalışmasında 35 uygulama öğretmeni ile 80 öğretmen adayından 32 sorudan oluşan bir anket yoluyla veri toplamıştır. Çalışmada t testiyle okul deneyimi uygulamasının öğretmen adaylarına sağladığı yararlar konusunda, uygulama öğretmenleri ve aday öğretmenlerin görüşleri arasında fark olup olmadığına bakılmış, anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu bağlamda her iki grubun da uygulamayı yararlı bulduğu, ancak uygulama öğretmenlerinin aday öğretmenlere göre daha yararlı buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma sonucunda 32 ayrı yarar belirlenmiştir; özetlemek gerekirse okul uygulamalarının öğretmen adaylarına yararları adayların okul ortamını, öğretmenlik mesleğini tanıması, kuramsal bilgileri pratikte kullanma imkanı yaratılması, sınıf yönetimi, öğretim yöntemleri, materyal tasarımı gibi konularda tecrübe kazanması; sınıfta karşılaştıkları sorunlara çözüm önerileri geliştirebilmeleri şeklinde dile getirilmiştir. Eğitim fakülteleri ile MEB arasında daha fazla işbirliği yapılması, iletişimin artırılması, bu amaçla fakültelerin okullarda hizmet içi eğitim etkinlikleri düzenlenmesi; öğretim elemanlarının okul yöneticileriyle uygulama öğretmenlerini uygulamalarla ilgili konularda düzenli bir biçimde bilgilendirmesi; fakülte uygulama koordinatörlerinin eğitim bilimleri bölümü öğretim elemanlarından seçilmesi; fakültelerde bir öğretim elemanının sorumlu olacağı aday öğretmen sayısının en fazla 15, okullarda bir uygulama öğretmenine düşen aday öğretmen sayısı ise en fazla 5 kişi ile sınırlandırılması çalışma sonunda getirilen önerilerdendir.

Demircan (2007) Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde, Okul Deneyimi II dersini alan 5 bölümden 206 öğretmen adayı ile yaptığı çalışmada 41 sorudan oluşan Okul Deneyimi II: Öğrenci Görüşleri Anketi isimli anketle öğretmen adaylarının görüşlerini toplamıştır. Çalışmanın sonucunda öğretmen adaylarının; uygulama öğretmenlerinin kendilerini derse katmak, okul yaşantısına alıştırmak için herhangi bir çaba göstermemeleri, uygulama sürecini isteksizce sürdürmeleri bakımından

uygulama öğretmenlerine ilişkin olumsuz görüşlere sahip oldukları belirlenmiştir. Benzer olarak öğretmen adayları uygulama öğretim elemanlarının grup danışmanlığı görevini sürdürmekte isteksiz olduklarını belirtmiştir ve öğretim elemanlarının derse karşı ilgi düzeylerinin düşük olmasının öğretmen adaylarının derse karşı olumsuz tutum geliştirmelerine neden olabildiği belirlenmiştir. Ayrıca öğretmen adayları Okul Deneyimi II ders etkinliklerinin, yeniden ele alınıp daha anlaşılır hale getirilmesi gerektiğini; uygulama sırasında fakültedeki derslerin yoğunluğunun, okul deneyimi etkinliklerini gerektiği gibi gerçekleştirmelerini engellediğini; uygulama okulunun idari bölümünün ise kendilerini ciddiye almadıklarını bildirmişlerdir. Araştırmacı önerilerini uygulama öncesinde, sırasında ve sonrasında olmak üzere 3'e ayırmıştır. Uygulama öncesinde okulların seçiminin okul olanakların göz önünde bulundurularak yapılmasını, uygulama okullarının öğretmen adaylarının yaşadıkları yerlere yakın olmasını, her okula mümkün olduğunca az öğrenci gönderilmesini, grubun sorumluluğunu üstlenmeye, okul yaşamını öğretmen adaylarına tanıtmaya istekli uygulama öğretmenleri seçilmesini, öğretim elemanı olarak ise mümkünse öğretmenlik deneyimi olan, grubun sorumluluğunu almaya gönüllü olanların seçilmesini önermiştir. Uygulama sırasında süreç boyunca yapılacak toplantılarla yaşanabilecek sorunların ele alınmasını; sonunda ise değerlendirme yapılarak, bir sonraki uygulama dersinin planlanmasını, değerlendirmelerin gerek bölümle gerek fakülte dahilindeki diğer bölümlerle paylaşılmasını önermiştir.

Dursun ve Kuzu (2008) okul uygulamaları kapsamında öğretmen adaylarının karşılaşılabilecekleri sorunların belirlenmesi ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin oluşturulması amaçladıkları çalışmalarında BÖTE bölümünde öğretmenlik uygulaması dersini alan 10 öğretmen adayı ve dersleri yürüten 3 öğretim elemanı ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla topladıkları verileri betimsel analiz tekniğiyle çözümlenerek yorumlamıştır. Çalışmada öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının görüşleri; öğretmenlik uygulaması dersinin kuramsal ve uygulama kısmına ilişkin, öğretmenlik uygulaması dersinde yaşanan sorunların belirlenmesine ilişkin; öğretmenlik uygulaması dersinde yaşanan

sorunların çözümüne ilişkin olmak üzere üç ayrı başlık altında sunulmuştur. Bu araştırma bağlamında sadece tek bir başlığa dair veriler tablolar halinde aktarılacaktır. Çizelge 2’de öğretmen adaylarının, Çizelge 3’te ise öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulaması dersinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Çizelge 2: Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri

Danışmanlık	f
Öğretim elemanları öğrencilere yeterince danışmanlık yapamıyor	8
Uygulama öğretmenleri öğrencilere yeterince danışmanlık yapmıyor	7
Uygulama okulları ve uygulama öğretmenlerinin seçimi sağlıklı yapılmıyor	5
İletişim	
Öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni arasında sağlıklı iletişim yok	8
Öğretim elemanı ve öğrenci arasında sağlıklı iletişim yok	7
Değerlendirme	
Öğrencilerin değerlendirilmesi sağlıklı yapılmıyor	7
Öğrenciler öğretmenlik uygulamalarını gereği gibi yerine getirmiyorlar	7
Program	
Okullarda uygulanan eğitim programı ve teknoloji güncel değil	2
Uygulama öğretmenine fazla sayıda öğrenci gönderiliyor	2

Çizelge 3: Öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulaması dersinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri

Danışmanlık	f
Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarını olumsuz yönde etkileyebiliyor	3
Bilgisayar öğretmenliği alanında yeterince deneyimli uygulama öğretmeni bulunamıyor	3
Uygulama öğretmenleri kendi görevlerini de öğretmen adaylarına yaptırıyorlar	3
Okul yönetimi öğretmen adaylarına gereken danışmanlığı yeterince yapmıyor	2
Uygulama öğretmenleri devamsızlıklara göz yumuyorlar	2
Öğretmen adayları öğretmenlik mesleğinin yükümlülükleri hakkında bilgiye sahip değil	2
Uygulama öğretmenleri uygulama için öğretmen adayı istemeyebiliyorlar	2
İletişim	
Uygulama öğretmenleri ile öğretim elemanları arasındaki iletişim yetersiz kalıyor	3
Öğretmen adaylarıyla sağlıklı iletişim sağlanamıyor	3
Okuldaki uygulamalarla ilgili öğretim elemanları yeterince bilgilendirilmiyor	2
Değerlendirme	
Öğretmen adayı sayılarının fazlalığı uygulamaların gözlenmesini olumsuz etkiliyor	3
Uygulama öğretmenlerinin değerlendirmeleri objektif olamıyor	2
Program	
Öğretim programıyla uygulama arasında uyumsuzluklar yaşanıyor	3
Bir uygulama öğretmenine çok sayıda öğretmen adayı gönderiliyor	3
Uygulama okullarının sayısı yetersiz kalıyor	2
Sınıf ve laboratuvarların fiziksel yetersizlikleri uygulamaları olumsuz etkiliyor	2

Dursun ve Kuzu'nun bu araştırma sonunda getirdikleri önerilerden bazıları; öğretmen adaylarının farklı özelliklere sahip okulların deneyimlerini kazanmaları sağlanabileceği; uygulama okullarının, uygulama öğretmeni, öğretmen adayı ve öğretim elemanının ortak görüşleri ile belirlenebileceği; öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında sınıf ortamında yüz yüze yürütülecek dersler aracılığıyla öğretmen adaylarının uygulama okullarda edindikleri deneyimlerini paylaşabilecekleri; uygulamalar videoya kaydedilerek öğretim elemanlarının uygulamaları daha fazla izleyebilecekleri, videoların sınıf ortamında paylaşılmasıyla benzer durumlar için diğer öğretmen adaylarının kendilerini geliştirmelerine yardımcı olunabileceği; uygulamaların Eğitimde Materyal Tasarımı ve Kullanımı derslerinde üretilen materyallerin desteğiyle gerçekleştirilebileceği; öğretmen adayları, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının sürekli iletişim halinde olmaları için etkinlikler organize edilebileceği; uygulama okullarındaki bilgisayar derslerine alandan gelen ve öğretmen adaylarına model olabilecek öğretmenlerin görevlendirilmelerinin sağlanabileceği; öğretmenlik uygulamalarının, sadece bir dönemle sınırlandırılması ve çeşitli derslerde gerçekleştirilmesi yerine; öğretmenlik meslek bilgisi ve alan bilgisine yönelik birçok dersin uygulama bölümlerinin oluşturulmasının sağlanabileceği şeklindedir.

Turgut, Yılmaz ve Firuzan (2008) okul deneyimi uygulama sürecini değerlendirmeyi amaçladığı çalışmada Matematik Öğretmenliği'nden 107 son sınıf öğretmen adayı ile çalışmış, veri toplama aracı olarak ölçek kullanmıştır. Bu çalışma sonunda öğretmen adaylarına daha fazla uygulama imkanı verilmesini; okul yönetiminin ilgisizliğini gidermek için seminerler verilmesini; özellikle farklı öğretim yöntem ve tekniklerine ilgileri bakımından uygulama öğretmeni olarak mesleğinde yeni ve lisansüstü eğitim yapmış olanların seçilmesini; uygulama öğretmenlerine yeni öğretim metotları hakkında seminerler verilmesini; uygulama okulları seçilirken öğretmen adaylarının da görüşlerinin alınmasını; farklı atmosfer görmeleri açısından öğretmen adaylarının belli periyotlarla farklı okullara gönderilmesini; öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerine yeni yaklaşımlardan bahsetmelerini; uygulama öğretim elemanlarının uygulama

okullarında gözlem yapıp gerekirse okulları değiştirebilmelerini ve teorik dersteki etkinliklerin yeniden yapılandırılmasını önermiştir.

Gülkılık (2009) çalışmasında odak grup görüşmesi ile yeni mezun 3 matematik öğretmen adayı ve derslerin okullarda yapılan uygulama saatlerini yürüten bir öğretmenin görüşlerini almıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre öğretmen adayları, yapılan uygulamalarla ilgili verimli dönüt alamamaktan ve özellikle de alan eğitimi derslerinde öğrendikleri bilgileri okullardaki uygulama derslerinde kullanamamaktan şikayet etmektedir. Uygulama öğretmeni ise öğretmen adaylarının derslere gereken hassasiyeti göstermesinin, fakülte tarafından sürecin sistemli bir şekilde kontrol edilmesinin önemine ve her öğretmenin uygulama öğretmeni olarak değerlendirilmemesinin gerekliliğine dikkat çekmektedir.

Alaz ve Konur (2009) sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik deneyimlerini belirlemek amacıyla 71 öğretmen adayının yansıtıcı günlüklerini içerik analiziyle incelemiştir. Aday öğretmenlerin öğretmenlik uygulaması sürecinin sonunda mesleğe, öğrenciye ve kendine dair olumlu deneyimler kazanmakta olduğu kadar; süreçte uygulama okulu, prosedür ve üniversite - okul arası koordinasyon kaynaklı aksaklıklar nedeniyle olumsuz deneyimler de yaşadıklarını belirlemiştir. Olumsuz deneyimlere ilişkin tablo aşağıda yer almaktadır.

Çizelge 4: Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinde edindikleri olumsuz deneyimler

Öğretmen adayının ifadeleri		Yüzde
Derse dair	Günlere dağılımı	45
	Şubelere dağılımı	34
	4.sınıf dersi olması	25

Çizelge 4: devam ediyor.

Öğretmen adayının ifadeleri		Yüzde
Uygulama okuluna dair	Öğrencilerin rol karmaşası	23
	Köy okullarındaki tecrübe eksikliği	14
	Okul idaresinin ilgisizliği	7
	Teknik donanım eksikliği	7
Prosedüre dair	Sınıf başına düşen aday	25
	Staj dosyası	13
Koordinasyona dair	Uygulama okulu-fakülte arasında	10
	Öğretim elemanları- aday arasında	10

Bu bağlamda Alaz ve Konur uygulama öğretmeninin seçimine bazı kriterler getirilerek, bu konuda öğretmen adayının olumsuz etkilenmesi ve yanlış olanı model almasının önlenmesini; uygulamanın gerçekleştiği gün, saat, sınıf seviyesi ve okul türünün çeşitlendirilmesini; öğretmenlik uygulaması etkinliklerinin farklı düzeylerdeki sınıflarda, farklı okullarda, farklı profillere sahip öğrencilerle, farklı derslerde daha uzun süreli yapılmasını; Maliye Bakanlığı altı öğretmen adayından daha az olan gruplara ödeme yapmadığından dolayı ortaya çıkan karmaşanın aşılmasını ve öğretmenle öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısının da azaltılmasını önermişlerdir.

Eraslan (2009) ilköğretim matematik öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi aracılığıyla elde ettikleri deneyimleri belirlemeyi amaçladığı araştırmasında 47 matematik öğretmen adayı ile çalışmıştır. Verileri açık uçlu sorular ile toplamış, sorulara verdikleri yazılı cevapları nitel araştırma teknikleriyle analiz etmiştir. Eraslan öğretmen adaylarının uygulama için yeteri kadar fırsat bulamadıklarını, uygulamalarına ilişkin dönüt alamadıklarını ve öğrendikleri temel matematik derslerini okul matematiği ile ilişkilendiremediklerini; bunların yanı sıra

uygulama sürecinde daha önce aldıkları öğretmenlik meslek derslerinden çok faydalandıklarını, kendilerini gerçekten sınıfın öğretmeni gibi hissettiklerini ve okul/sınıf ortamıyla öğrencileri yakından tanıma fırsatı bulduklarını ortaya koymuştur. Uygulama öğretmeni, öğretmen adayı ve öğretim elemanının birbirini tamamlaması, koordineli bir şekilde çalışması; uygulama öğretmenlerinin iyi yetişmiş ve istekli öğretmenler arasından seçilmesi; üniversitede alınan teorik derslerin gerçek hayat problemlerine uygulanması bakımından öneminin vurgulanarak aday öğretmenlerin derse karşı motivasyonunu artırılması ve matematik konularının anlamlı hale getirilmesi Eraslan'ın çalışma sonunda getirdiği öneriler arasındadır.

Kılınç ve Altuk (2010) çalışmasında sınıf öğretmeni adaylarının Okul Deneyimi derslerine yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçlamış ve bu amaçla, 20 maddeden oluşan Okul Deneyimi Derslerine yönelik Tutum Ölçeğini 287 adaya uygulanmıştır. Veri analizinde betimsel istatistikler, faktör analizi ve MANOVA kullanılmıştır. Çalışmanın sonunda sınıf öğretmeni adaylarının Okul Deneyimi derslerine yönelik tutumlarının genelde pozitif olduğu belirlenmiş; ayrıca öğretmen adaylarının tutumlarında cinsiyet ve yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Güzel, Berber ve Oral (2010) Okul Deneyimi dersinin yürütülmesinde karşılaşılan güçlüklerin ortaya çıkarılması amacıyla, Konya ilindeki uygulama etkinliklerinde görev alan öğretim elemanları ve öğretmenlerle görüşme yoluyla bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda fakülte - okul işbirliği kılavuzunun yeterince incelenmediği, aynı zamanda yeterince anlaşılır bulunmadığı; uygulama öğretmenlerinin genel olarak öğretmen adaylarına yeterince rehberlik yaptıklarını düşündüklerini; yeterince rehberlik yapamadığını düşünen uygulama öğretmenlerinin ise, buna neden olarak; zaman yetersizliğini, öğretmen adaylarının devamsızlığını, isteksizliğini, aday sayısının fazlalığını gösterdiği belirlenmiştir. Ayrıca öğretmen ve öğretim elemanlarının, fakülte - okul işbirliği konusunda bir seminere gereksinim duydukları; bazı öğretmen adayları ve öğretim elemanlarının ilgisiz oldukları; uygulama öğretim elemanı ile uygulama öğretmenin iletişimnin etkili düzeyde olmadığı belirtilmiştir. Bu sonuçlara dayalı olarak ise anlaşılması

daha kolay bir fakülte - okul işbirliği kılavuzu oluşturulmasını; öğretim elemanı başına düşen öğretmen adayı sayısının azaltılmasını; öğretmenlere fakülte-okul işbirliği konusunda seminerler verilmesini; öğretim elemanı ile uygulama öğretmeni iletişiminin artırılması için çalışmalar yapılmasını uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve öğretmen adaylarının her hafta düzenli olarak bir araya gelip birlikte değerlendirmeler yapmalarını önermişlerdir. Önerilerinin arasında uygulama öğretim elemanlarının ve uygulama öğretmenlerinin seçiminde belli kriterlerin göz önüne alınması ve yeterince faydalı olamayan öğretmen ve öğretim elemanlarının belirlenerek yeniden görev verilmemeleri de vardır.

Okul uygulamalarına ilişkin alan yazın incelendiğinde, oldukça fazla araştırmaya ulaşılmıştır, bu bağlamda sıklıkla çalışılan bir konu olduğu söylenebilir. Araştırmaların çoğu öğretmen adayları ile gerçekleştirilmiş, bir kısmında uygulama öğretmenleri ve okul koordinatörleri de dahil edilmiştir, uygulama öğretim elemanlarının ele alındığı çalışmalar ise daha az sayıdadır. Çalışmalarda genel olarak okul uygulamalarındaki sorunların betimlenmesi amaçlanmakta ve bunlara yönelik öneriler getirilmektedir. Genel anlamda çalışmalarda okul uygulamalarının gerekliliği vurgulanırken, en temel sıkıntının fakülte ile okul arasındaki iletişim ve işbirliği eksikliği olduğu söylenebilir. Diğer yandan son on yılda betimlenen sorunlar ve getirilen öneriler birbirine oldukça yakın görünmektedir, bu bağlamda okul uygulamalarında fazla bir ilerleme kaydedildiğini söylemek maalesef mümkün değildir.

2.2. Sosyal medyanın eğitimde kullanımı hakkında yapılmış çalışmalar

Boulos, Maramba ve Wheeler 2006 yılındaki çalışmalarında blog, viki ve podcast'leri sağlık ve paramedikal eğitiminde sanal işbirlikli klinik uygulaması yaptırmışlardır. Akran öğrenme topluluğunu temele aldıkları çalışmalarında araçları paylaşım ve yansıtma sağlamak için kullanmışlardır.

McLoughlin ve Lee, 2007 yılında yaptıkları çalışmalarında, web 2.0 araçlarının eğitimde kullanıldığı örnekleri derlemişlerdir; onlardan bazıları (Read, 2005;

Wenzloff, 2005; Richardson, 2006; Evans, 2006; Yew, Gibson, & Teasley, 2006; Miller, 2006; Miller, 2007; Sener, 2007) kısaca şu şekildedir:

Read (2005)'in çalışmasında öğrenciler iPod Fotoğraf oynatıcıların kullanmışlardır, akran öğrenmesi temele alınmıştır, öğrenen merkezli aktiviteler yapılmıştır. Öğrenciler grup çalışmalarını ve görüşmelerini kaydetmişlerdir, aynı zamanda dönem boyunca yöneticileri ve akranları ile iletişim kurmak için ses blogları (audio blog) kullanmışlardır.

Wenzloff (2005) ve Richardson'ın (2006) çalışmalarında öğretmen adayları kaynak paylaşımını sağlamak için sosyal imleme araçları kullanmışlardır. Kaynak tabanlı ve işbirlikli olarak çalışılmıştır. Ders öğretmeni de öğrencilerin ne okuduklarını ve yaptıkları yorumları görebilmek için RSS beslemesine üye olup takip etmiştir.

Lee, Chan ve McLouglin'nin (2006) çalışmalarında üniversite 2. sınıf öğrencileri, 1. sınıf öğrencilerine yardımcı olmak için, kendi ürettikleri içeriklerle podcast'ler hazırlamışlardır. Çalışma boyunca öğrenen merkezli eğitim temele alınmıştır.

Evans'nın (2006) çalışmasında edebiyat dersi alan öğrenciler kısa paragrafları sesli olarak okuyup podcast hazırlamışlar, aynı zamanda seçtikleri parçayı, neden seçtiklerine ve parçanın diğer materyallerle olan ilişkisine dair tartışmanın yer aldığı podcastler hazırlamışlardır.

Yew, Gibson ve Teasley'nin (2006) çalışmalarında bir öğrenme topluluğu oluşturulmuş ve öğrenenlerin işbirlikli bir şekilde blog yazılarını, çeşitli anahtar sözlükler ve etiketler kullanarak imleyerek organize etmişlerdir, bu bilginin araçlar sayesinde organize edilmesini ve paylaşılmasını sağlamıştır.

Miller 2006 ve 2007 yıllarında yaptığı çalışmalarda genel psikoloji dersini desteklemek için; biri her haftanın dersi için öğrencilerle yaptığı informal tartışmaya ait, diğeri her dersten evvel kısa hazırlayıcı materyal olarak, bir diğeryse dersten sonra seçilmiş konulara ait açıklamaların yer aldığı olmak üzere

3 ayrı podcast kullanmıştır. Formal ve informal öğrenmeyi karma olarak uygulamış aynı zamanda mobil ve çevreleyen öğrenmeden faydalanmıştır.

Sener'in (2007) çalışmasında öğrenciler hukuğun farklı alanları ile ilgili konularda wiki tabanlı bir ansiklopedi oluşturmuşlardır.

Carty (2007), Web 2.0 araçlarının eğitimde kullanılmasıyla ilgili tezinde, Web 2.0 araçlarını incelemiş ve araçların üniversitelerde gerek öğrenciler gerek öğretim elemanları tarafından kullanımları hakkında çalışmıştır. Eğitim felsefeleri, öğrenme stilleri, motivasyon ve tasarım teknikleri ile Web 2.0'ın sağladığı sosyal yönü göz önünde bulundurarak, öğrenci ve öğretim elemanları için ayrı olmak üzere, web 2.0 araçlarını tek bir çatı altında toplayan bireyselleştirilmiş öğrenme portalı hazırlamıştır.

Baş ve Tüzün (2007) çalışmasında Okul Deneyimi II dersinde Web günlüklerinin kullanılması ele alınmaktadır. Bu ders kapsamında aday öğretmenler uygulama okulunda dönem boyunca yaşadıkları deneyimleri Web günlüklerine aktarmışlardır. Web günlüğünün derste kullanılmasında yararlı bulunan yönler, öğrencilerin cevapları ışığında su şekilde sıralanabilir:

- Bireylerin yaşamış oldukları deneyimleri rahatça ve kolaylıkla paylaşabiliyor olması
- Öğrencilerin değerlendirilmesi açısından dersin öğretim elemanına katkı sağlaması
- Diğer gözlem ve deneyimlerin okunabilmesi ve bu deneyimlerin kendilerine katkı sağlaması
- Haftalık toplantıların daha verimli geçmesini sağlaması
- Eleştirel düşünme, yazılı ifade, dilin kullanımı gibi konularda kişisel gelişime imkan vermesi

- Kendi deneyiminin anlamlandırılmasına, öğrenmenin pekiştirilmesine ve kalıcılığın sağlanmasına yardımcı olması
- Erişim ve kullanım kolaylığının olması
- Zaman tasarrufu sağlanması
- Deneyim ve gözlemlerin bir arada tutulduğu bir arşiv olması; bu arşive istenildiği zaman ulaşılabilir olması
- Öğrencinin derse aktif katılımını ve etkileşimli bir öğrenme ortamının oluşmasını sağlaması
- Öğrencinin dersle ilgili motivasyonunun artmasını sağlaması
- Üst düzeyde teknik bilgi donanımı gerektirmemesi

Greehow (2007) web 2.0 teknolojiler ve sosyal ağların öğretmen adaylarının eğitiminde, hizmetiçi öğretmen eğitiminde ve fakülte üyelerinin eğitiminde nasıl kullanılabileceğine değindiği bir çalışma yapmıştır. Web 2.0 araçlarının katılım sağlama özelliğini, yüksek etkileşimi, öğretmenler ile öğrenciler arasında kurulacak ağı, geliştirme için sağlanacak dönütleri ve içeriğin yeniden yapılandırılacağını vurgulamıştır. Araştırmasında öğrenmeyi iyileştiren teknolojilerin etkililiği ve avantajları, uygulanma stratejileri, sosyal etkileri, alandaki genel kullanımları konularında; eğitimsel teknoloji kapsamında alan yazında yer alan seçtiği çalışmaları sınıflandırmış, bu bağlamda gelecek araştırmalar için tasarımlar ve öğretmen eğitiminde kullanımına yönelik girişimler üzerine tartışmıştır.

Karaman ve diğerleri (2008) web 2.0 uygulamalarının internetin eğitimde kullanımı açısından getirdiği değişim potansiyelini ortaya konmayı amaçladıkları bir derleme çalışması yapmışlardır çalışılmıştır. Bu amaçla literatürdeki Web 2.0 uygulamalarının kullanımı ile ilgili deneysel araştırmalar üzerine ERIC veri tabanındaki yayınlarla sınırladıkları bir derleme çalışması yapılmıştır. Çalışma sonucunda yayınlarda en çok blog ve vikilerin kullanıldığını; yayınların sayılarının giderek arttığını ve ilköğretim ile lisans seviyesinde yoğunlaştığını belirlemişlerdir.

Ayrıca alanyazın incelemeleri sonunda web 2.0 uygulamalarının eğitim ortamlarına katkılarını grup çalışması alışkanlığı; etkili öğrenme; üst düzey düşünme becerileri; bilgi okur-yazarlığı; yapılandırmacı problem çözme; öğrencinin ilgisini çekme; bireysel gelişim; sorumluluk alma şeklinde maddeleştirmişlerdir. Bunların yanı sıra web 2.0 uygulamalarının, öğrenmeyi desteklediği, grup çalışmaları için uygun bir ortam oluşturduğu ve üst düzey düşünme becerisini geliştirmeye yardımcı olduğunu vurgulamışlardır.

Altun (2008) çalışmasında, BÖTE öğrencilerinin viki ortamında işbirlikli öğrenme deneyimleri ile sistemle etkileşimlerinin nasıl olduğu sorusuna cevap aramıştır. 56 öğretmen adayı ile proje tabanlı yürüttüğü çalışma sonunda, öğrencilerin önceleri viki uygulamalarını zor iş olarak algıladıklarını, ancak kullanım deneyimi arttıkça, bu konuda daha fazla öğretimsel desteğe, özellikle de bilginin organize edilmesinde link oluşturma konusunda, gereksinim duyduklarını ortaya çıkarmıştır. Ayrıca, sunucu üzerinde toplanan verilerin analizlerin sonucunda, öğrencilerin viki sürecine katılımlarının ders bitiminden sonra da devam ettiğini görerek, öğrencilerin viki ortamını kullanarak bir uygulama topluluğu oluşturma eğiliminde olduklarını belirtmiştir.

Avcı ve Aşkar (2011) araştırmasında, web günlüğünü ve vikinin algılanan yarar, algılanan kullanım kolaylığı, niyet, özyeterlik ve kaygı alt boyutları açısından aralarında farklılık olup olmadığını ve bu alt boyutlarla viki ve blog kullanım niyeti arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlamıştır. Eğitim Fakültesi öğrencileri bir dönem boyunca derslerinde web günlüğü ve viki kullanmışlardır. Algılanan yarar, algılanan kullanım kolaylığı, niyet, kaygı ve özyeterlik alt boyutları açısından viki ve blog karşılaştırıldığında hepsinde vikin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Vikin alt boyutlarının etkisi, blogun alt boyutlarının etkisinden biraz daha fazladır.

Korkmazgil (2009) öğretmenlik uygulama dersinde blog kullanımının öğretmen adaylarının yansıtıcı düşüncelerini nasıl geliştirdiğini incelemeyi amaçladığı bir durum çalışması yapmıştır. Çalışmada 12 öğretmen adayı yer almıştır ve çalışma süresi 12 haftadır. Veriler öğretmen adaylarının yansıtıcı blog yazıları ve

yorumlarından oluşan kayıtlar, çalışma öncesi ve sonrası yapılan görüşmeler ve araştırmacı tarafından çalışma süresince tutulan gözlem notlarından oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının blog yazılarında tekrarlanan örüntüler yansıtıcı düşüncelerini saptamada ölçek olarak kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının yansıtıcı düşüncelerindeki değişimi tespit etmek için araştırmanın başında ve sonunda yazılmış bloglar karşılaştırılmıştır. Araştırma sonuçları; öğretmen adaylarının blog yazılarında çoğunlukla kendi kişisel eğitim kuramları, uygulama dersine dayanarak saptadıkları sorunlar ve kişisel farkındalıklarıyla ilgili konuları tartıştiklarını; belirlenen kategorilerde yansıtıcı düşünme açısından bireysel farklılıklar olmasına rağmen araştırmaya katılan öğretmen adaylarının tamamının blog yazılarında bir ölçüye kadar yansıtıcı olduğunu göstermiştir. Bu bağlamda, blog yazmanın uygulama dersinde yansıtıcı düşünmeyi geliştiren bir yaklaşım olduğunu ortaya koymuştur.

Wheeler ve Wheeler (2009) sosyal bir uygulama olarak yazmanın ve vikilerin kullanımının akademik yazma ile işbirlikli öğrenmeyi nasıl etkileyebileceği üzerine bir çalışma yapmışlardır. Bu bağlamda fikirlerini paylaşma, derse özel içerik oluşturma amacıyla vikilerin nasıl kullanılabilceğine odaklanan çevrimiçi öğrenme aktivitelerine katılan 35 öğretmen adayından tartışma tahtaları ve anketle veri toplanmıştır. Çalışmada bu aktivitelere katılan öğretmen adaylarının akademik yazma becerilerini nasıl geliştirdiklerine ve öğrenmeyle nasıl ilişkilendirdiklerine ilişkin incelemelere yer verilmiştir. Çalışma sonunda öğretmen adayları, akademik yazma becerilerinin vikiye katılımlarıyla geliştiğini belirtmişlerdir.

Gülbahar, Kalelioğlu ve Madran (2010) günümüz toplumunu etkilemekte ve bazı alışkanlıklarını değiştirmekte olduğunu vurguladıkları sosyal ağların eğitimde kullanımlarına ilişkin yapılan araştırmaları ve önerileri ele aldıkları bir çalışma yapmış, sosyal ağlardan Facebook, Twitter ve Flickr'ı incelemişlerdir. Sosyal ağların, özellikleri gereği öğretmenlerin eğitim öğretim süreçlerini aktif, yaratıcı, işbirlikli öğrenme ile desteklemelerine imkan vereceğini; öğrenci-öğrenci, öğrenci-içerik ve öğretmen-öğrenci etkileşimini artıracaklarını, öğrencilerin araştırma, sorgulama ve problem çözme becerilerini kullanmaları ve geliştirmeleri konusunda

destek olacağını belirtmişlerdir. Ayrıca sosyal ağların mevcut öğrenme ve içerik yönetim sistemlerinde (ÖİYS) yapısal değişikliklere neden olduğuna dikkat çekmiş, ÖİYS'lerin sosyal ağları kendi sistemlerine mi entegre edecekleri, yoksa mevcut sosyal ağların içine mi entegre olacakları sorusuna cevap aranmakta olduğunu dile getirmişlerdir.

Chandra ve Chalmers (2010) öğretim programlarının önemli bir kısmını oluşturduğunu vurguladıkları Tasarım ve Teknolojiyi, otantik problem çözme aktivitelerinin yer aldığı, blog, viki ve podcast ile destekleyerek öğretmen adaylarına öğretmeyi amaçladıkları bir çalışma yapmışlardır. Çalışmalarında 5 öğretmen adayı ile sosyal medya araçlarının bilgilerine ve öğrenmelerine katkısına ilişkin görüşme yapmışlardır. Çalışmalarında blogların dönüt verme imkanı yaratırken viki ve podcastin fikirlerin paylaşımında kullanıldığını belirtmiş, sürecin sosyal öğrenme bakımından çok sayıda fırsat sağladığını vurgulamışlardır.

Alan yazında, okul uygulamalarına yönelik çalışmalar gibi sosyal medya araçlarına ilişkin çalışmalara da sıklıkla rastlanmaktadır. Genel anlamda araştırmalar tek bir aracın kullanımına yönelik olarak yapılmıştır, sosyal medya araçlarının bir arada kullanıldığı çalışmalara pek sık rastlanmamaktadır. Bu konudaki alan yazının sosyal medya araçlarının genel olarak eğitimde ve daha dar bir kapsamda öğretmen yetiştirmede kullanılmasını önerdiği, sosyal medya araçları sayesinde sağlanan katkıları inceledikleri görülmektedir. Bu çalışma kapsamında kullanılan blogların yansıtıcı düşünmeyi, vikilerin işbirlikli öğrenmeyi, sosyal imlemenin ise kaynak paylaşımını desteklediği alan yazında dile getirilen katkılardandır.

2.3.Çevrimiçi toplulukların öğretmen yetiştirmede kullanımı hakkında yapılmış çalışmalar

Barab, MaKinster, Moore, Cunningham ve ILF Tasarım Takımı 2001 yılında Fen ve Matematik öğretmen ve öğretmen adayları topluluğunun yaratma, paylaşma ve sorgulama temelli eğitimsel aktivitelerini geliştirmeye yönelik olarak web tabanlı bir profesyonel gelişim aracı olan ILF'yi (Inquiry Learning Forum) tasarlamış ve uygulamışlardır. Amaçlarını geniş çapta tecrübe ve uzmanlıklara sahip

öğretmenlerin bu çevrimiçi ortamda bir araya gelip, gözlemlmelerini, eğitsel konular hakkında tartışmalarını, yansıtma çalışmalarını, gerçek öğrenme durumlarını betimlemeleri olarak belirlemişler, bunu yaparken topluluk oluşturma'nın önemini belirtmiş ve bunun üzerine çalışmışlardır. ILF'nin tasarımını yapıp, kullanılabilirlik testlerini yapmışlar, ardından test sonuçlarına göre ILF'yi yenilemişlerdir, sonrasında ise sosyalliği nasıl destekleyebilecekleri üzerinde durmaya başlamışlardır. Sonuç olarak tasarımı bir sınıfı ziyaret etme metaforu üzerine kurmuşlar; anasayfaya ise sınıf ziyareti, ILF ofisi, kendi masam, kütüphane, konferans salonu ve çalışma odası olmak üzere 6 bölüm koymuşlardır.

Herrington, Herrington, Kervin ve Ferry (2006) çalışmalarında mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin karşılaştıkları problemlerin üstesinden gelmeyi amaçlayarak geliştirilmiş web sitesinin tasarımı anlatmaktadırlar. Söz konusu web sitesi Wollongong Üniversitesi'nin Eğitim Fakültesi tarafından 2005 yılında BEST (Beginning and Establishing Successful Teachers) adı altında öğretmenlerin çevrimiçi topluluğunu kurmak amacıyla tasarlanmıştır. Site RSS beslemesi sayesinde dinamik olarak güncellenerek yeni öğretmenlerin öğretim programına ilişkin kaynaklara erişimini, danışman ve diğer öğretmenlerle tartışma forumu yoluyla iletişime geçmelerini ve bloglar sayesinde uygulamalarının yansımalarını yapabilmelerini sağlamaktadır. Herrington ve diğerleri çalışmalarında bu yaklaşımın kuramsal temelini ve detaylı bir şekilde sitenin özelliklerini, ayrıca sitenin değerlendirilmesine yönelik planları ele almışlardır.

Carboni ve Riggsbee (2007) öğretmen adaylarını destekleme konusunda uygulama öğretmenlerinin mesleki gelişimini desteklemek üzere çevrimiçi tartışma forumunun kullanımını araştırdıkları bir çalışma yapmışlardır. 9 öğretmen 4 ay boyunca yürütmekte oldukları uygulama öğretmenliklerine dair paylaşmak, tartışmak, deneyimlerini yansıtmak üzere web tabanlı tartışma ortamına katılım sağlamıştır. Ortamda ayrıca kendisi de öğretmenlik yapmış bir uygulama öğretim elemanı yer almıştır. Çalışmada verileri tartışma ortamına gönderilmiş mesajlar, kolaylaştırıcı olarak görev alan uygulama öğretim elemanının gözlem ve katılımcılarla olan etkileşime dair notları ile görüşmeler oluşturmaktadır. Carboni

ve Riggsbee çalışmalarında çevrimiçi tartışma ortamının çevrimiçi bir öğrenme topluluğu olarak başarılı bir şekilde işleyip işlemediğini test etmeyi amaçlamışlardır. Tartışma ortamında toplam 199 mesaj paylaşılmıştır, uygulama öğretmenleri ortalama 18,1 olmak üzere 9 – 42 sayı aralığında mesaj yollamışlardır, çevrimiçi toplulukta kolaylaştırıcı, yönetici rolündeki uygulama öğretim elemanı ise 36 mesajla, tüm mesajların %18,5 oranında bir katılım sağlamıştır. Çalışma sonunda forumun, bu çalışmanın giriş kısmında yer verilen Çizelge 1’de belirtilen başarılı bir çevrimiçi öğrenme topluluğunun özelliklerini taşıdığı sonucuna varılmıştır.

Duran, Brunvand ve Fossum (2009) MITTEN (Michigan Teachers’Technology Education Network) programı çerçevesinde yaptıkları çalışmalarında oluşturulan çevrimiçi topluluğun teknolojinin fen eğitimine entegrasyonu konusunda eğitim ve destek sağlama konusundaki etkisini incelemişlerdir. 3 yıl süresince 5 takım olarak yürütülen çalışmaya 5 fakülte, 17 öğretmen adayı, 17 uygulama öğretmeni, 3 uygulama öğretim elemanı katılmıştır. Veriler ön – son anket, günlük gönderileri, gözlem ve e-portfolyolarla toplanmıştır. Çalışma sonucu olarak teknolojinin öğrenme öğretme sürecine entegrasyonu konusunda katılımcıların güven ve yeterliğinin arttığı belirtilmiştir. Proje katılımcıları tarafından teknoloji entegrasyonu gerçekleştirilmiş dersler geliştirilmiş, fen öğretimini kolaylaştıracak ileri teknoloji araçlar kullanılmıştır. Yapılan işbirlikli çalışmalar birçok öğretmenin öğrencileriyle beraber teknolojiyi kullanmasını sağlamış, motivasyonlarını yükseltmiş ve teknoloji temelli eğitimler için coşkularını artırmıştır. Çalışma fen eğitimcileri arasında ağ oluşturma, karşılıklı öğrenme, strateji ve kaynakların paylaşımı şeklindeki mesleki gelişim yaklaşımının fen öğretimine teknolojinin entegrasyonunu sağlamada etkili bir strateji olduğunu göstermiştir.

Freiman ve Lirette-Pitre (2009) çalışmalarında fen ve matematik sanal öğrenme topluluğu olan CASMI’yi tasarım tabanlı bir yöntemle tasarlamalarını, tasarımın dayandığı kuramsal alt yapıyı ve gerçekleştirilen ilk uygulamanın sonuçlarını ele almışlardır. Problem çözmeye yönelik bir topluluk olan CASMI tasarım, ortaya koyma, analiz, yeniden tasarım şeklinde döngüsel bir tasarımla yapılandırılmıştır,

çalışmada sürece yönelik detaylar verilmiştir. Ayrıca CASMI'de yaklaşık iki yıllık bir kullanım sürecinde, 30'u matematik, 28'i fen, 26'sı satrançla ilgili olmak üzere toplam 84 problem çözme çemberi; her çember altında konu başına düşen 4 problem ile 336 problem, 15784'ü matematik, 1807'si fen ve 2638'i satranç ile ilgili olmak üzere üyeler tarafından gönderilen 20229 çözümün toplandığı belirtilmiş, çalışmada buna yönelik incelemelere de yer verilmiştir.

Schlager, Farooq, Fusco, Schank ve Dwyer (2009) öğretmen ve öğrencilerin çevrimiçi sosyal ağları kullanımında yeni bir çerçeve, ayrıca araç ve tekniklerin anlaşılıp, faydasının maksimize edilmesine ilişkin ihtiyaca yönelik olarak Tapped In'den sağladıkları verilerle bir çalışma yapmışlardır. Tapped In, eğitimcilerin uluslar arası topluluğunun çevrimiçi çalışma alanıdır; öğretmenler, kütüphaneciler, mesleki gelişim çalışanları, eğitim fakültesi üyeleri ve öğrencileri ile araştırmacılar Tapped In'in katılımcılarından. Schlager ve diğerlerinin çalışmaya başladıkları nokta, geçerli araç ve tekniklerin sınırlarını ve güçlerini belirleyebilmek isteğiyle, ağda "köprü" görevi gören, iki ya da daha fazla gruba üye olan üyelerin verileri olmuştur. Çalışmada köprü diye nitelendirilen üyelerin gerek senkron gerek asenkron ortamda köprü olmayanlara oranla daha fazla katılım sağladıkları belirlenmiştir, çalışma soruları bu durumun sonucunda farklı yönler kaymıştır. Çalışmada çevrimiçi öğretmen ağlarında üretilen büyük çaplı verilerin daha kapsamlı ve kullanışlı analizlerini yapabilen yeni nesil araştırma araç ve teknikleri yaratmak, onların geçerliliğini tespit etmek üzere bir araştırma önerisi sunulmuştur. Araştırmacılar uzun dönemli hedeflerini; daha direkt ve odağa yakın sorular sorabilmeleri için araştırmacılara yön göstermek, okul liderlerini, öğretmenleri sanal mesleki topluluklar üzerinden öğrenmeleri ve topluluklar üzerinden işbirliği kurabilmeleri bakımından desteklemek olduğunu belirtmişlerdir.

Fontaine (2009a) çalışmasında 2008 yılında geliştirilmiş, öğretmen ve öğrenenlerin derse uygun amaçlar doğrultusunda; forum, blog, yorum, wiki, sohbet, sosyal imleme, RSS ve video yorumlama gibi entegre edilmiş çeşitli sosyal medya araçlarını kullanabilecekleri ücretsiz ve açık kaynak kodlu (Drupal tabanlı) bir web servisi olan SMC'yi (Social Media Classroom) incelemiştir. SMC'nin

Moodle, Joomla, Blackboard, Sakai gibi bir öğretim yönetim sistemi olduğunu, ancak kullanıcılarının SMC ile çok daha farklı deneyimler yaşadıklarını belirtmiştir. SMC aynı zamanda öğretim programı, ders planı, kaynak ambarları ve ekran kayıtlarını da barındırır. Web servisinin bir parçası ise Collaboratory (Colab) adı verilen, öğrenci, öğretmen, eğitimci, yönetici, eğitim ve teknoloji tasarımı okuyan öğrenciler gibi ortak ilgi alanları olan bireylerin uygulama topluluğudur, Fontaine bu topluluğun sosyal medya araçlarını kullanılarak öğrenen merkezli, yapılandırmacı, işbirlikli, sorulama merkezli öğrenmeyi temel aldığını vurgulamıştır.

Knight ve Gandomi (2010) ise SMC üzerinde deneysel bir çalışma yapmış, SMC'nin kullanıldığı 4 ayrı dersi incelemiş, farklı dersler, farklı öğretim elemanları ve öğrencilere göre kullanıma yönelik örüntüleri belirlemeyi amaçlamışlardır. Bu kapsamda öğrencilerle ilgili olarak araçlara aşinalıkları; karşılaştıkları zorluklar; öğrenci merkezli öğrenme ortamlarına verdikleri önem; katılımın değerlendirilmesi ve motivasyona, kullanıma, dersler arası farklılıklara, yarar ve değer konusuna ilişkin düşünceleri; beklentileri ele alınmıştır. Öğretim elemanlarıyla ilgili olarak ise öğretme amaçları, benimseme için motivasyonları; öğrenci katılımı ve değerlendirmeye alınmasına ilişkin görüşleri; kendi kullanımları; hataları ve başarıları; karşılaştıkları zorluklar gibi konular ele alınmıştır. Çalışmaları sonucunda; eğitimde sosyal medya aracı kullanımı konusunda genel kanının aksine “tek bir aracın her şeye uyması” ya da “aracın tek bir kullanımının her şeye uyması” gibi bir durum olmadığını vurgulamış; sosyal medya araçlarının kullanıldığı öğrenme ortamlarının karmaşık sosyo-tekni birer sistem olduğunu; öğretim elemanının yönergeleri, katılımın değerlendirilmesi, öğrencilerin içsel motivasyonları, dersin niteliği, sosyal normlar gibi birçok değişkenden etkilendiğini belirtmişlerdir. Ayrıca bu tip öğrenme ortamlarında önce amacın ardından amacı destekleyecek aracın seçilmesinin önemini ve sürecin ters işlemesi halinde yaşanacak sıkıntıları belirtmişlerdir.

Baran ve Çağıltay (2010) çalışmalarında çevrimiçi bir uygulama topluluğunun dinamiklerini araştırmak üzere öğretmenlere yönelik Mesleki Gelişim Çemberi (MGÇ) isimli bir portal geliştirmişlerdir. Çalışma zorunlu ve gönüllü olmak üzere iki

aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın ilk aşamasına okul uygulamaları dersi kapsamında üç ayrı üniversiteden 28 öğretmen adayı katılmış; gerçek sınıf ortamlarında çekilmiş video durumları üzerine tartışmışlar yürütmüş, tartışmalar doğrultusunda yeni ders planları oluşturulmuşlardır. Söz konusu ilk aşama 4 ay sürmüştür. Araştırmanın 6 ay süren ikinci aşamasında ise aynı öğretmen adayları gönüllü olarak akademisyenler, öğretmenler ve mezunlarla çevrimiçi ortamda tartışmışlardır. 6 ayın sonunda çevrimiçi topluluğa 177 yeni üye eklenmiş olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada veri olarak yansıtıcı raporlar, gözlem ve görüşme yoluyla toplanan veriler ile tartışma listesi arşivi kullanılmış; verilerin analizi nitel veri analizi yöntemleriyle yapılmıştır. Araştırmanın bulguları etkinlik teorisi temelinde tartışılmıştır. Çalışmanın sonucunda çevrimiçi toplulukların uygulayıcılar tarafından 1) Gerçek sınıf ortamlarını ve öğrenme kuramlarının uygulanışını öğretmek 2) Öğretmenlerin farklı bakış açısı ve görüş kazanabileceği tartışma ortamları yaratmak 3) Öğretmenlerin uygulama hakkındaki fikirlerini değiştirmek 4) Yeni öğrenme konularını açığa çıkartmak olmak üzere 4 amaçla kullanılabileceği belirtilmiştir.

Demirli, Demirkol ve Özdemir (2010) 20 bilişim teknolojileri öğretmeni çevrimiçi öğrenme topluluklarının mesleki gelişime etkisine yönelik öğretmen görüşlerini belirlemeyi amaçladığı bir çalışma yapmıştır. Öğretmenler sekiz hafta süresince geliştirilen çevrimiçi öğrenme topluluğuna katılım sağlamışlardır. Veriler açık uçlu sorulardan oluşan bir form aracılığıyla toplanmış, Nvivo 8 paket program kullanılarak nitel veri analizi yapılmıştır. Çalışmada öğretmen görüşleri çevrimiçi öğrenme topluluğunun; kullanım amacı ve öğrenme – öğretme sürecine etkisi; mesleki bilgiye etkisi; materyal paylaşımı ve mevcut teknolojilerin kullanımına yönelik etkisi; paylaşılan bilgi ve deneyimlerin ders ortamına etkisi; özgün üretimler üzerine etkisi; öz değerlendirme üzerine etkisi; topluluğun başlıca olumlu ve olumsuz yönleri konuları bağlamında incelenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenler oluşturulan çevrimiçi ortamın pedagojik ve alan bilgilerine katkı sağladığı yönünde görüş belirtmiş; yanı sıra öğretim sürecinde uyguladıkları yöntem ve teknikleri, materyalleri ve deneyimleri paylaştıklarını ve bunun da

mesleki gelişimlerine katkı sağladığını dile getirmişlerdir. Çizelge 5'te oluşturulan çevrimiçi öğrenme topluluğunun olumlu ve olumsuz yönleri aktarılmıştır:

Çizelge 5: Çevrimiçi öğrenme topluluğunun başlıca olumlu ve olumsuz yönleri

Olumlu yönler		Olumsuz yönler	
Kategori	Referans	Kategori	Referans
Paylaşım ortamı sunması	7	Herhangi olumsuzluğu yoktur	11
İşbirliği yapma imkânı sunması	4	Geri bildirim sorunları yaşanması	3
Kaynak edinimi sağlaması	4	Hazıra alıştırma ihtimali olması	1
Meslektaşlarla iletişimi sürekli kılması	4	Yüz yüze iletişimi zayıflatması	1
Problem çözmede yardım alma imkânı sunması	4		
Karşılaştırma yapma imkânı vermesi	2		
Kendini yenilenme için fırsat oluşturması	1		

Duncan-Howell (2010) çalışmasında bilgi ve iletişim teknolojilerinin sınıflarda kullanımına yönelik bir topluluk olan BECTA (British Educational Communication and technology), öğretmenleri ilgilendiren eğitsel ve mesleki konular çerçevesinde yürüyen genel bir topluluk olan OTN (Oz-TeacherNet) ve İngilizce öğretmenlerinin topluluğu olan SSABSA (Senior Secondary Assessment Board of South Australia) olmak üzere öğretmenlere yönelik 3 çevrimiçi öğrenme topluluğu incelemiştir. Çalışmada veriler topluluğa üye olan 98 kişiden çevrimiçi anket yoluyla toplanmıştır. Çalışma sonunda, öğretmenlerin genel olarak mesleki gelişim için konferanslara, seminerlere katıldığı yönündedir ancak; çevrimiçi topluluklara üye

öğretmenlerin öğrenme topluluğuna haftada 1 - 3 saat ayırdığı, böylece öğretmenlerin mesleki gelişimleri için yılda 60 - 80 saat ek katkı sağladığı belirlenmiştir. Diğer yandan öğretmenlerin çevrimiçi topluluklarda, sınıfta uygulamaya yönelik stratejilere odaklanılan katılımlı bir öğrenme istedikleri; kendi mesleki gelişim programlarını seçme konusunda kontrolün kendilerinde olmalarını tercih ettikleri; katılımın genellikle konu tabanlı olduğu, üyelerin daha ziyade tartışma altındaki konulara katılım sağladığı; öğretmenlerin topluluğa mesleki ihtiyaçlar, duygusal destek ve tam ihtiyaç duydukları anda destek alabilme avantajını kullanmak amacıyla üye oldukları; toplulukların öğretmenlere mesleki gelişim için geniş bir kaynak sunduğu, bu bağlamda öğretmenlerin memnuniyetinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca çalışmada çevrimiçi topluluk üyelerinin %86,7'sinin topluluğu mesleki gelişimin anlamlı bir biçimi olarak gördüğü, bu bağlamda çevrimiçi toplulukların öğretmenlerin mesleki gelişimi için değerli bir form olduğunun söylenebileceği vurgulanmıştır.

Williams ve Britten (2011) öğretmen adaylarını öğretmenliğe geçiş sürecinde desteklemek üzere üniversitelerin öğretmen yetiştirme programları ile okulların arasındaki bağı sağlamak için çevrimiçi toplulukların kullanıldığı TLINC (Teachers Learning in Networked Communities) projesiyle ilgili olarak çalışmışlardır. TLINC açık kaynak kodlu Tapped – In platformunda, NCTAF (The National Commission on Teaching and America's Future)'in projelerinden biri olarak ortaya konmuştur. Söz konusu çevrimiçi öğrenme topluluğu öğretmenler, yöneticiler, öğretim elemanları ve öğretmen adaylarından oluşmaktadır ve ortam kampüs metaforu kullanarak tasarlanmıştır. Her ne kadar TLINC projesinin erken dönemlerinde çevrimiçi topluluk kaynakların ve üniversitedeki dersler kapsamında öğretmen adaylarının ödevlerinin paylaşıldığı bir ambar olarak kullanılmışsa da, son zamanlarda TLINC toplulukları, problemleri üniversitedeki hocalarla tartışma fırsatı sağlayarak öğretmen adaylarını alanda da desteklemektedir. Williams ve Britten çalışmalarında TLINC'in son 5 yıla ilişkin değerlendirmesine yer vermiş, odak noktalarına uygun olarak görev, uygulama ve bilgi tabanlı olmak üzere TLINC

kapsamında yer alan öğrenme topluluklarını tanımlamış, aynı zamanda süreçteki değişimleri yansıtmışlardır.

Çevrimiçi öğrenme topluluklarıyla ilgili alan yazına bakıldığında, toplulukların genelde öğretmen adaylarından oluştuğunu, meslekteki öğretmenlerin ve akademisyenlerin yer aldığı topluluklara daha az rastlandığını söylemek mümkündür. Ayrıca çevrimiçi öğrenme topluluklarının öğretmen yetiştirme alanında kullanımına ilişkin çalışmaların son yıllarda artış gösterdiği, üzerinde çalışılmakta olan gündemde ve önemli bir konu olduğu söylenebilir. Bunların yanı sıra sosyal medya araçlarının kullanılmasına ilişkin vurgu yapılan tek topluluğun SMC'nin kullanıldığı topluluk olduğu görülmektedir.

Bu çalışma kapsamında da SMC'nin tercih edilmesinin sebebi, sosyal medya araçlarını bir arada barındıran bir yapıya sahip oluşu olmuştur. Böylece sosyal medya araçlarının sağladıklarının, çevrimiçi öğrenme topluluğunun oluşumuna katkı getireceği düşünülmüştür. Oluşması planlanan toplulukla da okul uygulamalarında süre gelen, başta fakülte – okul işbirliği eksikliği olmak üzere, sorunların çözümüne yönelik, yalnızca önerilerde bulunmak yerine bir model geliştirilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca çalışmacının başlangıcında okul uygulamalarındaki son durumun betimlenmesi için bir alt probleme de yer verilmiştir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma; araştırmacılar ve uygulayıcılar arasındaki işbirliğini temel alarak, eğitimsel uygulamaları, sistematik, esnek ve tekrarlanan gözden geçirme, analiz, tasarım, geliştirme ve uygulama ile geliştirmeyi amaçlayan ve tasarım ilke veya teorilerine öncülük eden bir araştırma yöntembilimi olan (Wang & Hannafin, 2004) tasarım tabanlı araştırma yöntemi ile yürütülmüştür.

Barab ve Squire (2004) tasarım tabanlı araştırmayı; öğrenme ve öğretmeyi kendi doğal durumu içinde açıklama ve etkileme potansiyeline sahip; yeni olgular, uygulamalar ve kuramlar üretmeyi hedefleyen; tek değil, bir seri yaklaşım olarak tanımlamıştır.

Van den Akker, Gravemeijer, McKenney ve Nieveen (2006) ise çeşitli çalışmalara (Cobb, Confrey, diSessa, Lehrer, & Schauble, 2003; Kelly, 2003; Design-based Research Collective, 2003; Reeves, Herrington, & Oliver, 2005; van den Akker, 1999) dayanarak tasarım tabanlı araştırmaların özelliklerini şu şekilde maddeleştirmiştir:

- Arabulucu: Araştırma; gerçek dünyayla ortak bir paydada buluşmayı amaçlar.
- Tekrarlanan: Araştırma; tasarım, değerlendirme ve tekrar basamağını döngüsel bir yaklaşımla birleştirir.
- Süreç odaklı: Araştırmada yalnızca girdi ve çıktının ölçülmesine dayanan modellerden kaçınılır, müdahalelerin anlamlandırılması ve geliştirilmesine, bir diğer ifadeyle sürece odaklanılır.
- Fayda odaklı: Araştırmada gerçek bağlamlardaki kullanıcılara uygulanabilirliği, tasarımın yararlığı ölçülür.
- Kuram odaklı: Tasarımın en azından belirli bir kısmı bir kurama dayanır ve tasarımın alan araştırmasının kuram oluşturmaya katkısı olur.

Bu bağlamda; bu araştırmada araştırmacı ve uygulayıcılar arasındaki işbirliğini temele alan ve tekrarlanan bir sũreç planlanmıştır. Alan yazın taraması ve okul uygulamalarındaki durumu betimlemek üzere gũrũřme yoluyla toplanan verilerin işığında, fakũlte - okul işbirliğini sağlamayı amaçlayan; sosyal medya araçları üzerine kurulmuş çevrimiçi bir ۆđrenme ortamı kullanılarak bir çevrimiçi ۆđrenme topluluğu oluşturulmasına dayalı bir model taslağı geliştirilmiş, ona uygun olacak şekilde ilk tasarım yapılıp uygulamaya konmuştur. ۆđretmenlik Uygulaması dersi kapsamında yapılan ilk uygulama 7 hafta boyunca devam etmiş ve katılımcılardan bu uygulama hakkında veri toplanmış, analiz edilen veriler doğrultusunda dersin geri kalan 7 haftası için tasarım geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Tekrarlanan uygulama için de benzer tekniklerle veri toplanmış, ikinci uygulama verilerinin işığında sosyal medya araçları üzerine kurulmuş çevrimiçi bir ۆđrenme ortamı kullanılarak oluşturulan çevrimiçi ۆđrenme topluluklarının fakũlte - okul işbirliğini sağlamasına ilişkin sonuç ve ۆneriler çıkarılıp, bu bağlamda bir model ortaya konmuştur.

Çalışmada yapılanlar tasarım, uygulama, veri toplama, analiz ve raporlaştırma basamaklarına uygun olarak aktarılacaktır. Araştırma sũreci ayrılan zamana uygun olacak şekilde şekil 1'deki gibi gũrselleřtirilmiřtir. Bu bağlamda şekilde yer verilen rakamlar şunları temsil etmektedir:

1. Alan yazın taraması ve kuramsal alt yapının oluşturulması
2. Durum betimleme gũrũřmeleri
3. Gũrũřmelerin analizi
4. Model taslağı ve gerekli dũzenlemeler
5. Uygulama 1
6. Ara değerlendirme raporlarını toplama
7. Uygulama 1 analizi
8. Model ve gerekli dũzenlemeler
9. Uygulama 2
10. Değerlendirme raporları ve ۆlçekleri toplama
11. Uygulama 2 analizi
12. Modelin son hali
13. Raporlaştırma

Hafta	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
Raporlaştırma																									13																																																							
Analiz													3														7		11																																																			
Veri Toplama													2														6		10																																																			
Uygulama																									5												9																																											
Tasarım	1																								4														8														12																											

Şekil 1: Haftalara göre araştırma sürecinde yapılanlar

3.2. Araştırma Grubu

Araştırma grubunu Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Bölümü'nde okuyan 2009 – 2010 Bahar dönemindeki Öğretmenlik Uygulaması dersine kayıtlı 45 kişilik 4. sınıf öğrencileri, 7 bilişim teknolojileri uygulama öğretmeni, uygulama öğretmeni olarak görev almayan 13 bilişim teknolojileri öğretmeni, 5 stajyer bilişim teknolojileri öğretmeni, uygulama öğretim elemanı olan 2 kişiyle birlikte 13 öğretim elemanı ve 6 okul idarecisi olmak üzere toplam 89 kişi oluşturmaktadır.

Çalışmada rol alan tüm katılımcıların görevlerine göre dağılımları Çizelge 6'daki şekildedir. Ancak çalışmanın tasarım aşamasında okul uygulamalarına yönelik olarak durumu betimlemek üzere yapılan görüşmede, ayrıca birinci ve ikinci uygulama aşamalarında farklı sayıda katılımcı yer almıştır. Katılımcıların tamamı toplu olarak Çizelge 6'da belirtilmiş olmasına karşın, her aşamadaki katılımcı sayılarını ayrı ayrı belirtmek için Çizelge 7, 8, 9 ve 10 hazırlanmıştır.

Çizelge 6: Çalışma grubunun tamamı

Görev	Sayı
Bilişim Teknolojileri Öğretmen Adayı	45
Öğretim Elemanı	13
Bilişim Teknolojileri Öğretmeni	25
Okul İdarecisi	6
TOPLAM	89

Yukarıda bahsedildiği üzere, tasarım basamağının başında, okul uygulamalarındaki durumu ortaya koyabilmek amacıyla görüşmeler yapılmıştır. Görüşme yapılacak grup, olabildiğince farklı bakış açılarına ulaşabilmek için konuyla ilgili her paydaşı kapsayacak şekilde belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda Okul Deneyimi dersini almış, Öğretmenlik Uygulaması dersini alacak öğretmen adayları, okul uygulamaları derslerini vermiş, bu konuda çalışmış uygulama öğretim elemanları, okul

uygulamalarında görev almış bilişim teknolojileri uygulama öğretmenleri, henüz mesleğinin ilk yılında olan stajyer bilişim teknolojileri öğretmenleri, müdürler ve okul uygulamalarından sorumlu okul koordinatörleri ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde yer alan katılımcılar Çizelge 7'deki şekilde tablolastırılmıştır.

Çizelge 7: Okul uygulamalarına yönelik durum betimleme çalışma grubu

Görev	Sayı
Bilişim Teknolojileri Öğretmen Adayı	5
Öğretim Elemanı	4
Bilişim Teknolojileri Uygulama Öğretmeni	3
Stajyer Bilişim Teknolojileri Öğretmeni	3
Okul İdarecisi	5
TOPLAM	20

Yapılan alan yazın taraması ve okul uygulamalarındaki durumu ortaya koyabilmek amacıyla yapılan görüşmelerin analizinin ardından ortaya konan model uygulanmıştır. Bu uygulamada yer alan katılımcılar Çizelge 8'de belirtilmiştir.

Çizelge 8: Birinci uygulama çalışma grubu

Görev	Sayı
Bilişim Teknolojileri Öğretmen Adayı	45
Uygulama Öğretim Elemanı	2
Danışman Öğretim Elemanı	1
Bilişim Teknolojileri Uygulama Öğretmeni	7
Bilişim Teknolojileri Öğretmeni	8
Stajyer Bilişim Teknolojileri Öğretmeni	5
TOPLAM	68

İlk uygulama verilerinin analizi ve bu bağlamda tasarımda yapılan güncellemelerin sonrasında ise ikinci uygulama yapılmıştır. İkinci uygulama sürecinde çalışmada yer alan katılımcılar Çizelge 9'daki şekildedir.

Çizelge 9: İkinci uygulama çalışma grubu

Görev	Sayı
Bilişim Teknolojileri Öğretmen Adayı	45
Uygulama Öğretim Elemanı	2
Danışman Öğretim Elemanı	1
Farklı konu alanlarında destek veren Öğretim Elemanı	8
Bilişim Teknolojileri Uygulama Öğretmeni	7
Stajyer Bilişim Teknolojileri Öğretmeni	5
Bilişim Teknolojileri Öğretmeni	10
Okul İdarecisi	1
TOPLAM	79

İlk uygulama sürecinde yer alan katılımcıların tamamı SMC'de de kayıtlı olan kullanıcılarıdır. Ancak ilerleyen kısımlarda yer verileceği üzere ikinci uygulamada yer alan katılımcıların tamamı SMC'de kayıtlı değildir. Aradaki fark, ilk uygulama sonrasında farklı konu alanlarında uzman öğretim elemanlarından destek alınması, ancak söz konusu öğretim elemanlarının SMC'ye üye yapılmamasından kaynaklanmaktadır. Bir diğer ifadeyle ikinci uygulamada yer alan ve SMC'de kayıtlı olan kullanıcılar Çizelge 10'daki şekildedir.

Çizelge 10: İkinci uygulama sürecinde SMC’de kayıtlı olan çalışma grubu

Görev	Sayı
Öğretmen Adayı	45
Uygulama Öğretim Elemanı	2
Danışman Öğretim Elemanı	1
Uygulama Öğretmeni	7
Stajyer Bilişim Teknolojileri Öğretmeni	5
Bilişim Teknolojileri Öğretmeni	10
Okul İdarecisi	1
TOPLAM	71

3.3. Veri Toplama Araçları

SMC verileri: Katılımcıların Viki, Blog, Forum, Sosyal İmlleme araçlarını kullanarak SMC’ye ekledikleri gönderiler ile SMC sistem günlüğü sayesinde gerek kullanıcılara gerekse araçlara yönelik tutulan sayılar SMC yoluyla toplanan verilerdir.

Belgeler: İlk yedi haftalık uygulama sürecini değerlendirmek üzere hazırlanmış sorulara verilen yanıtların bulunduğu ara değerlendirme raporları ile benzer şekilde ikinci yedi haftalık uygulama sürecini değerlendirmek üzere hazırlanmış sorulara verilen yanıtların bulunduğu değerlendirme raporları veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Görüşmeler: Okul uygulamaları konusundaki durumu betimlemek amacıyla, var olan durum, sıkıntılar, çözüm önerileri ve olası sanal bir ortam ile ilgili görüşme yapılmıştır. Ayrıca süreç boyunca çalışmayla ilgili görüşleri toplayabilmek amacıyla görüşme yöntemine başvurulmuştur. Bu veriler topluca analiz edilmek yerine, çoğunlukla tasarımla ilgili kararları vermek için kullanılmıştır.

Ölçekler: SMC ortamının kullanılabilirlik bakımından değerlendirilmesi için Baş ve Aşkar’a ait “Web Sitesi Kullanabilirlik Ölçeği” ve söz konusu çevrimiçi ortamdaki

topluluk hissi geliştirme durumlarını incelemek için ise Ilgaz ve Aşkar'ın (2009) Rovai ve Wighting'tan (2005) uyarladığı "Topluluk Hissi Ölçeği" uygulanmıştır.

Baş ve Aşkar Web Sitesi Kullanabilirlik Ölçeği için Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısını .918 şeklinde tespit etmiştir. Bu araştırma kapsamında ise SPSS 17 paket programı ile Cronbach Alfa .921 olarak bulunmuştur. Benzer şekilde Ilgaz ve Aşkar Topluluk Hissi Ölçeği için Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısını .80 şeklinde tespit etmiştir. Bu araştırma kapsamında ise yine SPSS 17 ile Cronbach Alfa .802 olarak bulunmuştur

Çizelge 11'de söz konusu veri toplama araçlarının hangi aşamada kullanıldığı ve analizlerine ilişkin bilgiler özetlenmiştir. Çalışmanın son aşamasında log analizi, içerik analizi ve ölçeklere ilişkin betimsel analiz yapılmıştır. Tasarım sürecinde ve ilk uygulama sürecinin sonunda gerçekleştirilen metin analizleri ise, ikinci uygulama sürecinin sonunda yapılan "içerik analizi"nden farklı şekilde; "betimsel analiz" olarak belirtilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2006), nitel veri analizinde Strauss ve Corbin (1990)'in önerdiği betimsel ve içerik analizi sürecini temele alarak; betimsel analizin, içerik analizine göre daha yüzeysel olduğunu, içerik analizinin ise toplanan verilerin derinlemesine analiz edilmesini gerektirdiğini ve önceden belirgin olmayan tema ve boyutların ortaya çıkarılmasını sağladığını vurgulamış; betimsel analizde ise amacın bulguları düzenlemek ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmak olduğunu belirtmiştir; söz konusu ayırım bu bağlamda yapılmıştır.

Çizelge 11: Veri toplama araçları, kullanım aşamaları ve veri analizi

	Tasarım Sürecinde	Birinci uygulama sürecinin sonunda	İkinci uygulama sürecinin sonunda
SMC Verileri			Log analizi
Belgeler		Betimsel analiz	İçerik analizi
Görüşmeler	Betimsel analiz		
Ölçekler			Betimsel analiz

3.4. Tasarım Süreci

3.4.1. Okul uygulamalarına yönelik durum betimleme

Okul uygulamaları konusundaki durumu betimlemek ve çalışmaya bu doğrultuda yön vermek amacıyla öğretmenlik uygulaması dersini alacak 5 öğretmen adayı, daha önce okul uygulamalarına yönelik dersleri vermiş 4 öğretim elemanı, 3 stajyer öğretmen, okul uygulamalarında yer almış 3 uygulama öğretmeni ve 5 idareci olmak üzere toplam 20 kişi ile var olan durum, sıkıntılar, çözüm önerileri ve olası sanal bir ortam ile ilgili yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. İzin veren katılımcıların sesleri kayıt altına alınmıştır, aksi takdirde sadece not tutulmuştur.

Görüşmeler genel olarak aşağıdaki soruların üzerine yapılmıştır:

- Fakülte - okul işbirliği kapsamında okul uygulamalarını nasıl değerlendirirsiniz?
- Okul uygulamalarında karşılaştığınız sorunlar nelerdir?
- Okul uygulamaları derslerinin teorik ve uygulama saatlerini yeterli buluyor musunuz?
- Okul uygulamalarının kuramsal bilgi ile uygulamanın bütünleşmesini sağlamak için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?
- Bu bağlamda önerileriniz nelerdir?
- Öğretmenler, idareciler, öğretmen adayları ve öğretim elemanlarını bir araya getiren sanal bir ortam hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

3.4.2. Fakülte – okul işbirliğini sağlamaya yönelik bir model taslağı geliştirilmesi

Yapılan alan yazın taraması ve okul uygulamalarına yönelik toplanan düşünce ve önerilerin analizi sonucunda fakülte ve okul işbirliğini sağlamayı amaçlayan; sosyal medya araçları üzerine kurulmuş çevrimiçi bir öğrenme ortamı kullanılarak bir çevrimiçi öğrenme topluluğu oluşturulmasına dayalı bir model taslağı geliştirilmiştir.

3.4.3. Uygulama okulu ve uygulama öğretmeni ayarlamaları

Var olan durum betimlendiğinde bazı uygulama öğretmenlerinin eğitim bilimlerinde yetersiz oluşu, mesleğinin iyi bir temsilcisi olmayışı ve öğretmen adaylarının eğitiminden kendisini sorumlu hissetmemesi gibi sorunların aşılmasını amaçlayarak uygulama okulu olarak BÖTE mezunu öğretmenlere sahip okulların seçilmesi uygun bulunmuştur. Ayrıca yine aynı sebeple öğretmenlere çalışma boyunca kullanılacak çevrimiçi öğrenme ortamı olan SMC tanıtılarak böyle bir çalışma için gönüllü olup olmadıkları sorulmuştur.

Uygulama öğretmenlerinin gerek BÖTE mezunu, gerekse uygulama öğretmenliği için gönüllü olma durumunun sağlanması için uygulama okulları rastgele belirlenmemiş, elverişli şekilde seçilmiştir. Söz konusu uygulama okulları ve çalışmaya katkı sağlayacak uygulama öğretmenlerinin belirlenmesi için; üniversitemizin Ankara'da görev yapan BÖTE mezunlarına e-posta grubu vasıtasıyla ulaşılmaya çalışılmış, benzer işlemler sosyal paylaşım ağlarından biri olan Facebook yoluyla da yapılmış, gelen olumlu cevaplar oluşturulan okul havuzuna aktarılmıştır. Ayrıca fakültenin hazırladığı okul listesinden semt olarak elverişli 35 okul da okul havuzuna dahil edilmiştir. Oluşturulan havuz içerisinde BÖTE mezunu öğretmeni olmayan okullar çıkarılmış, ayrıca bir okul da BÖTE mezunu öğretmene sahip olmasına rağmen fakültenin izinli okullar listesinde olmadığı için elenmiştir. Geriye 8 okul kalmıştır. Sekiz okulla da görüşülmüş; biri bilişim teknolojileri öğretmenin dersi programı öğretmen adaylarına yeterince uygun olmadığı için, bir diğeri idarecilerin okul uygulamalarına bakış açısı nedeniyle yaşanan sıkıntılar yüzünden elenmiştir. Sonuç olarak 6 okul ve orada görev yapan 7 BÖTE mezunu öğretmen, uygulama öğretmeni olarak tespit edilmiştir. Belirlenen staj okullarındaki idareci ve öğretmenlerle görüşmeler yapılmış, yukarıda da bahsedildiği üzere uygulama öğretmenlerine SMC ortamı tanıtılmış; söz konusu çevrimiçi öğrenme ortamına ve öğretmenlik uygulaması dersine katkı getirmek için gönüllü olup olmadıkları sorulmuştur. Hepsinden olumlu cevap alındığı için uygulama okulu ve öğretmenlerinin seçimi bu süreç sonunda tamamlanmıştır.

Alan yazında uygulama okul ve öğretmenlerini belirlemede gönüllüğün göz önüne alınması gerektiği vurgulanmıştır. Hones (1999) çalışmalarında dönem başında öğretmenleri üniversiteye davet ettiğini, uygulama öğretmeni ile öğretmenin görevleri ve üniversitenin öğretim programı hakkında konuştuklarını ve öğretmen adaylarını uygulama öğretmeniyle tek tek tanıştırap, ayrıca derslerde gönüllü olmaları için konuşma fırsatı yarattığını, bu yöntemin işbirlikli bir çalışmaya önderlik ettiğini dile getirmiştir. Rosenfeld (2001) ve Kiraz (2002) da okul uygulamalarında yer alacak uygulama öğretmenlerinin bir dönem boyunca günlerini öğretmen adaylarıyla paylaşmak, deneyim ve görgülerini aktarmak için gönüllü olan öğretmenler olmaları gerektiğini vurgulamıştır. Bunun yanı sıra çevrimiçi toplulukların çoğunlukla birbirlerini tanıyan kişilerden oluştuğu ve karma öğrenme ortamlarının daha güçlü topluluklar kurulmasında etkili olduğu bilinmektedir (Rovai, Jordan, 2004). Bu bağlamda etkin bir işbirliğinin sağlanması, kuvvetli bir topluluk kurulması açısından gönüllü uygulama öğretmenlerinin görev aldığı okullarla çalışılması ve Hones'un (1999) çalışmasına benzer bir çalışmayla da durumun desteklenmesi planlanmıştır. Yukarıda bahsedildiği üzere okul seçim sürecinde öğretmen ve idarecilerle tanışmaya gidilmiş, çalışma anlatılmış, SMC tanıtılmış; sonraki dönemde ise aday öğretmenler uygulama öğretmeni ve idarecilerden alınan randevu saatlerinde uygulama okuluna götürülerek öğretmen adaylarının da ders sorumlularıyla birlikte uygulama okulundaki öğretmen ve idarecilerle tanışması sağlanmıştır. Bunun da işbirliğinin kurulması açısından bir adım olduğu düşünülebilir.

Hangi öğretmen adaylarının hangi uygulama okuluna gideceklerine dair ise e-posta yoluyla öğretmen adaylarından tercih sıralamalarını belirtmeleri istenmiştir. Dağıtım, ulaşım rahatlığı göz önünde bulundurularak semtlere ve tercih sırasına göre yapılmıştır.

Bunun yanı sıra uygulama öğretmenlerinden ders programları temin edilerek uygulama öğretmenleri ve aday öğretmenlerle işbirliği içinde, herhangi bir ders saatinde sınıfta bulunacak öğretmen adayı sayısı en az olacak şekilde, aday öğretmenlerin uygulama okullarına ne gün gideceği belirlenmiştir.

3.4.4. Öğrenme – öğretme süreci tasarımı

SMC 2008 yılında Howard Rheingold önderliğinde geliştirilmiştir; Drupal tabanlıdır ve ücretsizdir. Telif hakkıyla ilgili bir sıkıntı olmamasına karşın, çalışmada kullanımına ilişkin geliştiriciler bilgilendirilmiştir; ayrıca süreç içerisinde farklı konularda da kendilerinden destek alınmıştır.

SMC ortamı, geliştiricileri ile iletişim içinde olarak, büyük oranda Türkçeleştirilmiştir. Bunun için hem SMC'nin alt yapısı olan Drupal'ın Türkçeleştirilmiş kısmı kullanılmış, hem de ek çalışmalar yapılmıştır, SMC'nin dil bölümünde belirtildiği üzere SMC ortamı %88 oranında Türkçeleştirilmiştir. Türkçeleşmemiş kısımların büyük çoğunluğu kullanıcılar tarafından görülmeyen, yönetici panelinde bulunmaktadır. Yönetici panelinin İngilizce bırakılmasının sebebi, herhangi bir ayarlama konusunda yardım alacak kaynakların İngilizce olması ve çeviri halinde bu bağlamda sıkıntılar yaşanmasıdır.

Bunun yanı sıra SMC'nin kullanımına yönelik 'Yardım' kısmı sadece Türkçeleştirilmekle kalmamış, aynı zamanda geliştirilmiştir. Ayrıca sözel olarak SMC'nin tanıtımının ötesinde, SMC'nin kullanımına yönelik bir sunum hazırlanıp, uygulama öncesinde kullanıcılarla paylaşılmıştır.

SMC ortamı iki ayrı sunucuya kurulmuş, iki hafta süreliğine deneme sunucusunda kullanılmıştır. Bu süre zarfında tüm kullanıcılardan deneme gönderileri yapmaları istenmiş, ortamı keşfetmeleri amaçlanmıştır. Deneme süresinin ardından gerçek ortama geçiş yapılmıştır.

Çalışma kapsamında SMC'de kullanılmak üzere yedi rol belirlenmiştir. Bütün roller için yalnız iki tip izin seçeneği kullanılmıştır. İki ders sorumluları ve öğretim elemanına ait yönetici izinleri, diğeri ise geri kalan kullanıcıların tamamına uygulanmış olan kayıtlı kullanıcı izinleridir. Kayıtlı kullanıcıların her alana gönderi yollama ve her gönderiyi okuma izinleri vardır, bu bağlamda herhangi bir sınırlama getirilmemiştir, ancak bir öğretmen adayının kütüphanedeki başlıklardan birini ve tüm içeriğini yanlışlıkla silmesi üzerine silme işlemi sınırlandırılmıştır. Çizelge 12'de SMC'deki roller ve izinleri görülmektedir:

Çizelge 12: SMC’de tanımlanan roller ve izinleri

	Rol	İzin
1	Öğretmen Adayı	Kayıtlı kullanıcı
2	Uygulama Öğretim Elemanı	Yönetici
3	Öğretim Elemanı	Yönetici
4	BT Uygulama Öğretmeni	Kayıtlı kullanıcı
5	Stajyer BT Öğretmeni	Kayıtlı kullanıcı
6	BT Öğretmeni	Kayıtlı kullanıcı
7	Okul İdarecisi	Kayıtlı kullanıcı

Çizelgede yer alan öğretim elemanı, tez danışmanını temsil etmektedir ve her ne kadar yönetici yetkisine sahip olsa da; ortamda sadece gözlemci olarak yer almıştır. Ayrıca ortama farklı konu alanlarında uzman başka öğretim üyelerinin dahil edilmesi planlanmıştır. Ancak süreç içerisinde katılımcılarla yapılan görüşmeler sonunda bunun gerçekleştirilmemesine, onun yerine konusunda uzman öğretim üyelerinin desteğinin dışarıdan alınmasına, bunun ders sorumluları tarafından SMC ortamına aktarılmasına karar verilmiştir.

Şekil 3, 4, 5, 6, 7 ve 8’deki SMC ekran görüntülerinde örnekleri yer aldığı üzere ortamda viki, forum, blog, sohbet odası, sosyal imleme araçlarının kullanılmasına karar verilmiştir. Ancak sohbet odası, aracın yeterince kullanışlı bulunmaması, ortamın eş zamanlı olarak kullanımına gerek duyulmaması gibi nedenlerle kullanılmamıştır. Ayrıca viki aracını kullanarak bir kütüphane oluşturulması planlanmış ve gerçekleştirilmiştir. Bunun yanı sıra Şekil 2’de görülebileceği gibi ortama kullanıcı girişi ve şifresi konmuş, üyelikten önce sistem yöneticisinin bir diğer ifadeyle uygulama öğretim elemanlarının onayı zorunlu koşulmuştur.

Kullanıcı hesabı

Giriş

Yeni hesap yarat

Yeni şifre iste

Kullanıcı adı: *

Social Media Classroom kullanıcı adınızı giriniz.

Şifre: *

Kullanıcı adınızla eşleşen şifrenizi giriniz.

Giriş

• Oturumu Kapat

Şekil 2: SMC kullanıcı girişi sayfası ekran görüntüsü

Wiki | Recent Wiki Changes | Wiki Page Index | My Stuff >>

social media
CLASSROOM

Viki Forum Blog Sosyal İmleme Kütüphane Yardım

Ana sayfa

Wiki:Anasayfa

Görüntüle Düzenle Takip Sürümler

Wiki: Anasayfa

SMC'ye (Social Media Classroom) Hoşgeldiniz!

Aşağıda üzerinde çalışılan vikilerin başlıklarını bulabilirsiniz. İstediginiz wiki başlığına tıklayarak wikiyi açabilir, üzerinde istediğiniz düzenlemeyi yapabilirsiniz. Açılmasını istediğiniz bir wiki başlığı olduğunda bu gönderiyi yorum yazarak, açılmasını talep edebilirsiniz...

657 Devlet Memurları Kanunu

Aday Öğretmen

Belirli Günler ve Haftalar

Bilişim Teknolojileri Öğretmeni

BÖTE

Değerlendirme Araçları

Ek Ders

Hizmet Puanı

İş Takvimi

Kaynaştırma

Kitap Seçimi

Son Değişiklikler

- Başlık
Ek Ders

06/17/2010 - 07:59

Selay Arkün

daha fazla

@role için ayarlar

Wiki Tags

- bilişim teknolojileri öğretmeni
- BÖTE
- komisyon
- kurul

Şekil 3: SMC viki sayfası ekran görüntüsü

Blog | Create | My Stuff >>

social media CLASSROOM

Viki Forum Blog Sosyal İmlleme Kütüphane Yardım

Ağ günlüğüm

Ana sayfa

Blog gönderisi oluştur

Blog etiketleri

Staj Mehmet ÇİLİNGİR
Kardelen İlköğretim
okulu HMT Hacı
Mustafa Tarman

Etkinlik 13
Etkinlik 12
Etkinlik 11
Etkinlik 10
Etkinlik 9 Etkinlik 8
Etkinlik 7
Etkinlik 6
Etkinlik 5
Etkinlik 4
Etkinlik 3
Etkinlik 2

değerlendirme ders
değerlendirme Ders
Anlatımı

daha fazla

Blog

Sonlar Hüzünlü Olur...

huseyd06 tarafından Cts, 06/05/2010 - 14:29 tarihinde gönderildi.
@count dakika Etkinlik 13

» huseyd06 ağ günlüğü | Yeni yorum ekle | Devamını oku

ETKİNLİK 23

HaticeBayar tarafından Cum, 06/04/2010 - 14:50 tarihinde gönderildi.

Bugün son final ödevimi yani öğretmenlik uygulamasının final ödevimi yapıyorum
Nasıl alışmışsam bu smc'ye hala açıp birşeyler yazasım var. arada açıp bloglarımı
bakıyorum acaba cevap yazan var mı diye :)
Kim baksın ki bitti okul zaten...
Dolu-dolu güzel bir seneydi. Hem materyal konusunda hem de öğretmenlik konusunda
uygulamaya dönük herşeyi bu sene öğrendik. Tabi bizim açımızdan daha iyi oldu.
4 senenin tam hakkını veremesem de yine de güzel geçti üniversite hayatım. Umarım diğer
arkadaşlar da böyle düşünüyordur.

» HaticeBayar ağ günlüğü | 5 comments | Devamını oku

En son blog gönderileri

- Sonlar Hüzünlü Olur...
- ETKİNLİK 23
- tam bir yıl oldu...
- Öğrencilerimden:)
- Ziya gökalp 10. hafta
- Ziya gökalp 2.hafta
- Hoca yoksa ders yine var
- Ölçme_Değerlendirme
- Ödül_Ceza
- Ticaret Odası İİÖ,
Öğretmen adayları

daha fazla

En son blog yorumları

- super
- Selay Arkün
- Teşekkürler :) PinarOzkadir

Şekil 4: SMC blog sayfası ekran görüntüsü

Forums | All Unread | My Followed | My Stuff >>

social media CLASSROOM

Viki Forum Blog Sosyal İmlleme Kütüphane Yardım

Ana sayfa

Forum

Bütün forumları okundu olarak işaretle

Forum adı	Konular	Gönderiler	En yeni forum mesajına git
Öğretmenlik Uygulaması			
Dersin içeriği ve işlenişi hakkındaki görüşleriniz	2	20	yildizim tarafından 1 yıl 5 weeks önce
Staj Okulları	6	64	ydundar06 tarafından 51 weeks 5 days önce
Çevrimiçi ortam (SMC) hakkındaki görüşleriniz	2	42	alper tarafından 1 yıl 1 hafta önce
Öğretim			
Öğretim Programı Değerlendirme	1	29	pinarkirke tarafından 1 yıl 6 weeks önce
Öğretimle ilgili örnek olaylar	31	357	benihan tarafından 51 weeks 13 hours önce
İlişkiler			
İlişkilerle ilgili örnek olaylar	12	154	Fatma Bayrak tarafından 51 weeks 3 days önce

Şekil 5: SMC forum sayfası ekran görüntüsü

Social bookmarks | Create | All Tags | My Stuff >>

social media CLASSROOM

Viki Forum Blog Sosyal İmlleme Kütüphane Yardım

Ana sayfa

Sosyal imleme oluştur

Sosyal imleme etiketlerim [daha fazla](#)

Sosyal İmllemeler

BÖTE iş ilanları

Fatma Bayrak tarafından Çar, 06/02/2010 - 09:48 tarihinde gönderildi.
<http://www.bote.gazi.edu.tr/mezunlar.htm>
 bölüm sayfamıza iş ilanlarının eklenmesi güzel bir fikirmiş :)

Hacettepe BÖTE yüksek lisans başvuru koşulları ve başvuru tarihleri

Fatma Bayrak tarafından Çar, 06/02/2010 - 09:28 tarihinde gönderildi.
 @count dakikaBÖTE, Yüksek lisans
<http://fenbilimleri.hacettepe.edu.tr/images/stories/fbe/duyurular/basv...>
 akademik takvim'e göre tarihler şu şekildedir:

Doktora ve Yüksek Lisans programlarına başvuruların kabul edilmesi 31 Mayıs - 25 Haziran 2010

Mülakatların yapılması 05-06-07 Temmuz 2010

Doktora ve Yüksek Lisans programlarına kabul edilenlerin duyurulması 15 Temmuz 2010

Yeni öğrenci kayıtlarının yapılması 16 Temmuz - 27 Eylül 2010

2010 - YURT İÇİ YÜKSEK LİSANS BURS PROGRAMI

En son sosyal imlemeler

- BÖTE iş ilanları
- Hacettepe BÖTE yüksek lisans başvuru koşulları ve başvuru tarihleri
- 2210 - YURT İÇİ YÜKSEK LİSANS BURS PROGRAMI
- Anadolu Üniversitesi BÖTE yüksek lisans başvuru koşulları
- Dokuz Eylül Üniversitesi BÖTE yüksek lisans ile ilgili
- videolarla kpss çalış
- kpss
- Ankara Milli Eğitim
- Dijital Ders
- Eğitim Bilimleri için...

[daha fazla](#)

Tüm kullanıcıların sosyal imleme etiketleri

öğretmen yetiştirme özel eğitim örnek çalışma takvimi ÖYP **Yüksek**

Şekil 6: SMC sosyal imleme sayfası ekran görüntüsü

Wiki | Recent Wiki Changes | Wiki Page Index | My Stuff >>

social media CLASSROOM

Viki Forum Blog Sosyal İmlleme Kütüphane Yardım

Ana sayfa

Wiki:Kütüphane

Görüntüle Takip

Wiki: Kütüphane

Bu bölümde katılımcılar arası kaynak paylaşımı amaçlanmaktadır. Aşağıda belirtilen başlıklardan ilgili kaynaklara ulaşabilir, içlerine girerek istediğiniz kaynağı ekleyebilir, ayrıca açılmasını istediğiniz başlık varsa bu sayfaya yorum bırakarak istekte bulunabilirsiniz...

Bilim ve Teknoloji Haftası
 Bilişim Haftası
 Çalışma Kitabına ait Materyaller
 Ders Planı ve Materyaller (Okul Deneyimi)
 Ders Planı ve Materyaller (Öğretmenlik Uygulaması)
 İdari Evrak Örnekleri
 Kılavuz ve Çalışma Kitapları
 Ödül - ceza
 Öğretmen Yeterlikleri
 Ölçekler için program

» Yeni yorum ekle

Son Değişiklikler

- Başlık
- Ek Ders
- 06/17/2010 - 07:59
- Selay Arkün

[daha fazla](#)

Şekil 7: SMC kütüphane sayfası ekran görüntüsü

Yardım

Viki:

- Yeni bir Viki sayfası oluşturma
- Viki sayfasında düzenleme yapma
- Viki sayfasını yeniden gözden geçirme ve düzeltmeler yapma
- Viki etiketlerini kullanma

Blog:

- Blog girdisini yayınlama
- Yayımlanmış blog girdisini düzenleme
- Video Paylaşma

Forum:

- Forumda gezinme rehberi
- Bir konu başlığına e-posta aracılığıyla abone olma
- Yorumları inceleme seçenekleri
- Konu başlığındaki gönderilere cevap yazma
- Yeni konu başlığı açma

Şekil 8: SMC yardım sayfası ekran görüntüsü

Yapılan görüşmeler sonucunda SMC'ye katılımın zorunlu olmamasına, ders kapsamında değerlendirmeye alınmamasına karar verilmiş, yalnızca bloglar haftalık yansımalar olacak şekilde yapılandırılmış ve ödev niteliğinde verilmiştir.

Süreç boyunca; haftalık olarak onlardan beklentilere ve yapılacak etkinliklere yönelik olarak biri öğretmen adaylarına, biri uygulama öğretmenlerine, diğeri ise BT öğretmenlerine yönelik olmak üzere üç tip e-posta hazırlanıp yollanmıştır. E-postalarda kullanıcıların çalışmaya kendilerini dahil hissetmelerini sağlamak amacıyla tüm katkılarına açık olduğu mesajı verilmiştir.

Model olmak için gönderiler öncelikle ders sorumluları tarafından yapılmış, forumdaki ilk örnek olaylar (öğretmen adaylarından toplanan), ilk blog ve sosyal imleme gönderileri, kütüphanenin ilk parçaları ders sorumlularınca paylaşılmıştır.

Çalışmanın başlangıç aşamasından itibaren tüm katılımcıların görüş ve önerilerine dair beklentimiz belirtilmiş, aynı zamanda SMC yoluyla da bu fikirlerin paylaşılması için forumda bir konu açılmıştır. Bu doğrultuda süreç içerisinde gelen öneriler haftalık olarak değerlendirilmiş, ayrıca ortam gözlenmiştir, yine haftalık olarak iki uygulama

öğretim elemanı ile danışman tarafından yapılan toplantılarda alınan kararlara bağlı olarak güncellemeler ve uyarılar yapılmıştır.

Örneğin bloglarında kendi isimlerini etiketleyen öğrencilere, bunun kullanım açısından yaratacağı sıkıntı açıklanmış ve zaten blog yazarlarının isim listesinin var olduğu, isim etiketlemeye gerek olmadığı belirtilmiştir. Viki gönderilerini yorum olarak yollayanların, forumda yer alması planlanan örnek olayı bloga yazanların, blogunu bir başka bloga yorum olarak yollayanların, bir konu vikide varken yeniden başlık açanların gönderileri düzeltilmiş kendileri bu konuda bilgilendirilmiştir. Benzer şekilde forum ve blogda paylaşılan bağlantıların genel olması durumunda sosyal imleme kısmında da paylaşılmış, yine kullanıcılar bu konuda bilgilendirilmiştir.

3.4.5. İçerik geliştirilmesi ve aktarımı

YÖK, Öğretmenlik Uygulaması dersi tamamlandığında öğretmen adaylarının kazanmış olması gereken nitelikleri şu şekilde maddeleştirmiştir: (YÖK, Aday Öğretmen Kılavuzu)

- Öğretmenlik deneyimi kazanmaları için gönderildikleri uygulama okulunun değişik sınıflarında öğretmenlik uygulaması yaparak öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği yeterlikleri geliştirebilme,
- Kendi alanlarının okul eğitim programını tam anlamıyla öğrenebilme, kullanılan ders kitaplarını ve öğrenci değerlendirme teknikleri hakkında yorum yapabilme,
- Uygulama okullarındaki öğretmenlik uygulamaları sırasında edindikleri deneyimleri arkadaşları ve uygulama öğretim elemanı ile paylaşıp geliştirme.

Ortamın tasarımı başta YÖK'ün belirlediği nitelikler göz önüne alınarak yapılmış, aynı zamanda öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri olan;

- Kişisel ve mesleki değerler – Mesleki gelişim
- Öğrenciyi tanıma

- Öğretme ve öğrenme süreci
- Öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme
- Okul, aile ve toplum ilişkileri
- Program ve içerik bilgisi

dikkate alınmıştır.

İçerik oluşturulurken alan yazın taramasının yanı sıra, okul uygulamalarındaki durumu betimlemek için yapılan görüşmelerde gelen öneriler de göz önünde bulundurulmuştur. Ayrıca süreç içerisinde öğretmen adaylarının ihtiyaçları doğrultusunda da içerik geliştirilmiştir.

İçeriğin belirlenmesinin ardından aktarılması için SMC'deki hangi araçların hangi amaçla ve nasıl kullanılacağına karar verilmiştir. İçerik her hafta için bir etkinlik olacak şekilde planlanmış, SMC'deki araçlarla yapılacakların bir kısmı da etkinlikler içerisine dahil edilmiştir. Planlanan etkinlikler çalışmanın başında tüm katılımcılarla paylaşılmış, okul aile birliği, ödül – ceza ve ödev gibi konular katılımcıların istekleri doğrultusunda etkinliklere eklenmiştir. Etkinlikler aşağıdaki şekildedir:

- Okul Tanıtımı
- Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları; Kurul, Komisyon ve Toplantılar
- Belirli Gün ve Haftalar
- Kitap Seçimi; İş Takvimi; Yıllık Plan; Sosyal Kulüp Faaliyetleri
- Laboratuvar Düzeni
- Mevzuat
- Ödül – Ceza; Ödev
- Yöntem ve Teknik

- Plan ve Materyal
- Sınıf Yönetimi
- Ölçme Değerlendirme
- Özel Eğitim
- Genel Değerlendirme

Yukarıda da bahsedildiği üzere etkinlikler, hem uygulama okulunda hem de SMC ortamında gerçekleştirilecek faaliyetleri içermektedir. Bu bağlamda etkinliklerin planlanması sırasında öncelikle öğretmen adaylarından bir önceki dönem aldıkları Okul Deneyimi dersinde yaşadıkları, kendilerini en çok etkileyen, önemli buldukları olaylar, örnek olay olarak forum kısmında tartışılmak üzere toplanmış ve içerisinden uygun olan 20 tanesi seçilmiştir.

Bunun yanı sıra forum konularının belirlenmesinde özellikle Schwebel, Schwebel, Schwebel ve Schwebel (2002)'in yazdıkları öğretmen adayının el kitabında ele alınan 4 ana konu üzerine yoğunlaşmıştır:

- Giriş: Öğretmen adayı olma; öğretmen olma, okulun bir parçası haline gelme, kişisel ve mesleki değerler, mesleki gelişim
- İlişkiler: Öğrenciler, öğretmen, veli ve idarecileri tanıma; uygulama öğretmeni, öğretim elemanı, öğrenciler, veli ve idarecilerle ilişkiler
- Neyi, nasıl öğreteceksin?: Öğretme ve öğrenme süreci; öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme; program ve içerik bilgisi; problemlerle uğraşma
- Öğrencilikten öğretmenliğe: Öğretmenlerin tabi tutuldukları sınavlar, atamalar, özgeçmiş yazma, özlük hakları, idari görevler

Bu bağlamda forum ana ve alt başlıkları aşağıdaki şekilde yapılandırılmıştır, alt başlıkların birçoğu kullanıcılar tarafından eklenmiştir.

- Öğretmenlik Uygulaması: Öğretmenlik uygulaması dersinin içeriği ve işlenişi hakkındaki görüşler, Staj okulları, SMC hakkındaki görüşler
- Öğretim: Bilgisayar dersi öğretim programının değerlendirilmesi, Öğretimle ilgili örnek olaylar
- İlişkiler: İlişkilerle ilgili örnek olaylar
- İdari İşler: idari işlerle ilgili örnek olaylar, Öğretmenin görev ve sorumlulukları
- Mezuniyet Sonrası: İş bulma, KPSS, KPDS, Özgeçmiş yazma, Yüksek lisans, Araştırma görevliliği, ÖYP, 35. Madde

Vikide etkinliklerle doğru orantılı olarak Bilişim Teknolojileri Öğretmeni, Kurul, Komisyon ve Toplantılar, Belirli Günler ve Haftalar, İş Takvimi, Yıllık Plan, Laboratuvar Düzeni, Mevzuat, Özlük hakları, 657 Devlet Memurları Kanunu, Yöntem ve Teknik, Kaynaştırma, Materyal Tasarımı, Sınıf Yönetimi ve haftalık etkinliklerle derse yönelik bilgilerin paylaşıldığı Öğretmenlik Uygulaması başlıkları katılımcıların üzerinde çalışıp içeriğini oluşturması gereken kavramlar olarak açılmıştır. SMC kullanıcıları tarafından ise Aday Öğretmen, BÖTE, Değerlendirme Araçları, Ek Ders, Hizmet Puanı, Kitap Seçimi, MEBBİS, Okul Aile Birliği, Sendika, Sicil Puanı, Sosyal Kulüp başlıkları eklenip, içeriği geliştirilmiştir.

Sosyal İmlleme kısmı için mevzuat ve belirli günler, haftalar etkinliklerine ait paylaşılacak bağlantılar belirlenmiş, geri kalan bağlantılar süreç içerisinde ihtiyaca göre bulunmuştur.

Kütüphane kısmında öğretmen kılavuz ve çalışma kitapları, çalışma kitabına ait materyaller, idari evrak örnekleri, öğretmen yeterliklerine ait belgeler paylaşılmış, bu kısım da öğretmen adaylarının istekleri doğrultusunda Bilim ve Teknoloji Haftası ile Bilişim Haftasına yönelik olarak geliştirilen plan ve materyalleri paylaşmak için iki ayrı başlık, ayrıca öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmen Uygulaması dersinde geliştirdikleri plan ve materyalleri paylaşmaları için yine iki ayrı başlık açılmıştır.

3.5. Uygulama Süreci

3.5.1. Birinci uygulama süreci

Belirlenen etkinlikleri takip edecek şekilde 7 haftalık uygulama gerçekleştirilmiştir. Öğretmen adayları “Öğretmenlik Uygulaması” dersinin gereği olarak haftada birer gün 6 ders saatlerini uygulama okullarında geçirmişlerdir, uygulama okuluna gitmeden evvel o haftanın etkinliği kendilerine gerek üniversitede işlenen teorik ders saatinde, gerekse SMC üzerinden bildirilmiştir. Ayrıca yukarıda bahsedildiği üzere tüm katılımcılara haftanın etkinliği ve etkinlik konusunda kendilerinden beklentilere dair e-posta yollanmıştır. Bu şekilde uygulama öğretmenleri de henüz öğretmen adayları kendilerine söylemeden etkinlikten haberdar olmuşlardır. Bu süreçte dersin yöntemi kullanıcıların düşünce ve önerileri doğrultusunda güncellenmiştir. İçerik kısmında ele alınanlara ek olarak süreç içerisinde öğretmen adayları özgeçmiş yazma, hafıza teknikleri gibi konuları barındıran bir panele gitmeleri konusunda teşvik edilmiş, kazanımlarını SMC’de paylaşmak için yönlendirilmişlerdir. İçerik kısmında yer verilmeyen bir başka etkinlik ise staj okulunda akıllı tahta olan bir grupta istekleri doğrultusunda üniversitenin imkânlarından faydalanılarak akıllı tahta kullanımıyla ilgili bir çalışma yapılması olmuştur. Benzer şekilde yukarıda bahsedildiği üzere katılımcıların planlanan ve etkinlikler kısmında yer verilenlerin yanı sıra farklı katkıları olmuştur.

3.5.2. Ara değerlendirme

Yedi haftalık uygulama sürecinin sonunda ara değerlendirme yapmak ve öğrenme ortamını yeniden düzenlemek amacıyla ara değerlendirme soruları hazırlanmıştır. Sorulara yönelik olarak çalışmada yer alan bir öğretim elemanı, bir öğretmen adayı ve bir BT öğretmeninden görüş alınmıştır; ayrıca hazırlanan sorular SMC ortamında paylaşılarak tüm katılımcıların yorumlarına açılmıştır. Toplanan görüşler doğrultusunda ifadelerle ilgili düzeltmeler yapılmış ve haftalık etkinliklerle ilgili bir soru eklenmesine karar verilmiştir. Sonuç olarak sorular, öğretmen adayı, uygulama öğretmeni, bilişim teknolojileri öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarına özgü olarak 4 farklı şekilde hazırlanıp uygulanmıştır.

Sorular genel olarak SMC'nin katılımcılara, öğretmenlik uygulaması dersine, okuldaki etkinliklere katkısı olup olmadığını, varsa nasıl bir katkı sağladığını; benzer şekilde uygulama okulu ve üniversitedeki yüz yüze derslerin katkılarını öğrenmek, ayrıca etkinlikler ile öne sürülen model hakkında görüş ve önerileri almak üzere oluşturulmuştur.

Yapılan ara değerlendirmenin sonucunda gelen öneriler toparlanmış ve önerileri gerçekleştirmek üzere çözüm yolları aranmıştır. Gelen öneriler yüz yüze ders saatinde bulunan 42 öğretmen adayı ile tartışılmış; çoğunluğa göre hangi önerilerin gerçekleştirilip gerçekleştirilmeyeceğine, aynı zamanda nasıl bir çözüm yolu bulunması gerektiğine dair karar alınmıştır. Alınan söz konusu kararlar doğrultusunda gerek dersin yüz yüze kısmı, gerek SMC ortamı, gerekse etkinlikler yeniden düzenlenmiştir.

3.5.3. İkinci uygulama süreci

Ara değerlendirme sonrasında çeşitli güncellemeler yapılmış, yine belirlenen etkinlikleri takip edecek şekilde 7 haftalık uygulama gerçekleştirilmiştir. İlkine benzer şekilde süreç içinde de dersin yöntemi kullanıcıların düşünce ve önerileri doğrultusunda güncellenmiştir.

Öneriler doğrultusunda bir müdür, iki bilişim teknolojileri öğretmeni kullanıcılar arasına katılmıştır. Bunun yanı sıra sekiz öğretim elemanı SMC'de kullanılmak üzere kaynak, forum için tartışma konusu, blog gönderisi paylaşmıştır.

Öğretim elemanlarının dördü katkılarını uzmanlıklarına göre Sınıf Yönetimi, Materyal Tasarımı, Ödül – Ceza ve Özel Eğitim konularında yapmışlardır. Diğer dördü ise Yüksek Lisans, Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı (ÖYP), 35. Maddeyle Görevlendirme, Özel Sektör konularındaki bilgi ve deneyimlerini paylaşmışlardır. Ortama katılan okul müdürü kullanıcıların özel okullara yönelik istediği bilgileri sağlamıştır.

Öğretmen adayları staj okullarında en az 3'er kez ders anlatımı gerçekleştirmiş, ders anlatımlarından sonra YÖK'ün hazırlamış olduğu ders değerlendirme formuyla

kendilerini değerlendirmişlerdir, aynı zamanda dersi gözlemleyen akranları ve uygulama öğretmenleri de benzer değerlendirmeyi yapmıştır. Talep ettikleri takdirde, ders gözlemi için öğretmen adaylarının hazırladıkları plan ve materyaller, anlatımlardan evvel incelenip gerekli görülen yerlerde düzeltme yapılmıştır.

Ayrıca uygulama öğretmenleri ile beraber 45 öğretmen adayının ders gözlemi yapılmış, ders değerlendirme formuyla öğretmen adayları değerlendirilmiştir. Sonrasında adaylara tek tek dönüt verilmiştir. Bu dönüt verme süreci çoğunlukla üniversitedeki yüz yüze ders kısmında gerçekleşmiştir. Öğretmen adayı derste öncelikle gözlemlenen dersine dair öz değerlendirmesini yapmış, ardından akranları değerlendirmelerini paylaşmış, son olarak ise uygulama öğretim elemanı kendisinin ve uygulama öğretmenin dönütlerini paylaşmıştır. Ders gözlemleri sonucunda yapılan çıkarımlar, alınan notlar ise öğretmen adaylarının isteği doğrultusunda derlenerek blog gönderisi olarak yayınlanmıştır.

Üniversitedeki yüz yüze dersin içeriğinde etkinliklerden daha ağırlıklı olarak uygulama okulunda gerçekleşen yaşantılara yer verilmiştir. Forumda sadece sorunları konuşmak, problemleri çözmeye çalışmak yerine ne gibi olumlu şeyler yapılabileceğine yönelik tartışmalara yer verilmiştir. SMC ortamına yönelik sözlü ve yazılı dönüt, düzeltme sayısı artırılmış, daha yoğun ve etkin yorumlar yapılmıştır. Farklı yöntemlerin işleyişini görmek adına Türk Eğitim Gönüllüleri Vakfı'nda verilmekte olan yöntem eğitimi, öğretmen adayları tarafından akranlarına uygulanmıştır. Hem Okul Deneyimi hem Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında hazırlanan plan ve materyaller kütüphanede paylaşımına açılmıştır. Öğretmenlik harici iş imkânlarıyla ilgili edinilen bilgiler SMC ortamında iletilmiştir. e-okul ve İntel programı, SMC kullanıcılarından olan bir BT öğretmeninden gerekli şifreler istenerek, ortamlar, yüz yüze derste incelenmiştir.

Blogların sınıflanması isteğine yönelik olarak, haftalık bloglar için "etkinlik x" gibi standart bir etiketlemeye gidilmiştir. Viki aracının kullanımına ilişkin olarak, İnternet'ten bulunan bilgilerin olduğu gibi kopyalanıp yapıştirilmasının uygun olmadığı, gerekli durumlarda ilgili kaynaklara yönlendirme yapılabileceği belirtilmiş,

kullanımına ilişkin yönergeler verilmiştir. Diğer yandan gerekli üyelikler alınıp, ayarlar yapılarak, SMC ortamı video paylaşımına uygun hale getirilmiştir.

Ayrıca birinci uygulama sürecine benzer şekilde yukarıda bahsedildiği üzere katılımcıların planlanan ve etkinlikler kısmında yer verilenlerin yanı sıra farklı katkıları olmuştur.

3.5.4. Değerlendirme

Ders dönemi bitiminde ara değerlendirmede kullanılan sorulara “SMC ortamındaki araçlar hakkındaki düşünceleriniz nelerdir, size ne kadar katkı sağladığını düşünüyorsunuz? Araçların kullanımıyla ilgili görüş ve önerileriniz nelerdir?” sorusu eklenip, genişletilerek; yine öğretmen adayı, uygulama öğretmeni, bilişim teknolojileri öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarına özgü olan 4 ayrı formla tüm kullanıcılara yeniden uygulanmıştır.

3.6. Analiz Süreci

3.6.1. Görüşme verilerinin analizi

Okul uygulamaları konusundaki durumu betimlemek ve çalışmaya yön vermek amacıyla yapılan görüşme verilerine betimsel analiz yapılmış, verilerin sorunlar ve öneriler şeklinde iki ana temada incelenebileceği görülmüştür. Sorunların da birey ve sistem kaynaklı olmak üzere iki temaya ayrılabilirdiği görülmüş; analiz bu bağlamda yapılmıştır. Öneriler de ise gerek sorunlara yönelik olarak belirtilenler gerekse uygulamaya yönelik getirilen diğer öneriler bir arada ele alınmıştır. Temalar belirlendikten sonra üç uzmandan görüş alınmıştır ve bir takım değişikliklerle son haline getirilmiştir.

Bulgular bölümünde katılımcıların görüşleri aktarılırken, kendi cümleleri kullanılmış, tırnak içinde ve italik olarak yazılmıştır. Anlam kayıplarını önlemek için, köşeli parantezle eksik kelimeler eklenmiş, paragraf arasında temayla ilintili olmadığı için atlanan cümleler parantez içinde üç nokta ile temsil edilmiştir. Aynı zamanda her cümlenin sahibi olan katılımcı, alıntının sonuna parantez içinde eklenmiştir. Ayrıca katılımcı listesi her bir görev için kendi içinde olacak şekilde numaralandırılmış ve parantez içinde görüş bildiren kişinin görevinin yanı sıra numarası da verilmiştir.

Çizelge 13: Görüşme verileri analizi sonucu ortaya çıkan okul uygulamalarındaki sorunlar

Öğretmen yetiştirme düzeninde yer alan bireylerden kaynaklanan sorunlar	Uygulama öğretmeni kaynaklı sorunlar	İyi model olmayabilir
		Sorumluluğunun farkında olmayabilir
		İşbirliğine gönüllü olmayabilir
	İdareci kaynaklı sorunlar	Sorumluluğunun farkında olmayabilir
	Öğretmen adayı kaynaklı sorunlar	Sorumluluğunun farkında olmayabilir
	Öğretim elemanı kaynaklı sorunlar	Okul ortamına ilişkin bilgi eksiği olabilir
İşbirliğine gönüllü olmayabilir		
Sorumluluğunun farkında olmayabilir		
Öğretmen yetiştirme düzeninden kaynaklanan sorunlar	Öğretmen adaylarına yeterince yetki verilmiyor	
	Uygulama öğretmenlerine yeterince yetki verilmiyor	
	Okuldaki uygulama ders saati yetersiz	
	Üniversitedeki teorik ders saati yetersiz	
	Öğretim elemanının sorumlu olduğu öğretmen adayı sayısı fazla	
	Uygulama öğretmenin sorumlu olduğu öğretmen adayı sayısı fazla	
	Fakülte – okul iletişimi yetersiz	
	Öğretim elemanının eğitim bilimlerinin tümüne hakim olması gerekliliği	
İdealle gerçek, teorikle uygulama çok farklı		

3.6.2. Birinci uygulama verilerinin analizi

İki uygulama arasında yer alan ara değerlendirme raporlarından elde edilen verilerin analizinde, işleyişle ilgili sıkıntı ve önerilere odaklanılmıştır. Öneriler toplam 11 başlık altında ele alınmıştır. Tasarım sürecinde ele alındığı üzere gelen öneriler yüz yüze ders saatinde öğretmen adayları ile tartışılmış, çoğunluğa göre hangi önerilerin gerçekleştirilip gerçekleştirilmeyeceğine, aynı zamanda her bir sıkıntıya yönelik nasıl bir çözüm yolu bulunması gerektiğine dair karar alınıp, uygulamaya koyulmuştur.

Bulgular bölümünde katılımcıların görüşleri aktarılırken, yukarıda da yer verildiği üzere kendi cümleleri kullanılmış, tırnak içinde ve italik olarak yazılmıştır. Anlam kayıplarını önlemek için, köşeli parantezle eksik kelimeler eklenmiş, paragraf arasında temayla ilintili olmadığı için atlanan cümleler parantez içinde üç nokta ile temsil edilmiştir. Aynı zamanda her cümlenin sahibi olan katılımcı, alıntının sonuna parantez içinde eklenmiştir.

3.6.3. İkinci uygulama verilerinin analizi

Birinci uygulama süreci sonunda yalnızca ara değerlendirme raporu adı altında toplanan belgelerin analizi sorun ve önerilere odaklı yapılırken, ikinci uygulama süreci sonunda daha geniş kapsamlı olacak şekilde hem değerlendirme raporu şeklinde isimlendirilmiş belgelerin analizi, hem SMC verilerinin log analizi hem de uygulanan ölçeklerin analizi yapılmıştır.

1) Değerlendirme Raporları: Değerlendirme raporlarının analizi için veriler incelenerek kodlama şeması geliştirilmiştir. Oluşturulan şemanın geçerliğini test etmek için verilerin %30'luk bir kısmı kodlanmış, bu esnada üç kişiden şemaya ilişkin uzman görüşü alınmıştır. Kodlama sırasında karşılaşılan güçlükler ve uzman görüşleri göz önüne alınarak, şema yeniden yapılandırılmış, bu haliyle bir uzmandan daha görüş alınıp, kodlama işlemine yeniden başlanmıştır.

Bunun yanı sıra araştırmacılar arası olası farklılıkların yaşanmaması bakımından kodlama işlemi yalnız araştırmacı tarafından yapılmış, sonrasında hem öğretmen

adaylarına, hem öğretmenlere ait olacak şekilde verilerin %10'luk kısmı, kodlama şemasıyla birlikte 2 ayrı araştırmacıya verilerek, şemaya uygun kodlama yapmaları istenmiştir. Kodlayıcılar arası uyumu görmek üzere Kappa analizi yapılmış ve sonuç 0.80 olarak bulunmuştur.

Değerlendirme raporları incelendiğinde SMC'nin katılımcılara sağladığı katkı, SMC'nin staj okulundaki uygulamalar ve üniversitedeki teorik dersle arasındaki ilişkiler, SMC'deki araçların kullanımına ilişkin görüşler ve öneri-istekler şeklinde 4 ana temada yoğunlaştığı görülmüştür. Bu bağlamda oluşturulan kodlama şemasının son hali şu şekildedir:

a) SMC'nin katılımcılara sağladığı katkı

SMC'nin katılımcılara sağladığı katkı bilgilendirme, tartışma, dönüt alma ve yansıtıcı düşünme olarak 4 alt temaya ayrılmıştır.

Bilgilendirme: SMC ortamında paylaşılan kaynaklardan, deneyimlerden, bilgilerden, duygu ve düşüncelerden faydalanma. SMC sayesinde birbirinden haberdar olma. Dersten önce derse hazırlıklı gelmek için, derse devamsızlık durumunda dersi takip etmek için ya da dersi tekrar etmek için SMC'den yararlanma.

Tartışma: Birbirine karşıt görüşlerin savunulması, tartışma yapılması, farklı bakış açılarının, farklı çözüm yollarının görülmesi, tartışma sonucu sorunların çözümünün bulunması şeklinde SMC'nin sağladığı katkı.

Dönüt alma: Katılımcının plan-materyalleri, ders anlatımı, blog gönderileri hakkında yorum alması, sorduğu sorulara yanıt bulması, kendi hakkındaki değerlendirmeleri görebilmesi açısından SMC'den faydalanma.

Yansıtıcı düşünme: yansıma yapma, sorgulama, eksiklerini fark etme, eksi ve artılarını görme, düzeltme şeklinde SMC'nin sağladığı katkı.

b) SMC'nin uygulama okulundaki uygulamalar ve üniversitedeki okul uygulamaları dersleriyle arasındaki ilişkiler

SMC'nin uygulama okulundaki uygulamalar ve üniversitedeki okul uygulamaları teorik dersleriyle arasındaki ilişkiler de SMC'nin okullara yansması (Akış 1), okulun SMC'ye yansması (Akış 2), SMC'nin fakülteye yansması (Akış 3), fakültenin SMC'ye yansması (Akış 4) olarak 4 alt temada incelenmiştir.

Akış 1 (SMC -> Okul): Kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamının, uygulama okulundaki uygulamalara yansmasına dair açıklamalar.

- SMC'de yer alan deneyimler sayesinde, okulda benzer durumlarda karşılaştığında uygulama.
- SMC'de yazılan örnekler hakkında uygulama öğretmeni ile konuşma.
- SMC'de yazanları okuduktan sonra okulda daha bilinçli gözlem yapma.

Akış 2 (Okul -> SMC): Uygulama okulundaki uygulamaların, kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamına yansmasına dair açıklamalar.

- Herkesin faydalanmasını sağlamak, üzerinde tartışma imkânı bulmak, içeriğin gerçek hayat örneklerinden oluşmasını sağlamak gibi amaçlarla okul yaşantısını SMC'ye aktarma.
- Yüzyüze söylemekten çekinilen durumları SMC ortamında dile getirme.

Akış 3 (SMC -> Fakülte): Kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamının, fakülte'deki okul uygulamaları dersine yansmasına dair açıklamalar.

- Ders öncesi SMC'yi takip ettiği için derse artan ilgi.
- Derste SMC'de yer alanları konuşma, SMC'dekilerin derse içerik sağlaması.
- SMC'de yaşanan sıkıntıları derste dile getirme fırsatı yakalama.

Akış 4 (Fakülte -> SMC): Fakültedeki okul uygulamaları dersinin, kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamına yansımalarına dair açıklamalar.

- Derste işlenenleri aktarma, bu şekilde söz olarak kalmaması, gerektiğinde kaynak olması.
- Derste zaman bakımından yetişmeyenleri SMC’de konuşma
- Derste SMC’de yer alan konulardan bahsedildiği takdirde, gidip bahsi geçen konuyu SMC’den okuma.
- Derste dikkat çekilen konu hakkında SMC’de konuşmak için viki ya da forumda başlık açma.
- Derste verilen dönüt doğrultusunda SMC’de düzeltme yapma.

c) SMC’deki araçların kullanımının amaçları

SMC’deki her bir aracın ayrı ayrı ne amaçla kullanıldığı, hangi alanda nasıl bir katkı sağladığına dair verilerdir. Veriler çözümlendiğinde her bir aracın SMC’nin katılımcılara katkısına yönelik kodlama şemasıyla örtüştüğü görülmüş, araçlar bu bağlamda tek tek incelenmiştir.

d) Okul uygulamalarına ilişkin öneri ve istekler

Okul uygulamalarına dair öneri ve istekler tek bir başlık altında ele alınmıştır.

Veriler yukarıda yer verilen kodlama şemaları göz önünde bulundurularak bir nitel analiz yazılımı olan Nvivo 7’de kodlanmıştır. Nitel veriler Nvivo programının çıktıları bağlamında sayısallaştırılmış, “kaynak” sütununda kaç kişinin cevaplarında söz konusu temanın yer aldığı, “referans” sütununda toplam kaç kez bu temaya gönderme yapıldığı belirtilecek şekilde tablolaştırılmıştır. Ayrıca katılımcıların görüşleri aktarılırken, gerek görüşme verilerinin gerekse birinci uygulama verilerinin analiz sürecinde bahsedildiği üzere kendi cümleleri kullanılmış, tırnak içinde ve italik olarak yazılmıştır. Anlam kayıplarını önlemek için,

köşeli parantezle eksik kelimeler eklenmiş, paragraf arasında temayla ilintili olmadığı için atlanan cümleler parantez içinde üç nokta ile temsil edilmiştir. Aynı zamanda her cümlenin sahibi olan katılımcı, alıntının sonuna parantez içinde eklenmiştir.

2) SMC logları: Yukarıda yer verildiği üzere ikinci uygulama aşamasından sonra belgelerin, diğer bir ifadeyle değerlendirme raporlarının içerik analizinin yanı sıra SMC verilerine log analizi yapılmıştır. Bu bağlamda SMC'de bulunan Viki incelenerek, her bir viki sayfası, ayrıca sayfaya ait ziyaret, farklı ziyaretçi, yorum, sürüm ve farklı değiştiren sayısı çıkarılmıştır. Yine viki aracı kullanılarak oluşturulduğu için söz konusu veriler kütüphane için de belirlenmiştir. Benzer olarak forum aracı incelenmiş, tartışma temaları ve altında açılan forumlar, forum konusu sayıları ile forum konularına gönderi sayıları çıkarılmıştır. Sosyal İmlleme ve Blog araçlarına ilişkin nicel verileri ise, viki ve forumdaki gibi temalar altında gruplamak anlamlı olmadığından ayrıca ele alınmamış, katılımcıların kullarımlarına göre incelenmiştir. Katılımcıların kullarımları ise forum konusu cevap sayısı, forum konusu gönderim sayısı, katılımcının açtığı viki sayfa sayısı, yaptığı viki yorumu sayısı, sosyal imleme sayısı ile blog gönderim ve blog yorum sayıları olacak şekilde hesaplanıp tablolştırılmıştır.

3) Ölçekler: Her iki ölçek için de toplam puanlar hesaplanıp, yüzdeye çevrilmiş, hem katılımcıların rollerine göre ayrı ayrı olacak şekilde, hem de tüm katılımcıların ortalamasını verecek şekilde tablolştırılmıştır.

3.7. Modelin Geliştirilmesi

Alan yazın taramasının yanı sıra yapılan iki aşamalı uygulamanın ardından, gerek ara değerlendirme gerekse değerlendirme verilerinin analizi sonucunda sosyal medya araçları üzerine kurulmuş çevrimiçi bir öğrenme ortamı kullanılarak bir çevrimiçi öğrenme topluluğu oluşturulmasına dayalı olan model geliştirilerek, önerilmiştir.

3.8. Araştırmanın İç ve Dış Geçerliği

Bir araştırmanın iç geçerliği; bağımlı değişkende gözlemlenen farklılığın doğrudan bağımsız değişkenden kaynaklanması ve başka değişkenlerle açıklanmaması olarak tanımlanmaktadır (Fraenkel & Wallen, 2003).

Bu araştırmanın hem nicel hem nitel boyutu vardır, geçerlik nitel ve nicel alanlar için ayrı ayrı ele alınacaktır. Nicel kısımdaki iç geçerlik konusuyla başlanırsa; çalışmada “Web Sitesi Kullanabilirlik Ölçeği” ve “Topluluk Hissi Ölçeği” olmak üzere geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmış ölçekler kullanılmıştır.

Ayrıca bu araştırmanın çalışma grubu ile ölçeğin geliştirilme çalışmasında yer alan çalışma grubu lisans öğrencileri olma bakımından benzer özellikler göstermektedirler. Bu bağlamda söz konusu ölçeklerin bu çalışma grubu için uygun olduğu düşünülmektedir.

Çalışmanın çoğunluğunu oluşturan nitel kısmı ise farklı bir açıdan ele almak gerekmektedir. Nitel araştırmalarda geçerlik, niceldekine benzer olarak ölçme aracının ölçmeyi amaçladığı olguyu doğru ölçmesiyle yakından ilişkilidir, ancak araştırmacının yansızlığı oldukça önemlidir, bu sayede veriler gerçeği yansıtır, bu da araştırma sonuçlarının geçerliğine katkıda bulunur (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Betimsel türden bir analizin kullanıldığı araştırmada görüşülen bireylerden doğrudan alıntılara yer vermek; araştırmacının esnek olması, araştırma sürecinde gerekli gördüğü takdirde yeni stratejilere başvurması geçerlik için önemlidir; ayrıca araştırma alanına yakınlık, yüz yüze görüşmeler yoluyla ayrıntılı ve derinlemesine bilgi toplama, gözlemler yoluyla doğrudan ve olayın gerçekleştiği doğal ortam içinde, uzun süreli bilgi toplama, elde edilen bulguların teyit edilmesi için alana geri giderek ek bilgi toplama olanağının olması nitel araştırmada geçerliği oluşturmayı sağlayan önemli özelliklerdendir; geçerlik için sorulması gereken bir soru da bulguların farklı veri kaynakları, farklı veri toplama yöntemleri ve farklı analiz stratejileri kullanılarak teyit edilip edilmediğidir (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Diğer yandan geçerlik ve güvenilirlik kavramları daha çok nicel araştırmalar için geçerli olan pozitivist paradigmayı (gerçeklik basittir, hiyerarşı düzenin ilkesidir, evren mekaniktir, gelecek ve yön belirlidir, değişim nicel ve birikim şeklindedir, nesnellik zorunluluktur) tanımlamaktadır. Bu bağlamda yorumlamacı paradigmanın (gerçeklik karmaşıktır, heterarşı düzenin ilkesidir, evren holografiktir, gelecek ve yön belirsizdir, ilişkiler doğrusal değildir ve karşılıklı nedensellik vardır, değişim morfogenetiktir, gözlemci belirli bir bakış açısına sahip katılımcıdır) gereği olarak, inandırıcılık (trustworthiness) kavramı ortaya atılmıştır (Yıldırım, 2010). Yıldırım (2010) bu bağlamda, nitel araştırmalarda niteliği artırmak için araştırmacı tarafından alınabilecek önlemleri maddeleştirmiştir; söz konusu maddeler içinden bu araştırmada kullanılanlar aşağıdakilerdir:

- Uzun süreli çalışmalar
- Ayrıntılı betimleme
- Araştırmanın sınırlarını ortaya koyma
- Negatif ve alternatif sonuçlarla karşılaştırma
- Kısa yoldan denetleme
- Eş denetleme (uzman incelemesi)
- Ayrıntılı alıntılar yapma
- Katılımcı teyidi

Gerek bu maddeleri gerekse Yıldırım ve Şimşek (2005)'ten aktarılanları göz önünde bulundurarak, bu bağlamda araştırmada yapılanları şu şekilde özetleyebiliriz:

Araştırma, bir deney düzeni kurulmaksızın ders kapsamında; doğal ortamında gerçekleştirilmiş; uzun süreli çalışmalar maddesine uygun olarak, uygulama

süreleri 7 hafta olmak üzere olabildiğince geniş tutulmuş, bunun dışında veri çözümlenmeleri için de yeteri kadar zaman ayrılmıştır.

Yöntem kısmında her aşamada gerçekleştirilenler detaylıca anlatılarak hem ayrıntılı betimlemeler yapılmış, hem de araştırmanın sınırları, olabildiğince açık şekilde ortaya konmaya çalışılmıştır. Bunun yanı sıra alan yazının el verdiği kadarıyla negatif ve alternatif sonuçlarla karşılaştırma yapılmıştır.

Kısa yoldan denetleme, bir diğer ifadeyle araştırma sürecinin açık bir şekilde ve okuyucunun kısa sürede anlayabileceği şekilde verilmesi kapsamında ise, Şekil 1 ile araştırma süreci gösterilmiştir.

Gerek görüşmelerde gerekse raporlarda katılımcılara yöneltilecek sorularla ilgili olarak meslektaşlardan görüş alınmıştır. Benzer şekilde içerik analizi için hazırlanan kodlama şeması için de uzman görüşü alınmıştır. Diğer yandan verinin %30'luk kısmı kodlanıp eksiklikler yeniden gözden geçirilmiş, sonrasında kodlama şemasına son hali verilip, yeniden uzman görüşüne sunulmuştur, bundan sonra kodlama işlemine yeniden başlanmıştır.

Katılımcı görüşleri alıntı şeklinde iletilmiş, ayrıca kodlama sırasında net olmayan veriler için katılımcılarla görüşülmüş, gerekli görülen yerler teyit edilmiştir. Bunun yanı sıra bulgularda yer verilen sonuçlar katılımcılarla paylaşarak, hem görüşme temaları hem de katkı ve akış temaları için toplam 8 kişiden katılımcı teyidi alınmıştır.

Veri toplama araçları kısmında ele alınanların yanı sıra SMC ortamı ve doğal ortamlarda katılımcılar gözlenmiş, ayrıca sohbet tarzı görüşmelerle bilgi toplanmıştır.

Araştırmanın dış geçerliği ise, araştırma sonuçlarının evrene genellenebilirliği olarak tanımlanmaktadır (Fraenkel & Wallen, 2003). Bu araştırmada dış geçerliliğin sağlanması amacıyla, araştırma sonuçlarının hangi şartlarda genellenebileceğini belirtmek için araştırmanın raporlaştırılmasında olabildiğince

ayrıntılı açıklamalara yer verilmiştir. Diğer yandan çalışmanın sonuçları Türkiye'deki bütün BÖTE son sınıflarına genellenebilir görünmektedir, diğer bölümlere ise belli düzeyde genellenebileceği söylenebilir. Nitekim bu bağlamda çalışma bulgularından hareketle, model önerisinde bulunularak; çalışmanın farklı katılımcılar veya düzenlemelere aktarılabilmesine olanak tanınmaya çalışılmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırma sürecinde elde edilen verilerin analiz sonuçları ve bu sonuçların yorumları yer almaktadır.

4.1. Alt Problem 1

Araştırmanın 1. alt problemi “Yürütülmekte olan okul uygulamalarının betimlenmesi ve geliştirilmesine ilişkin katılımcı görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir ve bu problem iki soruda incelenmiştir. Yöntem kısmında bahsedildiği üzere okul uygulamaları konusundaki durumu betimlemek ve çalışmaya bu doğrultuda yön vermek amacıyla öğretmenlik uygulaması dersini alacak 5 öğretmen adayı, daha önce okul uygulamalarına yönelik dersleri vermiş 4 öğretim elemanı, 3 stajyer öğretmen, okul uygulamalarında yer almış 3 uygulama öğretmeni ve 5 idareci olmak üzere toplam 20 kişi ile var olan durum, sıkıntılar, çözüm önerileri ve olası sanal bir ortam ile ilgili yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır.

4.1.1. Yürütülmekte olan okul uygulamalarına ilişkin sorunlar nelerdir?

Söz konusu görüşmeler sonucu sorunların okul uygulamalarında yer alan bireylerden ve öğretmen yetiştirme düzenimizden kaynaklananlar olmak 2 ana temada yoğunlaştığı görülmüştür, her bir tema da kendi altında belli boyutlar barındırmaktadır. Aşağıda söz konusu temalar, temalara ait açıklamalar ve görüşler aktarılmaktadır.

1) Öğretmen Yetiştirme düzeninde yer alan bireylerden kaynaklanan sorunlar

Bu bölümde uygulama öğretmenleri, idareciler, öğretmen adayları ve öğretim elemanlarından kaynaklanabilen sorunlar alt başlıklar halinde ele alınmıştır.

a) Uygulama öğretmeni kaynaklı sorunlar

İyi örnek olmayabilir: Uygulama öğretmenleri mesleğini iyi temsil etmeyebilir, öğretmen adaylarına model olamayabilir, ayrıca alan mezunu olmaması ihtimali vardır, bu şartlarda gerek alan bilgisi gerekse pedagojik anlamda bilgisi yetersiz

olabilir. Oysa öğretmen adaylarının iyi bir örnek gözlemlemeye, sorularına yanıt verebilecek nitelikte öğretmenlere ihtiyaçları vardır. Bu sorunun dile getirildiği cümleler aşağıda aktarılmıştır:

“Ama biz okullara [oradaki öğretmenlere] güvenmiyoruz, iyi model olacağına inanmıyoruz, özel okullara da gönderemiyoruz. Devlet okullarındaki öğretmenlerin birçoğu, BÖTE’den mezun değiller.” (ÖE # 3)

“(…) 2 yıllık mezun, farklı bir alanda eğitim görmüş, öğretmenlik sertifikası, formasyonu olmayan kişiler. Amaç sadece bilgi vermekse belki veriyorlardı; ama öğrencilerin gözlemleyeceği bir model değiller. Öğrenciler çok şikâyetçi oluyorlar. Öğretmenliğe başlamak için kötü bir örnek aslında.” (ÖE # 2)

“Bizi okullara yerleştirmeden önce mutlaka uygulama öğretmenlerinin bilgisayar öğretmenliği mezunu olması lazım. Benim staj hocam büro yönetimi ve sekreterlik mezunu, bu bizim doğru gözlem yapmamızı engelliyor. (...) seçilen öğretmenlerin, iyi donatılmış, iyi birer örnek olacak öğretmenler seçilmesinden yanayım.” (ÖA # 1)

“Öğretmenlerin kesinlikle alandan tercih edilmesi gerekir, [sınıftaki öğrencilerine] bir şey öğretemeyen bir insan, bize de öğretemez. Bir şey öğretemeyen insan olunca uygulama öğretmeni, çocuklar öylece boş boş duruyorlar, biz de.” (ÖA # 77)

“Bizim hocamızın [uygulama öğretmenimizin] bize iyi bir örnek olduğunu düşünmüyorum.” (ÖA # 42)

“Uygulama öğretmenimiz bize kötü örnek oluyordu.” (ÖA # 4)

“Ama o [uygulama öğretmeni] da açıkçası ders anlatma yönünden çok iyi görünmüyordu gözümüze (...).” (BTÖ # 7)

“Hocalar [uygulama öğretmenleri] siz bunları [üniversite öğrendiklerimizi, örnek çözüm yollarını] boş verin diyor (...) o zaman ben burada

[üniversitede] ne yapıyorum, bu kadar şeyi boşuna mı öğrendim diyor insan.” (ÖA # 1)

“Uygulama öğretmenin daha çok katkı sağlamasını isterdim, şu an düşünüyorum bana hiçbir katkısı olmamış, daha fazla olması isterdim, her şeye bağırıyor, kızılıyordu, iyi bir örnek değildi bizim için.” (SBTÖ # 3)

Sorumluluğunun farkında olmayabilir: Uygulama öğretmenleri öğretmen adaylarının yetiştirilmesi bakımından sorumluluğunun farkında olmayabilir, okul uygulamalarının önemini yadsıyor olabilir, uygulama öğretmeni olduğu öğretmen adaylarından kendini sorumlu hissetmeyebilir. Bu sorunun dile getirildiği cümleler aşağıda aktarılmıştır:

“Okulların öğretmenlik uygulamasına bakışıyla bizim [üniversitenin] bakışımızın örtüşmediğini düşünüyorum. Okullar genelde üniversiteden gelmiş öğrencilerden misafirlerimiz diye bahsediyorlar, dolayısıyla da öğretmen adaylarını öğretmenlik sürecine hazırlamaya yönelik bir çaba ne öğretmenlerde ne idarecilerde görebiliyorum, misafirler geldi, misafirler gitti, misafirlik bitiyor, ülkenin geleceği anlamında önemli olduğunu görmedikleri gibi öğretmenler onların eğitiminden sorumlu olduklarını da hissetmiyorlar” (ÖE # 3)

“Biz [uygulama öğretmenleri, öğretmen adaylarının] ne etkinlik yaptıklarını hiç takip etmedik. - Haberdar olmak ister miydiniz? Fark etmez, gerek yok.” (UBTÖ # 9)

“Uygulama öğretmeniyle aramız iyiydi, zorluk çıkarmıyordu, aslında hiç karışmıyordu, ama şimdiki gözümle baksam bize [öğretmen adaylarına] daha fazla müdahale etmiş olmasını isterdim.” (BTÖ # 7)

“Her öğretmenin öteki öğretmeni geliştirme sorumluluğuna sahip olduğu bilincine sahip olmalı, sadece öğrencilerin değil, diğer öğretmenlerin de

yetişmesinden sorumludur. Kendilerini hiç bir biçimde sorumlu hissetmiyorlar.” (ÖE # 3)

“(…) uygulama öğretmenleri keşke bizim [öğretmen adaylarının] bir şeyler öğrenmemiz için daha istekli olsalar. Sonuçta biz de öğretmen olacağız, nesiller yetiştireceğiz, ama bizim yetişmemizi önemsemiyorlar” (ÖA # 42)

“Öğretmen adayları ile ilgilenmek öğretmenin görevi, sorularını cevaplandırmalı, yardımcı olmalı; ama işte kötü örnekler olabiliyor, ilgilenmeyenler de çıkabiliyor.” (İD # 5)

İşbirliğine gönüllü olmayabilir: Uygulama öğretmenleri öğretim elemanı ya da öğretmen adaylarıyla işbirlikli bir çalışma yapmaya gönüllü olmayabilir, öğretmen adaylarına, onların etkinliklerine, sorularına karşı ilgisiz olabilir, herhangi ortak bir çalışma yürütebilecek kadar eleştiriye açık ya da esnek olmayabilir. Bu sorunun dile getirildiği cümleler aşağıda aktarılmıştır:

“Öğretmenlerden kaynaklanan sorunlar olabiliyor, öğretmen her zaman işbirlikçi olmayabiliyor, öğretmen de olsa sonuçta insan ve insani özellikler ortaya çıkabiliyor, çok ters olabiliyor.” (ÖE # 5)

“Biz [öğretim elemanları] okuyoruz raporları, öğrenciler [öğretmen adayları] yazıyor, ama öğretmenler okumuyor, bilmiyor görmüyor, (...) bu eleştiriye karşı tarafın bilmesinin önemli olduğunu düşünüyorum, onlara da fayda sağlayacaktır, tabii eleştiriye açık olmaları gerekiyor.” (ÖE # 2)

“(…) Öğretmenlik mesleği çok kısır, yoksa yıllarca aynı şeyi işler, aynı konuyu aynı yöntemle gösterir, aynı materyali uygularız, işte bu sebeple uygulama öğretmenlerinin eleştiriye açık olması, dönüt alması bu anlamda önemli, zaten aksi halde sorun başlıyor. Bu sayede kendimizi geliştirebiliriz, öğretim görevlileri de bizlere dönüt verebilir. Öğretmenler mezun olduğu yılda kalıyor yoksa. Üstelik alan bilgisini sonradan edinmek mümkün olabiliyor, ama pedagojik anlamda gelişmek çok zor.” (UBTÖ # 10)

“Uygulama öğretmenlerinin eleştiriye açık olması önemli, bu çok şeyi değiştiriyor, eğer öyleyse öğretmen adayına elinden gelen yardımı sağlamaya çalışıyorlar.” (ÖE # 5)

“Uygulama hocalarımızın bize karşı daha gönüllü olmasını isterdim. Bizi kabullenmesini isterdim, çoğu zaman daha iyi anlamak, daha iyi gözlem yapmak için sohbet etmek gerekiyor ama sana o şansı vermiyor, işbirliği yapmıyor, bu konuda daha duyarlı öğretmenler seçilmesi gerekiyor.” (ÖA # 1)

“Oradaki öğretmenler yeniliğe açık insanlarsa fikirlerini, zorlandıkları şeyleri hocalarla [öğretim elemanlarıyla] falan paylaşmalı, yeni eğitim anlayışlarını kazanmaları gerek, bu şekilde kendilerini geliştirebilirler, sorunlarına çözüm bulabilirler.” (ÖA # 77)

“[Uygulama öğretmeni] Planlarımızı incelememi bile, hiçbir yönlendirme yok, bize hiçbir şey söylemiyor (...). Öğretmenler sanki örnek olmak istemiyorlar, hiçbir şey katmaya çalışmıyorlar, şurada şöyle bir yanışın var düzeltelim demiyorlar, öğretmenler otur izle ve git diye düşünüyorlar, keşke daha istekli olsalar.” (ÖA # 42)

“Öğretmenle öğretim görevlisinin iletişimi artsa daha iyi olurdu, ama MEB bizim işimize karışmayın der ya genelde, nasıl sağlanır bilmiyorum.” (BTÖ # 7)

“Kaç yıllık olursam olayım eksikim vardır. Hele de bilgisayar alanındaysan; çünkü çok hızlı gelişen bir alan. [Uygulama] Öğretmenlerin öğrencilerden [öğretmen adaylarından] öğreneceği bir şeyler mutlaka vardır. Aynı şekilde öğretmenler öğretim elemanlarından da bir şeyler öğrenebilirler. Onlar da dönüt verse iyi olur. Tabii öğretmenler de buna açık olmalı, yoksa sorun olur.” (İD # 5)

“Bizim hocayla [uygulama öğretmeniyle] pek iletişimimiz yok, ortak ilgi alanımız yok, o da bizi anlayamadığını söylüyor, biz gözlemimizi yapıyoruz, iletişime geçmiyoruz çünkü bize örnek olacak bir şey yapmıyor. Hoca da bizimle irtibata geçmiyor, farklı bakış açılarımız var.” (ÖA # 42)

b) İdareci kaynaklı sorunlar

Sorumluluğunun farkında olmayabilir Uygulama öğretmenlerine benzer olarak idareciler de öğretmen adaylarının yetiştirilmesi bakımından sorumluluğunun farkında olmayabilir, okul uygulamalarının önemini yadsıyor olabilir, okulunda staj yapan öğretmen adaylarından kendini sorumlu hissetmeyebilir. Bu sorunun dile getirildiği cümleler aşağıda aktarılmıştır:

“Okulların öğretmenlik uygulamasına bakışıyla bizim [üniversitenin] bakışımızın örtüşmediğini düşünüyorum. Okullar genelde üniversiteden gelmiş öğrencilerden misafirlerimiz diye bahsediyorlar, dolayısıyla da öğretmen adaylarını öğretmenlik sürecine hazırlamaya yönelik bir çaba ne öğretmenlerde ne idarecilerde görebiliyorum, misafirler geldi, misafirler gitti, misafirlik bitiyor, ülkenin geleceği anlamında önemli olduğunu görmedikleri gibi öğretmenler onların eğitiminden sorumlu olduklarını da hissetmiyorlar” (ÖE # 3)

“Öğrenciler ne yapıyor açıkçası pek bilmiyorum, plana programa bakmış değilim. Gerçi öğrencilerle bu anlamda konuşması gereken sizlersiniz [öğretim elemanları]. Bizi [okul koordinatörlerini] program ilgilendirmiyor.” (İD # 5)

“Okul yönetimi uygulama öğretmeni seçerken bazen kayırabiliyor, bu sıkıntı yaratabiliyor. Bazı okuldaysa öğrencinin programı sıkışmasın, ücret önemli değil, diyor, öğrenci bir şeyler kazansın, orada akademik bir etkinlik olarak görülüyor, okulun bu tutumu iyi yönde etkiliyor uygulamaları.” (ÖE # 5)

“İdarecilerle ilgili pek bir yorum yapamayacağım; çünkü bizimle ilgilenmiyorlar.” (ÖA # 77)

“Aday öğretmenlerle benim diyalogum olmuyor, hiç görüşmüyoruz, onlarla ilgili yorum yapmam mümkün değil, uygulama öğretmenlerinden bilgi alabilirsiniz.” (İD # 2)

c) Öğretmen adayı kaynaklı sorunlar

Sorumluluğunun farkında olmayabilir: Öğretmen adayları, bir öğretmenden ziyade öğrenci gibi davranmaya devam edebilir, stajın önemini kavrayamayabilir, okul uygulamalarından kaçma, mümkün olduğunca sorumluluk almaktan kaçınma eğilimi gösterebilir, diğer bir deyişle sorumluluklarının farkında olmayabilirler. Bu sorunun dile getirildiği cümleler aşağıda aktarılmıştır:

“Onun dışında [öğretmen adayları] çok algılamıyorlar önemini” (ÖE # 2)

“Öğrenci [öğretmen adayı, okul uygulamalarının] önemini hiç bir biçimde algılamıyor.” (ÖE # 3)

“Kimi öğrenciler geç gelsek, erken çıksak diye durmadan izin istiyor, benim en büyük problemim bu, bir iş yapmak için değil, bir an evvel çıkıp gitmek için uğraşiyor, oysa gözlemeli, bana [uygulama öğretmenine] yardım etmeli, okuldaki işlere koşturmalı ki bir şeyler öğrenebilsin. Sahiplenmeli, önemsemeli.” (UBTÖ # 10)

“Tabii biz de daha erken bitirelim derdindeydik, KPSS olayı da vardı, sonra keşke diyorsun...” (SBTÖ # 3)

“Paylaşıyoruz [staj okulunda olanları] ama sınıf [üniversitedeki teorik ders] bitsin gitsin dediği için bizim gibi paylaşmak isteyenlerin de paylaşımı kısıtlı oluyor. Bu derslerin öneminin kavranması gerek, okul onlara bitmiş gibi geliyor. [Öğretmen adaylarının istedikleri] Okula gelmesek sadece KPSS için hazırlık yapsak.” (ÖA # 42)

“Derslerin önemini geç anladık.” (BTÖ # 7)

“Öğrencilerin bu işi ciddiye almaları gerekiyor, dersten ziyade seneye öğretmen olacaklar, onun bir ön uygulaması olarak görüp bu fırsatı iyi değerlendirmeleri gerekiyor” (ÖE # 2)

“Daha çok uygulama yapmalıydık. (...) Çabucak bitsin gidelim mantığı vardı.” (SBTÖ # 3)

“[Öğretmen adayı] okulu sahiplenmeli, biz staj yaparken okul sanki bizimdi. Ama bu öğrenciler saatim dolsun gideyim hesabında, kimse görmeden koridordan geçeyim, müdüre yakalanmayayım, başka hocaya görünmeyeyim.” (İD # 6)

“Ya kimse konuşmak istemiyor, ya da bir an önce ders bitsin gidelim, herkes öğretmen olmak için uğraşüyor KPSS'ye çalışıyor, ama kimse bu işi nasıl daha iyi yapabileceğinin peşine düşmüyor, sanki bu dersler geçmişte kalmış, [ders içi] tartışma daha çok olabilir ama insanlar [öğretmen adayları] istekli olmuyor. Sanki bitsin gidelim.” (ÖA # 42)

“Sınıf arkadaşlarımdan bu uygulamanın [stajın] önemini çok anladığını düşünmüyorum. Çoğu arkadaşımı öğretmen olabilecek nitelikte bulmuyorum, üniversiteye geçiş gelişmeye geldik, ben geldiği gibi gidecek olanı görüyorum, ben bir şeyler öğretebilir miyim diye koştururken, diğerleri oturuyor. [Onlar] Ben öğretmenim dediklerinde içim cız ediyor.” (ÖA # 4)

“(...) onların [öğretmen adaylarının] takip etmesi lazım, kendilerinin bilinçli olması lazım.” (İD # 5)

d) Öğretim elemanı kaynaklı sorunlar

Okula ilişkin bilgisi eksikliği olabilir: Öğretim elemanının okullara, gerçek ortama ilişkin bilgisi eksik olabilir, teorik bilgilerin uygulamadaki karşılığını bulamıyor

olabilir, bu bağlamda dersi amacının dışında uygulamadan uzak bir tutumla işleyebilir. Bu sorunun dile getirildiği cümleler aşağıda aktarılmıştır:

“Üniversitelerde çok değerli elemanlar var, iyi öğretmen nasıl olunur, sınıf yönetimi nasıl yapılır teorik anlamda çok dolular ama içlerinden biri bile 7 yaşındaki bir sınıfa girmede, onlar boş bir odada nasıl ders anlatılacağını söylüyorlar, kâğıt üzerinde kalıyor.” (İD # 3)

“Peki, biz [öğretim elemanları] gerçekten sınıf içi süreçleri ne kadar iyi biliyoruz. Literatüre göre öneriler getirebiliyoruz ama ne kadar gerçekçi. Çocuk 4 yıl boyunca gerçek ortama göre eğitim almıyor, zaten ortamı tanımıyoruz, bunu aşmak için çocuk okula gönderiliyor, ama orada da peşini bırakmıyoruz. Plan [ders planı] yapıyor, ama öğretmenin öyle bir planı olmadığını görüyor, öyle bir planın uygulanabilirliğine dair kuşklar da doğuyor. Ama yine de o planı istiyoruz.” (ÖE # 3)

“Öğretim elemanlarının da kesinlikle öğretmenlerden öğrenecekleri şeyler var. Buradaki [üniversitedeki] öğretmenler hazır bilgileri, hazır kitaplardan, kaynakları Türkçeye çevirerek kullanıyorlar. Ama sahaya inmek diye bir şey vardır, öyle bir şey, üniversitede öğrenci eğitiliyor, teorikle doldur doldur öğrenciyi, okula gittiklerinde bir zorlanma olabiliyor, öğrenciyi kontrol altına alma falan... Öğretim elemanlarının okulu, oradaki öğrencileri daha yakından tanımaları gerek” (ÖA # 77)

“Teorisyen uygulayıcıyı işin kolayına kaçmakla suçluyor, oysa iş başka türlü yürümüyor, gerçek ortamı görmüyor, bilmiyor. Oysa teorisyen uygulayıcıdan mutlaka fikir almalı.” (İD # 3)

“Okulu tanımıyoruz, teorik olarak kendimizi yenilemiyoruz.” (ÖE # 3)

“Mesela çocuk altına işemiş, hangi sınıf yönetimi modelinde var böyle bir şey, bu süreçten aslında öğretim elemanı da çok şey öğrenir, buraya gelince unutuyoruz o ortamı [okulu].” (ÖE # 5)

“Öğretim görevlisi okula bakıp öğretmene yanlış yapıyorsun diyor ama ancak o şekilde oluyor, sınıfın düzeni başka türlü sağlanmıyor.” (İD # 3)

“Öğretim elemanları gidip öğretmenleri de gözlemeli, bu iş nasıl yapılıyor önce görmeli, alt yapımız yeterli değil, eminim çok şey öğrenir. Öğretim elemanları için bir artı o süreç.” (ÖE # 5)

Sorumluluğunun farkında olmayabilir: Çalışmanın diğer tüm paydaşları gibi öğretim elemanları da sorumluluğunun farkında olmayabilir, okul uygulamalarına gerektiği kadar önem vermiyor olabilir, okul ayarlamalarına yeterince özen göstermiyor, uygun ders içeriği hazırlamıyor olabilir. Bu sorunun dile getirildiği cümleler aşağıda aktarılmıştır:

“Öğretim elemanı dersi yeterince önemsemiyor olabilir, okullardaki ayarlamalarla ilgilenmiyor, öğretmen adaylarına gerekli dönütleri vermiyor olabilir.” (ÖE # 2)

“Diğer üniversitelerde okuyan arkadaşlarımı dinliyorum, bu dersi bizim gibi işlemiyorlar, ne etkinlik yapıyorlar, ne üniversitede ders işliyorlar, sadece okula gidip geliyorlar, öyle olunca da hiçbir şey öğrenmiyorlar. Bize şu an zor geliyor, ama iyi olan bizimki, öğretim elemanı çok fark yaratıyor.” (ÖA # 1)

İşbirliğine gönüllü olmayabilir: Öğretim elemanları da işbirlikli bir çalışma yapmaya gönüllü olmayabilir, özellikle öğretmenlerin gerçek ortama ilişkin bilgilerini paylaşımlarına tepki gösterebilir, teorik bilgilerinin doğruluğunun tartışılmasını istemeyebilir, herhangi ortak bir çalışma yürütebilecek kadar eleştiriye açık olmayabilir. Bu sorunun dile getirildiği cümleler aşağıda aktarılmıştır:

“Öğretmenler öğrencilerimizin davranışlarını değiştirmeye yönelik bir davranış gösterdiğinde, hele de bizim söylediğimizle örtüşmüyorsa, tepki veriyoruz, illa bizim dediğimizi yapmalarını istiyoruz, oysa en az bizim kadar

pay sahibi olmaları gerekiyor öğretmenlerin, notta da en az bizim kadar pay sahibi olmalılar.” (ÖE # 3)

“Tamam, öğretmen yetiştiriyoruz ama yetiştirdiğimiz yer neresi; okullar. Süreçten [okulda okuma] çıktığımızda okullarla ilgili gerçeği unutuyoruz. Okul uygulamalarının öğretim elemanlarına da katkısı var, öğretim elemanları da eleştiriye açık, işbirliğine istekli olmalı.” (ÖE # 2)

“Öğretim üyesi kendi için bilmiyor dedirtmek istemiyor.” (ÖE # 5)

“Öğretim elemanı öğretmeni eziyor, literatürden destekliyor, kitapta yazdığı için, öğretmen bir daha bir şey söylemiyor, tartışmaya girmiyor. Gerçek bir topluluk olmak lazım, paylaşan, yardımlaşan. Bizim biraz susmayı dinlemeyi öğrenmemiz gerekiyor öğretmene de bir parça bu öğrencilerden sorumlusunuz hissini vermeliyiz.” (ÖE # 3)

2) Öğretmen yetiştirme düzeninden kaynaklanan sorunlar

Öğretmen adaylarına yeterince yetki verilmiyor: Okul uygulamalarında öğretmen adayları gerçek birer öğretmen gibi hissedemeyebilirler, onlara fazla sorumluluk verilmeyebilir, öğretmen gözüyle bakılmayabilir, okulda herhangi bir karar almaları, sınıfta herhangi bir uygulama yapmaları uygun bulunmayabilir, öğretmen adaylarının gerçek bir öğretmenlik deneyimi yaşamalarına izin verilmeyebilir. Bu sorunun dile getirildiği cümleler aşağıda aktarılmıştır:

“[Öğretmen adayının] Sorumluluğuna sınıf verilecek en azından küçük bir grup, ama sorumluluğu öğretmen adayında olacak gerçekten.” (ÖE # 2)

“Öğretmenlik uygulaması dersinde öğrenciler ortamın gerçek sahibi olmuyor, öğretmenler de onlara ortamı teslim etmiyor, öğrenciler öğrenci mi yoksa öğretmen mi bilmeden geçiriyor. Öğrenciler öğretmenlik uygulaması derslerinde hiç olmazsa bir kısmını teslim edebilsek, öğrenciler de onları öğretmenleri olarak algılayabilse ve de sınıf ortamında karşı karşıya

kaldıkları durumlar genellikle öğretmenin müdahale alanına girdiği için o yüzden ne kadar fonksiyonel tartışılır.” (ÖE # 3)

“Öğrenci [öğretmen adayı] öğretmen gibi oluyor, ama öğretmen de değil.” (ÖE # 5)

“[Öğretmen adayları olarak] Alışma sürecinde biraz tedirgin olduk, öğrencilerle yaklaşma sürecinde biraz problem oldu, ne yapacağımızı bilemedik; gelen sorulara ne cevap vereceğimizi bilemedik. Hocamızın dersle ilgili bazı kuralları var, mesela fare kullanımı yasak, öğrenciye başka yollar gösterdik, o konuda öğrenciyi farklı bir yere çektik. Dersin içeriğini önceden bilmiyorduk, hocanın daha önceden nasıl anlattığını bilmiyorduk, ne gibi kuralları olduğunu bilmiyorduk, ders bizim değil sonuçta.” (ÖE # 27)

“[Öğretmen adayı] Kendini hiç öğretmen gibi hissedemiyor, hatta iki tarafı [öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni] öğretmen olarak görüyor, üstelik bu iki tarafın uzlaştığı hiç bir nokta yok, dolayısıyla biraz orada biraz burada serseri mayın gibi dolanıyor, o saati tamamlamaya bakıyor, yaptığı o.” (ÖE # 3)

“Öğrencilerin uygulamalarına yardımcı oluyorum, ama bende bir çekingenlik var, düşündüğüm bir şey var, ama öğretmenimizin bu konudaki tepkisini bilemiyorum, sana düşmez ben varım burada diyebilir, ya da ben gösterdim onu daha önce diyebilir.” (ÖA # 42)

“Bize [öğretmen adaylarına] daha fazla sorumluluk verilseydi daha iyi olurdu, şu an onların sıkıntısını yaşıyoruz, tecrübeleri yeni yeni yaşıyoruz, o zaman edinseydik, daha çok ilerlemiş olurduk şimdi.” (BTÖ # 7)

“Birkaç öğrenciyi kendi kontrolümüze alabilsek, onunla ilgilensek ders boyunca, mesela dersi onlara biz anlatsak, en azından bir kaç ders.” (ÖE # 27)

“[Öğretmen adaylarına] Daha çok sorumluluk verilmeliydi, o an öğrenci psikolojisiyle kötü gelirdi, ama öğretmenliğe adım atıldığında önemi anlaşılacaktır, o yüzden verilmeliydi. Değeri sonradan anlaşılıyor.” (SBTÖ # 3)

Uygulama öğretmenlerine yeterince yetki verilmiyor: Öğretmen adaylarına benzer olarak, okul uygulamaları kapsamında uygulama öğretmenlerine yetki vermemek de sorun teşkil etmektedir. Bu sebeple uygulama öğretmenleri çoğu zaman kendilerini sürece dahil hissetmemekte, söz sahibi olduğuna inanmamaktadır, muhtemelen bunun da etkisiyle kendini öğretmen adaylarından sorumlu da hissetmemektedir. Bu sorunun dile getirildiği cümleler aşağıda aktarılmıştır:

“Not verme gücü olsa öğretmen daha güçlü hissedecek, öğretmen adayı da öğretmeni önemseyecek.” (ÖE # 3)

“Değerlendirmede katkım olsaydı daha iyi olurdu, değerlendirme yapmayınca sözünü dinletmek zorlaşıyor.” (UBTÖ # 8)

Okuldaki uygulama ders saati yetersiz: Okul uygulamaları derslerinin gereği olarak okullarda yapılacak uygulamaya ayrılan ders saati yeterli bulunmuyor. Bu sorunun dile getirildiği cümleler aşağıda aktarılmıştır:

“Bir kere süresi çok kısa, birçok açıdan öğrencilerin sınıf ortamında bulunmasından kaynaklanan davranışlarında değişiklikler oluyor, hem öğrenciler hem öğretmenler açısından, sonuçta tanımadıkları bir birey oluyor ortamda, eğer yeterince uzun olsa öğrenciler [öğretmen adayları sınıfın] doğal bir parçası haline gelse, bu durum ortadan kalkabilir, ama bunun için yeterli zamanın olmadığını düşünüyorum.” (ÖE # 3)

“(…) [okuldaki] okul deneyimi derslerini daha fazla artırabiliriz.” (ÖA # 1)

“Uygulamanın belki 1 gün falan olması gerekiyor, daha fazla olması gerektiğini düşünüyorum.” (ÖA # 4)

Üniversitedeki teorik ders saati yetersiz: Benzer olarak okul uygulamaları derslerinin gereği olarak teorik derslere ayrılan süre öğretmen adaylarının sorularını yanıtlamaya, hepsini dinlemeye, kişiye özel dönütler vermeye yetmiyor, birbirinden farklı okullarda farklı uygulamalar oluyor ve bazı durumlarda etkinlikler okullara göre özelleştirilmek zorunda kalınıyor, bu da teorik ders saatinin yetersizliği şeklinde yansıyor. Bu sorunun dile getirildiği cümleler aşağıda aktarılmıştır:

“(...) Bir ders saatine bunları sığdıramıyoruz, yeterince paylaşamıyoruz, ders saati artırılrsa.” (ÖA # 1)

“Üniversitede derslerde de ne kadar az kişi olursak herkesin paylaşması o kadar çok olurdu, ya kişi sayısı az olmalı ya da zaman daha fazla olmalı.” (BTÖ # 7)

“Süre çok kısıtlı [üniversitedeki teorik ders saati], herkes sormuyor, bir konu üzerinde tartışıyoruz bir konu kalıyor, kafanda kalıyor, daha büyük soruna neden oluyor. Tartışılrsa vakit olsa, aynı ortamda sığdığı sığacağına tartışılrsa, öğretim elemanlarımız çok değerli, onun fikirlerini alabilsek.” (ÖA # 1)

“Teorik kısım paylaşımlarım için yetmiyor, benim birçok söyleyeceğim içimde kalıyor.” (ÖA # 4)

“(...) sınıfta zaman hiç bir zaman yetmez, 30-40 kişiyiz, herkes fikrini paylaşırsa, 3-4 dakika. Herkesin farklı deneyimleri oluyor, benim gördüğümü başka bir arkadaşım farklı şekilde yorumluyor.” (ÖA # 77)

“[Teorik] Ders saatleri artırılrsa daha faydalı olurdu” (ÖA # 1)

“Teorik dersin zamanı paylaşmaya yetmiyordu, ders saati artırılrsa ya da ders sanal ortamlarla desteklense iyi olur aslında.” (BTÖ # 7)

Öğretim elemanının sorumlu olduğu öğretmen adayı sayısı fazla: Okul uygulamaları dersleri diğer derslerden farksız görülebilir, ancak okul ayarlamaları,

uygulama öğretmenleri ve idarecilerle yapılması gereken görüşmeler, öğretmen adaylarının okullardaki çalışmalarının takibi gibi konuları gereği diğer alan derslerinden farklıdır, bu bağlamda öğretim elemanına düşen öğretmen adayı sayısının bir diğer ifadeyle uygulama okulunun fazlalığı, öğretim elemanının her bir öğretmen adayına gerekli ilgiyi göstermesine, öğretmen adaylarının uygulama okullarında karşılaştıkları problemleri çözmesine, bireylere özel dönütler vermesine imkan vermeyebilir. Bu sorunun dile getirildiği cümleler aşağıda aktarılmıştır:

“Öğretim elemanına düşen öğrenci sayısı da çok fazla. Daha az olsa, daha doğru bir şeyler yapmak mümkün olabilir.” (ÖE # 3)

“Bir öğretim elemanına düşen öğretmen adayı fazla, bu kadar kalabalıkta hepsiyle ayrı ayrı ilgilenmek mümkün olmuyor.” (ÖE # 2)

“Üniversitede derslerde de ne kadar az kişi olursak herkesin paylaşması o kadar çok olurdu, ya kişi sayısı az olmalı ya da zaman daha fazla olmalı.” (BTÖ # 7)

Uygulama öğretmenin sorumlu olduğu öğretmen adayı sayısı fazla: Öğretim elemanına benzer şekilde uygulama öğretmenleri de belli bir sayının üstünde öğretmen adayından sorumlu oldukları takdirde; uygulama öğretmenlerinin her bir öğretmen adayına gerekli ilgiyi göstermesine, öğretmen adaylarının tüm sorularını yanıtlamasına, onlara özel dönütler vermesine imkan olmayabilir. Aynı zamanda bir sınıfta aynı anda 5-6 öğretmen adayının bulunması fiziksel olarak sıkıntı yaratabileceği gibi, sınıfın düzenini de bozabilir. Bu sorunun dile getirildiği cümleler aşağıda aktarılmıştır:

“Öğrenciler (öğretmen adayları, uygulama öğretmenlerine) daha az sayıda dağıtılmalı insan [sınıfta] kendini rahatsız ediyor,” (ÖA # 1)

“Sınıflar kalabalık oluyor mesela, giren 2-3 aday göze batıyor. Sınıfın kalabalık olması öğretmenin sınıf yönetimi konusunda sorunlar yaşamasına ve adaylara iyi örnek olamamasına neden oluyor olabilir.” (ÖE # 5)

“6 kişi [stajyer] giriyoruz, 40 da öğrenci var, İnanılmaz bir kalabalık oluyor nereye otursam, zaten lab’lar çok küçük ikişer kişi oturuyorlar, nereye otursak öğrencileri nasıl engellemesek, ortam çok karmaşık oluyor. Zaten lab’lar küçük, öğrenciler 2 kişi oturuyor. Ders anlatmaya kalksak bizi mi dinleyecekler, kendi hocasını mı, çok karışık oluyor.” (ÖA # 1)

“Kişi sayısı az olsa daha iyi olurdu, sınıfta 5 kişi falan vardık, öğrencilerin dikkati dağılıyordu stajyerlerin yüzünden, 1-2 tane olsa daha iyi.” (BTÖ # 7)

Üniversite – okul iletişimi yetersiz: Okul uygulamalarının en temel problemi olarak belirlenebileceği üzere üniversite ve okulun arasında yeterli düzeyde iletişim ve işbirliği olmayabilir, bu sorunun altında öğretmen yetiştirme sistemimizin aksaklıkları, öğretmen ve öğretim elemanlarının birbirlerine karşı güvensizlikleri ile işbirliğine yanaşmamaları gibi başka sorunlar yatıyor olabilir de görüşmeler sonucu vurgu yapılan bir konu olduğu için ayrı bir başlık olarak ele alınmıştır. Bu sorunun dile getirildiği cümleler aşağıda aktarılmıştır:

“Okullarla daha iyi iletişim içinde bulunmalıyız, ama bu idarecileri üniversiteye davet etmek gibi bir şey değil, küçük grupla beraber okullara gitmemiz, onlarla gidip gözlememiz, onların bizi bizim onları eğitmemize fırsat vermemiz [gerek].” (ÖE # 3)

“Burada bazı önlemleri almak işbirliği açısı önemli, öğretmenle hocalarımız iletişim kursaydı...” (ÖA # 1)

“Öğretmenle öğretim görevlisinin iletişimi artsa daha iyi olurdu, ama MEB bizim işimize karışmayın der ya genelde nasıl sağlanır bilmiyorum.” (BTÖ # 7)

“Bunu makalelerde yazmak yerine konuşabilsek, biz de gerektiğinde itiraz ederiz, bu söylediğiniz şu sebeplerden dolayı uygulanmaz diyebiliriz, böyle böyle, tartışa tartışa orta yol bulunur” (İD # 3)

“İletişim kanalını açmak lazım. (...) İşbirliği artsa, üniversiteden hocalar öğretmenlere de destek olsa.” (İD # 6)

Öğretim elemanının eğitim bilimlerinin tümüne hakim olması gerekliliği: Okul uygulamaları dersleri aslında tek bir ders olmanın ötesindedir, sınıf yönetimi, özel öğretim yöntemleri, ölçme değerlendirme, özel eğitim gibi tüm pedagojik formasyon derslerinin uygulaması şeklinde düşünülebilir, bu sebeple aslında birden fazla alan uzmanının bilgisini gerektirir. Bu sorunun dile getirildiği cümleler aşağıda aktarılmıştır:

“Aslında o dersi (sınıf yönetimi, ölçme değerlendirme vs.) aldığın öğretmenlere ulaşabilsen. Okul deneyimine giren ders hocası o konuda uzman olmak zorunda değil, sonuçta çok farklı etkinlikler yapıyoruz. (...)” (ÖA # 1)

“Mesela ölçme değerlendirmeyi 2. sınıfta almış oluyor, sınıf yönetimini 3. sınıfta almış oluyor, görebiliyorlar ama hepsinin derlenip toparlanıp, bu noktada aslında kaynak sıkıntısı var... Alan uzmanı olsa, etkinlikler de örneklenip modellense.” (ÖE # 2)

İdealle gerçek, teorikle uygulama çok farklı: Birçok alanda olduğu gibi öğretmen yetiştirme alanında da teorik ve uygulama arasında uçurum söz konusu. Pedagojik formasyon süresince üzerinde durulan konular çoğunlukla teorik düzeyde kalıyor, teoride konuşulanlar genellikle gerçekten ziyade ideal durumlar oluyor, bu da çoğu zaman teorinin uygulamaya dökülememesiyle sonuçlanıyor. Bu sorunun dile getirildiği cümleler aşağıda aktarılmıştır:

“Burada 4 sene boyunca çok güzel bahsediyoruz, işte öğretmen şöyle davranmalı, bu yöntemi uygulamalı falan filan, ama gittiğimizde kesinlikle

öyle bir ortam yok, keşke daha önceden bizlere söyleseler, fark ettirseler, biz de bu kadar hayal kırıklığı yaşamayız.” (ÖA # 1)

“Aslında onların [öğretmen adaylarının] da söylediği şu, biz burada ideali görüyoruz, idealle gerçek çok farklı. Model bir öğretmen ama bunu gerçek hayatta bulamıyorlar, ama süreç içine girdiklerinde, hayal kırıklığına uğrıyor.” (ÖE # 2)

“(…) [üniversitede] öğrendiklerimiz arasından uygulama yapsak da öğrenci farklı tepki verebiliyor, bazen kuralların dışına çıkmak zorunda kalabiliyoruz.” (ÖA # 27)

“4 yıl boyunca birçok şey öğreniyorum ama oraya gidiyoruz hiç de öyle değil, bu bizim için hayal kırıklığı oluyor, hem de öğretmenlikle ilgili yanlış tutum edinmemize sebep oluyor.” (ÖA # 1)

“(…) sınıf yönetimi hocası bile öğrenciye bağırmanın diyor, ama kendisi bize bağırıyordu, derste [teorikte] olanla uygulamada olan farklı oluyor.” (BTÖ # 7)

“Birçok bilimsel çalışma yapılıyor, yurt dışından modeller alınıyor, ama o kılıf bize uymuyor. Küçük yaşla iletişim kurmak çok farklı, onlar üniversite çocuğuna ders veriyor, onun gibi düşünüyor. Oysa okullar çok farklı. Üniversite ile okul kopuk.” (İD # 4)

“Pespembe bakıyorduk, şunu öğrendik, bunu öğrendik, gideceğiz, yapacağız uygulayacağız; gerçek ortam öyle değilmiş, teorik bilgilerimizin o kadar kolay uygulanabilir olmadığını gördüm, (…)” (ÖA # 1)

“[Öğretim elemanlarının] Hiç biri o küçük çocuktan tekme yemedi. Kendileri üniversite düzeyinde öğrencilere ders veriyor, aynı şey değil. Üniversitede konuşulanla burası arasında çatışma oluyor.” (İD # 3)

“Kitapta yazan gerçek değil. Üniversitelerde neden bu kadar çok teorik bilgi yükleniyor. Benim oğlum da inşaat mühendisliğinde okuyor, sadece kitabı

ezberliyor, peki binayı kim yapacak? Böyle olunca onu da usta yapıyor, mühendis değil. Üniversitede uygulamaya önem verilmeli.” (İD # 6)

4.1.2. Yürütülmekte olan okul uygulamalarına ilişkin öneriler nelerdir?

Yapılan görüşmeler sonucu yürütülmekte olan okul uygulamalarına ilişkin sorunlara bağlı olarak, öneriler de temalandırılmış; önerileri 11 başlık altında ele almak uygun gözükmiştir.

Üniversite – okul işbirliğini sağlama: Gerek giriş bölümünde ele alındığı gerekse okul uygulamalarındaki sorunlara ilişkin görüşmeler sonucu çıktığı üzere öğretmen yetiştirmedeki en önemli problemin üniversite okul arası iletişim eksikliği ve işbirliğinin sağlanamaması olduğu görülmektedir. Buna bağlı olarak üniversite okul işbirliğinin sağlanması önerisine ilişkin görüşler aşağıda aktarılmaktadır:

“Mevcut milli eğitimde çalışan öğretmenlerin öğretim elemanları ve öğretmen adaylarıyla birlikte tartışması [daha iyi olur].” (ÖE # 2)

“Gerçek bir topluluk olmak lazım, paylaşan, yardımlaşan.” (ÖE # 3)

“(…) ama burada bazı önlemleri almak işbirliği açısı önemli, öğretmenle hocalarımız iletişim kursaydı.” (ÖA # 1)

“Mesela öğretim üyeleri (okula) gelse ayda 2 gün bile olsa sohbet etsek, bir şeyler öğresek, kimse beklentin ne demiyor, ihtiyacımızı sormuyor.” (İD # 4)

Sanal platformda buluşma: Yukarıda da bahsedildiği üzere fakülte - okul işbirliğinin yeterli düzeyde gerçekleşmediği, kurumlar arasında tutarsızlık olduğu, öğretmen adaylarının iki kurum arasında kaldığı, idealle gerçeğin, bir diğer ifadeyle teoriyle uygulamanın farkı olduğu bilinmektedir. Bu uçurumu kapatmanın ilk adımı için uygulama öğretmenleri ile okul uygulamalarını yürüten öğretim elemanlarının işbirliğinin sağlanması uygun gözükmekte; bunun için ortak bir platformda bir araya gelme fikri akla gelmekte; ancak devamlı olarak yüz yüze bir araya gelmenin önündeki engeller bilinmektedir. Bu sebeple söz konusu birlikteliğin sanal bir

ortamda sağlanması önerisi gündeme gelmiştir. Bu öneri aynı zamanda çevrimiçi ortamların genel olarak çare olduğu zaman sıkıntısını da çözebilir görünmektedir. Bu öneriye ilişkin görüşler aşağıda aktarılmaktadır:

“Biz okuyoruz raporları, öğrenciler [öğretmen adayları] yazıyor, ama öğretmenler okumuyor, bilmiyor görmüyor, aslında eleştirmeyi öğreniyor öğrenciler, bu eleştiriyi karşı tarafın bilmesinin önemli olduğunu düşünüyorum, hepsinin buluşacağı bir platform olmasının iyi olacağını düşünüyorum. Ama sürekli gidip görüşemiyoruz, bir arada buluşabileceğimiz bir sanal ortam olsa iyi olur, herkese çok şey getirir bence.” (ÖE # 2)

“(…) stajyer öğrencilerin hatta eğitim alanındaki herkesin ortak bir platforma dahil olmasını isterim, genel öğretmen problemleri tartışılabilir, etkinlikler tartışılabilir, akademisyenlerin önerileri konuşulabilir.” (ÖA # 32)

“Teorik dersin zamanı paylaşmaya yetmiyordu, ders saati artırılsa ya da ders sanal ortamlarla desteklense iyi olur aslında. (...) Şu an benim okulumda laboratuvarım yok, kendi bilgisayarımı götürüp projeksiyona bağlıyorum ama uygulamada hep yetersiz kalıyor, ben de bunu mesela bizim mezunlar [e-posta] grubumuza atıp, arkadaşların önerilerini istedim mesela.” (BTÖ # 7)

“Öğrencilerin kendi fikirlerini paylaşabilecekleri bir sanal ortamın olması gerektiğini düşünüyorum, çünkü sınıfta zaman hiç bir zaman yetmez, 30-40 kişiyiz, herkes fikrini paylaşırsa, 3-4 dakika. Herkesin farklı deneyimleri oluyor, benim gördüğümü başka bir arkadaşım farklı şekilde yorumluyor.” (ÖA # 32)

“Bilgisayar lab'ına giriyorsunuz, atandığınızda yanınızda kimse yok, bilgi verecek kimse yok, bozuk bilgisayarlarla baş başa kalıyorsunuz. Lab nasıl daha iyi düzenlenir. Göreve başladığımda şunları yaptım diye sanal bir

ortamda bunlar paylaşılsa tartışılrsa çok iyi olur. Deneyimli öğretmenler söylese paylaşırsa iyi olur.” (SBTÖ # 2)

“Deneyimli öğretmenlerin bir forumu oluşturulup, farklı yerlerden öğrencilerin [öğretmen adaylarının] katılımı, farklı yerlerde ne sıkıntılar olduğunu duymak önemli, (...).” (SBTÖ # 2)

Okul ve uygulama öğretmeni seçimi: Okul uygulamalarına ilişkin yapılan görüşmeler sonucunda sorunlar kısmında yer verildiği üzere uygulama öğretmenin, çoğunlukla alan mezunu olmamasından kaynaklı iyi model olamaması, öğretmen yetiştirme düzenindeki sorumluluğunun farkında olmaması ya da işbirliğine gönüllü olmaması ve benzer şekilde idarecilerden kaynaklanan sorunların önüne geçmek üzere dile getirilen öneri okul uygulamalarında rol alacak okul ve uygulama öğretmenin seçilmesi yönünde olmuştur. Bu öneriye ilişkin görüşler aşağıda aktarılmaktadır:

“(...) seçilen öğretmenlerin, iyi donatılmış, iyi birer örnek olacak öğretmenler seçilmesinden yanayım.” (ÖA # 1)

“[Dersi veren ben olsam] gittiğim okullardan olumsuz dönüt alıyorsam o okulu gelecek sene değiştirdim.” (ÖA # 1)

“Öğretmenlerin kesinlikle alandan tercih edilmesi gerekir, (...)” (ÖA # 32)

“(...) Öğretmenimiz seçilseydi iyi olurdu tabii.” (BTÖ # 7)

“[Uygulama öğretmeni olarak] Yeni mezunlardansa, 2-3 yıllık öğretmenler daha fazla katkı sağlayabilir. (ÖE # 4)

Alan uzmanlarının katkısı: Okul uygulamaları dersleri en genel anlamda üniversitedeki teorik derslerin uygulamaya geçirilmesini amaçlamaktadır. Bu bağlamda yukarıda yer verildiği üzere okul ortamının gereği olarak başta sınıf yönetimi, eğitimde materyal tasarımı ve kullanımı, özel öğretim yöntemleri, ölçme ve değerlendirme, özel eğitim gibi dersler olmak üzere teorik bilgilere başvurmayı

gerektirmektedir. Ancak öğretmen adayları söz konusu dersleri alırken uygulama alanı içinde olmadığı için önemini kavrayamıyor ya da teorik bilgilerinin uygulamaya dökülmesi ile ilgili sıkıntı yaşıyor, bunun yanı sıra öğretim elemanları da eğitim bilimlerindeki her konuya hakim olmadığını düşünerek, uygulama sırasında okulda karşılaşılan güçlüklerle baş edemiyor, bu durumunun eksikliğini hissediyor görünmektedirler. Söz konusu sorunlara ilişkin olarak okul uygulamaları derslerinin alan uzmanlarınca desteklenmesi önerisi gündeme gelmiştir. Bu öneriye ilişkin görüşler aşağıda aktarılmaktadır:

“Mesela ölçme değerlendirmeyi 2. sınıfta almış oluyor, sınıf yönetimini 3. sınıfta almış oluyor, görebiliyorlar ama hepsinin derlenip toparlanıp, bu noktada aslında kaynak sıkıntısı var... Alan uzmanı olsa, etkinlikler de örneklenip modellense.” (ÖE # 2)

“Aslında o dersi (sınıf yönetimi, ölçme değerlendirme vs.) aldığın öğretmenlere ulaşabilsen. Okul deneyimine giren ders hocası o konuda uzman olmak zorunda değil, sonuçta çok farklı etkinlikler yapıyoruz. Online ya da yüz yüze olarak fark etmez. Sorunu ona bir şekilde ulaştırabilsek, bize dönüt verebilse. Tamam, yanlış olduğunu biliyorsun, ama doğrusunu bilmiyorsun, kime soracağını da bilemiyorsun. Ona ulaşabilsek keşke öyle bir şansımız olsaydı, çok daha iyi olurdu.” (ÖA # 1)

“Bu dersin dönemini yanlış buluyorum, o etkinliği yapabilecek her dersi aslında aldık, ama bu ders bundan daha önce olsaydı, bu dersleri ondan sonra alsaydık, daha etkili olurdu. Ya da o derslerin hocalarına yeniden ulaşabilseydik.” (ÖA # 42)

“Her zaman bir [alan uzmanından alınacak] profesyonel yardım iyi olur.” (ÖA # 27)

“[Örnek olaylar] Uzman görüşleriyle birlikte çözülebilir.” (ÖE # 2)

*“Şu an bir sınıf yönetimi hocamla görüşmek isterdim, faydalı olabilirdi, (...)”
(BTÖ # 7)*

“(...) okul deneyimi daha önce de verilmiş olsaydı, belki 1 [1. sınıf] çok erken olurdu ama 3’te olabilirdi, sadece gözlem yapardık, dersleri aldığımız sırada, mesela sınıf yönetimi hocamızla tartışabilirdik, en azından şimdi ona ulaşabilsek.” (ÖA # 1)

“Öğretim yöntemlerini buradaki hocalara sorabilirdim, bir sınıfta uyguladığım bir şey diğer sınıfta tutmuyor, bunları buradaki [üniversitedeki] hocalarıma danışabilirdim, ölçme değerlendirmede çok sıkıntı yaşıyorum. Böyle uygulamalı bir derste, teorik sınav nasıl yapılır öneri almak isterdim, çünkü bilgisayar yok.” (SBTÖ # 2)

“[Konu alanı uzmanı hocalara ulaşabilmek] etkili olurdu, dersleri alırken önemini pek kavrayamıyorduk, ama şimdi okul deneyimi dersinden sonra tekrar danışabilsek karşılaştığımız sorunlarda onların ne gibi önerileri olduğunu sorardık.” (ÖA # 27)

“O dönemde [öğretmenliğe yeni başladığımda] öğretim elemanlarından ve tecrübeli öğretmenlerden yardım almak isterdim tabii, ben de çevremde sorabildiklerime sormaya çalıştım.” (SBTÖ # 3)

Plan-Materyal paylaşımı: Yeniden kullanılabilirliğin öneminin öğrenme nesneleriyle vurgulandığı, açık ders malzemelerine ilişkin çalışmaların yoğunlaştığı günlerde gelen önerilerden biri de tahmin edilebileceği üzere hazırlanan plan ve materyallerin paylaşımı üzerine olmuştur. Bu öneriye ilişkin görüşler aşağıda aktarılmaktadır:

“(...) veya etkinliklerini, materyallerini biriktirip paylaşabilecekleri bir alan olabilir.” (ÖE # 2)

“Materyal paylaşımı olabilir, yardımlaşma olabilir, örneğin bir arkadaşımız materyal paylaşımında bir eksiklik hissediyorsa onun için yardım alabilir.”
(ÖA # 27)

“(…) ortamda materyal paylaşılabilir, videolar olabilir, o an ortaya çıkacak beklentilere göre eklenebilir.” (ÖA # 42)

“Materyal paylaşılın, (…)” (SBTÖ # 3)

“Paylaşım ortamı yaratılır, materyal havuzu. Materyalleri, konuları, insanları alfabetik olarak dizdirebilirsin. Öğretmenlerin en büyük derdi bu [hazır plan – materyal].” (ÖE # 1)

Öğretmen adaylarına farklı sınıf gözlemi imkanı sağlanması: Okul uygulamalarında aynı sınıfı aynı öğrencileri gözlemlemenin, herhangi bir uygulama sonrası farklılıkları daha rahat görebilmek, öğrencileri daha yakından tanımak gibi konularda avantajı bulunurken, sadece tek bir sınıf ya da aynı düzeyde sınıflara girmenin değişik örnekler görememe bakımından dezavantajı da bulunmaktadır. Bu sebeple farklı sınıflarda gözlem yapabilmeye ilişkin öneriler gelmiştir, söz konusu öneriye ilişkin görüşler aşağıda aktarılmaktadır:

“(…) bir de sadece 5. sınıfların dersine girebiliyoruz 4'lere girebilseydik. Başka sınıflara da girebilseydik daha iyi olurdu.” (ÖA # 1)

“Başka okullara da değişmeli olarak gidebilseydik, sürekli aynı öğrencileri görmek yerine, diğer okuldaki öğrencileri de görerek karşılaştırma yapsaydık daha iyi olabilirdi.” (ÖA # 27)

“Farklı düzeyde sınıflara girmek büyük avantaj.” (UBTÖ # 9)

“Stajda 3 tane 6. sınıfa giriyoruz, ben şöyle gruplanmasını isterdim, bir ders 8'lere, 1 ders 7'lere, 1 ders 6'lara, 1 ders 5'lere, 1 ders de 4'lere, 4'ten başladığımız için. Farklı sınıflara girmek, onları görebilmek isterdim.” (ÖA # 32)

“Gittiğimiz [atandığımız] okullarda zorluk var birçok, hiç onları görmedik, ben liseye atandım, hiç karşılaşmadığım bir hedef kitle, (...). Hep ilköğretime gittik stajda, onlara yönelik konuştuk, hiç liseye gitmedik, herkes ilköğretime atanmıyor, farklı sınıfları görmeliydik.” (SBTÖ # 2)

“Farklı durumları, sınıfları görebilmek önemli (...).” (SBTÖ # 3)

“Her hafta farklı yerlere gidebilsek mesela. Başka hocaların da nasıl olduğunu görebilsek. Farklı öğretmenleri gözlemleyebilsek.” (ÖA # 4)

“[Öğretmen adaylarının] Farklı düzeyde sınıflar görmeleri önemli (...).” (UBTÖ # 10)

Video desteği sağlanması: Farklı sınıf örnekleri görebilmek, teorinin uygulamadaki yerini fark edebilmek, gerçek olaylar üzerinden tartışabilmek, öğretmen ve öğretmen adaylarına gerek staj sürecinde gerekse meslek hayatlarında yol gösterebilmek, diğer yandan okula ilişkin bilgi eksiği olan öğretim elemanın okul ortamı üzerinden yorum yapmasını sağlamak bakımından videoların kullanılması önerisi gelmiştir. Bu öneriye ilişkin görüşler aşağıda aktarılmaktadır:

“(...) mevcut öğrenmelerin videoya çekebilecekleri, etkinliklerini [sanal ortama] koyabilirler, farklı bir model yöntem kullandıysa onu tartışabilirler yani paylaşım sonucu olarak.” (ÖE # 2)

“Geçen sene bir ders alıyorduk (...) videolar izliyorduk stajyer öğretmenlerle ilgili, yorum yapıyorduk, bu şekildeki bir ortamın faydalı olacağını düşünüyorum.” (ÖA # 32)

“(...) ortamda materyal paylaşılabilir, videolar olabilir, o an ortaya çıkacak beklentilere göre eklenebilir.” (ÖA # 42)

“Mikro öğretim olsaydı, videoya çekip sınıfça tartışabilseydik, ne yapılabilirdi diye, beklenmedik durumlarla baş etme açısından iyi olurdu. Şimdi kendimiz deneyimliyoruz, kendim üretmek zorundayım bütün çözümleri, görmüş

olurduk, şimdi deneme yanılma oluyor, o da zaman kaybı oluyor. En azından aklımızda birkaç çözüm olurdu.” (BTÖ # 7)

“Açıkçası teorik kısımda çok geniş tartışmalar yapmadık, video izleseydik onun üzerinden yapsak daha iyi olurdu.” (SBTÖ # 2)

“Video çekip üzerinde tartışmak çok verimli, bu alanda kullanılabilir. Bir kere uygulamıştık, çok iyiydi. Farklı durumları, sınıfları görebilmek önemli, o açıdan videolar çok yararlı. O zaman yorumluyorduk, daha objektif bakabiliyorduk, iyiyi kötüyü görebiliyorduk.” (SBTÖ # 3)

Örnek olaylar üzerinden tartışma: Video desteğinin sağlanmasına benzer olarak farklı örnekler görebilmek, gerçek olaylar üzerinden tartışabilmek, karşılaşılabilecek çeşitli olaylara hazırlıklı olabilmek gibi amaçlara ilişkin olarak örnek olaylar üzerinden tartışmalar yapılması önerisi gelmiştir. Bu öneriye ilişkin görüşler aşağıda aktarılmaktadır:

“(…) örnek olaylar verilebilir, örnek olaylar üzerinden tartışmalara gidilerek bir şeyler ortaya konur.” (ÖE # 2)

“Teorik bilgileri hiç orada [okulda] uygulama aşamasında görmedim ben, çok az görebiliyoruz. Bunu okul deneyimi derslerine daha fazla aktarabiliriz, mesela karşılaştığımız olumsuzlukları, kafamızda soru işareti kalacağına, tartışsak.” (ÖA # 1)

“(…) öğretmen yetiştirme programlarının içeriğinin düzenlenmesi, problem tabanlı bir sürecin uygulanması gerekir, öğrencilerin gerçek olaylarla karşı karşıya kalması gerekiyor ve bunları incelemesi gerekiyor. İçeriklerin doğrudan doğruya gerçek ortamda karşılaşılabilecek örnekleri içermesi gerekiyor.” (ÖE # 3)

“Yeni mezunlar [stajyer öğretmenler] yaşadıkları sıkıntıları anlatsalar burada birlikte çözülebilir; örnek olay olmuş olur.” (ÖE # 2)

“Sınıf yönetimi konularında aşırı uç örnekler gösterilebilir, onlar üzerine konuşulabilir, faydalı olur, (...)” (SBTÖ # 2)

Öğretmen adaylarına daha fazla uygulama imkanı verilmesi: Bir diğer öneri çoğunlukla okuldaki uygulama süresinin yetersiz oluşu ve öğretmen adaylarının yeterince yetki alamamaları şeklinde belirtilen sorunların bir uzantısı olarak öğretmen adaylarına daha çok uygulama imkanı verilmesi şeklinde olmuştur. Bu öneriye ilişkin görüşler aşağıda aktarılmaktadır:

“Kendimiz daha çok pratik yapabilseydik çok daha iyi olurdu, biz sadece bir kez anlatabilmiştik, onda da elim ayağım dolaşmıştı benim, kötü olmuştu. Sürekli ders anlatabilseydik, deneyim kazanırdık, beklenmedik durumlarla baş etme açısından iyi olurdu.” (BTÖ # 7)

“Daha çok uygulama yapmalıydık, sadece not almak için 1 kere anlattık. Bizim tecrübe kazanmamız amacıyla.” (SBTÖ # 3)

“Öğretmen adaylarına ders anlatmaları için daha çok şans verilmeli, heyecanlarını, acemiliklerini ancak böylelikle atabiliyorlar, daha iyi ders anlatmaya, sınıfı yönetmeye başlıyorlar.” (UBTÖ # 8)

“Öğretmenlik uygulamasında en az 3 kez ders anlatmalılar.” (UBTÖ # 10)

Çevrimiçi ortama katılımın öğretmen adayı değerlendirmesine dahil edilmemesi: Her ne kadar değerlendirmede göz önünde bulundurulacak olması çevrimiçi ortamlara katılımı artırsa da bilgi kirliliğine sebep olma durumu da vardır. Bu konuyla ilgili görüşe aşağıda yer verilmiştir.

“Daha evvel (...) [sanal] bir tartışma ortamına katılım yaptık. Not amaçlı olduğunda yazılan bir kez daha yazılıyor, kimse birininkini okumuyor, ama kendini geliştirme amaçlı bir ortam olsa daha anlamlı katılımlar olabilir.” (ÖA # 4)

Uygulama öğretmenlerine daha fazla yetki verilmesi: Son öneri ise uygulama öğretmenine yeterince yetki verilmemesi sorununa bağlı olarak gelmiştir. Bu öneriye ilişkin görüş aşağıda aktarılmaktadır:

“ (...) en az bizim kadar pay sahibi olmaları gerekiyor öğretmenlerin, notta da en az bizim kadar pay sahibi olmalılar.” (ÖE # 3)

4.2. Alt Problem 2

Araştırmanın 2. alt problemi “Okul uygulamaları fakülte – okul işbirliğini sağlayacak şekilde nasıl yürütülebilir?” şeklinde ifade edilmiştir.

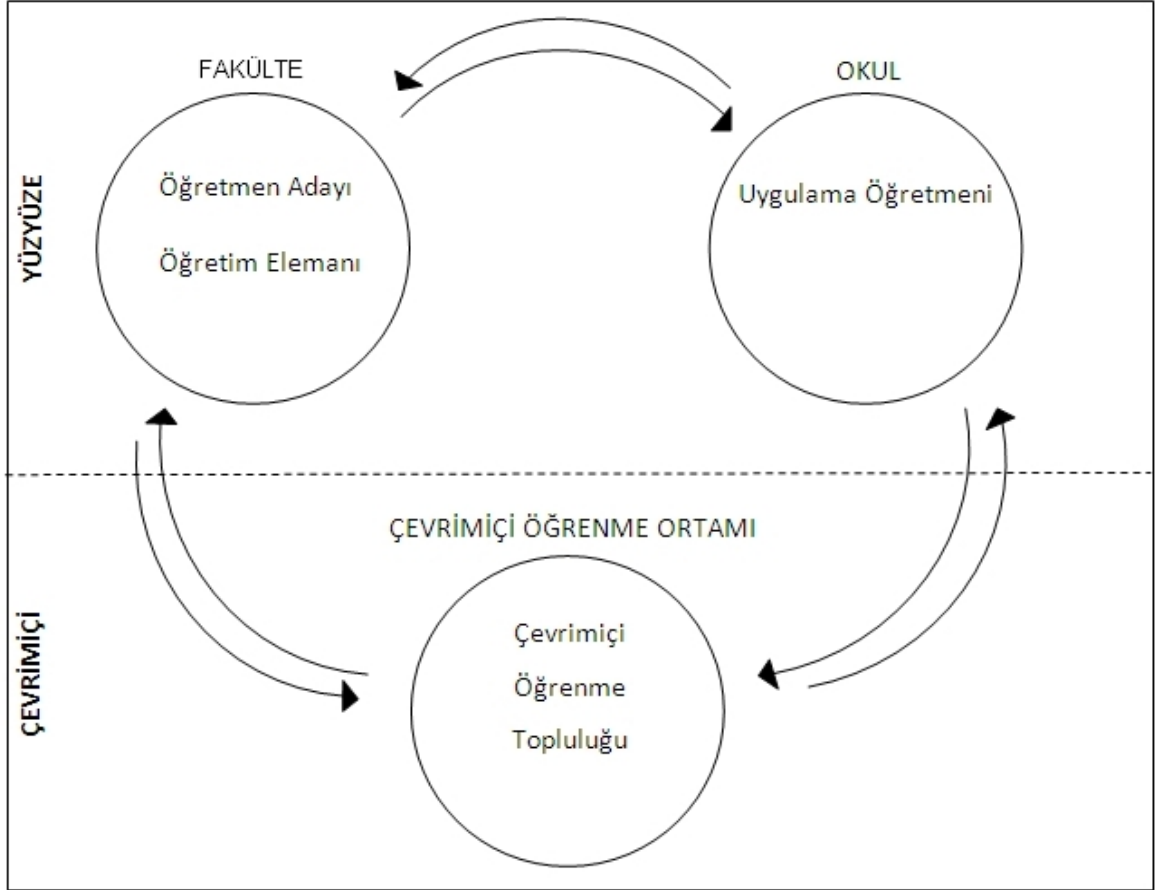
Alanyazında ele alındığı üzere ve ilk alt problemin bulguları, bir diğer ifadeyle katılımcıların görüşleri doğrultusunda okul uygulamalarının en büyük eksiği gibi görünmekte olan işbirliği problemini çözmeyi amaçlayarak; fakülte ve okulu çevrimiçi bir öğrenme ortamında bir araya getirme planlanmıştır. Yine giriş bölümünde açıklandığı üzere içinde viki, forum, blog ve sosyal imleme araçlarını bir arada bulunduran SMC ortamı özellikleri gereği çevrimiçi öğrenme ortamı olarak belirlenmiştir.

Bu doğrultuda önerilen modelin fakülte, okul ve çevrimiçi öğrenme ortamı olmak üzere üç bileşeni olduğunu söylemek mümkündür. Fakülte ve okul yüz yüze ortamlarken SMC çevrimiçidir, fakülteden katılımcılar öğretim elemanları ve öğretmen adayları, okuldan katılımcılar uygulama öğretmenleridir, çevrimiçi öğrenme ortamının katılımcıları ise dersi veren öğretim elemanları, dersi alan öğretmen adayları, uygulama öğretmenleri ve çalışmada uygulama öğretmeni olarak görev almayan BT öğretmenleridir. Bu katılımcılarla çevrimiçi bir öğrenme topluluğu kurulması amaçlanmıştır. Ayrıca her bir bileşenin diğeriyle etkileşim içinde olacağı ve işbirliğinin bu etkileşim sayesinde kuvvetleneceği düşünülen modelde; Şekil 9’da görüldüğü üzere bileşenler arası akış oklarına yer verilmiştir.

Alanyazın ve görüşmelerin ışığında bu model kapsamında sürecin başında okullarla görüşme yapılarak, işbirliğine gönüllü idareci ve uygulama öğretmeni

bulunan okulların seçilmesi ilk adım olarak düşünülmüştür. Yine sürecin başında hem uygulama öğretmenlerinin, hem öğretmen adaylarının ders programları alınarak, aynı ders saatlerinde staj sınıflarında 2-3'ten fazla öğretmen adayı bulunmamasına özen gösterecek, ayrıca öneriler doğrultusunda öğretmen adaylarının olabildiğince farklı düzeyde sınıfın dersine girebileceği şekilde planlama yapılması uygun bulunmuştur. İçerik oluşturulurken kur tanımında yer almamasına rağmen öğretmen adaylarının ihtiyacı olduğuna ve ortama ilgilerini çekeceğine inanılan mezuniyet sonrası konularına da yer verilmesi, ayrıca belirlenen içeriğin SMC'de yer alan hangi sosyal medya aracı ile iletileceğinin belirlenmesi planlanmıştır. Modelin işleyişini sağlayacak ana öğelerin ise işbirliği, tartışma, yansıma olması düşünülmüştür. İşbirliğini sağlamak üzere SMC ortamı ve yanı sıra e-posta mesajları kullanılması, etkinliklerin haftalık olarak SMC'ye eklenmesi, etkinliklere yönelik SMC'deki sosyal medya araçlarında paylaşımlarda bulunulması, ayrıca katılımcılara haftalık olarak etkinliklere ve kendilerinden beklentilere dair ayrı ayrı e-posta yollanması kararı alınmıştır. Genel olarak forum ortamının tartışmayı sağlayacağı, bu noktada da öneriler doğrultusunda tartışmaların örnek olaylara dayanması gerektiği düşünülmüştür, ayrıca tüm katılımcıların blogu olması ve yansımalarına bloglarında yer vermesi planlanmıştır. Çevrimiçi ortama katılımın öğretmen adayı değerlendirmesine dahil edilmemesi önerisi göz önüne alınmış, ancak ortama giriş sağlayacak en azından bir bileşen olması için haftalık olarak blogların yazımının öğretmen adayı değerlendirmesine dahil edilmesi kararı alınmıştır. Ortamın ihtiyaç ve öneriler gereği plan, materyal paylaşımına uygun şekilde düzenlenmesi planlanmıştır. Yine önerilerden biri olan okullarda öğretmen adaylarına daha fazla uygulama imkanı verilmesi için idareci ve uygulama öğretmenlerinin bilgilendirilmesi ve her öğretmen adayının en az 3 ders anlatımı gerçekleştirmesi planlanmıştır. Bu ders anlatımları bağlamında ders anlatımı yapan öğretmen adaylarını uygulama öğretmenlerinin verilecek değerlendirme formu ile değerlendirmesi ve uygulama öğretmenlerine puanlamada da belli bir oranda yetki verilmesi planlanmıştır. Benzer şekilde uygulama öğretmeni olsun ya da olmasın tüm BT öğretmenlerine, çalışmadaki konumlarının,

işbirliğine olan gereksinimin hem öğretim elemanları hem de öğretmen adaylarının belli aralıklarla hatırlatılmasına; öğretmen adaylarının da sorumluluklarının farkına varabilmeleri, uygulama okullarındaki yaşantı fırsatını iyi değerlendirebilmeleri için gerek öğretim elemanları gerekse BT öğretmenleri tarafından uyarılmasına karar verilmiştir.

Şekil 9: Okul uygulamalarına ilişkin model önerisi

4.3. Alt Problem 3

Araştırmanın 3. alt problemi “Okul uygulamalarında sosyal medya araçları ile desteklenmiş bir çevrimiçi öğrenme ortamının kullanılmasına ilişkin katılımcı görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Yöntem bölümünde detaylarına yer verildiği üzere; yapılan alanyazın taraması ve birinci alt problemde incelenen görüşmelerin ardından, okul uygulamalarına ilişkin

bir model önerisi geliştirilmiştir, söz konusu model taslağı ikinci alt problemde ele alınmıştır, bu alt problemde ise öne sürülen modelin uygulanması sonucunda yapılan ara değerlendirme verilerine ait bulgular vardır. Ara değerlendirmenin sonucunda gelen öneriler toparlanmış ve önerileri gerçekleştirmek üzere yollar aranmıştır. Üniversitedeki yüz yüze ders saatinde öğretmen adayları ile gelen öneriler tartışılmış, çoğunluğa göre hangi önerilerin gerçekleştirilip gerçekleştirilmeyeceğine, aynı zamanda nasıl bir çözüm yolu bulunması gerektiğine dair karar alınmıştır.

Önerilerin genel olarak; SMC ortamında daha fazla dönüt verilmesi, daha yoğun ve etkili yorumlar yapılması, teorik bilgilerden ziyade uygulama konusuna ağırlık verilmesi, bu bağlamda ders anlatım videolarının paylaşılması, SMC'deki bazı olayların yüz yüze ders ortamına taşınarak orada da tartışılması, örnek olaylar üzerinde daha çok durulması, ayrıca farklı yöntemlere dair örnekler görülmesi, sadece problem çözmeye değil, iyi örneklerle de odaklanılması, geliştirilen plan ve materyallerin paylaşımı, başta özel okul imkanları olmak üzere mezuniyet sonrası imkanlar hakkında daha fazla bilgilendirilme yapılması, uygulama öğretmenlerini rahatça eleştirebilmek için onların giremediği bir ortam kullanılması, Viki'yi düzenlerken kaynakların olduğu gibi aktarılmaması, blogların sınıflandırılması, SMC ortamında daha fazla BT öğretmenin yer alması, ayrıca öğretim üyesi ve idarecilerin SMC ortamına kullanıcı olarak eklenmesi konularını içermek üzere 11 ayrı başlık altında ele alınabileceği görülmüştür. Söz konusu başlıklar ve onlara dair katılımcılara ait örnek görüşler aşağıda aktarılmıştır:

Dönüt ve düzeltmenin artması: Gerek bloglarda gerekse forumda daha fazla dönüt verilmesi, daha yoğun ve etkili yorumlar yapılmasına ilişkin gelen önerilerin yer aldığı görüşler aşağıda aktarılmaktadır:

“SMC ortamının sıcak bir havada yürütülmesi güzel bir şey, rahatsız değilim. Ama ana konu bu değil. Aldığımız ders kapsamında bizim

hatalarımızın düzeltilmesine, eksikliklerimizin fark ettirilmesine yönelik daha yoğun ve etkili yapıcı eleştiriler daha ağırlıklı olmalı.” (ÖA # 33)

“Bu ortamın şu an etkili olduğunu düşünüyorum. Ama daha nasıl etkili olur kısmında ise forum ortamında ya da bloglara yapılan yorumların biraz daha eğitim ağırlıklı olması gerektiğini düşünüyorum. Öğrencilere nasıl davrandığımız ya da nasıl davranmamız gerektiği ve ders işleyiş konusunda nelere dikkat etmemiz gerektiği konusunda hocalarımızın biraz daha bilgi ağırlıklı yorumlar yapmasını bekliyorum.” (ÖA # 41)

“Bloglarla alakalı bazen dönüt alamıyoruz. Bloglarla alakalı alacağımız dönütün blog kalitesini artıracaklarını düşünüyorum.” (ÖA # 14)

Video desteği sağlanması: Okullarda yapılacak ders anlatımlarının videoya kaydedilip paylaşılması ve onlar üzerinden tartışmaların yürütülmesine ilişkin öneriye ait görüşler aşağıda aktarılmaktadır:

“Uygulama konusuna daha fazla ağırlık verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Arkadaşlarımızın derslerdeki uygulamalarda başından geçen olayları, hatta videoları sınıfta paylaşmalarını, bunlar üzerinde tartışarak fikir yürüttüğümüz dersler istiyorum.” (ÖA # 16)

“Daha etkili olması için okuldaki etkinliklerimizi videolara çekip izlemek ve tartışmak olabilir bunu yüz yüze ortamda yapmalıyız.” (ÖA # 10)

“Bir de şu video mevzusu (...) devreye sokulabilir. Çünkü bu ders videolarının da çok yararlı olabileceğini düşünüyorum.” (ÖA # 45)

“Çeşitli derslerle ilgili olarak hazırlanmış örnek videolar izleyip inceleyebiliriz. Ya da mikro öğretim tekniğini sınıfta uygulayabiliriz.” (ÖA # 15)

“Üçünün [okul, üniversite, SMC] birlikteliği, dersin amacına ulaşılmasında etkili bir yol; fakat ortamda video bulunması belki ortamı daha verimli yapabilirdi.” (BTÖ # 7)

“Önerim şu olabilir: öğretmen adaylarının okullarda ders anlatımına başlamadan önce sınıfta mikro öğretim yoluyla bir dersi baştan sona tasarlayıp, işleyip, sonra da onun üzerinde (video çekimini izleyerek) sınıf arkadaşlarıyla birlikte yanlışları doğruları tartışabilirler. Bu yöntem bu dersin özelliğine çok uygun.” (BTÖ # 3)

SMC'deki örnek olayların yüz yüze ders ortamına taşınması: SMC'de yer alan, üzerinde görüş birliğine varılamayan, yanlış denebilecek nitelikte yorumlanan ya da kesinlikle üzerinde durulması gereken örnek olayların üniversitedeki teorik derste yüz yüze ele alınmasına ilişkin öneriye ait görüşler aşağıda aktarılmaktadır:

“Kuramsal derslerde, yaşadığımız örnek olaylar üzerinde ya da SMC'de tartışılan konular üzerinde daha çok konuşulabilir.” (ÖA # 9)

“Öğretmenlik uygulaması kapsamında verilen etkinliklerin, öğretmen olduğumuzda karşılaştığımız durumlar olduğunu düşünüyorum. Bu etkinliklerin [SMC'nin yanı sıra] sınıfta paylaşılmasının daha bir yararlı olduğunu düşünüyorum. (ÖA # 2)

“Bu üçlünün [okul – fakülte – SMC] daha etkili hale gelebilmesi için ders ortamında forumdaki o haftanın güncel konularını paylaşmak ve tartışmak, (...) gerektiğini düşünüyorum.” (ÖA # 30)

“İşleyiş bence çok güzel ama sınıf ortamında etkinliklerin yanında uygulama okulunda başımızdan geçen farklılıkları ve SMC'ye yazılan farklı haberleri de konuşsak daha da verimli olabilir.” (ÖA # 14)

“Benim önerilerim SMC ortamına sadece o hafta yaşadıklarımızı yazıp hafta içerisinde [teorik derslerde] bunlar hakkında konuşmamız.” (ÖA # 40)

“Dersin yüz yüze kısmında stajda neler yaptığımızı paylaşıp, sohbet edebiliriz. Sadece SMC ortamında paylaştığımızda hepsini okumadığımız zamanlar oluyor, sınıfta da konuşulabilir.” (ÖA # 12)

Farklı yöntemlere dair örnekler görülmesi: Geleneksel yöntemlerin dışında kalan yöntemlerin uygulamadaki yerini görebilmeye ilişkin öneriye ait görüşler aşağıda aktarılmaktadır:

“Yeni programın uygulamaya konulmasıyla birlikte eğitim fakültelerindeki lisans programları da buna bağlı olarak güncellendi. (...) Staja gittiğimiz okuldaki öğretmenler zaten eski program mezunu. Kullandıkları yöntemler çoğu zaman eski yöntemler. Bizim onlara bu yeni yaklaşımları göstermemiz ya da sınıfta uygulayıp onlara örnek olmamız gerekiyor. Ama nedense hepimiz gittiğimiz okullarda staj öğretmenimiz hangi yöntemi kullanıyorsa onu kullanıyoruz. Yani farklı bir şey yapıp ta düzeni bozmak istemiyoruz ya da bu yeni yöntemleri uygulamaktan çekiniyoruz/korkuyoruz/uygulamasını bilmiyoruz. Çünkü daha önce böyle bir tecrübemiz olmadığı için sorun çıktığında ne yapmamız gerektiğini de bilmiyoruz. Daha doğrusu yapacağımız bu uygulamanın nasıl bir sonuç vereceğinden de emin değiliz. Bu konuya getirilecek çözüm ne olur tam bilemiyorum ama benim fikrim şu. Çeşitli derslerle ilgili olarak hazırlanmış örnek videolar izleyip inceleyebiliriz. Ya da mikro öğretim tekniğini sınıfta uygulayabiliriz.” (ÖA # 15)

Sadece problem çözmeye değil, iyi örneklerle de odaklanması: Gerek SMC’de gerek üniversitedeki teorik ders saatinde çoğunlukla sorunlara odaklanılmış, iyi örneklerle pek yer verilmemiştir. Bu bağlamda gelen önerilere ilişkin katılımcı görüşleri aşağıda aktarılmaktadır.

“(…) sadece öğrencilerin kötü taraflarından ya da sınıf içindeki olumsuzluklardan değil de sınıf içinde nasıl etkili iletişim kuruyorlar, acaba öğrendikleri yöntemleri etkili bir şekilde kullanabildikleri öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz ardı etmeden sadece öğrencisi için eğitim verebiliyorlar mı

bunlar üzerinde hiç durulmuyor. (...) Ortama katılan öğretmenlerimizin yaptığı genellikle ortamda sorunlu okul müdürü veya sınıftaki sorunlu ya da sorun çıkaran öğrenciler doğrultusunda yorum yapmak. Bu yüzden biz ilk ortama katıldığımızda ya sorunlu aile ile ya sorun çıkaran öğrenci ile ya da karşımızdaki sert tepkiler veren okul müdürü ile karşılaştık. Bence bizim bunlar kadar öğrencilere nasıl etkili bir eğitim sunabiliriz veya ilk öğretmen olduğumuzda sınıfımızda yaşadığımız eksiklikler gibi daha birçok etkiye değinilebilir diye düşünüyorum. (...) Ortama katılan öğretmenler sanki tek bir noktada takılıp kalmışlar gibi. Herkes okul ortamında ilk öğretmenlik yıllarındaki sorunlarından bahsediyorlar oraya demir atmış durumdayız. Artık farklılık olması gerektiğini düşünüyorum.” (ÖA # 18)

“Tamamen okul içi problemler ve durumlardan bahsediliyor etkinliklerimizde. Faydalı olduğunu düşünüyorum ancak biraz daha BT dersi ile ilgili etkinlikler verilse ve sorunlar paylaşılsa daha etkili olacağını düşünüyorum. (ÖA # 4)

Geliştirilen plan ve materyallerin paylaşımı: Yapılan görüşmelerde de gelen plan – materyal paylaşımı önerisi doğrultusunda geliştirilen plan materyallerin SMC ortamında paylaşımı her ne kadar gerçekleştirilmekte olsa da ara değerlendirmede bunun artırılması doğrultusunda da öneri gelmiştir, bu öneriye ilişkin görüşler aşağıdadır:

“Mesela ortamda öğretmenlerimizin planları doğrultusunda oluşturdukları farklı çalışmalara yer verseler yani ortama yükleseler. Tabii plan dışında bir etkinlik yaptılarsa bunları paylaşırsalar mesela.” (ÖA # 18)

Mezuniyet sonrası imkanları hakkında bilgilendirilme yapılması: Özellikle öğretmen adaylarından gelen, başta özel okullarla ilgili olmak üzere, mezuniyet sonrası imkanlar hakkında bilgilendirilmeye yönelik gelen öneriye ilişkin görüşler aşağıda aktarılmaktadır.

“Ufak bir hayal özel okul müdürü :) gibi yöneticileri de (fazla değil bir iki tane) ortama eklessek ve onlar da bizim neler yaptığımızı görse, bizlere katkı sağlasa, yanlışlarımızda bizlere doğru yolu gösterse, öneriler getirse, hatta özel okul düşünen arkadaşlara yardımcı olsa, en azından bazı okullara yönlendirme yaparak kimlerin ihtiyaçları olduğunu bildirse falan filan işte.” (ÖA # 3)

“Şu an mevcut atamalara baktığımızda ne yazık ki birçoğumuz işsizlikle karşı karşıya geleceğiz. Bizler devlet okullarında staj yapıyoruz. Peki devlet ataması olmazsa özelde bu deneyimlerimiz yeterli olacak mı? Yani özel bir kurs, dersane vb. kurumlara ilgili en azından bir grup arkadaşımız staj yapsaydı bence çok güzel olurdu. Yaşantılarını dinler böyle (atanamama) bir durumda özelde ne oluyor ne bitiyor bilirdik.” (ÖA # 8)

Uygulama öğretmenlerini rahatça eleştirebilmek için ayrı bir ortam kurulması: Bazı öğretmen adayları SMC ortamında uygulama öğretmenlerine ilişkin eleştirilerini yazmaktan çekindiklerini dile getirmiştir, bu bağlamda SMC içerisinde uygulama öğretmenlerinin giremeyeceği bir alan olmasını önermektedirler. Bu önerilere ilişkin görüşler aşağıda aktarılmaktadır:

“Sadece bu dönem ilk dönemki gibi öğretmenlerimiz rahat eleştiremiyoruz forum ortamında öğretmenlere kapalı olan ve onları eleştirebileceğimiz bir bölüm açılrsa daha farklı görüşleri sunabiliriz ve bu da ileride yapabileceğimiz hataları engelleyebilir.” (ÖA # 32)

“Ortamın daha etkili olabilmesi için bence hemen her şey mevcut ama ortamda benim blog yazarken gerilmeme ve kısıtlanmama neden olan staj öğretmenlerimizin de yazdıklarımızı okuyor olması, bir sonraki hafta okula gittiğim de acaba yanlış bir şey yazdım mı ya da dersin öğretmeni yazdıklarımnda herhangi bir şeyi yanlış anladı mı gibi tuhaf soruların kafamda oluşmasına neden oluyor bu da okul içindeki performansı mı ufak bir miktarda olsa etkiliyor. Belki staj yaptığımız okuldaki ders hocalarımızın

ortama dahil olması ama bloglarımızı okumamasının sağlanması benim kendimi daha rahat hissetmemi sağlayacaktır.” (ÖA # 28)

Viki’yi düzenlerken kaynakların olduğu gibi aktarılmaması: Yöntem kısmında yer verildiği üzere viki bölümünde işbirliği içinde oluşturulan bir ansiklopedi, sözlük kurulması planlanmıştır, bazı kayıtlarda çok uzun metinlerin, üzerinde herhangi bir yorumlama ya da özetleme yapılmadan, internetten direk kopyalanıp yapıştırıldığı görülmüştür. Bu tip metinlerin olduğu gibi vikiye yerleştirilmemesine ilişkin gelen öneriler aşağıda aktarılmaktadır:

“Wikiye ise dediğim gibi ilgi çekecek boyutta bilgilerin genel halinin paylaşılması gerekiyor.” (ÖA # 30)

“Wiki bölümünde öğretmenlik uygulamasının yönetmelikle ilgili kuramsal bilgileri açısından getirisi olmakla beraber; bu bölümde yer alan yazıların bazen olduğu gibi aktarılması sıkıcı olabiliyor, kısaltılabilir.” (ÖA # 26)

Blogların sınıflandırılması: SMC’de her bir katılımcının kendi blogu vardır ve tüm bloglar blog sekmesi altında yayınlanma sırasına göre görünmektedir, herhangi bir katılımcının bloguna ulaşmak için blog sekmesinden geriye doğru ilerlenebilir ya da aynı sekmede bulunan blogcular listesinden ilgili kişinin blogu görüntülenebilir. Ayrıca etiketleme yapma imkanı bulunmaktadır ve bloglarda yer verilmiş etiketler de blog sekmesi altında görünmektedir, istenilen etikete tıklanarak ilgili bloglar görüntülenebilir. Ancak katılımcılar bu yapının değiştirilmesi, başka türlü bir sınıflama yapılması yönünde öneri getirmişlerdir. Bu öneriye ait görüşler aşağıda aktarılmaktadır:

“Belki blogların sınıflandırılması ile ilgili farklı bir çözüm yolu bulunabilir. Mesela her hafta ile ilgili yapmamız gereken konunun (bize e-posta ile gelen kısım) yer aldığı bir blog gönderisi oluşturulup, o hafta ile ilgili blog tutan kişilerin bloglarını o bloga yorum olarak yazmaları daha düzenli bir görüntü ortaya koyabilir. Tabi ki o zaman da yorum kısmı uzayıp gidecek ama

sonuçta o haftaki etkinlik ile ilgili bilgilerin bulunduğu düzenli bir yapı oluşmuş olabilir.” (ÖA # 42)

“Belki her hafta farklı bir başlık altında blog sayfası oluştursak yani her hafta için blog sayfasında farklı linkler olsa ve o haftanın altına bloglarımızı yazsak daha düzenli bir blog sayfası olabilir diye düşünüyorum (forum sayfasında yer alan başlıklar gibi).” (ÖA # 17)

“Yani bloglar alt alta değil de daha farklı bir şekilde listelenebilir.” (ÖA # 45)

Çevrimiçi öğrenme ortamına katılımcı eklenmesi: SMC’de BT öğretmenlerinin artırılması, idarecilerin ortama katılması, ayrıca kayıtlı kullanıcıların da daha fazla katkı getirmesine ilişkin gelen öneriler aşağıda aktarılmaktadır.

“Öneri olarak aklıma SMC ortamına, üniversite ve okullardaki öğretmenlerimizin daha fazla katılımını bekliyorum.” (ÖA # 32)

“Bölüm hocalarımızın da ortama katılmasının faydası olabileceğini düşünüyorum. Gerek forum ortamında gerekse kaynak paylaşımında bize büyük katkısı olacaktır.” (ÖA # 26)

“SMC ortamına katılımın artırılması gerektiğini düşünüyorum. (...) Ortama daha fazla katılmaya istekli, kişilerin katılımı sağlanmalı. Belki farklı branşlardan öğretmenler de SMC ortamına katılabilirse belki daha etkileşimli, farklı görüş açılarının da bulunduğu bir ortam haline gelebilir. Uzun yıllar öğretmenlik yapmış, tecrübe açısından daha kuvvetli öğretmenler ortama katılarak ortamın zenginleşmesini sağlayabilir. Belki ortama birkaç tane yöneticinin de katılması bazı konulardaki şüphelerin son bulmasını sağlayabilir. Ortama farklı bölümlerden bizim gibi uygulama öğrencilerinin de katılması belki ortamın yine farklı görüşlere açılmasını sağlayabilir. Tabi ki sayılar belli bir oranda tutulmalı ki her şey birbirine karışmamalı bence. (...) Konu ile ilgili uzman kişilerin ortama katılımı sağlanmalı. Fakat uzman kişiler bizim tanımadığımız bizi yüz yüze

tanımayan kişiler olmalı ki ortamın şu anki samimiyeti bozulmasın, işlerliği kaybolmasın.” (ÖA # 42)

“Bir de bence ortamda sadece belirli kişiler yorum yazıyorlar (öğretmenler olarak düşünürsek). Daha fazla öğretmen katılımı ya da mevcut öğretmenlerin daha fazla katılımı bence bir şekilde sağlanmalı.” (ÖA # 18)

“Bu ortamın daha etkili olabilmesi için bence okul yöneticilerinden katılımcılar bulabilirsek ve kendi bölümümüz dışında bu alanla ilgili üniversite hocaları bularak onların görüşlerini de alabilirsek daha etkili bir staj dönemi geçirebiliriz diye düşünüyorum.” (ÖA # 17)

“SMC ortamının bu şekilde etkili olduğunu düşünüyorum. Daha fazla kişinin katılması düşünülebilir.” (UBTÖ # 3)

Ara değerlendirme raporlarında gelen öneriler doğrultusunda gerek dersin yüz yüze kısmı, gerek SMC ortamı, gerekse etkinlikler yeniden düzenlenmiş, ikinci uygulama bu şekilde yapılmıştır. Bu bağlamda yapılan çalışmalar, bir bütünlük sağlamak açısından önerilerle aynı başlıklar altında ele alınmıştır:

Dönüt ve düzeltmenin artması: SMC ortamına yönelik sözlü ve yazılı dönüt, düzeltme sayısı artırılmış, daha yoğun ve etkin yorumlar yapılmıştır. 45 öğretmen adayının uygulama okullarında anlattıkları birer dersin gözlemi uygulama öğretmenleri ile uygulama öğretim elemanları tarafından beraber yapılmış, kendilerine tek tek dönüt verilmiştir; ders gözlemleri sonucunda yapılan çıkarımlar derlenerek SMC ortamında blog gönderisi olarak yayınlanmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarının ders gözlemi için hazırladığı plan ve materyaller uygulama öğretim elemanları tarafından incelenip dönüt verilmiştir. Dönüt ve düzeltmelere yönelik olarak öğretmen adaylarının önerileri BT öğretmenlerine de iletilmiş, onlarında bu konuya dikkatleri çekilmiştir.

Video desteği sağlanması: SMC’yi geliştiren ekiple iletişime geçilmiş ve gerekli ayarlar yapılarak, SMC ortamı video paylaşımına uygun hale getirilmiştir. Gerek

öğretmen adaylarının kendi ders anlatım videoları gerekse dışarıdan örnek videolar SMC'de paylaşarak üzerinde tartışılmıştır. Benzer şekilde BT öğretmenleri de kendi videolarını SMC'de paylaşmaları için teşvik edilmiştir.

SMC'deki örnek olayların yüz yüze ders ortamına taşınması: Yüz yüze dersin içeriğinde etkinliklerden daha ağırlıklı olarak staj okulunda gerçekleşen yaşantılara yer verilmiştir. SMC'de örnek olaylara daha fazla yer verilmiş, ayrıca SMC ortamında yer alan konuların bir kısmı yüz yüze ders ortamına taşınarak tartışmaya açılmıştır.

Farklı yöntemlere dair örnekler görülmesi: Bu bağlamda öğretmen adaylarının önerisi doğrultusunda, TEGV'de eğitici eğitmeni olarak çalışmakta olan bir öğretmen adayı tarafından farklı yöntemlerin işleyişini görmek adına üniversitede bir seminer düzenlenerek, öğretmen adaylarının gönüllü katılımına açılmıştır. Ayrıca sosyal imleme bölümünde farklı yöntemlerin uygulanmasına ilişkin örnek video bağlantıları paylaşılmıştır.

Sadece problem çözmeye değil, iyi örneklerle de odaklanılması: Forumda sadece sorunları konuşmak, problemleri çözmeye çalışmak yerine ne gibi olumlu şeyler yapılabileceğine yönelik tartışmalara yer verilmiştir. Ayrıca e-okul ve İntel programları gerekli şifreler bulunarak, üniversitedeki teorik ders saatinde incelenmiştir.

Geliştirilen plan ve materyallerin paylaşımı: Her ne kadar SMC ortamı plan, materyal paylaşımına ilk uygulama sürecinde açık olsa da, öğretmen adaylarının daha önce geliştirmiş oldukları plan materyaller toplu olarak kütüphaneye eklenmiştir, ayrıca ikinci uygulama süresince geliştirdikleri tüm plan materyaller de paylaşılmış, plan materyal paylaşımı konusunda daha düzenli bir yapı oluşturulmuştur. Bunun yanı sıra BT öğretmenlerine de bu öneriyi ileten bir e-posta yollanarak onlar da geliştirdikleri plan ve materyalleri paylaşmaları için davet edilmiştir.

Mezuniyet sonrası imkanları hakkında bilgilendirilme yapılması: Bir özel okul müdürünün SMC ortamına katılımı sağlanmış, öğretmen adaylarının özel okul imkanlarına ilişkin sorularına yönelik bilgiler SMC’de paylaşılmıştır. Öğretmenlik harici iş imkânlarıyla ilgili edinilen bilgiler yine SMC ortamından iletilmiştir. Araştırma görevliliği, yüksek lisans, öğretim üyesi yetiştirme programı (ÖYP), 35. maddeyle görevlendirme konularıyla ilgili bilgiler ve programa kayıtlı araştırma görevlilerinin tecrübeleri de SMC ortamında paylaşılmıştır.

Uygulama öğretmenlerini rahatça eleştirebilmek için ayrı bir ortam kurulması: Her ne kadar ara değerlendirme sonucunda uygulama öğretmenleri ortama dahil olduğu için onları rahatça eleştiremediklerine dair görüşler bildirilmiş olsa da; öğretmen adaylarıyla toplu olarak yapılan görüşmede çoğunluğun itirazı üzerine uygulama öğretmenlerini rahatça eleştirebilmek için ayrı bir ortam kurulması önerisinin gerçekleştirilmemesine karar verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu bağlamdaki görüşleri aşağıda aktarılmıştır:

“Uygulama öğretmenlerimiz bize karşı fazlasıyla ilgililer, blogları okuyor, yorumlar yapıyorlar, bizleri oradan takip ediyorlar, bu sistem gayet güzel, bozulmamalı.” (ÖA # 1)

“Öğretmenlerin de yanlışlarını görmeye, eleştirilmeye ihtiyaçları var, bunu sağlamak önemli, yapıcı bir şekilde yazarsak neden kızsınlar ki.” (ÖA # 32)

“Güzel bir düzen kurduk, şimdi bu düzeni değiştirirsek, neden yazdıklarınızı okuyamıyoruz artık demezler mi, bu daha kötü olur.” (ÖA # 8)

“Öğretmenler yazdıklarımızı okuyamadıkları zaman dedikodu gibi oluyor, oysa düzgün bir şekilde yazarsak, onlar da okur, kendilerine ders çıkarırlar, hem de biz daha uygun bir dille yazmayı öğreniriz, gelecekte meslektaşlarımızla da konuşacağız ne de olsa.” (ÖA # 4)

Wiki’yi düzenlerken kaynakların olduğu gibi aktarılmaması: Wiki sayfalarının uzun alıntılarla, kopyalayıp yapıştırmaya dayanacak şekilde oluşturulmaması,

sayfalarda SMC katılımcıları tarafından oluşturulan, özet bilgilerin paylaşılmasına, gerekli durumlarda ilgili bağlantıların verilerek viki sayfalarının daha kolay okunabilir şekilde düzenlenmesine ilişkin karar alınmıştır.

Blogların sınıflandırılması: Bloglarda var olan etiketleme imkanı kullanılarak, haftalık etkinlik numaralarıyla blogların etiketlenmesi sistemine geçilmiştir, ayrıca plan ya da materyal paylaşılan bloglara “plan – materyal” etiketi eklenmeye, öğretmen adaylarının ders gözleminin yapıldığına dair yazdıkları bloglar da “ders değerlendirme” ile etiketlenmeye başlanmıştır, bu sayede bloglar tarihe, kişiye, kişilerin kendine özgü verdiği etiketlere göre dizilmesinin yanı sıra etkinliklerin konusuna, plan materyal paylaşımına ve ders gözlemine göre de listelenebilir hale gelmiştir.

Çevrimiçi öğrenme ortamına katılımcı eklenmesi: Bir özel okul müdürü ve üç BT öğretmeni daha ortama dahil olmuştur. Farklı alanlara hakim öğretim elemanlarının çevrimiçi ortama dahil olması önerisinin ise öğretmen adaylarıyla toplu olarak yapılan görüşmede çoğunluğun itirazı üzerine gerçekleştirilmemesine karar verilmiştir. Öğretmen adaylarının bu bağlamdaki görüşleri aşağıda aktarılmıştır:

“Öğretim elemanları SMC’ye katılırlarsa, yanlış bir şeyler söylemekten, yorum yapmaktan çekiniriz, ben bölümdeki hocalardan birini Facebook’ta eklediğimden beri orada bir şey yazıp paylaşamaz oldum.” (ÖA # 19)

“Bölümdeki hocalarımız bilgi olarak çok üstünler, onların bilgilerini dinlemek isteriz ama onlar olunca biz yorum yapmak istemiyoruz, daha evvel bir hocamız öyle bir ortama katıldı, bizden [öğretmen adaylarından] kimse bir şey yazmadı.” (ÖA # 15)

“Hocalar ortama girerse, çekiniriz. SMC çok samimi bir ortam, her şeyi rahatça yazabiliyoruz, ama o hocalardan başka dersler de alıyoruz, etkilenebilirler, kendi derslerinde bize kızabilirler.” (ÖA # 3)

Görüşme sonunda alınan karar uzman görüşüne ihtiyaç duyulan konularda üniversite öğretim elemanlarımızdan destek istenmesi ve katkılarının SMC ortamında uygulama öğretim elemanları tarafından paylaşılması yönünde olmuştur. Bu bağlamda sınıf yönetimi, materyal tasarımı, ödül – ceza, özel eğitim gibi konularda olmak üzere 4 ayrı öğretim elemanı katkı sağlamıştır, verdikleri kaynaklar vikide ya da kütüphanede, ilettikleri tartışma konuları forumda, ilgili bağlantılar sosyal imleme bölümünde paylaşılmıştır, ayrıca bir karar verebilmek için alan uzmanı gerektiğine inanılan örnek olaylara dair yorumları da blog ya da forum da paylaşılmıştır.

4.4. Alt Problem 4

Araştırmanın 4. alt problemi “Yapılan düzenlemeler doğrultusunda, okul uygulamalarında sosyal medya araçları ile desteklenmiş bir çevrimiçi öğrenme ortamının kullanılmasının kendilerine katkısına ilişkin katılımcı görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir ve bu problem öğretmen adayları, bilişim teknolojileri öğretmenleri ve öğretim elemanları açısından olmak üzere 3 soruda incelenmiştir. Her bir soru için yöntem bölümünde açıklanan kodlama şeması kullanılmıştır. Kodlama şemasını yinelemek gerekirse; SMC'nin katılımcılara sağladığı katkı bilgilenme, tartışma, dönüt alma ve yansıtıcı düşünme olarak 4 alt temaya ayrılmıştır.

SMC ortamında paylaşılan kaynaklardan, deneyimlerden, bilgilerden, duygu ve düşüncelerden faydalanma; SMC sayesinde birbirinden haberdar olma; dersten önce derse hazırlıklı gelmek için, derse devamsızlık durumunda dersi takip etmek için ya da dersi tekrar etmek için SMC'den yararlanma gibi durumlar bilgilenme temasında ele alınmıştır. Birbirine karşıt görüşlerin savunulması, tartışma yapılması, farklı bakış açılarının, farklı çözüm yollarının görülmesi, tartışma sonucu sorunların çözümünün bulunması şeklinde SMC'nin sağladığı katkı tartışma teması altında ele alınmıştır. Katılımcının plan-materyalleri, ders anlatımı, yansımaları (blogları) hakkında yorum alması, sorduğu sorulara yanıt bulması, kendi hakkındaki değerlendirmeleri görebilmesi açısından SMC'den faydalanma

dönüt alma teması altında ele alınmıştır. Yansıma yapma, sorgulama, eksiklerini fark etme, eksi ve artılarını görme, düzeltme gibi durumlar da yansıtıcı düşünme teması altında ele alınmıştır.

4.4.1. Okul uygulamalarında sosyal medya araçları ile desteklenmiş bir çevrimiçi öğrenme ortamının kullanılmasının kendilerine katkısına ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri nelerdir?

Bilgilenme: Bu bölümde öğretmen adaylarının bilgilenme teması altında ele alınan görüşlerine bazı örnekler verilmektedir.

“Mesleğimle ilgili birçok kanun ve yönetmeliği tüm ayrıntılarıyla olmasa da haklarımı savunabilecek kadarını SMC yoluyla öğrendim. Mezunlarımızın hayat hikâyelerini, tecrübelerini, önerilerini okuyup bilgilendim-tecrübe sahibi oldum. Sosyal imlemelerdeki linkler yardımıyla birçok konuda, özellikle geleceğimi yönlendirmek istediğim alanla ilgili yararlı bilgiler edindim. SMC'ye nasıl video ekleyebileceğimi bile bu ortamdan öğrendim 😊” (ÖA # 3)

“SMC ortamında daha önce tanımadığım katılımcılar da bulunuyordu. Birçoğuyla iletişim kurmadım ama neredeyse hepsinin paylaşımlarını takip ettim ve yorumlarını okudum. Birçoğu öğretmenlik mesleğinde tecrübeli oldukları için değişik fikirler edinmeme yardımcı oldular.” (ÖA # 2)

“Okullarda görev yapan öğretmenlerin yaşadığı sorunlar, forumlarda yer alan bu sorunlara ilişkin çözüm yolları bulunması, bize deneyim kazandırmış oluyor. Ayrıca arkadaşlarımdan blog yazıları da bize okulda yaşananlar hakkında fikir veriyor. Bu nedenle mesleğe az da olsa deneyimli ve bilgili başlama hissi veriyor.” (ÖA # 26)

“Bize göre daha usta kişiler ile gerek yaşamlarından bölümler paylaşmak gerekse fikir paylaşmak henüz başlangıç seviyesinde olduğumuz öğretmenlik mesleğinde tecrübeler yaşamımızı sağladı. Öğretmenlik

mesleği adına aile, öğrenci, yönetici iletişiminin nasıl olması gerektiğine dair ipuçları elde ettik.” (ÖA # 35)

“SMC ortamında birçok bilmediğimiz konu hakkında bilgi sahibi olduk. Bloglarda yazılan yaşanan durumlar ve wikide paylaşılanlar bu katkının başını tutan, mesleğim hakkında birçok şey öğrenmemi sağlayan kısımlardır. Ayrıca forumdaki etkili tartışmaları incelemem ile yaşanan durumlar karşısında yapılabilecek çözüm vs işlemleri görmüş oldum, kısacası mesleğim hakkındaki birçok bilgi açısından katkıları oldu.” (ÖA # 30)

“Bir üniversite öğrencisi olarak kendimden tecrübeli insanların fikirlerini ve konulara bakış açılarını SMC ortamı sayesinde öğrendim. Bekli normal zamanda bu şekilde tecrübeli ve uzman insanlardan yardım almak için epey zaman harcamak gerekebilir. Bu konuda kimin uzman olduğunun tespit edilmesi, uzmanın nerede olduğunun bulunması, hem uzmanın hem kendimin müsait vaktimizin ayarlanması vb kısıtlılıkları çözen SMC ortamı bizim için bu işlem süreçlerini bir tık kadar yakınımıza getirdi. Bu asırda en önemli materyal bilgi haline geldi çünkü çağımız bilgi çağıdır. Herhangi bir problemle karşılaştığında sana yardım eden bireyde aslında seninle bilgisini paylaşıyor. Bu bakımdan SMC bilgi paylaşımı konusunda da bize katkı sağlamaktadır ve bu işlem ücretsiz olarak gerçekleşmektedir.” (ÖA # 30)

Tartışma: Bu bölümde öğretmen adaylarının tartışma teması altında ele alınan görüşlerine bazı örnekler verilmektedir.

“Bunun yanında forum sayfasındaki tartışmalarda görüşlerimi belirttim ve arkadaşların da görüşlerini alarak kendi görüşlerimi eleştirmemi sağladı. Daha önceden sahip olduğum birçok fikrin değişerek yeni fikirler edinmemi sağladı SMC.” (ÖA # 4)

“SMC ortamı da deneyimlerimizi paylaşıp, üzerlerinde tartışabildiğimiz yanırlarımız oldu. Böylece kendimiz daha fazla geliştirme imkanı bulduk.

SMC’de yaşadıklarımızı paylaştık, tartıştık, yanırlarımızı düzelttik, aklımıza takılanları sorduk ve değerli meslektaşlarımızın tecrübelerinden yararlandık. Bütün bu yapının bizleri daha deneyimli yapabilmek, üzerimizdeki acemiliği atabilmek açısından ve hayatımızı şekillendirebilmemiz açısından çok büyük yararı olduğunu söyleyebilirim.” (ÖA # 3)

“Kimi zaman öğretmenler kimi zamanda öğrenciler tarafından forum ortamında tartışmaya sunulan konular da bakış açısı olarak gelişmemiz de bizlere yardımcı oldu. Problemlere çözüm aradığımız forum ortamında, uygulanması güç örneklerin yanında yaratıcı ve işlevsel fikirlerde ortaya atıldı.” (ÖA # 16)

“Daha fazla bu gruptaki bireyler (öğretmen adayları, uygulama öğretmenleri, ders sorumluları, bilişim teknolojileri öğretmenleri) ile forum ortamında tartışma yaptık, fikir alış verişinde bulunduk veya baş etmekte zorlandığımız bir durum karşısında onların fikirlerini aldık.” (ÖA # 14)

“Herkesin karşılaşabileceği bir soru yöneltildiğinde herkesin cevap vermesi ve her açıdan konunun ele alınıp tartışılabilmesi, bir öğretmen gözünden, öğrenci gözünden cevaplanması aradaki farkların neler olduğunun rahatça görülebilmesi [SMC'nin katkılarındanır].” (ÖA # 28)

Dönüt alma: Bu bölümde öğretmen adaylarının dönüt alma teması altında ele alınan görüşlerine bazı örnekler verilmektedir.

“Öğretmen ve uzman birçok kişinin katılımının olması ve bizlerin de sorularına dönüt vermeleri gerçekten çok yararlı oldu diyebilirim.” (ÖA # 37)

“Yazdığım bloglarıma uygulama öğretmenim ve ders öğretmenimden dönüt aldım.” (ÖA # 42)

“Yazdığım blogların uygulama öğretmeni tarafından okunduğunu biliyordum. Bu sayede uygulama öğretmenimiz ile bazen yorumlarıyla bazen de staj sürecinde yazdıklarımızı konuşma, fikirlerini alma fırsatını bulduk. Ayrıca okulda staj yaptığımız öğretmen adayı arkadaşlarım ile konuşma, duygularını ve yorumlarını alma imkanı sağladığını düşünüyorum.” (ÖA # 2)

“Bilişim teknolojileri öğretmenleri bize karşılaştıkları sorunları ve çözüm yollarını paylaşıyor ders sorumluları neleri daha iyi yapabildik ile ilgili dönütler veriyor uygulama öğretmenimiz bizim bloglarımızı sürekli takip ediyor gerekli gördüğü yerlerde yorumda bulunuyor bazen stajda bize o konular ile ilgili bilgiler veriyor ve bizleri sürekli takip ediyordu.” (ÖA # 17)

“Bloglarımı yazdıktan sonra bireysel olarak dönüt almam bireysel açıdan katkı sağladı. (...) ders anlatımına dair dönüt almam yine SMC üzerinden oldu.” (ÖA # 4)

“Ayrıca bu dönem ders anlatacağımız zaman plan ve materyalleri SMC ortamında paylaşarak arkadaşlarımız ve hocalarımızdan dönüt ve düzeltme almamızı sağladı.” (ÖA # 21)

“SMC'nin öğretmenlik uygulamasına katkısı kesinlikle vardı. En başta her hafta yazdığımız bloklara hocalarımızın ve sınıftaki arkadaşlarımızın yorum yapması bizim gelişimimiz açısından oldukça etkiliydi bence. Yanlırlarımızı görerek önlem almamızı sağladı. Daha sonra materyallerimizi hocalarımızla ve arkadaşlarımızla önceden paylaşma fırsatı sundu. Paylaşıp dönütler almanın sayesinde daha güzel bir plan hazırladık (özellikle benim için planımda katkısı çok fazladır).” (ÖA # 40)

Yansıtıcı düşünme: Bu bölümde öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme teması altında ele alınan görüşlerine bazı örnekler verilmektedir.

“Bloglarımı yazarken o güne ve mesleğime ilişkin ben neler yaptım?, ne kazandım?, nasıl olmalıydı?, bundan sonra ne yapmam gerekiyor? Gibi sorularla kendimi sorgulamaya başladım. Bu da benim kendimle ilgili eksilerimi ve artılarımı görmeye doğru yol aldığımı gösteriyor.” (ÖA # 26)

“[Geçen dönem] Rapor yazarken daha çok kendimce ben karşımda ki öğretmeni eleştiriyor her defasında sanki hatasını arar bir moda geçiyor gibiydim. Ama blog ortamında öyle olmadı. Hep ben ne yaptım, öğretmenim benim konumundayken ne yapıyor ve aslında ne yapılması gerektiği konuları üzerinde yoğunlaşmam gerekliydi. (ÖA # 18)

“Okulda yaparken fark etmediğim davranışları bloğa yazarken fark edip üzerinde düşündüğüm noktalar oldu.” (ÖA # 4)

Öğretmen adaylarının, okul uygulamalarında sosyal medya araçları ile desteklenmiş bir çevrimiçi öğrenme ortamının kullanılmasının kendilerine katkısına ilişkin görüşleri Çizelge 14 şeklinde tablolandırılmıştır.

Çizelge 14: SMC'nin kendilerine katkısına ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri

Katkı	Kaynak (N=45)	Referans
Bilgilenme	45	169
Dönüt Alma	27	67
Tartışma	17	20
Yansıtıcı Düşünme	11	16

4.4.2. Okul uygulamalarında sosyal medya araçları ile desteklenmiş bir çevrimiçi öğrenme ortamının kullanılmasının kendilerine katkısına ilişkin bilişim teknolojileri öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?

Bilgilenme: Bu bölümde bilişim teknolojileri öğretmenlerinin bilgilenme teması altında ele alınan görüşlerine bazı örnekler verilmektedir.

“Bunun yanında öğretmenlikle ilgili çeşitli konulardan (yurtdışı, Anadolu liseleri gibi) çeşitli konularda da hemen haber sahibi oldum.” (BTÖ # 4)

“[SMC'nin] Bana da katkısı oldu. Şöyle ki, hem kendi tecrübelerimi öğretmen adayı arkadaşlarla paylaşma fırsatı buldum, hem de diğer öğretmen arkadaşların tecrübelerinden faydalanmış oldum. Diğer taraftan, farklı okullardaki farklı uygulamalardan haberdar oldum ve bunlara yönelik öğretmen adaylarının ve çalışmakta olan BT öğretmenlerinin aldıkları önlemleri veya takındıkları tavırları öğrenmiş oldum.” (BTÖ # 3)

“SMC’de paylaşılan staj deneyimlerinin bana elbette katkısı oldu, çok deneyimli bir öğretmen olmadığım için paylaşılan deneyimlerden olumlu ölçüde yararlandım.” (BTÖ # 7)

“SMC’de diğer okullarda neler olduğu, ne gibi sorunların çıkabildiği ve çözüm olarak neler yapıldığı ile ilgili fikirler edinmeme yardımcı oldu. Dersin işlenişi ile ilgili farklı fikirler edindim.” (UBTÖ # 2)

“Bu ortam sayesinde, herkes kendi yaşantısını paylaştığı için, çok farklı durumlarla ilgili bilgiler alabiliyoruz, katkısı hem üniversitedekilere hem de okullardakilere.” (UBTÖ # 5)

Dönüt Alma: Bu bölümde bilişim teknolojileri öğretmenlerinin dönüt alma teması altında ele alınan görüşlerine bazı örnekler verilmektedir.

“SMC’de elimden geldiğince yazılanları okumaya çalıştım (Kendi stajyerlerim dışındakileri de). Kendi stajyerlerimin dersimle ilgili düşüncelerini bu ortamda öğrenme fırsatı buldum. Dışarıdan değerlendirilmek biz uygulamaya öğretmenleri için de bir tecrübe oldu. Örnek olma adına hal ve hareketlerine, ders anlatımına daha da özen gösterme ihtiyacı duyuyorsun. Bu stajyerlerin olmadığı günlere de yansıyor. Bu nedenle bizler için de fayda sağladı.” (UBTÖ # 2)

“Öğrenci, öğretmen veya öğretim elemanı gelişen her olayla (bloğa veya forum başlığı) ilgili dönüt verip kendi düşüncesini ve kendi bakış açısını da söyleyebilir, benzer şekilde aldığı dönütlerden faydalanabilir.” (BTÖ # 4)

“Okulum ve işime karşılaştığım sorunlara çözüm bulma noktasında katkısı oldu.” (SBTÖ # 2)

“Dışarıdan gözlemleri almak, ders boyunca yaptıklarımın yorumlanmasının bana olumlu yönde katkısı oldu.” (UBTÖ # 3)

“En çok blog kısmını kullandım, aldığım dönütler bakımından faydalı olduğunu düşünüyorum.” (UBTÖ # 5)

Tartışma: Bu bölümde bilişim teknolojileri öğretmenlerinin tartışma teması altında ele alınan görüşlerine bazı örnekler verilmektedir.

“Ayrıca sorunlarımı paylaşarak ve diğer kullanıcılarla bu sorunlar üzerinde tartışarak daha yapıcı ve yaratıcı çözümler elde ettim.” (BTÖ # 7)

“Ayrıca farklı okullarda çalışan öğretmen adayların yaşadıkları olayları, verdikleri tepkileri okudum. Ben olsaydım ne yapardım diye düşündüm, tartıştım.” (UBTÖ # 7)

Yansıtıcı Düşünme: Bu bölümde bilişim teknolojileri öğretmenlerinin yansıtıcı düşünme teması altında ele alınan görüşlerine bazı örnekler verilmektedir.

“Bu sistemde herkes kendi görüşlerini rahatça ifade edebiliyor zaman ve mekândan bağımsız bir şekilde; ayrıca herkes kendini değerlendiriyor, ders anlatımı sırasında neleri doğru yaptı, neleri yanlış yaptı, nasıl yapmalıydı gibi, geriye dönük olarak sesli düşünebiliyor ve diğer kişiler de onların düşüncelerini paylaşabiliyor.” (BTÖ # 4)

“Öğrencilere katkı sağlamak için ben de yaşantılarımı paylaşırken kendimi değerlendirme ve öğretmenlik hayatımda yaptığım hataları tekrar düşünme fırsatı elde ettim.” (BTÖ # 4)

“Ayrıca bu gözlemlerin yazılması bizi de okumaya sevk etti. Belki derste geçen olayı yaşadık bitti ama bu olayı tekrar tartışma ortamı bulduk. Bazen o anda fark etmediğimiz şeyleri fark ettik, üzerinde yeniden düşündük.”
(UBTÖ # 7)

BT öğretmenlerinin, okul uygulamalarında sosyal medya araçları ile desteklenmiş bir çevrimiçi öğrenme ortamının kullanılmasının kendilerine katkısına ilişkin görüşleri uygulama öğretmeni ya da stajyer öğretmen olma durumları da göz önünde bulundurularak Çizelge 15 şeklinde tablolştırılmıştır.

Çizelge 15: SMC'nin kendilerine katkısına ilişkin BT öğretmenlerinin görüşleri I

Katkı	UBTÖ (N=7)		BTÖ (N=5)		SBTÖ (N=1)	
	Kaynak	Referans	Kaynak	Referans	Kaynak	Referans
Bilgilenme	7	11	4	6	1	1
Dönüt Alma	5	7	2	2	1	1
Tartışma	1	2	1	1	0	0
Yansıtıcı Düşünme	2	2	1	2	0	0

Aşağıda yer alan çizelgede ise UBTÖ, BTÖ ve SBTÖ öğretmenlerinin görüşlerinin toplamalarına yer verilmiştir.

Çizelge 16: SMC'nin kendilerine katkısına ilişkin BT öğretmenlerinin görüşleri II

Katkı	Kaynak (N=13)	Referans
Bilgilenme	12	18
Dönüt Alma	8	10
Tartışma	2	3
Yansıtıcı Düşünme	3	4

4.4.3. Okul uygulamalarında sosyal medya araçları ile desteklenmiş bir çevrimiçi öğrenme ortamının kullanılmasının kendilerine katkısına ilişkin uygulama öğretmen elemanlarının görüşleri nelerdir?

Bilgilenme: Bu bölümde öğretmen elemanlarının bilgilenme teması altında ele alınan görüşlerine bazı örnekler verilmektedir.

“Ders sorumlusu, öğretmen adayı ve sorumlu öğretmenler arasında etkileşim sayesinde okullarda var olan durumu daha net görebildim.” (UÖE # 2)

“Sosyal imleme bölümü sayesinde, birçok bilmediğim şeyi fark ettim, öğrendim.” (UÖE # 2)

“Ben öğretmen olarak hiç çalışmadım, okul deneyimim sadece öğrencilik hayatımla sınırlı, o da başka bir bakış açısı. Teorik olarak bildiklerim var, ama gerçek ortamda işlerliği tartışılır. Bu durum göz önüne alınınca SMC ortamından farklı alanlarda bir sürü bilgi edindiğimi söyleyebilirim.” (ÖE # 12)

“Sosyal imleme sayesinde özellikle MEB’in gerçekleştirdiği bir sürü programdan haberdar oldum, en çok bilgi edindiğim diğer alansa forum oldu sanırım, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının fikirlerini okumak, gerçek bir yaşanmışlık sayılmasa bile deneyim kazandırdı, bakış açımı genişletmemi, bir öğretmen gibi bakabilmemi sağladı.” (UÖE # 1)

Dönüt alma: Bu bölümde öğretmen elemanlarının dönüt alma teması altında ele alınan görüşlerine bazı örnekler verilmektedir.

“Bazen blogumda diğer katılımcıların cevaplamaları için sorular soruyordum, bloguma yorum yaparak aklıma takılanları cevaplamalarını istiyordum. Bir keresinde de dersin gidişatına yönelik dönüt almak istemiştım, hatta “A1 verir misiniz?” gibi bir başlık kullanmıştıım blogumda dikkat çekmek için. Gerek öğretmenliğime gerekse dersin işlenişine yönelik bir sürü dönüt

almıştım, tabii yapılan her yorum insana kendini geliştirmesi için bir fırsat veriyor.” (UÖE # 1)

Tartışma: Bu bölümde öğretim elemanlarının tartışma teması altında ele alınan görüşlerine bazı örnekler verilmektedir.

“SMC sayesinde birçok tartışmayı takip ettim, tabii ben çoğunlukla örnek olayları SMC’ye girerek tartışmaları başlatan oluyordum, ama gerçekten tartıştığım, farklı fikirleri gördüğüm bazen karşı çıkıp, bazen ikna olduğum durumlar da oluyordu. Bir keresinde forumdaki örnek olaylardan birinde bilgisayar kullanabilmeleri için öğrencilerin okuldan çıkarılmasıyla ilgili bir görüşe katılmış, onu epey savunmuştum, ancak bir öğretmenimiz öğrencileri o şekilde çıkaramayacağımızı vs. anlatmıştı, o tartışmada epey git gel yaşamış, hiç farkında olmadığım şeyler öğrenmişim.” (UÖE # 1)

“Forumdaki tartışmalara katıldım sık sık, düşüncelerimi aktardım, sonra gelen cevaplarla, fikrimi gözden geçirdiğim, bu böyle miymiş dediğim, öğrendiğim ya da düşüncemi farklı açılardan savunmaya devam ettiğim oldu.” (UÖE # 2)

Yansıtıcı düşünme: Bu bölümde öğretim elemanlarının yansıtıcı düşünme teması altında ele alınan görüşlerine bazı örnekler verilmektedir.

“Ben de dersin sorumlusu olarak neredeyse her hafta blog yazıyordum, hafta boyu neler yaptım, nerelerde hata yaptım, şimdi olsa neleri farklı yapardım diye düşünüyordum, aslında bir nevi yansıma raporu yazıyordum, kendimi değerlendiriyordum. Uygulamayla ilgili birçok düşüncem bu bloga fikirlerimi yazarken olgunlaştı diyebilirim.” (UÖE # 1)

Uygulama öğretim elemanlarının okul uygulamalarında sosyal medya araçları ile desteklenmiş bir çevrimiçi öğrenme ortamının kullanılmasının kendilerine katkısına ilişkin görüşleri Çizelge 17 şeklinde tablolandırılmıştır:

Çizelge 17: SMC'nin kendilerine katkısına ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri

Katkı	Kaynak (N=2)	Referans
Bilgilenme	2	4
Dönüt Alma	1	1
Tartışma	2	2
Yansıtıcı Düşünme	1	1

4.5. Alt Problem 5

Araştırmanın 5. alt problemi “Kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamının, okul uygulamalarının diğer bileşenlerine yansımaya ilişkin katılımcı görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir. Şekil 9’da görülebileceği üzere modelde bu etkiler akış oklarıyla temsil edilmiştir, toplam altı ok olmasına karşın bu problem dört soruda incelenmiştir. Fakülte – okul arasında yer alan akış okları; alanyazında fakülte okul etkileşimine dair yeterince çalışma yer aldığı, ispatlanmış bir ilişki olduğu için bu çalışma kapsamında ele alınmamıştır.

4.5.1. Kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamının, uygulama okulundaki uygulamalara yansımaya ne şekildedir?

Kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamının staj okulundaki uygulamalara; SMC’de yer alan deneyimlerin okulda benzer durumlarla karşılaştığında direk uygulanması; SMC’de yazılan örnekler hakkında uygulama öğretmenine danışılması; SMC’de yazanları okuduktan sonra okulda daha bilinçli gözlem yapılması şeklinde yansımaya olduğu belirlenmiştir. Buna ilişkin görüşler aşağıda aktarılmaktadır:

“Staj okulumuzda zaman zaman SMC de forum kısmında paylaşabilen durumlar yaşanabildi. Bu durumlar karşısında forumdaki bana anlamlı gelen açıklamaları uygulamaya koymaya çalıştığım anlar oldu.” (ÖA # 30)

“(...) uygulama öğretmenimiz bizim bloglarımızı sürekli takip ediyor gerekli gördüğü yerlerde yorumda bulunuyor bazen stajda bize o konular ile ilgili bilgiler veriyor ve bizleri sürekli takip ediyordu.” (ÖA # 17)

“Yazdığım blogların uygulama öğretmeni tarafından okunduğunu biliyordum. Bu sayede uygulama öğretmenimiz ile bazen yorumlarıyla bazen de staj sürecinde yazdıklarımızı konuşma, fikirlerini alma fırsatını bulduk. Ayrıca okulda staj yaptığımız öğretmen adayı arkadaşlarım ile konuşma, duygularını ve yorumlarını alma imkanı sağladığını düşünüyorum.” (ÖA # 2)

“SMC'nin staj okulumdaki etkinliklerime ders anlatımım sırasında yardımcı olduğunu söyleyebilirim. 2. soruda da bahsettiğim gibi farklı plan ve etkinlikleri inceleyerek kendi sınıfıma uygun plan ve uygulamayı tasarlarken katkısı oldu.” (ÖA # 3)

“SMC ortamında çok dikkatimizi çeken konu başlıklarını öğretmen adaylarıyla paylaştığımız oldu. Öğretmen adaylarından SMC'deki konuların okulumuzda yaşanıp yaşanmadığı konusunda birçok soru geldi ve böyle olaylar karşısında neler yaptığımı sordular, bu sorular doğrultusunda beyin fırtınası yaptık birlikte. (UBTÖ # 6)

“SMC de okuduğum gerek kuramsal bilgiler, gerek haklar hukuklar olsun öğretmenlerle etkinlikleri yaparken muhabbetlerimize çok yansıdı. Bu konularda söyleyecek sözümün olduğunu fark ettim. Ayrıca örnek olaylara bulunan çözümlerden yararlanarak en uygun yöntemi kendi okulumuzdaki olayların çözümünde kullandık.” (ÖA # 6)

Çizelge 18: SMC'nin uygulama okulundaki uygulamalara yansıması

Yansıma	Kaynak (N=60)	Referans
Akış 1	20	25

4.5.2. Uygulama okulundaki uygulamaların, kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamına yansması ne şekildedir?

Staj okulundaki uygulamaların, kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamına; herkesin faydalanmasını sağlamak, üzerinde tartışma imkânı bulmak, içeriğin gerçek hayat örneklerinden oluşmasını sağlamak gibi amaçlarla okul yaşantısını SMC'ye aktarma; yüzyüze söylemekten çekinilen durumları SMC ortamında dile getirme şeklinde yansması olduğu belirlenmiştir. Buna ilişkin görüşler aşağıda aktarılmaktadır:

“(Staj okulunda yaptığımız) etkinlikler doğrultusunda edindiğimiz bilgileri SMC ortamına aktarıyorduk. Bu etkinliklerden elde ettiğimiz bilgiler doğrultusunda kendi yorumlarımızı da katarak yazıyorduk.” (ÖA # 18)

“Okul ortamında yapılan bir etkinlikten SMC sayesinde üniversite ortamının haberi olmaktadır. Aynı şekilde üniversite yapılan bir etkinlikten SMC sayesinde okul ortamının haberi olmaktadır. Burada ilişkiyi/iletişimi kuran SMC idi.” (ÖA # 2)

“(...) stajda etkinlik kapsamında öğrendiğimiz bilgilerin de SMC ortamına katkısı olduğunu düşünüyorum. O bilgileri stajda gerek öğretmenimiz gerekse farklı kişilerden öğrenip bunları ortamda paylaştık. Arkadaşların okulları ile kendi okulumuz arasındaki farkları da görmüş oluyorduk. Staj okulundaki etkinliklerimizle ilgili düşüncelerimizi ortamda paylaşarak arkadaşlarımızın neler düşündüğünden de haberdar olduk. Okuldaki etkinliklerimiz ortamı daha renkli hale getirdi. Çünkü her okulda birbirinden farklı birçok durum olabiliyor.” (ÖA # 12)

“SMC stajyer arkadaşlarla paylaşımlarımızı daha rahat söyleyebildiğimiz bir yer oldu staj boyunca. Bazen yüz yüze daha zor söyleyebileceğimiz uyarıları daha rahat yazabildim.” (UBTÖ # 3)

“Daha çok blog takip ettiğim için, ders sırasında konuşamadığımız konuları SMC ortamından sunduk ya da konuştuk. Böylece iletişimimiz dışarıda da sürdü.” (UBTÖ # 5)

Çizelge 19: Uygulama okulundaki uygulamaların SMC'ye yansımaları

Yansımaları	Kaynak (N=60)	Referans
Akış 2	34	37

4.5.3. Kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamının, üniversitedeki okul uygulamaları dersine yansımaları ne şekildedir?

Kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamının, üniversitedeki okul uygulamaları dersine; derse önbilgiyle, hazırlıklı olarak gelme; ders öncesi SMC'yi takip ettiği için derse ilginin artması; derste SMC'de yer alanları konuşma, SMC'dekilerin derse içerik sağlaması; SMC'de yaşanan sıkıntıları derste dile getirilmesi şeklinde yansımaları olduğu belirlenmiştir. Buna ilişkin görüşler aşağıda aktarılmaktadır:

“SMC'de derste işlen(ecek)en konular ve deneyimler paylaşıldı. Bunlar derse önbilgi niteliğinde oldu ve bilmediğimiz birçok kavramı buradan öğrendik. Böylece derse en azından bir fikir sahibi olarak geldik. SMC ortamında yapılan yorumlar da beni etkiledi, böylece derse olan ilgim arttı.” (ÖA # 32)

“SMC'deki paylaşımlar takip ederek derste tartışacağımız konular hakkında fikir sahibi oluyordum. Bu şekilde benimde derse katılmama büyük etkisi olduğunu düşünüyorum. SMC'yi takip ederek derse hazırlıklı gelmiş oluyordum.” (ÖA # 39)

“Smc ortamındaki tartışmaları sınıf ortamına taşıyarak daha etkili bir ders işleniyordu. Smc ortamı dersin etkililiğini ve verimliliğini arttırmak konusunda gerçekten büyük yarar sağlıyordu.” (ÖA # 37)

“Yüz yüze kısmı SMC’ye yönelik bir dönüt ve düzeltme süreci gibiydi. O hafta üzerinde tartıştığımız konuyu zaten bir hafta önce smc ortamında tartışmış oluyorduk. Böylelikle yüz yüze kısmında daha geniş bir perspektifte tartışarak bir amaca varıyorduk. Yaptığımız bu tartışma neticesinde hem fikir olduğumuz durumu da smc ortamına tekrardan atma fırsatımız oluyordu.” (ÖA # 19)

“Verilen etkinlikleri bir hafta sonra dersin yüz yüze kısmında tartışarak devam ediyorduk. Bu ortamda etkinlikleri inceleyerek geldiğimiz için daha etkili bir şekilde ders işleme fırsatı ele geçiyor. Bu açıdan dersin veriminin de arttığını düşünüyorum. Önceden hem kendimizin yaptığı etkinlikler ve diğer arkadaşlarımızın yaptıklarını okuyarak geldiğimizde konunun daha geniş ele alınmasına yardımcı olmaktadır. Daha geniş kapsamda ele alınması en çok bizim yararımıza olmuştur.” (ÖA # 7)

Çizelge 20: SMC’nin üniversitedeki okul uygulamaları dersine yansması

Yansma	Kaynak (N=60)	Referans
Akış 3	25	36

4.5.4. Üniversitedeki okul uygulamaları dersinin, kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamına yansması ne şekildedir?

Üniversitedeki okul uygulamaları dersinin, kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamına; derste işlenenleri aktarma, bu şekilde söz olarak kalmaması, gerektiğinde kaynak olması; derste zaman bakımından yetişmeyenleri SMC’de konuşma; derste SMC’de yer alan konulardan bahsedildiği takdirde, gidip bahsi geçen konuyu SMC’den okuma; derste dikkat çekilen konu hakkında SMC’de konuşmak için viki ya da forumda başlık açma; derste verilen dönüt doğrultusunda SMC’de düzeltme yapma şeklinde yansması olduğu belirlenmiştir. Buna ilişkin görüşler aşağıda aktarılmaktadır:

“Dersin yüzyüze kısmında SMC’deki etkinliklerimizden(bloglar, yorumlar, tartışma ortamı gibi) bahsedilmesi öğrencileri(yani bizi), SMC’ye katılma yönünde teşvik ediyordu(en azından beni). Ortamdaki bir eylemden bahsedildiğinde ben dersin yüzyüze kısmında bihaber şeklinde kalmaktan çok rahatsız oluyorum. O yüzden SMC’ye katılımım artıyordu. Ya da önemli olduğunu düşündüğümüz ama derste tartışmaya zaman bulamadığımız şeyleri SMC ortamında yürüttüğümüz zamanları düşündüğümde bu da oldukça olumlu bir katkısı olduğunu gösteriyor. (ÖA # 1)

“Okumadığım ilgi çekici bazı bloglardan derste bahsedilmesi merak uyandırıyor. Bu şekilde (derste) bahsedilen blogları (daha sonra SMC ortamından) okuyarak gerektiği yerlerde de yorumlarda bulunuyordum.” (ÖA # 3)

Bu ortamın en büyük avantajı daha öncede söylediğim gibi bir süre kısıtlamasının olmamasıdır. Dersimizin süresi yetmediği zaman bazı tartışmalarımızı bu ortamdan sürdürebiliyoruz. Bu son sürecimizde bu katkı daha fazla hissedildi. (ÖA # 42)

“[Üniversitedeki] Derste konuştuğumuz konuların ortamda [SMC] paylaşılması bir katkıdır diye düşünüyorum. Sınıfta tartıştığımız olayları ortamda tekrar ayrıntılı bir şekilde paylaşılması ve orada tekrar tartışılması, derste söylenen ve paylaşılması gereken belgelerin orada paylaşılması, öğretmenlik mesleği için yararlı olan belgelerin sınıfta konuşulduktan sonra tekrar orada herkesin kullanımına açılması gibi konuları buna örnek verebiliriz.” (ÖA # 23)

“Forum ortamında görmediğim konu başlıklarını sınıfta gördükten sonra ortama katkıda bulunduğum zamanlar oldu. Kısacası dersin yüz yüze kısmında yapılan konuşmaların, vurguların, fikirlerin SMC ortamına da katkısı oluyordu.” (ÖA # 12)

Çizelge 21: Üniversitedeki okul uygulamaları dersinin SMC'ye yansımaları

Yansımaları	Kaynak (N=60)	Referans
Akış 4	27	45

4.6. Alt Problem 6

Okul uygulamalarında kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamındaki sosyal medya araçlarının kullanım amaçları ve düzeyleri, ayrıca kullanılan ortamın kullanılabilirlik düzeyi ile çevrimiçi öğrenme ortamı katılımcılarının topluluk hissini düzeyi dört ayrı soruda olmak üzere 6. alt problem çerçevesinde incelenmiştir.

4.6.1. Okul uygulamalarında kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamında bulunan sosyal medya araçlarının kullanım amaçları nedir?

Değerlendirme raporlarında SMC ortamında kullanılan araçlara yönelik sorulan sorunun cevapları aynı kodlama şeması göz önüne alınarak ayrıca incelenmiştir. Sonuçlar şu şekilde çıkmıştır:

Çizelge 22: SMC'de kullanılan araçların kullanım amaçları

Araç	Katkı	Kaynaklar	Referanslar
Viki	Bilgilenme	33	36
Viki (Kütüphane)	Bilgilenme	43	43
Forum	Bilgilenme	24	24
	Dönüt Alma	7	7
	Tartışma	26	28
Blog	Bilgilenme	28	31
	Dönüt Alma	15	16
	Yansıtıcı Düşünme	25	26
Sosyal İmlleme	Bilgilenme	36	36

Her bir aracın hangi amaçla kullanıldığına ilişkin katılımcı görüşleri aşağıda aktarılmıştır:

4.6.1.1. Viki

Bilgilenme

“Birçok konuyu barındırması ve zengin bir kaynak olarak gördüğüm viki ile aslında bilmem gereken her şeyi bulabilirim.” (ÖA # 30)

“Bu ortam benim için tanımlamaların, işbirliği içerisinde oluşturulmuş belirli konular ile ilgili bilgilerin yer aldığı bir alan anlamına geliyor. Bu kısımda dersimiz ile ilgili, iş hayatımızda karşılaşacağımız durumlar ile ilgili bilgiler içeriyor. (...) Bu açıdan da göz önünde bulundurursak ortam için büyük katkı getiren bir bölümdür. Aynı zamanda ileride de başvurulabileceğim kaynaklardan bir tanesidir. Kesinlikle SMC ortamının olmazsa olmazları arasında yer aldığını düşünüyorum.” (ÖA # 42)

“Bilgi deposu olarak kullandık biz vikiyi. Ve etkili de oldu.” (ÖA # 18)

Bilgilenme (Kütüphane)

“Bu kısım sık sık kaynaklar için başvurduğum kısımlardan bir tanesi. İçerisinde yer alan materyaller, öğretmen kitapları benim staj uygulamalarım açısından bana çok fayda sağladı. Ortamın tüm katılımcıları tarafından sık sık kullanılacak ve başvurulacak yerlerden bir tanesi.” (ÖA # 42)

“Aradığım her şeyin bulunduğu yer. E-kitaplardan materyallere planlara kadar her şey mevcut. Bulunması gereken her şeyin kütüphanede mevcut olduğunu düşünüyorum ve hepsi de işe yarar şeyler. Ben kütüphanede bulunan plan, materyal, e-kitap gibi araçlardan-başlıklardan yararlandım.” (ÖA # 4)

“Kütüphaneyi ilgili evraklara ulaşmak amacıyla kullandım. Bu alana da çok katkım olmadı ancak öğretmenler açısından da faydalı olduğunu düşünüyorum.” (BTÖ # 4)

4.6.1.2. Forum

Bilgilenme

“Bu ortamda yapılan tartışmalar ve açılan yeni konu başlıkları ile okullarda yaşayabileceğimiz birçok durum ve meslek ile ilgili birçok paylaşılması gereken kısım yer alıyor. Böylece zengin fikir ve bilgi paylaşımı ile devamlılığı sağlanabilen bu ortam ile mesleğime tecrübe katabiliyorum.”
(ÖA # 30)

“Örnek durumları, iş imkanlarını, kişisel gelişim ile ilgili bilgileri, staj okulu ile ilgili haberlerin alınması ile katkı sağlanmıştır.” (ÖA # 2)

“Bu sayfada çok şeyler öğrendim. Örnek problemler üzerinden hocalarımlın, deneyimli öğretmenlerin ve arkadaşlarımlın yorumlarını okuyarak bilgilerimi ve tecrübemi arttırmaya çalıştım.” (ÖA # 21)

Dönüt Alma

“Staj okulunda yaşayacağımız sorunları olsun, idari ilişkiler olsun ya da merak ettiğimiz tüm sorulara burada açtığımız konu başlıklarıyla cevap bulabiliyorduk.” (ÖA # 23)

“Forum ortamı herkesin rahatlıkla deneyimlerini paylaşabildiği, sorunlarından bahsederek, sorunlar için çözüm önerileri isteyebileceği bir ortam biçimini aldı.” (ÖA # 42)

“En çok faydalandığım kısım diyebilirim. Hem yaşadığımız farklı şeyleri paylaşıyoruz, hem de kafamızdaki soru işaretlerine, arkadaşlarımız ve ortama dahil olan deneyimli kişilerden dönüt alıyoruz.” (ÖA # 4)

Tartışma

“Staj okullarında yaşadığımız sorunları forum ortamında tartışarak çözümler bulup ona göre davranabiliyorduk.” (ÖA # 23)

“Bu ortam tartışmaların düzenli bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için ortama en büyük katkıları sağlayan ortamlardan bir tanesidir.” (ÖA # 42)

“Kafama takılan soruları sorma imkânım, katıldığım ya da katılmadığım düşünceleri tartışma fırsatım oldu, düşüncelerimi paylaşabildim.” (ÖA # 9)

4.6.1.3. Blog

Bilgilenme

“Elimden geldiğince arkadaşlarımın da bloglarını okumaya çalışıyor onların karşılaştıkları durumlar ile ilgili bilgi sahibi oluyordum.” (ÖA # 17)

“Bloglar sayesinde hem arkadaşlarımın yaptıkları hakkında bilgi sahibi oldum hem de katılımcıların yaşadıkları durumları, düşüncelerini öğrenebildim. Ortamdaki arkadaşlarımın ve öğretmenlerimizin karşılaştıkları durumların hepsi benim için farklı deneyim oldu.” (ÖA # 12)

“Tabii ki kendi bloglarımı yazdıktan sonrada diğer arkadaşlarımın bloglarını da okuyordum. Bazı arkadaşlarıma yorumda yazmıştım. Arkadaşlarımın bloglarını okuyarak kendime ders çıkarıyordum.” (ÖA # 20)

Dönüt Alma

“SMC ortamında Blog kısmına yazmış olduğumuz yazılarımıza diğer katılımcılardan dönütler almamızı sağladı.” (ÖA # 15)

“(…) uygulama öğretmenimin ve staj hocalarımla (ders sorumluları) da yazdığım bloglarıma yorum yapmaları ile hem benim hakkımdaki düşüncelerini ve hem eksiklerimi gidermem konusundaki dönüt ve düzeltmeleri ile öğretmenlik mesleğimdeki gelişimimi daha net olarak görebilmeyi sağlıyordu. Benim için bu sayfanın çok faydalı olduğunu düşünüyorum.” (ÖA # 21)

“Yazdıklarıma dönütler aldım.” (ÖA # 4)

Yansıtıcı Düşünme

“Bloglarda yaptığımız yansımaların ileriye dönük olarak faydalı olduğunu düşünüyorum.” (ÖA # 44)

“Bloglarda öğrenciler yansıtıcı düşüncede bulunuyorlar.” (BTÖ # 4)

“(Bloglar) Staj okulunda yaşadıklarım ve derste yaşananlardan çıkarımlarımı daha net görmemi sağladı. (ÖA # 22)

4.6.1.4. Sosyal İmlleme

Bilgilenme

“Güzel adresler paylaşılmıştı. Bilgilenmek ve yenilikleri takip etmek daha kolay oldu sosyal imleme sayesinde.” (ÖA # 2)

“Sosyal imlemede Viki gibi ihtiyaç duyuldukça başvurulabilecek güzel bir kaynak.” (ÖA # 1)

“Birçok konunun paylaşıldığı sosyal imleme hem meslek gelişimi hem de kişisel gelişimim açısından yararlı oldu.” (ÖA # 32)

Söz konusu veriler göz önüne alındığında SMC’de kullanılan araçların, hangi alanda katkı sağladığına dair görüşleri aşağıdaki tabloda toplamak mümkündür.

Çizelge 23: SMC’de kullanılan araçların katkı sağladığı alanlar

Katkı	Viki	Forum	Blog	Sosyal İmlleme
Bilgilenme	x	x	x	x
Dönüt Alma		x	x	
Yansıtıcı Düşünme			x	
Tartışma		x		

4.6.2. Okul uygulamalarında kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamında bulunan sosyal medya araçlarının kullanım düzeyleri nedir?

SMC’de bulunan Viki ve Forum araçları incelenerek, kullanımlarına ilişkin nicel veriler toplanmıştır. Sosyal İmlleme ve Blog araçlarına ilişkin nicel veriler ise,

temalar altında gruplamak anlamlı olmadığından ayrıca ele alınmamış, katılımcıların kullanımlarına göre incelenmiş, ayrıca toplam kaç blog ve sosyal imleme gönderisi olduğuna dair bilgiler söz konusu kısımda verilmiştir.

Aşağıda yer alan Çizelge 24’de iki uygulama boyunca tüm katılımcılar tarafından açılan toplam 24 viki sayfasının başlıkları, her bir sayfanın kaç kez ziyaret edildiğine ilişkin ziyaret sayısı, bu ziyaretlerin kaç farklı kişi tarafından yapıldığına dair farklı ziyaretçi sayısı, söz konusu her bir viki sayfası için yapılan yorum sayısı, viki sayfası üzerindeki kaç kez düzenleme yapıldığını gösteren sürüm sayısı ve bu farklı sürümlerin kaç farklı katılımcı tarafından gerçekleştirildiğine ilişkin farklı değiştiren sayısı verilmiştir. En altta yer alan toplam satırında ise viki sayfalarına yapılan toplam ziyaret sayısı, vikide yer alan toplam yorum sayısı ve toplam farklı sürüm sayısına yer verilmiştir, farklı ziyaretçi ve farklı değiştiren sayısını toplamak anlamlı olmadığı için, söz konusu sütunların altındaki hücreler boş bırakılmıştır.

Çizelge 24: SMC Viki bölümüne ait nicel veriler

Açılan Viki Sayfaları	Ziyaret Sayısı	Farklı Ziyaretçi Sayısı	Yorum Sayısı	Sürüm Sayısı	Farklı Değiştiren Sayısı
657 DM Kanunu	203	37	3	17	13
Aday Öğretmen	16	11	0	1	1
Belirli Günler ve Haftalar	189	45	1	3	3
BT Öğretmeni	150	53	1	3	1
BÖTE	114	43	5	2	2
Değerlendirme Araçları	60	28	0	1	1
Ek Ders	104	32	5	1	1
Hizmet Puanı	80	36	0	1	1
İş Takvimi	45	20	0	2	2

Çizelge 24: devam ediyor.

Açılan Viki Sayfaları	Ziyaret Sayısı	Farklı Ziyaretçi Sayısı	Yorum Sayısı	Sürüm Sayısı	Farklı Değiştiren Sayısı
Kaynaştırma	15	9	0	1	1
Kitap Seçimi	65	24	1	3	2
Kurul, Komisyon ve Toplantılar	147	45	0	5	3
Laboratuvar Düzeni	73	26	1	4	2
Materyal Tasarımı	11	6	0	1	1
MEBBİS	47	22	0	2	2
Mevzuat	19	11	0	1	1
Okul Aile Birliği	10	7	0	1	1
Öğretmenlik Uygulaması	81	38	0	2	1
Özlük Hakları	51	18	3	1	1
Sendika	9	7	0	1	1
Sınıf Yönetimi	14	5	0	1	1
Sicil Puanı	83	38	0	2	2
Sosyal Kulüp	47	21	0	3	2
Yıllık Plan	57	25	2	2	2
TOPLAM	1690		22	61	

Aşağıda yer alan Çizelge 25'te viki aracı üzerine kurulmuş kütüphaneye ait veriler görülmektedir; yukarıdaki çizelgedekine benzer olarak açılan toplam 9 kütüphane sayfasının başlıkları, her bir sayfanın kaç kez ziyaret edildiğine ilişkin ziyaret sayısı, bu ziyaretlerin kaç farklı kişi tarafından yapıldığına dair farklı ziyaretçi

sayısı, söz konusu her bir kütüphane sayfası için yapılan yorum sayısı, kütüphane sayfası üzerindeki kaç kez düzenleme yapıldığını gösteren sürüm sayısı ve bu farklı sürümlerin kaç farklı katılımcı tarafından gerçekleştirildiğine ilişkin farklı değiştiren sayısı verilmiştir. En altta yer alan toplam satırında ise kütüphane sayfalarına yapılan toplam ziyaret sayısı, kütüphanede yer alan toplam yorum sayısı ve toplam farklı sürüm sayısına yer verilmiştir, farklı ziyaretçi ve farklı değiştiren sayısını toplamak anlamlı olmadığı için, söz konusu sütunların altındaki hücreler boş bırakılmıştır.

Çizelge 25: SMC Kütüphane bölümüne ait nicel veriler

Kütüphanede Açılan Viki Sayfaları	Ziyaret Sayısı	Farklı Ziyaretçi Sayısı	Yorum Sayısı	Sürüm Sayısı	Farklı Değiştiren Sayısı
Bilim ve Teknoloji Haftası	249	35	0	18	10
Bilişim Haftası	39	17	0	2	2
Çalışma Kitabına ait Materyaller	174	43	0	1	1
Ders Planı ve Materyaller (Okul Deneyimi)	248	45	0	11	6
Ders Planı ve Materyaller (Öğretmenlik Uygulaması)	514	45	2	45	41
İdari Evrak Örnekleri	103	26	0	9	3
Kılavuz ve Çalışma Kitapları	280	45	0	2	2
Ödül - Ceza	32	16	0	1	1
Öğretmen Yeterlikleri	14	9	0	1	1
TOPLAM	1653		2	90	

Aşağıda yer alan Çizelge 26'da SMC'nin forum bölümünde iki uygulama süresince, tüm katılımcılar tarafından gerçekleştirilmiş etkinliklere ilişkin nicel veriler yer almaktadır. Öğretmenlik uygulaması, öğretim, ilişkiler, idari işler ve mezuniyet sonrası olmak üzere forumda forum konuları 5 ana tartışma teması altında toplanmıştır, söz konusu tartışma temaları ve her bir tema altında açılan forum başlıkları ilk sütunda yer almaktadır. Forumların altında yer alan forum konularına ise ayrı ayrı bu tabloda yer verilmemiş, ikinci sütunda forumların altında yer alan forum konularının sayısı gösterilmiştir, en sağdaki sütun ise açılan forum konularına katılımcılar tarafından yapılan toplam gönderi sayısını temsil etmektedir.

Çizelge 26: SMC Forum bölümüne ait nicel veriler

Tartışma temaları ve altında açılan forumlar	Forum Konusu Sayıları	Forum konularına gönderi sayıları
Öğretmenlik Uygulaması		
Dersin içeriği ve işlenişi hakkındaki görüşleriniz	2	11
Staj Okulları	6	35
Çevrimiçi ortam (SMC) hakkındaki görüşleriniz	2	22
Öğretim		
Öğretim Programı Değerlendirme	1	15
Öğretimle ilgili örnek olaylar	31	194
İlişkiler		
İlişkilerle ilgili örnek olaylar	12	83
İdari işler		
İdari işlerle ilgili örnek olaylar	2	20

Çizelge 26: devam ediyor.

Tartışma temaları ve altında açılan forumlar	Forum Konusu Sayıları	Forum konularına gönderi sayıları
Öğretmenin görev ve sorumlulukları	3	6
Mezuniyet sonrası		
Hafıza Teknikleri	1	2
İş Bulma	6	13
KPDS	3	4
KPSS	3	6
Özgeçmiş Yazma	1	1
Yüksek Lisans	5	15
ÖYP (Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı)	2	3
35. Madde İle Görevlendirme	1	1
TOPLAM	81	431

Aşağıda yer alan Çizelge 27’de ise SMC’ye kayıtlı tüm kullanıcıların iki uygulamadaki toplam verilerine yer verilmiştir. Katılımcıların rolleri, forumda yer alan konulara kaç cevap gönderdiği, aynı zamanda kaç forum konusu açtığı, açtığı ya da düzenlediği viki sayfa sayısı, viki sayfalarında yaptığı yorum sayısı, paylaştığı sosyal imleme sayısı, blog gönderilerinin ve bloglarda yaptığı yorumların sayısı tablodaki sütunlarda bulunmaktadır. Ayrıca son sütunda, katılımcıların SMC’de yaptığı toplam katkıyı bir nicel bir şekilde görebilmek adına, katkılar toplanarak bulunan sayılara yer verilmiştir. Bunun yanı sıra tablodaki son satırda toplam sosyal imleme, toplam blog ve blog yorumu sayılarını da görmek mümkündür.

Çizelge 27: SMC’de kayıtlı her bir katılımcıya ait nicel veriler

No	Rol	Forum Konu Cevap	Forum Konu Gönderi	Viki Sayfası	Viki Yorum	Sosyal İmlleme	Blog Gönderi	Blog Yorum	Katılımcı Toplam
1	UÖE	29	20	10	0	6	13	156	234
2	UÖE	14	16	5	4	22	6	53	120
1	ÖE	0	0	0	0	0	0	0	0
1	Müdür	0	1	0	0	0	0	0	1
1	BTÖ	13	3	1	1	2	0	11	31
2	BTÖ	6	0	0	0	1	0	19	26
3	BTÖ	14	2	0	0	0	2	1	19
4	BTÖ	11	2	0	0	3	1	1	18
5	BTÖ	3	0	1	1	1	2	0	8
6	BTÖ	3	0	0	0	0	0	0	3
7	BTÖ	1	0	1	1	0	0	0	3
8	BTÖ	0	1	0	0	0	0	0	1
9	BTÖ	1	0	0	0	0	0	0	1
10	BTÖ	1	0	0	0	0	0	0	1
1	SBTÖ	4	0	1	1	0	0	3	9
2	SBTÖ	4	2	1	1	1	0	0	9
3	SBTÖ	1	0	0	0	0	2	2	5
4	SBTÖ	3	1	0	0	0	0	1	5
5	SBTÖ	1	1	0	0	0	0	0	2

Çizelge 27: devam ediyor.

No	Rol	Forum Konu Cevap	Forum Konu Gönderi	Viki Sayfası	Viki Yorum	Sosyal İmlleme	Blog Gönderi	Blog Yorum	Katılımcı Toplam
1	UBTÖ	1	1	0	0	0	2	20	24
2	UBTÖ	2	0	0	0	0	1	20	23
3	UBTÖ	2	0	1	0	1	1	15	20
4	UBTÖ	1	0	0	0	0	2	9	12
5	UBTÖ	3	1	0	0	0	1	6	11
6	UBTÖ	5	0	0	0	0	0	0	5
7	UBTÖ	0	1	0	0	0	0	0	1
1	ÖA	14	4	1	0	3	12	48	82
2	ÖA	14	0	0	0	0	15	32	61
3	ÖA	18	1	2	3	1	13	10	48
4	ÖA	17	1	1	0	0	12	12	43
5	ÖA	18	2	2	2	0	12	5	41
6	ÖA	9	2	7	1	0	13	8	40
7	ÖA	10	0	2	1	0	12	14	39
8	ÖA	6	1	4	0	5	11	12	39
9	ÖA	6	5	5	3	0	12	7	38
10	ÖA	13	0	3	2	2	12	1	33
11	ÖA	9	0	0	0	2	12	8	31
12	ÖA	6	2	0	0	3	12	6	29
13	ÖA	7	0	0	0	0	14	7	28

Çizelge 27: devam ediyor.

No	Rol	Forum Konu Cevap	Forum Konu Gönderi	Viki Sayfası	Viki Yorum	Sosyal İmlleme	Blog Gönderi	Blog Yorum	Katılımcı Toplam
14	ÖA	12	1	0	0	0	12	3	28
15	ÖA	0	0	2	2	2	12	9	27
16	ÖA	7	1	0	0	0	12	6	26
17	ÖA	2	1	0	0	0	12	10	25
18	ÖA	1	1	0	0	0	11	12	25
19	ÖA	7	1	0	0	0	10	6	24
20	ÖA	3	2	0	0	1	12	4	22
21	ÖA	7	0	1	1	0	13	0	22
22	ÖA	4	0	0	0	0	12	5	21
23	ÖA	7	0	0	0	1	12	1	21
24	ÖA	3	0	0	0	0	12	6	21
25	ÖA	6	1	0	0	1	11	1	20
26	ÖA	3	0	1	0	1	12	3	20
27	ÖA	0	0	0	0	0	11	8	19
28	ÖA	2	0	0	0	0	11	6	19
29	ÖA	4	0	0	0	0	12	2	18
30	ÖA	1	0	0	0	1	12	3	17
31	ÖA	3	0	0	0	0	12	1	16
32	ÖA	2	0	0	0	0	11	3	16
33	ÖA	1	0	0	0	1	12	2	16

Çizelge 27: devam ediyor.

No	Rol	Forum Konu Cevap	Forum Konu Gönderi	Viki Sayfası	Viki Yorum	Sosyal İmlleme	Blog Gönderi	Blog Yorum	Katılımcı Toplam
34	ÖA	2	0	0	0	1	12	0	15
35	ÖA	0	1	1	0	0	11	2	15
36	ÖA	1	0	0	0	0	12	2	15
37	ÖA	1	0	0	0	0	12	1	14
38	ÖA	0	0	0	0	0	11	3	14
39	ÖA	0	0	0	0	0	12	1	13
40	ÖA	0	1	0	0	0	8	2	11
41	ÖA	1	1	0	0	0	7	2	11
42	ÖA	0	0	0	0	0	10	0	10
43	ÖA	0	0	0	0	0	9	1	10
44	ÖA	0	0	0	0	0	8	0	8
45	ÖA	0	0	0	0	0	5	0	5
	TOPLAM	350	81	53	24	62	546	592	1708

4.6.3. Okul uygulamalarında kullanılan SMC ortamının kullanılabilirliği ne düzeydedir?

SMC ortamının kullanılabilirlik bakımından değerlendirilmesi için Baş ve Aşkar'a ait "Web Sitesi Kullanabilirlik Ölçeği" uygulanmıştır. Sonuçlar Çizelge 28'deki şekilde çıkmıştır:

Çizelge 28: Rollere göre Web Sitesi Kullanabilirlik Ölçeği puanları

Katılımcı (N=60)	Web Sitesi Kullanabilirlik Ölçeği Puanı (Yüzde)
Uygulama Öğretmenleri	92
BT Öğretmenleri	89
Öğretmen Adayları	84
Öğretim Elemanları	95
Tüm Katılımcıların Ortalaması	86

4.6.4. Okul uygulamalarında kullanılan SMC ortamındaki katılımcıların topluluk hissi ne düzeydedir?

SMC ortamındaki topluluk hissi geliştirme durumlarını incelemek için Ilgaz ve Aşkar (2009)'ın Rovai ve Wighting'tan (2005) uyarladığı "Topluluk Hissi Ölçeği" uygulanmıştır. Sonuçlar Çizelge 29'daki şekilde çıkmıştır:

Çizelge 29: Rollere göre Topluluk Hissi Ölçeği puanları

Katılımcı (N=59)	Topluluk Hissi Ölçeği Puanı (Yüzde)
Uygulama Öğretmenleri	79,36
BT Öğretmenleri	79,36
Öğretmen Adayları	81,42
Öğretim Elemanları	98,80
Tüm Katılımcıların Ortalaması	81,59

4.7. Alt Problem 7

Yapılan uygulama ve değerlendirmenin ışığında okul uygulamalarında fakülte - okul işbirliğini sağlamaya yönelik olarak nasıl bir model önerilebilir?

Gerek alan yazın gerekse yapılan bu çalışma okul uygulamalarının tasarım, uygulama ve değerlendirme süreçlerinin döngüsel bir şekilde tekrarlanmasının uygulamaları iyileştirmek açısından gerekli olduğuna işaret etmektedir. Bu bağlamda model önerisi tasarım ve okul uygulamaları süreci olacak şekilde iki başlık altında ele alınacaktır.

Tasarım: Tasarım aşamasında ihtiyaç analizi, uygulama okulları ve öğretmenlerin planlanması, içerik tasarımı, uygulama ilkelerinin belirlenmesi, sosyal medya araçlarının tasarımı alt başlıkları ele alınacaktır.

İhtiyaç analizi: Tasarım süreci, okul uygulamalarının paydaşlarını olabildiğince kapsayacak şekilde ihtiyaç analiziyle başlamalıdır. Yöntem olarak görüşme ve önceki okul uygulamalarında yapılan gözlemler kullanılabilir. Söz konusu bu analiz sayesinde bir önceki uygulamada karşılaşılan sorunların tespiti yapılmalı ve öneriler belirlenmeli, tasarım bunlara uygun olarak yapılmalıdır. Bu görüşmeler katılımcıların okul uygulamalarına ilişkin tercihlerini, kendilerini eksik hissettikleri alanları öğrenmek, ayrıca kendilerini sürece dahil hissetmelerini sağlamak açısından önemlidir. Analiz ayrıca, önceki dönem çalışılan uygulama okulları hakkında dönüt de sağlamalı, bu veriler de uygulama okulu seçimlerine yansıtılmalıdır.

Uygulama okulları ve öğretmenlerin planlanması: Uygulama okulu seçiminde dikkat edilmesi gereken nokta, öğretmen yetiştirmedeki sorumluluğunun farkında idareci ve öğretmenlerin çalıştığı, uygulama öğretmenlerinin mesleğini iyi temsil ettiği, alan mezunu ve işbirliğine gönüllü olduğu okulların tercih edilmesi gerektiğidir. Ayrıca ayarlamaların yapıldığı bu süreçte uygulama öğretmenlerine dönem içinde kullanılacak çevrimiçi öğrenme ortamı hakkında bilgi verilmeli, ortamın tanıtımı yapılmalı ve ortama katkı bakımından kendisinden beklenenler iletilmeli, çalışmaya dahil olmak isteyip istemediği öğrenilmeli, şayet istekliyse tercih edilmelidir. Bu ilk görüşmeler esnasında uygulama öğretmeninden de içerik ve sürecin işleyiş esaslarına ilişkin görüş almak, hem uygulama öğretim elemanına

okul ortamından dönüt sağlayacak, hem de uygulama öğretmeninin kendini sürece dahil hissetmesine yardımcı olacaktır. Uygulama öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının ders programları olabildiğince erken kesinleştirilmeli, uygulama okulları seçiminde ders programları da göz önünde bulundurulmalı, öğretmen adaylarının dersin uygulama için belirlenen süresini uygulama öğretmeniyle geçirebileceği yeterince ders saati olmasına, ayrıca aynı anda sınıfta 2 - 3 öğretmen adayından fazla bulunmamasına özen gösterilmelidir. Bu koşulları sağlayacak şekilde öğretmen adaylarının staj gün ve saatlerinin sabitlenmesi ve hem uygulama öğretmeni, hem de uygulama öğretim elemanında ilgili bunlara ilişkin belgelerin bulunması karışıklıkların önüne geçmek bakımından önemlidir. Diğer yandan bir uygulama öğretmenine ücret ödenebilmesi için yönetmelik gereği 6 öğretmen adayı gönderilmesi gerekliliği göz önüne alınmalı ancak en azından bu sayının 6'nın üzerine çıkmamasına gayret edilmelidir. Okul ayarlamaları sırasında öğretmen adaylarının semtlerine en uygun okullara gönderilmesi de bir diğer dikkate alınması gereken unsurdur. Okul ayarlamaları kapsamında öncelikle uygulama öğretim elemanı ya da elemanları okul idareci ve uygulama öğretmenleriyle tanışmalı, ardından öğretmen adayları için de bir tanışma toplantısı düzenlemelidir. Diğer yandan uygulama okullarının ve öğretmenlerinin belirlenmesiyle ilgili süreç devam ederken, çevrimiçi öğrenme ortamına katılım sağlayacak uygulama öğretmenleri haricindeki diğer öğretmenlerin de ayarlanması gerekir. Bu noktada bölüm mezunları ya da bölümde yüksek öğrenim yapmakta olan öğretmenler çevrimiçi öğrenme ortamına davet edilerek yola çıkılabilir. Söz konusu öğretmenlere de uygulama öğretmenlerindeki benzer şekilde ortamın amacı, tanıtımı yapılarak, mümkün olduğunca çok öğretmenin çevrimiçi ortama gönüllü bir şekilde katılımları sağlanmalı, işleyiş ve içeriğe yönelik olarak onların da görüşleri alınmalıdır.

İçerik tasarımı: Gerek sürecin başındaki, gerekse uygulama okulları ve öğretmenlerin planlanması sırasındaki görüşmelerden alınan sonuçlar ile öğretim programı göz önüne alınarak içerik planlanmalıdır. İçeriğin haftalık etkinlikler

halinde tasarlanması uygun görünmektedir. Bir diğer nokta öğretmen adaylarının mezuniyet sonrası ile ilgili konulara ilgi ve ihtiyaçlarının olduğunun unutulmaması ve her ne kadar öğretim programında yer almasa da bunların da içeriğe dahil edilmesi gerektiğidir. Ayrıca hem öğretmen adaylarına hem de öğretmenlere hitap edecek şekilde bol bol kaynak paylaşımı yapılması, kullanılan çevrimiçi ortamın kaynakların bir arada bulunabileceği bir ortam olması, ortama giriş sıklığını artıracaktır. Bu bağlamda MEB çalışma ve öğretmen kılavuz kitaplarının, örnek plan ve materyallerin, KPSS kaynaklarının, mezuniyet sonrası iş olanaklarının, öğretmenlerin katılabileceği projelerin, seminerlerin, başvurabileceği yarışmaların paylaşılması uygun görünmektedir.

Uygulama ilkelerinin belirlenmesi: Bu aşamada ihtiyaç analizi sonuçları ile içerik göz önüne alınarak sürecin işleyişine ilişkin esasların, bir diğer ifadeyle uygulama ilkelerinin belirlenmesi gerekmektedir. Tüm içeriği en baştan koymak yerine haftalık olarak eklemeler yapmak katılımcılara ortamı takip etmek için bir sebep sağlamış olacaktır. İçerikte hazırlanan etkinliklere yönelik yönergelerin rollere göre farklılık gösterecek şekilde hazırlanması, haftalık olarak e-posta ile katılımcılara iletilmesi etkili görünmektedir. Ayrıca bu e-postalar katılımcılardan sürece yönelik dönüt istemek, düşüncelerini öğrenmek, uygulamak, böylece kendilerini ait hissetmelerini sağlamak bakımından da önemlidir.

Bunların yanı sıra uygulama öğretim elemanının çevrimiçi ortamda öncü olması ve ilk paylaşımları yapması diğer katılımcıları teşvik edecektir. Diğer yandan bu çalışmada uygulama öğretim elemanı akıllı bir telefon vasıtasıyla hafta sonları dahil gün içinde sık sık SMC ortamını ve e-postalarını takip etmiş hızlı bir şekilde dönüt sağlamış, bununsa etkileşimi artırdığı gözlemlenmiştir. Bu bağlamda dönütlerin yapıcı olması kadar hızlı olması da önemlidir, ne kadar çok katılımcının mobil araçlarla çevrimiçi ortama katılma şansı olursa, sosyal ağ o derece kuvvetlenecek gibi görünmektedir.

Mümkün olduğunca çok katılımcının yüz yüze tanışması sağlanması da topluluğun oluşmasında etkili olacaktır, aynı ilde bulunan öğretmenler üniversiteye davet edilerek, bir tanışma etkinliği düzenlenebilir. Aynı sebeple, çevrimiçi ortamda fotoğraf paylaşımı, profillerin detaylı bir şekilde oluşturulması teşvik edilmelidir, böylelikle yüz yüze tanışmayan katılımcılar da birbirleri hakkında bir fikir sahibi olabilirler.

Geliştirilen plan ve materyallerin paylaşılması, tartışılması ve onlara yönelik olarak dönüt verilmesi, plan - materyal geliştirme, ders anlatımlarının bir dönem sonu ürünü gibi düşünülmesi ve bu şekilde aktarılması ve bu bağlamda işbirliğine teşvik edilmesi önemlidir.

Diğer yandan sadece sürece değil çevrimiçi ortama ilişkin kuralların da belirlenmesi gerekir, bu bağlamda çevrimiçi ortamdaki katılımcıların rolleri, görev tanımları, yetkileri kesinleştirilmelidir. Çevrimiçi ortama katılımın, not kaygısıyla yapılmış gereksiz gönderilerle dolmaması açısından tamamını değil ancak çevrimiçi ortama girmeye teşvik etmek açısından da bir kısmının öğretmen adayı değerlendirmesine alınması uygun görünmektedir.

Sosyal medya araçları tasarımı: Tasarım sürecinin son aşamasında görüşme sonuçları, içerik ve uygulama ilkeleri göz önüne alınarak çevrimiçi ortamın tasarımı yapılır. Bu bağlamda sosyal medya araçlarının hangilerinin kullanılacağına karar verilmesi, farklı çevrimiçi ortamlara ayrı ayrı giriş yapılması tercih edilen bir durum olmadığından, mümkünse tercih edilen araçların tek bir çevrimiçi ortamda toplanması, içeriğin sosyal medya araçlarının amaçlarına uygun olarak dağılımının yapılması gerekmektedir. Örnek olarak; hangi hafta hangi konuların foruma ekleneceği, sosyal imlemede hangi bağlantıların paylaşılacağı, vikide hangi sayfaların açılacağı gibi konular planlanabilir, katılımcıların bu belirlemeyi kendileri yapacak, istedikleri paylaşımlarda bulunacaklardır, ancak minimumda ele alınması gerekenlerin belirleyip zamanı geldikçe uygulama öğretim elemanı tarafından ortama yerleştirilmesi gerekmektedir. Bu noktada tartışma ortamında, gerçek

örnek olayların kullanılması, katılımcıların kendi yaşantılarını paylaşmaları, problem çözme tabanlı bir yaklaşımın uygulanması etkili görünmektedir. Bloglar yansıtıcı düşünmeyi sağlama açısından en uygun araç gibi durmaktadır. Ayrıca öğretmen ve öğretmen adaylarının ders anlatım videolarını çekip bloglarında paylaşmaları, kendi performanslarını izlemeleri ve öz değerlendirme yapmaları da oldukça faydalı görünmektedir.

Diğer yandan bu kısım kapsamında çevrimiçi ortamda belirlenen roller ve izinlerine ilişkin ayarlar yapılandırılır. Katılımcıların ortama kaydı alınır, gerekliliğine inanılıyorsa ortam tanıtılır, kullanım için deneme süresi verilir, yardım menüsü hazırlanabilir.

Süreç:

Süreçte dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, katılımcılar arası iletişimin sağlıklı ve yoğun bir şekilde sürdürülmesidir. Sosyal ağın da çevrimiçi topluluğun da oluşması için gereken temel unsur budur. Böylece katılımcılar arası işbirliğinin yolu açılmış olacaktır. Sürecin tüm paydaşları kendini gruba dahil hissetmeli, daha ötesinde kimse paylaşımdan çekinmemelidir, verilen her dönütün kişilerin gelişimi için olduğu, ortamı paylaşan her bir katılımcının bu ortama ihtiyacı olduğu, söz konusu uygulama sayesinde kendini geliştirebileceği, eksiklerini kapatabileceği fikri temele alınmalı, fikrin katılımcılar tarafında benimsenmesi sağlanmaya çalışılmalıdır. Bu bağlamda değerlendirme ve dönütlerin yapıcı olmasına dikkat edilmelidir.

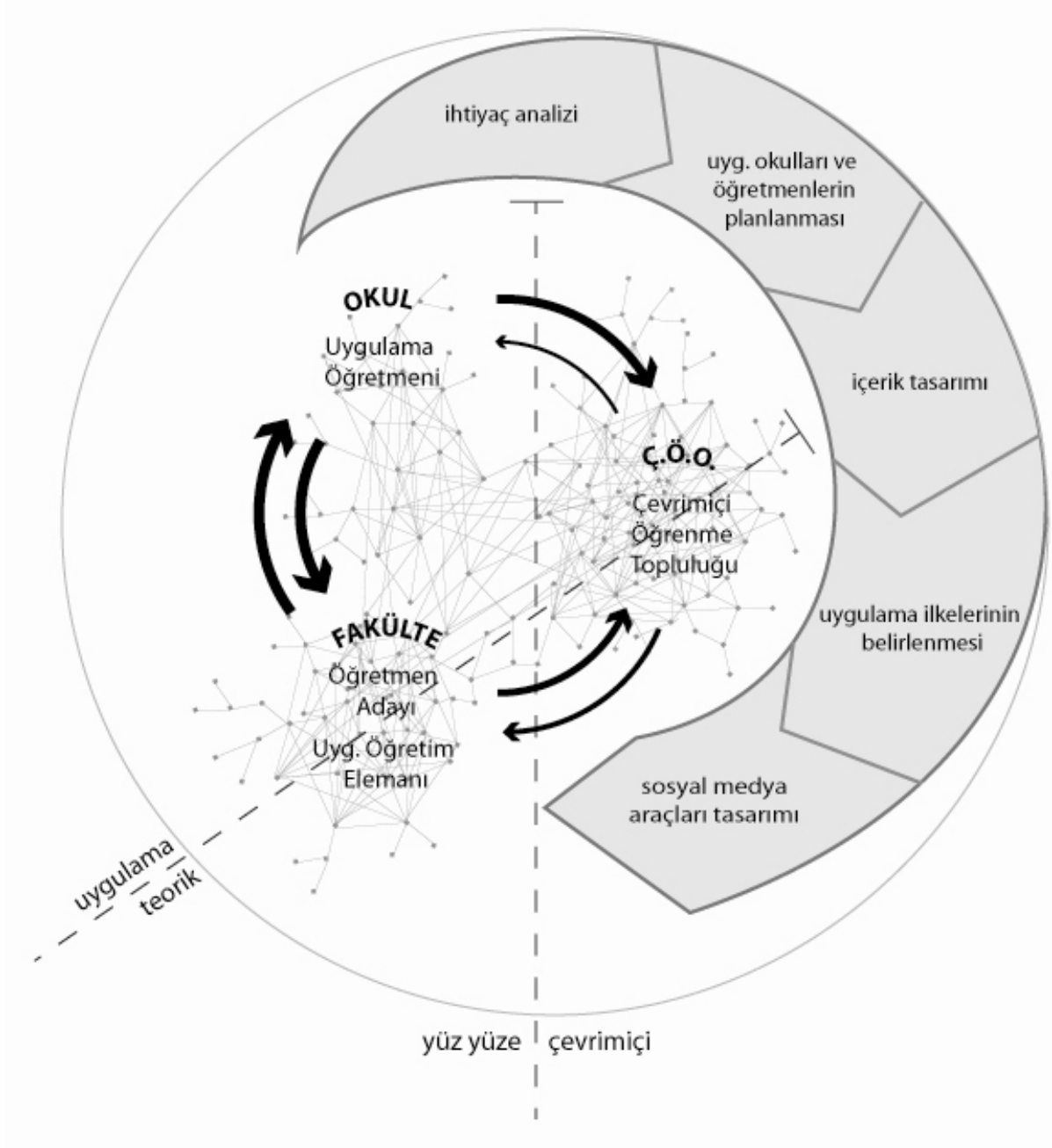
Bu bağlamda modele ait şekil yapılandırılmış (Şekil 10) ve model “Arkün – Aşkar Modeli” olarak adlandırılmıştır. Modelin çiziminde dikkat edilen hususları şöyle özetlemek mümkündür:

- En dışta yer alan daire; okul uygulamaları çerçevesini temsil etmektedir. Gri olan bölge ise okul uygulamalarıyla ilgili tasarım aşamasını göstermektedir. Bu bağlamda ikisinin farklı aşamalar olduğunu belirtmek için bölgelerin renkleri ayrı tercih edilmiştir. Ayrıca iki aşamanın ders

dönemlerine uygun olarak tekrarlanan bir yapıya sahip olduğu, tasarımın ardından uygulamaya geçildiği ve her uygulama sonucunun tasarıma yansıtıldığı; tasarım aşamasının başındaki ve sonundaki üçgen yapı gösterimiyle belirtilmeye çalışılmıştır.

- Sol üst tarafın gözün yöneldiği ilk bölge olması gereği modelin başlangıcı olan “ihtiyaç analizi” parçası o kısma denk getirilmiştir.
- İhtiyaç analizi, uygulama okulları ve öğretmenlerin planlanması, içerik tasarımı, uygulama ilkelerinin belirlenmesi ve sosyal medya araçlarının tasarımı parçaları kendi içinde oklu bir yapıya sahiptir, bu yapı bir sonraki adıma geçişi temsil etmektedir.
- “Sosyal medya araçları tasarımı” parçası ise fakülteyi işaret edecek şekilde yapılandırılmıştır, modelin giriş bileşeninin fakülte ve süreci başlatan anahtar kişinin uygulama öğretim elemanı olduğunu göstermesi planlanmıştır.
- Modelin merkezine okul – fakülte – çevrimiçi öğrenme ortamı ve onların katılımcıları olmak üzere 3 temel bileşen yerleştirilmiştir. Ancak aradaki iletişimi kısıtlamamak, katılımcıları tek bir bütünün parçaları olarak gösterebilmek için keskin çizgilerle sınırları belirlenmemiştir.
- Etkileşim unsurunu vurgulamak, modelin temelinde yer alan sosyal ağ göstermek adına fona çevrimiçi öğrenme ortamında en yoğun olacak şekilde bir ağ yerleştirilmiştir.
- Okul – fakülte – çevrimiçi öğrenme ortamı arasında yer alan, bileşenler arası etkileşimi temsil eden akış okları kalınlık ve incelik bakımından nitel veri çözümlemesinde çıkan sonuçlara oranlı olacak şekilde ayarlanmıştır. Bu araştırma kapsamında ele alınmayan fakülte – okul arasındaki akış okları ise ispatlanmış ve kesin bir ilişkiyi gösterdiği gerekçesiyle en kalın çizgilerle gösterilmiştir.

- Modelin sol ve altında yer verilmiş olan “uygulama / teori”, “yüz yüze / çevrimiçi” kelimeleri, ilgili bölmeleri tanımlaması amaçlanarak eklenmiştir, ancak modelin bir bileşeni olmadığına da belli olması için dairenin dışına yerleştirilmiştir. Ayrıca kesikli çizgilerin dairenin içinde kalan kısımlarını sonlandırmak için bir çizgi konmuş, söz konusu ayrımların, griyle renklendirilmiş “tasarım” kısmını kapsamadığı belirtmeye çalışılmıştır.

Şekil 10: Okul uygulamalarında fakülte - okul işbirliğini sağlamaya yönelik olarak geliştirilen model: “Arkün – Aşkar Modeli”

5. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Öğretmen yetiştirmede, kavramsal bilgi ile uygulamanın bütünleşmesine yönelik olarak gerçekleştirilen okul uygulamaları, çoğunlukla fakülte – okul işbirliğinin yetersizliğinden kaynaklanan nedenlerle, öğretmen adaylarına istenilen niteliklerin kazandırılmasını sağlayamamaktadır. Sosyal medya araçlarının gelişimi; dijital yerliler olarak tanımlanan yeni neslin bu araçları kullanım düzeyleri, BİT'in öğretmen eğitimine entegrasyonunun kanıtlanmış önemi ve özellikle söz konusu araçların yansıtıcı öğretmen eğitimi modeline uygunluğu göz önünde bulundurularak; bu çalışmada sosyal medya tabanlı bir çevrimiçi öğrenme ortamı kurulup; bu ortamda uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve öğretmen adaylarından oluşan bir çevrimiçi öğrenme topluluğu oluşturulması sağlanarak bu eksiğin kapatılması amaçlanmıştır. 89 kişi ile gerçekleştirilen bu çalışma tasarım tabanlı araştırma yöntemi ile yürütülmüş; veriler çevrimiçi öğrenme ortamı Social Media Classroom (SMC), açık uçlu sorulardan oluşan ara değerlendirme ve değerlendirme raporları, görüşmeler, Baş ve Aşkar'a ait "Web Sitesi Kullanabilirlik Ölçeği" ve Ilgaz ve Aşkar'ın (2009) Rovai ve Wighting'tan (2005) uyarladığı "Topluluk Hissi Ölçeği" ile toplanmıştır.

Çalışmanın başında uygulama öğretmenleri, öğretmen adayları, stajyer öğretmenler, uygulama öğretim elemanları ve okul uygulamalarında yer almış idarecilerle durumu betimlemek ve çalışmaya bu doğrultuda yön vermek amacıyla 20 kişi ile okul uygulamalarında var olan durum, sıkıntılar, çözüm önerileri ve olası sanal bir ortam ile ilgili yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Alan yazın taraması ve görüşme yoluyla toplanan verilerin analizi ışığında, fakülte - okul işbirliğini sağlamayı amaçlayan; sosyal medya araçları üzerine kurulmuş çevrimiçi bir öğrenme ortamı kullanılarak bir çevrimiçi öğrenme topluluğu oluşturulmasına dayalı bir model taslağı geliştirilmiş, uygulamaya geçilmeden önce uygulama okulları ve öğretmenlerin planlanması, içerik tasarımı yapılmış, uygulama ilkeleri belirlenmiş, çevrimiçi öğrenme ortamı ve onun kapsamında yer alan sosyal medya araçları tasarlanmıştır. Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında yapılan bu

çalışmada, ilk uygulama 7 hafta boyunca devam etmiş ve katılımcılardan bu uygulama hakkında veri toplanmış, analiz edilen veriler doğrultusunda dersin geri kalan 7 haftası için tasarım geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Tekrarlanan uygulama için de benzer tekniklerle veri toplanmıştır. İkinci uygulama verilerinin ışığında sosyal medya araçları üzerine kurulmuş çevrimiçi bir öğrenme ortamı kullanılarak oluşturulan çevrimiçi öğrenme topluluklarının fakülte - okul işbirliğini sağlamasına ilişkin sonuç ve öneriler çıkarılıp, bu bağlamda bir model ortaya konmuştur.

Çalışmanın sonuçları, alt problemlere paralel olarak sırayla ele alınacaktır.

5.1. Alt Problem 1

“Yürütülmekte olan okul uygulamalarının betimlenmesi ve geliştirilmesine ilişkin katılımcı görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilen ilk problem kapsamında, yukarıda da bahsedilen görüşmelerde süreçte aktif olarak rol alan bütün paydaşlardan görüş alındığını söylemek mümkündür. Nitekim bulgular, alan yazınla örtüşmekte, hatta okul uygulamalarını daha kapsamlı bir şekilde betimlemektedir. Ayrıca sürecin başında yapılan görüşmelerin ihtiyaç analizi olarak ele alınabileceği, bu çalışma özelinde görüşme yöntemi kullanılmış olmakla beraber, süreç boyunca yapılacak gözlem verilerinin ya da farklı yöntemlerin bu anlamda kullanılabilmesi de söylenebilir. Bunun yanı sıra ihtiyaç analizi ne kadar farklı rollere sahip kişiyle yapılabilirse o derece etkili olacaktır. Ayrıca süreçte yer alması muhtemel okul koordinatörleri, uygulama öğretmenleri gibi paydaşların ihtiyaç analizi yapılan grupta olması, kendilerini ait hissetmeleri, bir diğer ifadeyle topluluğun kurulması bakımından katkı sağlayacaktır.

Söz konusu görüşmeler sonucu sorunların okul uygulamalarında yer alan bireylerden ve öğretmen yetiştirme düzenimizden kaynaklananlar olmak iki ana temada yoğunlaştığı görülmüştür. Her bir tema da kendi altında belli boyutlar barındırmaktadır. Görüşmelerde ortaya çıkan öneriler de sorunlarla beraber tartışılacaktır.

Uygulama öğretmeni kaynaklı sorunlar; uygulama öğretmenin mesleğinin iyi bir örneği olmayabileceği; öğretmen yetiştirme konusunda sorumluluğunun farkında olmayabileceği; okul uygulamaları kapsamında işbirliğine gönüllü olmayabileceği olarak belirlenmiştir. Sorumluluğunun farkında olmayabileceğine ilişkin problem uygulama öğretmenin yanı sıra okul idarecileri, öğretmen adayları ve uygulama öğretim elemanı için de geçerlidir. Ayrıca okula ilişkin bilgi eksikliği olması ve okul uygulamaları kapsamında işbirliğine gönüllü olmaması da uygulama öğretim elemanından kaynaklanabilecek sorunlardandır. Bu bağlamda uygulama okulunun ve uygulama öğretmenin belli kriterlere göre seçilmesi getirilen, gerçekleştirilen ve modele dahil edilen önerilerden biri olmuştur. Diğer yandan öğretim elemanlarına uygulama okullarının ayarlanması sürecinde uygulama okulları ve öğretmenleriyle ilgili bilgilere ulaşabilme yetkisi verilmesi getirilebilecek önerilerden biridir.

Sorunlara ilişkin yukarıda yer verilen maddeler okul uygulamalarında görev alan bireylerin ne tip sıkıntılara yol açabileceğini göstermektedir. Sorunların bu derece bireylerden kaynaklanması modelin de bireylere bağımlı olarak geliştirilmesi sonucunu doğurmuştur. Ancak geliştirilen çevrimiçi öğrenme ortamının organik bir yapı olması ile süreç ilerlemeye başladıktan sonra bireylerden bağımsızlaşma bir nebze de olsa sağlanmıştır. Bu anlamda giriş aşaması tamamlandıktan sonra, sistemin kendi kendine yürüdüğünü, uygulama öğretim elemanı dahil olmak üzere katılımcıların sistemden ayrılmasının bile işleyişi aksatmadığını söylemek mümkündür. Bu bağlamda sürdürülebilirlik sağlanmış gibi görünmektedir. Diğer yandan uygulama öğretim elemanı çevrimiçi ortamı hazırlamak ve uygulama okullarıyla ilgili ayarlamaları yapmak anlamında sürecin başlatıcı dinamiği olarak rol almaktadır. Bu bakımdan başlangıç aşamasında çok önemli ve kilit bir role sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Diğer yandan öğretmen yetiştirme düzeninden kaynaklanan sorunlar da vardır. Bunlardan ilki öğretmen adaylarına yeterince yetki verilmemesi şeklinde belirlenmiştir. Uygulama öğretmenin sorumluluğunu belli bir noktaya kadar

öğretmen adayına devretmesi, öğrencilerin öğretmen adaylarını öğretmen gibi algılamasının sağlanması; idarecilerin bu anlamda gerekli alt yapıyı sağlaması, örneğin okul içi bir kimlik çıkarması, öğretmen adaylarının okuldaki öğretmenlerle tanıştırılması, öğretmen odasında oturmasının, öğretmenlerle iletişim içinde olmasının teşvik edilmesi ile bu durumun önüne geçilebilir gibi görünmektedir. Getirilen önerilerden biri olan öğretmen adaylarına daha fazla uygulama imkanı verilmesi de bu kapsamda ele alınabilir

Bir diğer sorun uygulama öğretmenlerine yeterince yetki verilmemesi şeklinde belirlenmiştir, oysa öğretmen adayları uygulama öğretmenleriyle uygulama öğretim elemanlarına göre daha fazla zaman geçirmekte, öğretmenlerin adayları gözlem şansı çok daha fazla olmakta, üstelik öğretmenler okul bağlamını öğretim elemanlarına göre çok daha iyi bilmektedirler. Tüm bunlara rağmen uygulama öğretmenlerine herhangi bir yetki verilmemekte, onlar da kendilerini ne sürece dahil, ne de öğretmen adaylarına karşı sorumlu hissetmektedirler. Bu bağlamda özellikle uygulama öğretim elemanının çaba göstermesi gereklidir. Bunun yanı sıra okul uygulaması derslerinin değerlendirmesinde uygulama öğretmenlerinin değerlendirmede önemli ölçüde etkisi olması bu anlamda katkı getirebilir.

Hem okuldaki uygulama, hem de üniversitedeki teorik ders saatinin yetersizliği de dile getirilen sorunlardandır. Okuldaki uygulama saatinin yetersizliği ile en genel anlamda var olan sürenin öğretmen adaylarının okula uyum sağlamalarına, ortamı tanımalarına, yeterince örnek görmelerine yetmemesi ve yeterli sayıda ders anlatma fırsatı bulamamalarının kastedildiği görülmektedir. Her ne kadar “Öğretmen Adaylarının Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge” Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında 24 ders saati anlatımı yapılması gerektiğini belirtiyor olsa da, başta bt olmak üzere, derslerin haftalık ders saati böyle bir uygulamanın matematiksel olarak imkansız olduğunu göstermektedir. Bu anlamda getirilebilecek köklü önerilerden biri bu sürenin ders saati ya da dönem bazında uzatılmasıyken, katılımcılar tarafından dile getirilen video desteğinin sağlanması,

örnek olaylar üzerinden tartışmaların yapılması, çevrimiçi bir ortam kurularak ders saatleri dışında da gerek uygulama öğretmenleri gerekse uygulama öğretim elemanlarına ulaşılması da geçerli öneriler olarak görünmektedir. Öğretmen adaylarına farklı sınıf gözlemi imkanı sağlanmasına ilişkin öneri de yine video desteği ile bir parça karşılanabilir. Ancak bunun yanı sıra uygulama okullarında kısıtlı bir süre de olsa öğretmen adaylarına farklı düzeyde sınıfları hatta farklı alanda öğretmenleri gözlemeleme fırsatı tanınması iyi olacaktır.

Uygulama öğretmenin sorumlu olduğu öğretmen adayı sayısının fazla olması dile getirilen sorunlardan bir diğeridir. Yapılan ödeme gereği bir uygulama öğretmene en az 6 öğretmen adayı gönderilmesi gerekmekte, gerek uygulama öğretmenin gerekse öğretmen adaylarının üniversite ile KPSS hazırlık kursları ders programları gereği 6 öğretmen adayının da aynı 6 saate girebilme durumu gündeme gelmektedir. Bu durum sınıf içinde başta oturacak yer bulamama, sınıfın kalabalıklaşmasına yol açma gibi fiziksel problemlerin yanı sıra, sınıf yönetimi sorunlarını da beraberinde getirmektedir. Getirilebilecek köklü önerilerden biri, bir uygulama öğretmene en az 6 öğretmen adayı gönderilmesine ilişkin zorunluluğun kaldırılması iken, var olan düzen içinde iyileştirici öneri uygulama öğretim elemanlarının ayarlamalar sırasında uygulama öğretmenlerinin ders programlarına erişebilmesi, ayrıca uygulama öğretmenlerinin ders programlarını değiştirmek için idarenin esneklik sağlanması olabilir.

Diğer yandan yalnız uygulama öğretmenlerinin değil, uygulama öğretim elemanlarının da sorumlu olduğu öğretmen adayı sayısının fazlalığı bir sorun olarak belirlenmiştir. Yönetmelikte bu sayı 15 olarak görünmekte, ancak tıpkı ders anlatım sayısında olduğu gibi bu koşul da uygulamada yer bulamamaktadır. Bunun yanı sıra öğretim elemanı ile ilgili olarak dile getirilen bir diğer sorun da uygulama öğretim elemanlarının eğitim bilimlerinin tümüne hakim olması gerekliliğidir. Okul uygulamaları dersleri en genel anlamda üniversitedeki teorik derslerin uygulamaya geçirilmesini amaçlamaktadır, bu bağlamda başta sınıf yönetimi, ölçme ve değerlendirme gibi dersler olmak üzere teorik bilgilere

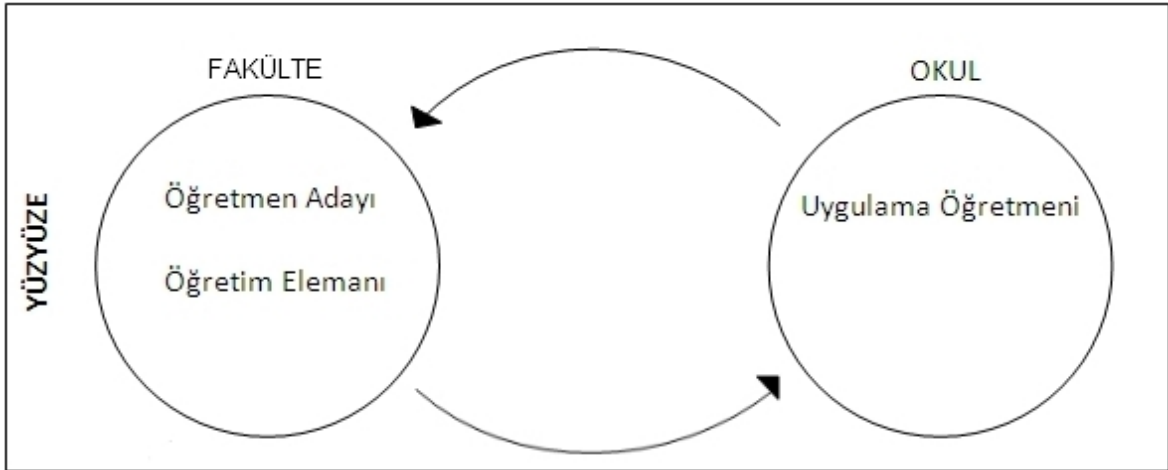
başvurmayı gerektirmektedir. Ancak öğretmen adayları söz konusu dersleri alırken uygulama alanı içinde olmadığı için önemini kavrayamıyor ya da teorik bilgilerinin uygulamaya dökülmesi ile ilgili sıkıntı yaşıyor. Bunun yanı sıra öğretim elemanları da eğitim bilimlerindeki her konuya hakim olmadığını düşünerek, uygulama sırasında okulda karşılaşılan güçlüklerle yanıt veremiyor, bu durumunun eksikliğini hissediyor görünmektedirler. Bu noktada görüşmelerde dile getirilen önerilerden biri de alan uzmanlarının çevrimiçi ortama katılım sağlaması yönünde olmuştur.

Fakülte - okul işbirliğinin yeterli düzeyde gerçekleşmemesi, kurumlar arasında tutarsızlık olması, öğretmen adaylarının iki kurum arasında kalması, idealle gerçeğin, farklı olması gereği; fakülte – okul iletişiminin yetersizliği ve teoriyle uygulamanın farklılığı şeklinde iki ayrı sorun daha belirlenmiştir. Bu farkı kapatmak için uygulama öğretmenleri ile okul uygulamalarını yürüten öğretim elemanlarının işbirliğinin sağlanması; bunun için de modelin temelini oluşturan ortak sanal bir platformda bir araya gelme getirilen öneriler arasındadır.

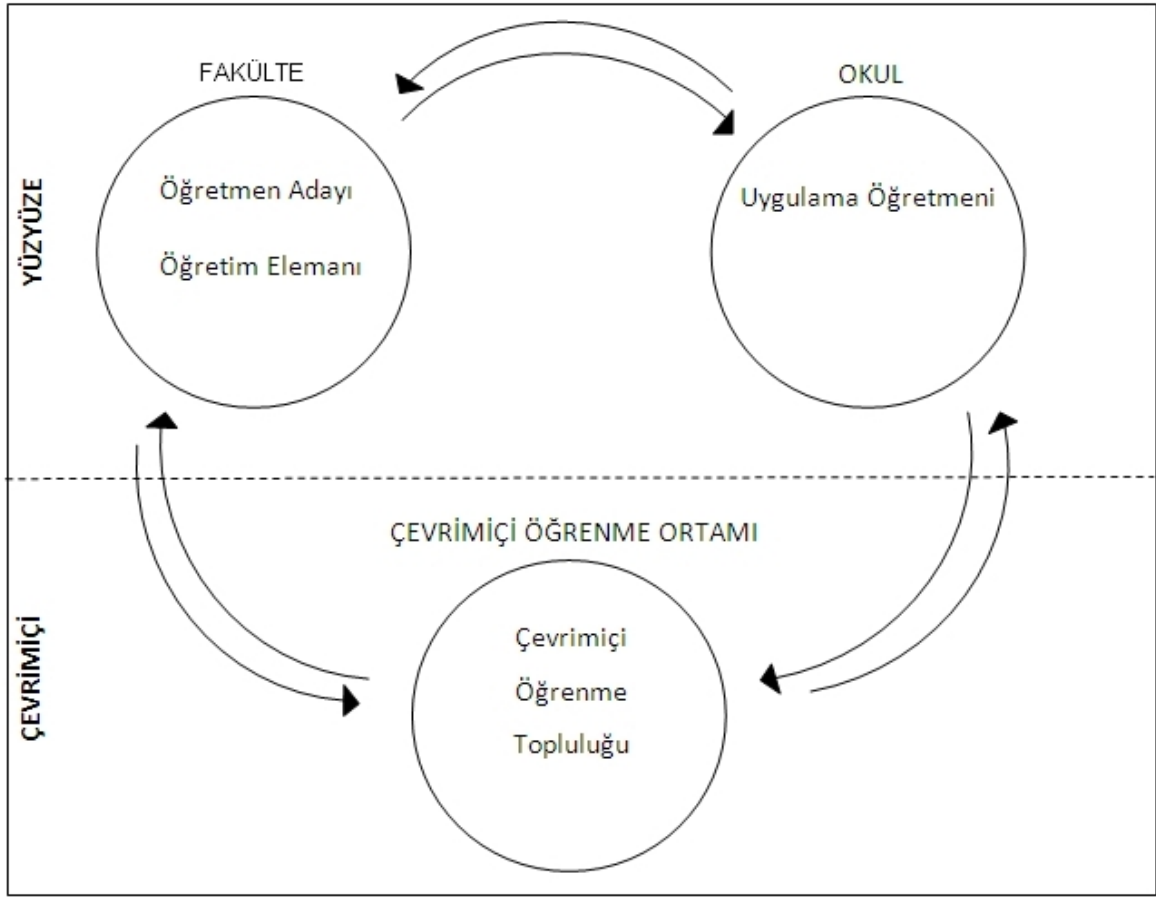
Sorunlarla ilişkilendirilebilecek önerilerin yanı sıra çevrimiçi ortamda plan ve materyal paylaşımı ve çevrimiçi ortama katılımın öğretmen adayı değerlendirmesine dahil edilmemesi şeklinde iki ayrı öneri daha gündeme gelmiştir. Yeniden kullanılabilirliğin öneminin sık sık vurgulandığı şu günlerde özellikle iş yükünü azaltmak anlamında geliştirilmiş plan ve materyal örneklerinin paylaşılması beklenen ve tüm paydaşlar tarafından dile getirilen bir öneridir. Çevrimiçi ortama katılımın değerlendirmeye alınmamasını ise öğretmen adayları önermiştir. Bunun altında yatan sebebin sadece not kaygısıyla yapılan ve okunurluğu azaltan gönderilerin önüne geçilmesi olduğu belirlenmiştir. Bu öneri yerinde bulunarak gerçekleştirilmeye; ancak alanyazın değerlendirmenin katılımı artırdığını gösterdiği için de haftalık olarak yazılacak yansıma raporlarının blog gönderisi şeklinde zorunlu olmasına karar verilmiştir.

5.2. Alt Problem 2

Yukarıda ele alınan görüşme verilerinin analizi ve alanyazın taramasının ardından okul uygulamalarında tespit edilen en büyük problem, iletişim eksikliği olmuştur, diğer birçok sorunun da iletişim yoluyla çözülebileceği düşünülmüştür. Bu bağlamda sosyal medya araçlarının iletişim konusundaki kanıtlanmış etkisi göz önünde bulundurularak, sosyal medya araçları üzerine kurulu bir çevrimiçi ortamla fakülte – okul işbirliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Buna uygun olarak da araştırmanın “Okul uygulamaları fakülte – okul işbirliğini sağlayacak şekilde nasıl yürütülebilir?” şeklinde ifade edilen ikinci alt problemi kapsamında, bir model taslağı ortaya konmuştur. Modelde fakülte, okul ve çevrimiçi öğrenme ortamı olmak üzere üç ana bileşen ve her bir ana bileşenin arasında etkileşim olacağı düşünülmüş, akışı temsil eden çift taraflı oklar bulunmaktadır. Ayrıca yüz yüze ve çevrimiçi kısmı çizgiyle birbirinden ayrılmıştır. Bu anlamda, yürütülmekte olan okul uygulamalarını Şekil 11’deki gibi gösterirsek, Şekil 9’da ortaya konan ve rahatça karşılaştırma yapabilmek adına Şekil 12’de tekrarlanan model taslağında basit bir şekilde çevrimiçi öğrenme ortamının eklenmesinin vurgulandığını söyleyebiliriz.

Şekil 11: Yürütülmekte olan okul uygulamalarına ilişkin model gösterimi

Şekil 12: Çalışma sürecinin başında ortaya konan model taslağı

5.3. Alt Problem 3

Yedi hafta süreyle yapılan uygulamanın ardından katılımcılardan ara değerlendirme raporları toplanmış, toplanan raporlar analiz edilmiş ve ikinci uygulamaya yönelik öneriler belirlenmiştir. Veriler “Okul uygulamalarında sosyal medya araçları ile desteklenmiş bir çevrimiçi öğrenme ortamının kullanılmasına ilişkin katılımcı görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilen üçüncü alt problem kapsamında hem öneriler hem de önerilerin ikinci uygulamaya yansımaları ele alınmıştır.

Önerilerden ilki çevrimiçi ortamda dönüt ve düzeltmenin artması şeklindedir. Bunun sebebinin öğretmen adaylarının öğretmenler ve öğretim elemanlarının onayına ihtiyaç duymaları olduğu düşünülmektedir. Öğretmen adayları akran

öğrenmeye, araştırma yapmaya yönlendirmek için verilen fırsatları, yapılan yönlendirmeleri yeterli bulmamış, kesin bir çözüme, tek bir doğru cevabın olmasına dair isteklerini dile getirmişlerdir. Bu bağlamda, tartışma konularının bir sonuca bağlanıp kapanmasına dair gelen istekler dahi olmuştur. Bu durum öğretmen adaylarının bugüne kadar alışageldikleri eğitimden kaynaklanıyor ve tercihlerini bu yönde yapıyor olmalarıyla beraber, söz konusu önerinin direk olarak yerine getirilmesi uygun bulunmamıştır. İkinci uygulama sürecinde ortamdaki dönüt ve düzeltme sayısı artırılmış ancak tek bir doğru cevapla konuların kapatılması gibi bir işlem yapılmamıştır.

Gelen önerilerden bir diğeri video desteğinin sağlanması yönünde olmuştur. Bu öneri her ne kadar süreç başında yapılan görüşmelerden çıktıysa da, modelin geri kalan yönlerinin düzgün biçimde yürütülme çabası, ayrıca teknik zorluklar nedeniyle ilk uygulamada istenilen düzeyde video desteği sağlanamamıştır. Ancak ikinci uygulama sürecinde her öğretmen adayı kendi ders anlatımlarından en az birini videoya çekmiştir. Her ne kadar diğer araçlara video ekleme imkanı olsa da videolar çoğunlukla bloglarda paylaşılmıştır. Ders saatini kapsayan videoların tamamı uygulama öğretim elemanlarına teslim edilmiş, ancak SMC ortamı için öğretmen adayları tarafından videoların kısa sürümleri hazırlanmış ve ortamda o şekilde paylaşılmıştır. Kısa sürüm uygulaması kararının videoların izlenme oranını yükselttiği düşünülmektedir. Diğer yandan toplanan videoların arşivlenmesi ve sonraki yıllarda kullanılması iyi olacaktır. Bunların yanı sıra öğretmenler video paylaşımında bulunmamışlardır. Bunun altında yatan en büyük sebebin MEB ile yaşanabilecek sıkıntılar olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda getirilebilecek öneri, MEB'in okul uygulamaları çerçevesinde video çekimine izin vermesi şeklinde olacaktır.

SMC'deki örnek olayların yüz yüze ders ortamına taşınması da getirilen önerilerden biridir. Bu öneri de ikinci uygulama sürecinde gerçekleştirilmiştir, nitekim modelde çevrimiçi ortamdaki fakülte yönündeki akışı sağlayan durumlardan biri olmuştur. Çevrimiçi ortamdaki dikkat çekici ve önemli örnek olayların

üniversitedeki teorik derste ele alınmasının, bazı öğretmen adaylarının sınıfta yapılacak tartışmalara hazır olmak için dersten önce, bazılarının ise konuşulan konunun detayını merak edip dersten sonra SMC'ye girmelerini sağladığı gözlemlenmiştir.

Bir başka öneri, farklı yöntemlere dair örnekler görülmesi üzerine olmuştur, öğretmen adayları uygulama öğretmenlerini gözlemlerken hep birbirinin aynı, geleneksel yöntemleri gördükleri, teorik olarak öğrendikleri diğer yöntemlerin de uygulamasını görmek istediklerini dile getirmişlerdir. Öneri, TEGV'de eğitici eğitmeni olarak çalışmakta olan bir öğretmen adayının farklı yöntemlerin uygulamasını gösterdiği bir seminer düzenlenerek, ayrıca sosyal imleme bölümünde farklı yöntemlerin uygulanmasına ilişkin örnek video bağlantıları paylaşarak gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Her ne kadar bu çalışma kapsamında gerçekleştirilmemiş olsa da öğretmen adaylarının uygulama okulunda gerçekleştirecekleri ders anlatımlarında değişik yöntemlerin teşvik edilmesinin ve bunların video olarak paylaşılmasının da bu anlamda katkı sağlayabileceği düşünülebilir.

Sadece problem çözmeye değil, iyi örnekler de odaklanması gerektiği gelen bir diğer öneridir. Bu öneri de öğretmen adaylarından gelmiştir, problem çözme tabanlı bir yaklaşımın benimsenmesi sonucu, katı müdürler, sorunlu öğrenciler, veliler, bilgisayar olmayan okullara atanma gibi konular üzerinde durulması, öğretmen adaylarını olumsuz etkilemiş, iyi örnekler görme isteklerini artırmıştır. Bu anlamda başarı öykülerinin, okul hayatının eğlenceli yanlarının da çevrimiçi ortamda yer alması önemli görünmektedir. Söz konusu bu öneri kapsamında forumda okulda yaşanan komik olaylar, öğrencilerin zekice cevapları gibi konular da konuşulmaya, ayrıca problemlerin ötesinde İntel programı gibi örnekler de incelenmeye başlanmıştır.

Her ne kadar SMC ortamı plan, materyal paylaşımına ilk uygulama sürecinde açık olsa da, geliştirilen plan ve materyallerin paylaşımı da gelen öneriler arasındadır.

Bu öneri doğrultusunda öğretmen adaylarının daha önce geliştirmiş oldukları plan - materyaller de toplu olarak kütüphaneye eklenmiştir. Ayrıca ikinci uygulama süresince geliştirdikleri tüm plan - materyaller paylaşılmış, plan - materyal paylaşımı konusunda daha düzenli bir yapı oluşturulmuştur. Bunun yanı sıra BT öğretmenleri de geliştirdikleri plan ve materyalleri paylaşmaları için davet edilmiştir. Ancak BT öğretmenleri tıpkı videolarda olduğu gibi plan ve materyal anlamında da bir paylaşımda bulunmamışlardır. Oysa plan ve materyallerden faydalandıkları gerek raporlarda gerek görüşmelerde gerekse sistem kayıtlarında görülmektedir. Bu anlamda, öğretmenlerin daha ziyade okuyarak katılım sağlama eğiliminde oldukları düşünülmektedir. Forum ve bloglarda yaptıkları diğer gönderiler uygulama öğretim elemanının daha az bilgi sahibi olduğu okul ortamına, işleyişe yöneliktir. Bu noktada öğretmenlerin uygulama öğretim elemanlarından çekindikleri düşünülebilir.

Yapılan alanyazın taraması sonucu mezuniyet sonrası ile ilgili konuların da içeriğe dahil edilmesi kararı alınmış ve uygulanmış olmakla beraber, ara değerlendirmede bu imkanlar hakkında bilgilendirmenin artırılması önerisi gelmiştir. Bu bağlamda özel okullar, öğretmenlik harici iş imkânları, araştırma görevliliği, yüksek lisans, öğretim üyesi yetiştirme programı (ÖYP), 35. maddeyle görevlendirme konularıyla ilgili bilgiler ve tecrübeler SMC ortamında paylaşılmıştır. Bu konulara ihtiyaç olduğu ve konuların paylaşımının özellikle öğretmen adaylarını ortama girmeye teşvik ettiği söylenebilir.

Ara değerlendirmede birkaç öğretmen adayı tarafından dile getirilen ancak öğretmen adaylarının çoğunluğunun itirazı sonucu uygulamaya konmayan bir diğer öneri ise uygulama öğretmenlerini rahatça eleştirebilmek için ayrı bir ortam kurulmasıdır. Bu öneri bazı öğretmen adaylarının, yazdıkları blogları okuyan uygulama öğretmenlerinin kendilerine karşı tavır aldığına ilişkin algısı sonucu gündeme gelmiştir. Her ne kadar böyle bir sorun gözlemlenmemiş olsa da; katılımcıların yeterince eleştiriye açık olmama durumlarında sorunlar yaşanabileceği açıktır. Ancak uygulama öğretmenlerinin kendilerine ilişkin

gözlemleri okuyabilmeleri sistemin en önemli parçalarından biridir. Nitekim uygulama öğretmenleri SMC sayesinde ders anlatımlarına ilişkin dönüt aldıklarını dile getirmişlerdir.

Viki'yi düzenlerken kaynakların olduğu gibi aktarılmaması dile getirilen bir diğer öneridir. Viki sayfalarının uzun alıntılarla, kopyalayıp yapıştırmaya dayanacak şekilde oluşturulmasının, okunurluğunu azalttığı tahmin edilmektedir. Nitekim öneri de buna yönelik olarak gelmiştir. Bu bağlamda ikinci uygulama sürecinde vikide katılımcıların kendi derledikleri özet bilgilerin paylaşılmasına, gerekli durumlarda ilgili bağlantıların verilmesine dair karar alınmış ve uygulama bu şekilde devam etmiştir.

Vikinin yanı sıra diğer sosyal medya araçlarıyla ilgili olarak gelen bir diğer öneri ise blogların sınıflandırılması yönünde olmuştur. İkinci uygulama sürecinde haftalık etkinlikler belirlenen standartlara göre etiketlenmiştir. Böylece bloglar tarihe, kişiye, kişilerin kendine özgü verdiği etiketlere göre dizilmesinin yanı sıra etkinliklerin konusuna, plan - materyal paylaşımına ve ders gözlemine göre de listelenebilir hale gelmiştir.

Ara değerlendirmede gelen önerilerden sonuncusu ise çevrimiçi öğrenme ortamına katılımcı eklenmesidir. Söz konusu öneri aslında daha fazla etkileşim, dönüt alma isteğinden kaynaklanıyor gözükmektedir. Çevrimiçi öğrenme ortamındaki dönüt ve düzeltmenin artırılması önerisi ile ilişkili olduğunu söylemek mümkündür. Bu öneriye bağlı olarak katılımcı sayısı artırılmaya çalışılmıştır. Uygulama öğretim elemanlarının haricinde öğretim elemanlarının ortama dahil edilmesi önerisinin ise öğretmen adaylarıyla toplu olarak yapılan görüşmede çoğunluğun itirazı üzerine uygulanmamasına karar verilmiştir. Söz konusu itirazın altında yatan sebebin öğretmen adaylarının hala ders almakta oldukları öğretim elemanlarının eksiklerini görmelerini istemedikleri olduğu düşünülmektedir. Nitekim diğer öğretim elemanlarının ortama katılımı halinde rahatça gönderi yapamayacaklarını dile getirmişlerdir. Bu noktada farklı alanlarda uzman öğretim

elemanlarından destek alınmış, ancak bu kişiler çevrimiçi ortama dahil edilmeden, verdikleri kaynaklar, önerdikleri tartışma konuları ortama uygulama öğretim elemanları tarafından aktarılmıştır. Her ne kadar bu sistemin faydası gözlemlenmiş olsa da, öğretim elemanlarının ortama katılımı denenmesi gereken bir uygulama olarak görünmektedir. Çekinme durumunu aşmak için bölüm dışı alan uzmanlarının ortama katılımı sağlanabilir.

5.4. Alt Problem 4

Araştırmanın dördüncü alt problemi önerileri göz önüne alarak yapılan düzenlemelerin ardından gerçekleştirilen ikinci uygulamanın sonuçlarına yöneliktir. Bu alt problemde okul uygulamalarında sosyal medya araçları ile desteklenmiş bir çevrimiçi öğrenme ortamının kullanılmasının kendilerine katkısına ilişkin öğretmen adayları, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim elemanlarının görüşleri incelemektedir. Bu görüşlere yönelik bilgilenme, tartışma, dönüt alma ve yansıtıcı düşünmeyi kapsayacak şekilde dörtlü bir kodlama şeması oluşturulmuştur. Katılımcı görüşleri aşağıdaki çizelgede kaynak ve referans sayılarıyla değil yüzde olarak ifade edilmiştir.

Çizelge 30: SMC'nin kendilerine katkısına ilişkin katılımcıların görüşleri

Katkı	Öğretmen adayları (n=45)	Öğretmenler (n=13)	Uygulama öğretim elemanları (n=2)
Bilgilenme	%100	%92	%100
Dönüt Alma	%60	%62	%50
Tartışma	%38	%15	%100
Yansıtıcı Düşünme	%24	%23	%50

Ortamdan bilgi alma, ortamın bu anlamda katkı sağladığını dile getirme tüm katılımcılarda en yüksek düzeyde görülmüştür, bunun beklenen bir sonuç olduğunu söylemek mümkündür. Ancak katılımcıların bilgileri ya da aldıkları

bilgileri transfer edip edemedikleri herhangi bir araçla ölçülmemiş ya da loglardan sayfalarda gezinim sürelerine ilişkin bir veri alınmamıştır. Bu durum söz konusu katkıların tümü için geçerlidir, katkıların sadece katılımcıların görüşleri çerçevesinde belirlenmesi, bir sınırlılık olarak görünmektedir.

Öğretmen adaylarında ve öğretmenlerde katkı anlamında ikinci sırada dönüt alma gelmektedir. Dönüt almanın bilgilenmeye göre daha düşük olmasının sebeplerinden biri bilgi seviyesinin en temel düzey olmakla beraber, bir diğeri ortamda sağlanan dönütün azlığı olarak düşünülmektedir. Nitekim ara değerlendirme verilerinin analizinde de dönüt ve düzeltmelerin artırılması yönünde bir öneriye rastlanmıştır. Dönüt almanın artması için katılımcı sayısının artması önemlidir. Bilindiği üzere her katılımcı ortama gönderimde bulunmayı tercih etmez, sadece okuyarak da katılım sağlayabilir. Katılımcı sayısı yükseldikçe etkileşimin de dönüt almanın da artacağı düşünülmektedir. Ayrıca katılımcıların eleştiriye açık olması dönüt almada etkili görünmektedir; çünkü dönüt almak isteyen katılımcıların gerek bloglarda gerekse forumda diğerlerine göre farklı şekilde gönderi yaptığı gözlemlenmiştir.

Tartışma tüm roller için farklı sırada çıkmıştır, ancak hangi sıralamada olursa olsun sağladığı katkının artırılması için gerçek yaşamdan örnek olayların aktarılması önemlidir. Ayrıca geçmiş yaşantılardan var olan bir soruna çözüm bulma durumunun katılımcıları çok daha fazla heyecanlandığı görülmüştür. Örnek olarak; BT öğretmenlerinden birinin laboratuvarının olmaması ve buna yönelik neler yapabileceğine ilişkin forumda açtığı konu başlığında en yoğun tartışmalardan birisi gerçekleşmiştir. Tüm tartışmaların sonunda uygulama öğretim elemanının öncülüğünde söz konusu okula bilgisayar laboratuvarı yapılmıştır. Bu aynı zamanda çevrimiçi bir topluluk yoluyla gerçekleşebileceklere iyi bir örnek olmuştur.

Ortamın yansıtıcı düşünme anlamında katkı sağladığını öğretmen adayları ve öğretmenlerin %23-24'ü dile getirmiştir. Yansıtıcı düşünmenin üst düzey düşünme becerilerinden biri olduğu düşünülürse, bu seviyede çıkması beklenmeyen bir

durum değildir, ancak bu katkının artırılması için ek çalışmalar yapılabilir. Genel olarak, ilerleyen zamanla, yazılan her yeni blogda yansıtıcı düşünmenin arttığı gözlemlenmiştir. İlk bloglar çoğunlukla sadece var olan olayların olduğu gibi aktarımını içerirken, sonlara doğru yansıtıcı düşünme içeren gönderiler artmıştır. Süreç boyunca yansıtıcı düşünmeye ilişkin yönergeler verilmiştir, ayrıca yansıtıcı düşünmenin yoğun olduğu bloglar örnek gösterilerek katılımcılar teşvik edilmeye çalışılmıştır. Ancak bu anlamda yansıtıcı düşünme alanyazını incelenerek farklı yöntemler denemek uygun gözükmemektedir.

Uygulama öğretim elemanlarının görüşleri, öğretmen adayları ve öğretmenlerden ayrı olarak ele alınmıştır. Çizelge 30'da yer verildiği üzere uygulama öğretim elemanlarının SMC'nin kendilerine katkısına yönelik görüşleri, diğer katılımcılarınkine göre farklı sıralamada ortaya çıkmıştır. Uygulama öğretim elemanlarının sayısı iki ile sınırlı olduğu için her ne kadar bir genelleme yapmak mümkün olmasa da Çizelge 31'de görülebileceği üzere birinci uygulama öğretim elemanının katılımı, ikinci uygulama öğretim elemanının iki katıdır. Bu durum gerek forum konularına verilen cevaplar gerekse blog sayıları için benzerdir. Beşinci problemde incelendiği üzere yansıtıcı düşünce blog aracı ile oluşmuş, dönüt alma ise blog ve forum yoluyla gerçekleşmiştir. Birinci uygulama öğretmenin dönüt alma ve yansıtıcı düşünme yönündeki katkıya ilişkin görüşü, bu bağlamda ele alınabilir.

Çizelge 31: Uygulama öğretim elemanları SMC gönderileri

No	Rol	Forum Konu Cevap	Forum Konu Gönderi	Viki Sayfası	Viki Yorum	Sosyal İmlleme	Blog Gönderi	Blog Yorum	Katılımcı Toplam
1	UÖE	29	20	10	0	6	13	156	234
2	UÖE	14	16	5	4	22	6	53	120

5.5. Alt Problem 5

Beşinci alt problemde kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamının, okul uygulamalarının diğer bileşenlerine yansımalarına ilişkin katılımcı görüşleri incelenmiştir. Sürecin başında model taslağında da yer verilmiş olan dört tür akışın nasıl gerçekleştiği belirlenmiştir.

Kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamının uygulama okulundaki uygulamalara yansımalarının; SMC'de yer alan deneyimlerin okulda benzer durumlarla karşılaşıldığında doğrudan uygulanması; SMC'de yazılan örnekler hakkında uygulama öğretmenine danışılması; SMC'de yazanları okuduktan sonra okulda daha bilinçli gözlem yapılması şeklinde olduğu belirlenmiştir.

Uygulama okulundaki uygulamaların, kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamına yansımalarının; tüm katılımcıların faydalanmasını sağlamak, üzerinde tartışma imkânı bulmak, içeriğin gerçek hayat örneklerinden oluşmasını sağlamak gibi amaçlarla okul yaşantısını SMC'ye aktarma; yüzyüze söylemekten çekinilen durumları SMC ortamında dile getirme şeklinde olduğu belirlenmiştir.

Kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamının, üniversitedeki okul uygulamaları dersine yansımalarının; derse ön bilgiyle, hazırlıklı olarak gelme; ders öncesi SMC'yi takip ettiği için derse ilginin artması; derste SMC'de yer alanları konuşma, SMC'dekilerin derse içerik sağlaması; SMC'de yaşanan sıkıntıların derste dile getirilmesi şeklinde olduğu belirlenmiştir.

Üniversitedeki okul uygulamaları dersinin, kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamına yansımalarının; teorik derste işlenenleri ortama aktarma, bu şekilde söz olarak kalmaması, gerektiğinde kaynak olması; derste zaman bakımından yetişmeyenleri SMC'de konuşma; derste SMC'de yer alan konulardan bahsedildiği takdirde, gidip bahsi geçen konuyu SMC'den okuma; derste dikkat çekilen konu için SMC'de konuşmak için viki ya da forumda başlık açma; derste verilen dönüt doğrultusunda SMC'de düzeltme yapma şeklinde olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 32: SMC'nin okul uygulamalarının diğer bileşenlerine yansımaya ilişkin katılımcıların görüşleri

Yansıma	Kaynak (N=60)	Referans
Akış 2 (Okul -> SMC)	34	37
Akış 4 (Fakülte -> SMC)	27	45
Akış 3 (SMC -> Fakülte)	25	36
Akış 1 (SMC -> Okul)	20	25

Yukarıdaki çizelgede görüldüğü üzere en yoğun akışın okuldan SMC'ye yönünde olduğu görülmektedir. Bunun altında okulda yaşanan olayların bloglarda dersin gereği olarak aktarılmasının etkisi olduğu düşünülmektedir. Tüm yönlerdeki akışların yoğunlaşması bileşenler arası iletişimin, işbirliğinin artmasını sağlayacaktır. Bu bağlamda hangi durumların akışları tetiklediği üzerine çalışılabilir ve modele bu anlamda adımlar eklenebilir.

5.6. Alt Problem 6

Okul uygulamalarında kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamında bulunan sosyal medya araçlarının kullanım amaçları ve düzeyleri, ayrıca kullanılan çevrimiçi öğrenme ortamının kullanılabilirlik düzeyi ile çevrimiçi öğrenme ortamı katılımcılarının topluluk hissini düzeyi altıncı alt problemde incelenmiştir. Amaçlara ilişkin bulgulara Çizelge 33'de yer verilmiştir.

Çizelge 33: SMC'de kullanılan araçların kullanım amaçları

Araç	Katkı	Kaynaklar	Referanslar
Viki	Bilgilenme	33	36
Viki (Kütüphane)	Bilgilenme	43	43

Çizelge 33: devam ediyor.

Araç	Katkı	Kaynaklar	Referanslar
Forum	Bilgilenme	24	24
	Dönüt Alma	7	7
	Tartışma	26	28
Blog	Bilgilenme	28	31
	Dönüt Alma	15	16
	Yansıtıcı Düşünme	25	26
Sosyal İmleme	Bilgilenme	36	36

Tüm araçların bilgilenme bakımından katkı sağladığı belirlenmiştir. Okuyarak yapılan katılımların çoğu bu katkı çerçevesinde dile getirildiğinden, her aracın bilgilenme sağlaması beklendik bir sonuçtur. Viki ve sosyal imleme araçları yalnızca bilgilenme yönünde katkıyla sınırlı kalmıştır. Sosyal imlemede sadece bağlantılar paylaşıldığı için bunun beklenen bir durum olduğunu söylemek mümkündür, ancak vikide yorum yazma kısmı olmasına rağmen, bu kısmın verimli bir şekilde işlemediği gözlemlenmiştir, zaten vikiye yazılan yorumların sayısı da oldukça düşüktür. Ayrıca her ne kadar viki işbirlikli bir yazma platformu yaratma amacıyla konmuş olsa da, bu anlamda pek fazla katkı getirmemiştir, viki sayfalarını oluşturanlar 1 - 2 kişiyle sınırlı kalmıştır. Bu durum aşağıda yeniden ele alınacaktır. Forum beklenebileceği üzere en çok tartışma anlamında katkı sağlamıştır. Ancak tartışma vurgusunun ötesinde bilgilenme yoluyla katkı sağlaması da bir o kadar yoğun şekilde dile getirilmiştir. Buradan forum ortamına gönderi anlamında katılım sağlamadan yalnızca okuyarak da fayda alındığını görebiliriz. Diğer yandan 7 katılımcı forum sayesinde dönüt aldıklarını vurgulamışlardır. Dönüt almanın tartışma anlamındaki katkıdan farkı bu katılımcıların farklı fikirlerin ortaya konması, yapılan bir uygulamanın doğru ya da

yanlışığını tartışmasından ziyade, direk olarak bir soru sordukları ve ona yanıt almış olmaları olarak yorumlanabilir. Blog aracılığıyla bilgilenme forumda dile getirilenden bir nebze daha fazladır. Dönüt alma da yine forumdan fazladır, zaten gerek araçlara dair yapılan gözlem, gerekse log kayıtlarında görünen katılımlar blog aracının daha sık tercih edildiği ve blogun daha severek kullanıldığı yönünde olmuştur. Ayrıca süreç içinde katılımcıların blogları üzerinden sorular sordukları gözlemlenmiştir. Bu noktada blogların planlanandan farklı bir şekilde kullanılmaya başlandığı söylenebilir. Bu durum aynı zamanda blogların dönüt alma anlamında sağladığı katkının sebebi de olabilir. Diğer yandan yansıtıcı düşünme de sadece bloglarda ortaya çıkmış görünmektedir. Bu durum alanyazına da, çalışmanın planlarına da uygundur. Yansıtıcı düşünmenin öğretmen yetiştirmedeki yeri ve blogların yansıtıcı düşünme sağlamak için uygun araçlar olduğu bilinmektedir. Bu çalışma kapsamında da blogların kullanımı süreç boyunca yansıtıcı düşünmeye yönlendirecek şekilde yönergelerle desteklenmiş, aynı zamanda öğretmen adayı değerlendirmesine katılacağı söylenerek, dersin zorunluluğu olarak belirlenmiştir. SMC’de kullanılan araçların, katkı sağladığı alanlar aşağıdaki tabloda özetlenebilir. Farklı dersler ve farklı kullanımlar için araçların sağlayacağı katkının değişmesi olası görünmektedir. Nitekim Knight ve Gandomi (2010) SMC’nin kullanıldığı dört ayrı dersi incelemiş ve araçların kullanımının derslere göre farklılaştığını tespit etmişlerdir. Bu bağlamda hangi durumlarda hangi araçların tercih edildiği, nasıl katkı sağladığı gibi konular üzerine çalışılabilir, örüntüler belirlenebilir.

Çizelge 34: SMC’de kullanılan araçların katkı sağladığı alanlar

Katkı	Viki	Forum	Blog	Sosyal
Bilgilenme	x	x	x	x
Dönüt Alma		x	x	
Yansıtıcı Düşünme			x	
Tartışma		x		

Yine altıncı alt problem altında ele alınan bir diğer soru araçların kullanım düzeyleri ile ilgilidir. Viki aracı kütüphane ve ansiklopedi şeklinde olmak üzere iki ayrı sekmede kullanılmıştır. İki araçta toplam 33 viki sayfası açılmış, bunların 151 sürümü oluşturulmuştur. Sayfaları değiştiren katılımcı sayısı birkaç sayfa hariç 1-2 civarındadır. Yüksek değiştiren sayısına sahip olan sayfalar, üniversitedeki teorik ders saatinde yapılan incelemelerin ardından öğretmen adaylarının vikiye aktardıkları konulara aittir. Bunun yanı sıra viki 3343 kez ziyaret edilmiştir. Bu rakam vikinin SMC'de kayıtlı 71 katılımcı tarafından, haftada ortalama 240 ziyaret aldığını göstermektedir. Bu anlamda sayfayı oluşturanların sayısı oldukça az olmasına rağmen sayfaların ziyaret edilme oranlarının yüksek olduğu görülmektedir. Daha önce de belirtildiği üzere okuyarak katılım sağlayanların oranının yazarak katılım sağlayanlara göre daha fazla görüldüğünü söylemek mümkündür. Ziyaretlerin çoğunun 454 kez ile kılavuz ve çalışma kitapları ile onlara ait materyallerine yapıldığını söylemek mümkündür. Nitekim raporlarda plan materyal hazırlama sürecinde sık sık bu kaynaklardan faydalandığı belirtilmiştir. Aynı zamanda söz konusu sayfalar yalnızca çok ziyaret almamış, aynı zamanda 43 ve 45 olmak üzere en yüksek farklı ziyaretçi sayısına da sahip olmuşlardır. Öğretmen adaylarının hazırladıkları plan ve materyaller ise 762 kez ziyaret almıştır. Bu da görüşmelerde ortaya çıkan plan - materyal paylaşımı önerisinin ne kadar yerinde olduğunun bir göstergesidir. Viki altında 24 yorum yapılmıştır. Yukarıda da yer verildiği üzere viki yalnızca bilgilendirme amaçlı kullanılmıştır, yorum sayısının düşüklüğü de karşılıklı iletişimin viki üzerinden pek sağlanmadığının bir göstergesidir.

Forumda toplam 81 konu açılmış, bu konulara 431 gönderi yapılmıştır. Aşağıdaki tabloda yer verildiği üzere en çok öğretimle ilgili konular ilgi görmüştür, ayrıca katılımcıların öğretim başlığı altında açtığı bazı konuların ilişkiler altında açılabileceği, bu noktada ayırımın iyi yapılamadığı tespit edilmiştir, bu bağlamda alanlarla ilgili olarak farklı bir forum yapısına gidilmesinin daha iyi olabileceği söylenebilir. Tartışma konularının bütününden farklı olarak öğretmen adaylarından

uygulama okullarına ilişkin tartışmalarını yürütebilecekleri ayrı bir tartışma alanı açılmasında dair istek gelmiş ve öneri gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bloglarda yer alan bazı soruların forumda tartışılmasının gerekli olduğu düşünülmüş, bu gibi durumlarda uygulama öğretim elemanları bu konunun forumda açılmasının iyi olacağına dair bir öneri getirmiş, bunun sonucunda çoğunlukla katılımcılar sorularını foruma taşımışlardır.

Çizelge 35: SMC Forum bölümüne ait nicel veriler

Forum temaları	Forum konularına gönderi sayıları
Uygulamaya yönelik görüşler	33
Uygulama Okulları	35
Öğretim	209
İlişkiler	83
İdari işler	26
Mezuniyet sonrası	45
TOPLAM	431

Viki ve forumun yanı sıra ortamda toplam 546 blog yayınlanmış, söz konusu bloglara toplam 592 yorumda bulunulmuştur. Sosyal imleme ise 62 bağlantı paylaşımıyla sınırlı kalmıştır, söz konusu aracın katılımcıların çoğu tarafından ilk kez kullanılıyor olmasının ve sosyal imlemede yorum yapma imkanı bulunmamasının bunun sebeplerinden olduğu düşünülmektedir. Gönderileri en yoğun dan en seyreğe doğru olacak şekilde araçları blog, forum, viki, sosyal imleme şeklinde sıralamak mümkündür. Ayrıca gönderi anlamında katılımın süreç içinde çan eğrisi şeklinde gerçekleştiği düşünülmektedir. Bunun sebebi, araçlara ve çevrimiçi topluluğa alışana kadar geçen sürede, bir diğer ifadeyle sürecin başında ve KPSS sınavının yaklaştığı, okullarda karne, üniversitede not verme

telaşının başladığı günlerde, diğer bir ifadeyle sürecin sonunda SMC'ye katılımın azaldığının gözlenmiş olmasıdır.

Katılımcılar açısından bakıldığında ise aşağıdaki tablodan görülebileceği üzere; en çok katılımı uygulama öğretim elemanları gerçekleştirmiştir. Sonrasında öğretmen adayları yer almaktadır. Öğretmen adayların 12 tane blog gönderisinin değerlendirmeye alınacağı, geri kalanın gönüllü olduğu söylenmiştir. 6 öğretmen adayı haricinde kalan tüm öğretmen adayları zorunlu kısımdan fazla katılım sağlamıştır. Uygulama öğretim elemanları diğer BT öğretmenlerine oranla daha fazla katılım sağlamışlardır. Sürecin daha aktif bir katılımcısı olduğu için aslında bu beklendik bir durumdur. Öğretmen adaylarıyla bir arada bulunan, uygulama öğretim elemanı ile iletişimi daha kuvvetli olan uygulama öğretmenleridir. Diğer yandan stajyer BT öğretmenlerinin böylesi bir ortama daha fazla ihtiyaç duyacaklarına inanılarak BT öğretmenlerine göre daha fazla katılım sağlayacağı düşünülebilir. Ancak sonuçlar bunu göstermemektedir. Özellikle stajyer BT öğretmenlerinin sayısının 5 olduğu göz önüne alınırsa, herhangi bir genelleme yapmak uygun olmasa da, bu durumun altında yatan sebebin zaman darlığı olduğu düşünülmektedir. Stajyer öğretmenlerin 3'ü yüksek lisans eğitimine başlarken, 2'si özel yaşamlarında köklü değişiklikler yapmışlardır. Bu kişiler sıklıkla ortamın kendilerine katkı sağladığını, çoğunlukla okuduklarını, ama yazmaya pek fırsat bulamadıklarını dile getirmişlerdir.

Çizelge 36: Rollere göre SMC'ye gönderiyle katılım ortalaması

Rol	Gönderiyle SMC'ye Katılım Ortalaması
Uygulama Öğretim Elemanı	177
Stajyer BT Öğretmeni	6
BT Öğretmeni	11
Uygulama BT Öğretmeni	14
Öğretmen Adayı	25

Bu sayılar sadece yazılı olarak yapılan katılımları göstermektedir, maalesef teknik altyapısı gereği, kimin SMC’de ne kadar süre geçirdiği gibi bilgileri loglardan elde etmek mümkün olmamıştır. Bu bağlamda katılımcıları gönderileri bakımından yorumlamak mümkün olsa da okuyarak yaptıkları katılım anlamında yeterli veriye sahip olunmadığı söylenebilir.

Ortama sağlanan katılımın amaç ve düzeylerinin yanı sıra uygulanan iki ölçekten de nicel veri elde edilmiştir. Web Sitesi Kullanabilirlik Ölçeği sonucunda ortalama %86 olarak çıkmıştır. Bunun iyi bir değer olduğunu söylemek mümkündür. Puanların %14’ünün yönetim paneli ve blogdaki metin düzenleme araçlarının yeterince kullanılabilir olmaması sebebiyle düştüğü düşünülmektedir. Yönetim panelinin yapısı karışıktır, birçok ayarın nereden yapıldığı deneme yanılma yöntemi ile bulunmuştur. Ancak yönetim paneliyle ilgili sıkıntılar yalnızca uygulama öğretim elemanlarının ölçeğine yansımış olduğu için, puanlarda fazla bir düşmeye sebep olmamıştır. Diğer yandan, tüm katılımcıların ortak sorunu, bloglarda metin düzenleme araçlarıyla yapılan değişikliklerin görünümüne yansımamasıdır. Bu noktada renklendirme, kalın yazma gibi metin düzenlemesine ihtiyaç duyulan durumlarda, gönderiyi Word belgesine yazıp, gerekli ayarları yaparak bloga kopyalamak gibi kaçış yolları kullanılmıştır. Ölçek çalışma sürecinin sonunda uygulandığı için; süreçte alışkanlık kazanıldığı, bahsedilen kullanılabilirlik problemlerinin katılımcılara sürecin başındaki kadar rahatsızlık vermediği düşünülmekte, ölçek puanının bu derece yüksek çıkması normal görünmektedir.

Topluluk Hissi Ölçeği sonucunda ortalama %81,59 olarak çıkmıştır, bunun da iyi bir değer olduğunu söylemek mümkündür. Her iki ölçek için de uygulama öğretim elemanlarının puanları en yüksek ortalamaya sahiptir. Bu durumun süreci en çok takip edenlerin onlar olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca alan yazın yüz yüze tanışmış kişilerden bir çevrimiçi topluluğun kurulmasının daha kolay olduğunu göstermektedir. Her ne kadar uygulama öğretim elemanları çevrimiçi topluluğu oluşturan tüm katılımcıları yüz yüze ortamdaki tanıyorsa da, bu tanışıklıkların daha fazla olmasının topluluk hissini artıracakı düşünülmektedir.

Bu bağlamda süreç başında tüm katılımcıların tanışacağı kaynaştırma etkinlikleri düzenlenmesi önerilebilir.

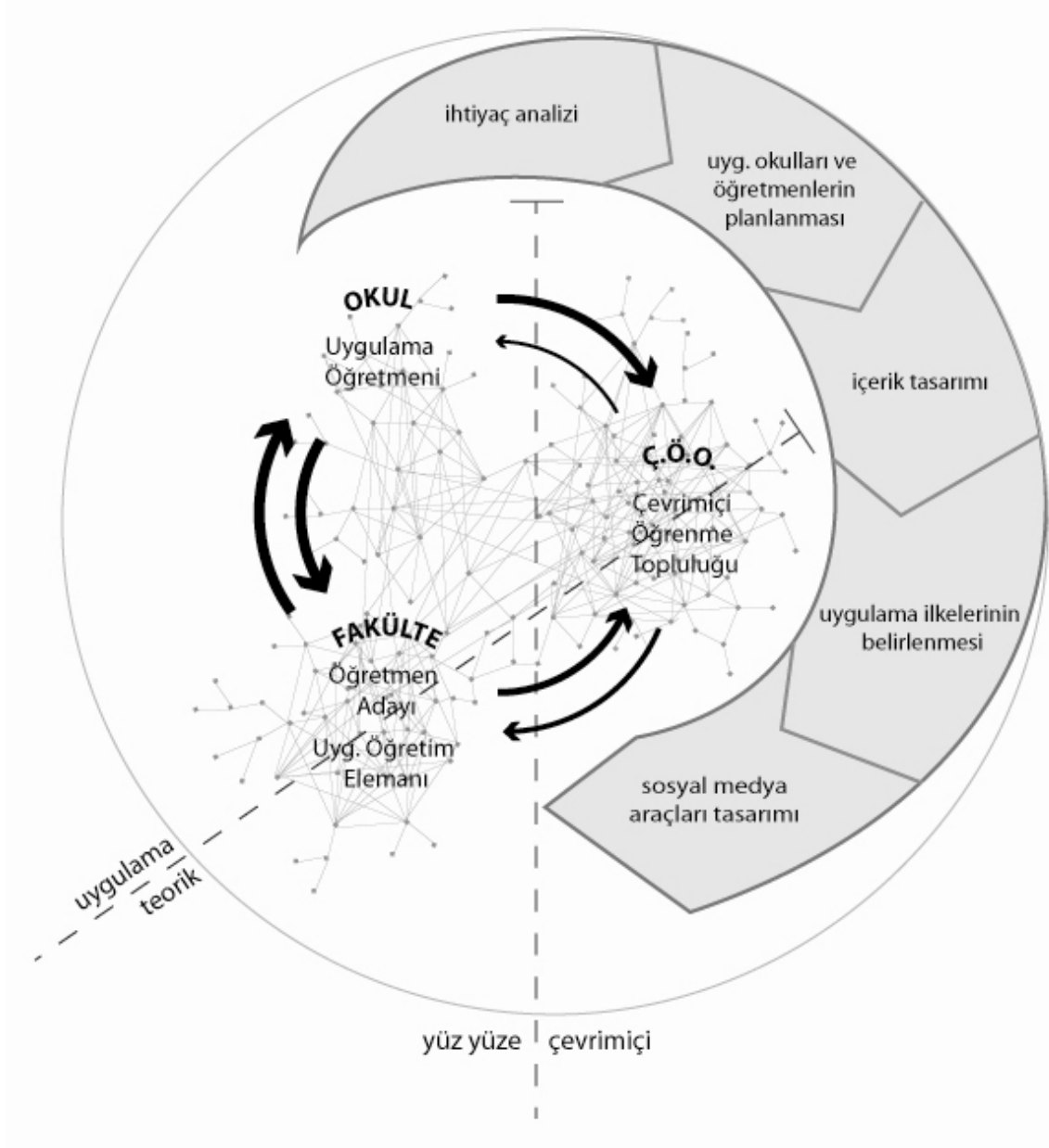
Ne ortamın kullanılabilirliği ne de topluluk hissiyle ilgili olarak, ölçeğin haricinde bir ölçme yapılmamıştır. Kullanılabilirlik bu çalışmanın odağında yer almamaktadır, ortamın kullanılabilirliğinin hangi seviyede olduğunu tespit etmek, modelin işlemeyen bir yönü olursa, bu durumu kullanılabilirlik açısından değerlendirmek üzere uygulanmış bir ölçektir. Ancak topluluk hissi için aynı şeyi söylemek mümkün değildir. Bu bağlamda topluluk hissini başka araçlarla da ölçmek yorumları güçlendirecektir.

5.7.Alt Problem 7

Çalışmanın son probleminde ise yapılan uygulama ve değerlendirmenin ışığında okul uygulamalarında fakülte - okul işbirliğini sağlamaya yönelik bir model önerisine yer verilmektedir.

Yapılan çalışmada sosyal medya araçlarına dayalı bir çevrimiçi öğrenme ortamı oluşturulmuş, bu ortamda da okul uygulamalarının paydaşları olan öğretmen adayları, uygulama öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve bunların yanı sıra aynı alanda görev yapmakta olan öğretmenlerin bir araya geldiği çevrimiçi öğrenme topluluğu kurulmuştur. Söz konusu ortamın, katılımcılara bilgilendirme, dönüt alma, tartışma, yansıtıcı düşünme açısından katkı sağladığı, ayrıca ortamın okul ve fakülte bileşenleri arasında akışı sağlayarak, temel işbirliği problemine çözüm olabileceği görülmüştür. Diğer yandan daha genel anlamda bu yapının; öğretmenlerin eğitim bilimlerini teorik anlamda takip edebildiği, karşılaştıkları sorunları konunun uzmanlarına danışabildiği, öğretmen adaylarının kavramsal bilgilerini uygulamaya koyup kendilerini geliştirdikleri, gerek öğretmenlere gerekse öğretim elemanlarına soru sorabildiği, öğretim elemanlarının okulları ve uygulamada yaşanan gerçek sorunları görüp, onlar üzerine çalışabilmeleri açısından da fayda sağladığını söylemek mümkün olabilir.

Model tasarım ile uygulama ve değerlendirme sreğlerinin döngüsel bir Şekilde tekrarından oluşmaktadır. Tasarım aşaması ihtiyaç analizi, uygulama okulları ve öğretmenlerin planlanması, içerik tasarımı, uygulama ilkelerinin belirlenmesi ile sosyal medya araçlarının tasarımını kapsamaktadır. Sreğte ise katılımcılar arası iletişimin sağlıklı ve yoğun bir Şekilde sürdürülmesi yoluyla, sosyal ağın ve çevrimiçi topluluğun oluşması beklenmektedir. Böylece hem katılımcılar, hem de fakülte – okul arası işbirliğinin yolu aęılmıŐ olacaktır. “Arkün – AŞkar Modeli” olarak adlandırılmıŐ modele ilişkin Őekle aşağıda yer verilmektedir. Şekil 13, bulgular kısmında yer alan Şekil 10 ile aynıdır, yalnızca sayfalar arası geri dönüŐü gerekli kılmamak açısından tekrar edilmektedir.

Şekil 13: Okul uygulamalarında fakülte - okul işbirliğini sağlamaya yönelik olarak geliştirilen model: “Arkün – Aşkar Modeli”

Araştırmaya yönelik öneriler:

Yapısı gereği bu araştırmada kontrol grubu yer almamıştır, ancak farklı yöntemlerle deneysel çalışmalar yaparak, modelin ne derece anlamlı farklılık yarattığı üzerine çalışılabilir. Benzer olarak çalışma planlaması gereği tek ders kapsamında, dönemin iki eş kısma ayrılmasıyla tekrarlanmıştır, iki ayrı dönemde çalışmanın tekrarı yapıp, sonuçları incelenebilir.

Bu çalışmanın katılımcıları BÖTE bölümü öğrencileri ya da mezunlarından oluşmuştur. Bu anlamda bilgisayar becerilerine yönelik herhangi bir sıkıntı yaşanmamış, diğer anlamda bu değişken sabitlemiştir. Modelin farklı anabilim dallarına entegrasyonu üzerinde çalışılabilecek bir konudur. Modelin farklı anabilim dallarında denenmesinin yanı sıra farklı üniversitelerin anabilim dallarını bir araya getiren çalışmalar da yapılabilir.

Öğretmen yetiştirme düzeninde yer alan bireylerden kaynaklanan sorunlardan biri olarak tespit edilmiş “sorumluluğunun farkında olmama” durumuna yönelik olarak, bu konuda sorumluluğun nasıl algılandığına; sorumluluğun kazandırılmasına ilişkin çalışmalar yapılabilir ve modele entegrasyonu üzerine çalışılabilir.

Bu modelin uygulanmasının sonucu olarak her paydaş için gerçekleşen mesleki gelişim araştırmaya değer bir konu olabilir.

Topluluk hissi bu modelin temel bileşenlerinden biri olmakla beraber, bu çalışma kapsamında yalnızca ölçek ile ölçülmüştür. Topluluk hissini hangi durumlarda, ne derece oluştuğu, topluluk hissini sağlanması için neler yapılabileceği araştırılabilir.

Çalışmada tahmin edilemeyen birçok örüntü ortaya çıkmıştır, incelenenin karmaşık bir yapı olduğunu söylemek mümkündür; sosyal ağ analizi ile yapı incelenebilir.

SMC aracı, özellikle blog aracı ve yönetici paneli bakımlarından daha kullanılabilir ve daha fazla etkileşimi sağlayacak şekilde güncellenebilir ya da bu doğrultuda başka bir araç geliştirilebilir.

Bu çalışma kapsamında çevrimiçi ortama katılım yalnızca haftalık bloglar bazında öğretmen adaylarının değerlendirmesine alınmıştır. Katılımın farklı koşullarla değerlendirmeye alınmasının sonuçları nasıl etkileyeceğine bakılabilir.

Bu çalışmada her ne kadar dışarıdan destek alınıp, katkıları ortamda paylaşıldıysa da, uygulama öğretim elemanının haricinde herhangi bir öğretim elemanı ortamın kayıtlı kullanıcısı olmamıştır. Bu tercih öğretmen adaylarının daha önceden ders aldıkları, bölümdeki diğer öğretim elemanları ortama dahil olduğunda kendilerini rahat hissedemeyecekleri şeklinde açıklamaları doğrultusunda yapılmıştır. Bu bağlamda aynı değil, farklı bölümlerden öğretim elemanlarının ortama katılmasına sıcak bakılabilir ve denenebilir.

Çevrimiçi ortamın sağladığı katkı katılımcıların görüşleri vasıtasıyla ölçülmüştür. Örneğin yansıtıcı düşünmenin blogların içerik analiziyle ölçülmesi gibi farklı yöntemlerle çalışma derinleştirilebilir.

Ayrıca bloglarda en çok hangi konulara değinildiği, benzer olarak forumda katılımcılar tarafından açılan konuların yoğunlukları, vikiye katılımcılar tarafından açılan sayfaların içerikleri belirlenerek, okul uygulamaları kapsamında ihtiyaç ve ilgi duyulan konulara ilişkin bir çalışma yapılabilir.

Bu çalışmada katılım genel olarak yazarak katılım sağlama açısından incelenmiştir. Okuyarak katılım da bir o kadar önemlidir, bu konu üzerine ayrı bir çalışma yapılabilir.

Öğretmenlerin hizmet içi eğitiminin, bu model doğrultusunda, hizmet öncesi eğitimle birleştirilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.

6. KAYNAKÇA

- Ajjan, H., & Hartshorne, R. (2008). Investigating faculty decisions to adopt Web 2.0 technologies: Theory and empirical tests. *The Internet and Higher Education*, 11 (2), 71-80.
- Akçapınar, G. (2009). *Viki ortamında yapılan grup çalışmalarında yazar katkısının belirlenmesi için veritabanı analiz aracı ve değerlendirme yönteminin geliştirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Aksu, M. B. (2004). *Fakülte – okul işbirliği semineri ve uygulama sürecinin değerlendirilmesi: Malatya ili örneği*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda sunulmuştur, 6-9 Temmuz 2004, İnönü Üniversitesi.
- Alaz, A. ve Konur K. B. (2009). *Öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersine yönelik deneyimleri*. 1. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, 1-3 Mayıs 2009, Çanakkale.
- Albion, P. R. (2008). Web 2.0 in teacher education: Two imperatives for action. *Computers in the Schools*, 25 (3/4), 181-198.
- Altan, M. Z. (2001). Teknoloji yardımıyla öğretmen yetiştirme. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (2), 209-216
- Altun, A. (2005). *Eğitimde internet uygulamaları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Altun, A. (2008). *Yapılandırmacı öğretim sürecinde viki kullanımı*. 8. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı'nda sunulmuştur. IETC, 6-9 Mayıs 2008, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Altun, A., Gülbahar, Y., & Madran, O. (2008). Use of a content management system for blended learning: Perceptions of Pre-Service Teachers. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 9 (4/11).

- Anderson, P. (2007). What is Web 2.0? Ideas, technologies and implications for education. JISC Technology and Standards Watch. 02 Mayıs 2010 tarihinde www.jisc.ac.uk/media/documents/techwatch/tsw0701.pdf adresinden erişilmiştir.
- Aslan, K. (2003). Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılmasına ilişkin bir değerlendirme. *Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (9).
- Avcı, Ü. (2009). *Derlerde Web Günlüğü ve Viki'nin Kullanımı İle İlgili Üniversite Öğrencilerinin Görüşlerinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Avcı, Ü, & Aşkar, P. (2011). (yayımlanacak). The comparison of the cpinions of the university students on the usage of blog and wiki for their courses. *Educational Technology and Society*.
- Aydın, S., Selçuk, A. ve Yeşilyurt, M. (2007). Öğretmen adaylarının "Okul Deneyimi II" dersine ilişkin görüşleri (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Örneği). *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (2), 75-90.
- Azar, A. (2003). Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine ilişkin görüşlerinin yansımaları. *Milli Eğitim Dergisi*, 159.
- Bacon, J. (2009). *The Art of Community*. CA: O'Reilly Media.
- Barab, S., MaKinster, J. G., Moore, J., Cunningham, D., & the ILF Design Team. (2001). Designing and building an online community: The struggle to support sociability in the Inquiry Learning Forum. *Educational Technology Research and Development*, 49 (4), 71-96.
- Barab, S., MaKinster, J. G., & Scheckler, R. (2003). Designing system dualities: Characterizing a web-supported professional development community. *The Information Society*, 19, 237–256.
- Barab, S., & Squire, K. (2004). Design-based research: Putting a stake in the ground. *The Journal Of The Learning Sciences*, 13 (1), 1–14.

- Baran, B. (2007). *A case study of online communities of practice for teacher education: Motivators, barriers and outcomes*. Unpublished doctoral thesis, Middle East Technical University.
- Baran, B., & Cagiltay, K. (2010). The dynamics of online communities in the activity theory framework. *Educational Technology & Society*, 13 (4), 155–166.
- Baş, T., ve Aşkar, P. Web sitesi kullanabilirlik ölçeği. Yayınlanmamış çalışma.
- Baş, T. ve Tüzün, H. (2007). Aday öğretmenlerin alan eğitiminde web günlüklerinin (blog'ların) kullanılması. *Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Konferansı Bildiriler Kitabı* içinde (34-38). Bakü, Azerbaycan.
- Boulos, M.N.K., Maramba, I., & Wheeler S. (2006). Wikis, blogs and podcasts: A new generation of web-based tools for virtual collaborative clinical practice and education. *BMC Medical Education*, 6 (41).
- Bull, G., Thompson, A., Searson, M., Garofalo, J., Park, J., Young, C., & Lee, J. (2008). Connecting informal and formal learning: Experiences in the age of participatory media. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 8 (2), 100-107.
- Burstein, N., Kretschmer, D., Smith, C., & Gudoski, P., (1999). Redesigning teacher education as a shared responsibility of schools and universities. *Journal of Teacher Education*, 50 (2).
- Carty, R. (2007). *An investigation of the use of Web 2.0 in education and the development of a resultant personalised learning environment*. Unpublished master's thesis, Dublin Institute of Technology, School of Computing.
- Chandra, V., & Chalmers, C. (2010). Blogs, wikis and podcasts: Collaborative knowledge building tools in a Design and Technology course. *Journal of Learning Design*, 3 (2), 35-49.

- Chang, C. (2003). Towards a distributed web-based learning community. *Innovations in Education and Teaching International*, 40 (1), 27-42.
- Carboni, L. W., & Riggsbee, J. J. (2007). We needed support and it was out there: Building an online learning community with cooperating teachers. *Electronic Journal for the Integration of Technology in Education*, 6.
- Çetin, Ö. F. ve Bulut, H. (2002). Okul Deneyimi I, II ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin uygulama öğretmenleri ve öğretmen adayları tarafından değerlendirilmesinin incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2).
- Çetintaş, B. ve Genç, A. (2005). Almanca öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin görüş ve deneyimleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 75-84.
- Demircan, C. (2007). Okul Deneyimi II dersine yönelik öğrenci görüşlerinin incelenmesi (Mersin Üniversitesi Örneği). *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (2), 119-132.
- Demirli, C., Demirkol, M. ve Özdemir, T.Y. (2010). Çevrimiçi öğrenme topluluklarının mesleki gelişim üzerindeki etkisine yönelik öğretmen görüşleri. IV. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu'nda sunulmuştur, 24-26 Eylül 2010, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Dewey, J. (1933). *How we think. A restatement of the relation of reflective thinking to the educative process*. Boston: D. C. Heath.
- Díaz-Maggioli, G. (2004). Teacher-centered professional development. ASCD, VA USA
- D'Souza, Q. (2006). Web 2.0 Ideas for Educators. 15 Kasım 2009 tarihinde <http://www.teachinghacks.com/audio/100ideasWeb2educators.pdf> adresinden erişildi.
- Duncan-Howell, J. (2010). Teachers making connections: Online communities as a source of professional learning. *British Journal of Educational Technology*, 41 (2).

- Duran, M., Brunvand, S., & Fossum, P. R. (2009). Preparing science teachers to teach with technology: Exploring a K-16 networked learning community approach. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 8, (4/3).
- Dursun, Ö. Ö. ve Kuzu, A. (2008). Öğretmenlik uygulaması dersinde yaşanan sorunlara yönelik öğretmen adayı ve öğretim elemanı görüşleri. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 159 -178.
- Ekiz, D. ve Yiğit, N. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmen eğitimindeki modeller hakkında görüşlerinin program ve cinsiyet değişkenleri açısından incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 5 (3), 543-557.
- Eraslan, A. (2009). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının 'Öğretmenlik Uygulaması' üzerine görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi* 3 (1), 207-221.
- Erden, M. (2001). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Fontaine, C. (2009a). Social media practices & pedagogy. 13 Ocak 2010 tarihinde <http://www.scribd.com/doc/13492088/Social-Media-Practices-Pedagogy> adresinden erişildi.
- Fontaine, C. (2009b). Online Teaching Communities from Preservice through Proficiency. 13 Ocak 2010 tarihinde <http://www.scribd.com/doc/17438689/Online-Teaching-Communities-from-Preservice-to-Proficiency> adresinden erişildi.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2003). *How to design and evaluate research in education* (5th ed.). Boston: McGraw-Hill.
- Freiman, V., & Lirette-Pitre, N. (2009). Building a virtual learning community of problem solvers: example of CASMI community. *ZDM Mathematics Education* 41, 245–256
- Godwin-Jones, R. (2003). Emerging technologies blogs and wikis: Environments for on-line collaboration. *Language Learning & Technology*, 7 (2), 12-16.

- Gökçe, E. ve C. Demirhan. (2005). Öğretmen adaylarının ve ilköğretim okullarında görev yapan uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması etkinliklerine ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38 (1), 43-71.
- Gök, F. ve Okçabol, R. (1998). *Öğretmen profili araştırma raporu*. Eğitim SEN Yayınları.
- Gök, F. (2003). Hizmet öncesi ve hizmet içi öğretmen yetiştirme, Öğretmen Yetiştirme ve İstihdamı Sempozyumu, Eğitim SEN Yayınları.
- Greenhow, C. (2007). What teacher education needs to know about web 2.0: Preparing new teachers in the 21st century. In R. Carlsen et al. (Eds.), *Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference 2007* (1989-1992). Chesapeake, VA: AACE.
- Gunawardena, C. N., Hermans, M. B., Sanchez, D., Richmond, C., Bohley, M., & Tuttle, R. (2009). A theoretical framework for building online communities of practice with social networking tools. *Educational Media International*, 46 (1), 3–16.
- Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F. ve Madran, R. O. (2010). *Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımı*. Türkiye’de İnternet Konferansı’nda sunulmuştur. İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Gülkılık, H., (2009). *Fakülte – okul işbirliği kapsamında düzenlenen Okul Deneyimi I, II ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin işleyişinin değerlendirilmesi: Matematik öğretmenleri*. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, 1-3 Mayıs 2009.
- Güzel, H., Berber ve N. C., Oral, İ. (2010). Eğitim fakültesi uygulama okulları işbirliği programında görevli öğretmenlerin ve öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulamasına yönelik görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18 (1) 19-36.

- Harmandar, M., Bayrakçeken, S., Kıncal, R. Y., Büyükkasap, E. ve Kızılkaya, S. (2000). Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesinde "Okul Deneyimi" uygulaması ve sonuçlarının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 148.
- Herrington, A., Herrington, J., Kervin, L., & Ferry, B. (2006). The design of an online community of practice for beginning teachers. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education [Online serial]*, 6 (1).
- Herrington, J., & Oliver, R. (2002). Designing for reflection in online courses. In *Quality Conversations, Proceedings of the 25th HERDSA Annual Conference* (313-329). Perth, Western Australia.
- Holz, A., & Drennan, J. C. (1999). *Southern brakes and plastics: An example of putting best theory into best practice for online learning*. Paper presented at Effective Courses / Effective Teaching at University. Womens College, UQ of Brisbane, 1-2 November 1999.
- Hones, D. F. (2000). Building bridges among university, school, and community. In K. E. Johnson, (Ed.). *Teacher education*. (11-27). Alexandria, VA: TESOL.
- Horizon Report. (2007). 24 Ekim 2009 tarihinde http://www.nmc.org/pdf/2007_Horizon_Report.pdf adresinden erişildi.
- Horizon Report. (2009). 27 Ekim 2009 tarihinde <http://www.nmc.org/pdf/2009-Horizon-Report.pdf> adresinden erişildi.
- Hoşgörür, V. ve Taştan, N. (2006). Eğitimin işlevleri. Ö. Demirel ve Z. Kaya, (Ed.), *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Ilgaz, H. ve Aşkar, P. (2009). *Çevrimiçi uzaktan eğitim ortamında topluluk hissi ölçeği geliştirme çalışması*. 3. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Sempozyumu, 7 - 9 Ekim 2009, Trabzon.

- Jones, K. (2009). CMS vs. Web 2.0 vs. Social Media – Do You Know the Difference? <http://engagedlearning.net/post/cms-vs-web-2-0-vs-social-media-do-you-know-the-difference/> adresinden 3 Şubat 2011 tarihinde erişildi.
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business Horizons* 53, 59-68.
- Karaman, S., Yıldırım, S. ve Kaban, A. (2008). *Öğrenme 2.0 yaygınlaşıyor: Web 2.0 uygulamalarının eğitimde kullanımına ilişkin araştırmalar ve sonuçları*. XIII. Türkiye’de İnternet Konferansı’nda sunulmuştur, 22-23 Aralık 2008, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara
- Kavak, Y. (2009). *Öğretmen yetiştirme modelleri ve yeniden yapılanma çalışmaları*. Türkiye’nin Öğretmen Yetiştirme Çıkmazı Ulusal Sempozyumu, 12-13 Kasım 2009, Ankara.
- Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet döneminde dal öğretmeni yetiştirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35 (1-2).
- Kesim, E. ve Ağaoğlu, E. (2007). A paradigm shift in distance education: Web 2.0 and social software. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 8, (3/4).
- Kılınç, A. ve Altuk, Y. G. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının okul deneyimi derslerine yönelik tutumları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 41-70.
- Kızılkaya, G. (2009). *Yansıtıcı düşünme etkinlikleri ile desteklenmiş web tabanlı öğrenme ortamlarının problem çözme üzerine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Kızılkaya, G., & Aşkar, P. (2009). The development of a scale on reflective problem solving skill. *Education and Science*, 34 (154), 82-92.
- Kim, A. J. (2000). *Community building on the web: Secret strategies for successful online communities*. Boston: Addison-Wesley Longman

- Kiraz, E. (2002). Öğretmen adaylarının hizmet öncesi mesleki gelişiminde uygulama öğretmenlerinin işlevi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 1 (2).
- Knight, E., & Gandomi, N. (2010). Participatory media for education. 16 Haziran 2010 tarihinde http://www.ischool.berkeley.edu/files/student_projects/participatory_media_education_finalreport_1.pdf adresinden erişilmiştir.
- Korkmazgil, S. (2009). *How does blogging enhance pre-service English language teachers' reflectivity in practicum?* Unpublished master's thesis, Middle East Technical University.
- Köroğlu, H., Başer, N. ve Yavuz, G. (2000). Okullarda uygulama çalışmalarının değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 85 - 95
- LeBaron, J., & McDonough, E. (2009). Research report for GeSCI meta-review of ICT in education. 13 Ocak 2011 tarihinde http://www.glp.net/c/document_library/get_file?p_l_id=10413&folderId=12858&name=DLFE-16744.pdf adresinden erişildi.
- Lin, X. D., Hmelo, C., Kinzer, C. K., & Secules, T. J. (1999). Designing technology to support reflection. *Educational Technology Research and Development*, 47 (3), 43–62.
- Lloyd, M., & Duncan-Howell, J. (2010). Changing the metaphor the potential of online communities in teacher professional development. In J. O. Lindberg, & A. D. Olofsson, (Ed.). *Online Learning Communities and Teacher professional development: Methods for improved education delivery*. New York: Information Science Reference.
- Lord, G., & Lomicka, L. (2008). Blended learning in teacher education: An investigation of classroom community across media. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 8 (2), 158-174.
- Mahiroğlu, A. (2006). Eğitimin işlevleri. Ö. Demirel ve Z. Kaya, (Ed.), *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- McInerney, J. M., & Roberts, T. S. (2004). Online learning: Social interaction and the creation of a sense of community. *Educational Technology & Society*, 7 (3), 73-81.
- McLoughlin, C., & Lee, M. J. W. (2007). Social software and participatory learning: Pedagogical choices with technology affordances in the Web 2.0 era. In *Proceedings ascilite*. Singapore.
- Oğuz, A. (2004). Okul Deneyimi I dersinin öğretmen adayları üzerindeki etkileri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11, 141-162.
- O'Reilly, T. (2007). What is web 2.0: Design patterns and business models for the next generation of software. *International Journal of Digital Economics*, 65, 17-37.
- Orhan, F. ve Akkoyunlu, B. (1999). Uzaktan eğitim yaklaşımında temel eğitim I. kademe öğretmenlerinin video destekli hizmet-içi eğitimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (27), 134-142.
- Ozkan, B., & McKenzie, B. (2008). Social Networking Tools for Teacher Education. In K. McFerrin et al. (Eds.). *Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference 2008 (2772-2776)*. Chesapeake, VA: AACE.
- Özkan, H. H., Albayrak, M. ve Berber, K., (2005). Öğretmen adaylarının ilköğretim okullarında yaptıkları öğretmenlik uygulamasının yetiştirmelerindeki rolü. *Milli Eğitim Dergisi*, 33 (168).
- Paker, T. (2005). *Öğretmenlik uygulamasında öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanının yönlendirmesiyle ilgili karşılaştıkları sorunlar*. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 28–30 Eylül 2005, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
- Rheingold, H. (2008). Writing, reading, and social media literacy.14 Aralık 2010 tarihinde <http://blogs.hbr.org/now-new-next/2008/10/the-importance-of-social-media.html> adresinden erişildi.

- Richardson, W. (2009). *Blogs, wikis, podcasts, and other powerful web tools for classrooms*. California: Corwin Press.
- Rosenfeld , T. (2001). The student teaching experience. In D. Pushkin, (ed.). *Teacher training: A reference handbook* (79-99). California: ABC-CLIO.
- Rovai, A. P., & Jordan, H. M. (2004). Blended learning and sense of community: A comparative analysis with traditional and fully online graduate courses. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 5 (2).
- Sarıtaş, M. (2007). Okul Deneyimi I uygulamasının aday öğretmenlere sağladığı yararlar konusundaki görüşlerin değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 1, 121-143.
- Schlager, M. S., Farooq, U., Fusco, J., Schank, P., & Dwyer, N. (2009). Analyzing online teacher networks: Cyber-networks require cyber-research tools. *Journal of Technology Education*, 60 (1), 86-100.
- Schwebel, S., Schwebel, D. C., Schwebel, B. L., & Schwebel, C. R. (2002). *The Student Teacher's Handbook* (4th ed.). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Inc.
- Seferoğlu, S. S. (2003). *Öğretmenlerin hizmetiçi eğitiminde yeni yansımalar*. Eğitimde Yansımalar VII, Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu'nda sunulmuştur, 21-23 Mayıs 2003, Sivas, Türkiye.
- Social Media Classroom. (2008). <http://www.socialmediaclassroom.com/>
- Stephens, P, & Crawley, T. (1994). *Becoming an Effective Teacher*. England: Stankey Thornes.
- TLINC (2005). Phase I Evaluation Report. National Commission on Teaching and America's Future. 13 Ocak 2011 tarihinde http://www.nctaf.org/documents/T-LINC_Report_Final.pdf adresinden erişilmiştir.

- Turgut, M., Yılmaz, S. ve Firuzan, A. R. (2008). Okul Deneyimi uygulama sürecinin değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. *Üniversite ve Toplum*, 8 (2).
- Usluel, Y.K. ve Mazman, S.G. (2009). Adoption of Web 2.0 tools in distance education. *International Journal of Human Sciences*, 6 (2), 89-98.
- Wang, F., & Hannafin, M. (2004). *Using design-based research in design and research of technology-enhanced learning environments*. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, 2004, San Diego, CA.
- Wenger, E. (1998) *Communities of practice. Learning meaning and identity*. USA: Cambridge University Press.
- Weusijana, B. K. A., Riesbeck, C. K., & Walsh, J. T. Jr. (2004). Fostering reflection with socratic tutoring software: Results of using inquiry teaching strategies with web-based HCI techniques. In *International Conference on Learning Sciences, Proceedings of the 6th International Conference on Learning Sciences* (561 – 567). Santa Monica, California.
- Wheeler, S., & Wheeler, D. (2009). Using wikis to promote quality learning in teacher training. *Learning, Media and Technology*, 34 (1), 1-10.
- Wong J. L. N., & Tsui A. B. M. (2007). How do teachers view the effects of school-based in-service learning activities? A case study in China. *Journal of Education for Teaching*, 33 (4), 457–470.
- Williams, S., & Britten, J. (2011). Supporting the transition from student to novice teacher through online learning communities. In *Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference 2011* (842-847). Chesapeake, VA: AACE.
- Van den Akker, J., Gravemeijer, K., McKenney, S. & Nieveen, N. (2006). Introduction to educational design research. J. Akker, K. Gravemeijer, S. McKenney, & N. Nieveen, (Eds.). *Educational Design Research* (3-8). Oxon: Routledge.

- Yapıcı, Ş. ve Yapıcı, M. (2004). Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi I dersine ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 3 (2) 54-59.
- Yıldırım, K. (2010). Nitel Araştırmalarda Niteliği Artırma. *İlköğretim Online*, 9 (1), 79-92.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel Araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, K. (2004). Türkiye'de öğretmen yetiştirme. M. D. Karlı, (Ed.), *Öğretmenlik mesleğine giriş* (2.baskı) içinde (293-294), Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- YÖK, (2007). Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007). 24 Kasım 2009 tarihinde http://www.yok.gov.tr/component/option,com_docman/task,doc_download/gid,70/Itemid,215/lang,tr/ adresinden erişilmiştir.
- YÖK, Aday Öğretmen Kılavuzu. 24 Kasım 2009 tarihinde <http://www.yok.gov.tr/content/view/501/> adresinden erişilmiştir.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Selay ARKÜN KOCADERE

Doğum Yeri : Ankara

Doğum Yılı : 1981

Medeni Hali : Evli

Eğitim ve Akademik Durumu:

Lise 1995 – 1998: Özel Yüce Fen Lisesi

Lisans 1998 – 2004: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Bölümü

Matematik Eğitimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans 2004 – 2007: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü

Yabancı Dil: İngilizce, Almanca

İş Tecrübesi:

2004 – 2006: Mobilsoft Mobil Bilgi ve İletişim Teknolojileri A.Ş.

2006: Sebit (IES) Eğitim ve Bilgi Teknolojileri A.Ş.

2006 - ...: Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi

Bölümü Araştırma Görevlisi